

Світ Гаррі Поттера й персонажі належать Дж. К. Ролінг.
Комерційне використання заборонене.

HPMOR — «Harry Potter and the Methods of Rationality», Eliezer Yudkowsky, 2010-2015
«Гаррі Поттер і Методи Раціональності», Елізер Юдковські, 2010-2015.
Перекладено з англійської, 2017-2021

Ліцензія (переклад): CC BY-NC-SA 4.0
Ліцензія (обкладинки): CC BY-ND 4.0

Куратор проекту: *Кирило Яценко aka hedrok,*
Переклад: *Кирило Яценко aka hedrok, Ельвіра Ізмаїлова aka Lewissa,
Ольга Белова, Володимир Охрим aka ikaok, Дмитро Ка-
бакчєй*
Обкладинка, оформлення серії: *Катерина Сас aka WhiteDevice*
Редакція: *Аліна Несторак*
Корекція: *Дмитро Редчук aka brownian*
Також допомагали: *Олена Ширінговська, Єгор Поляков, Олександр Малярчук
aka Labinnas, Павло Фаткін aka VorHuK, Jhellico, Микола
Гнідь, вшук та інші.*

Третій роман серії «ГПіМР».

— Переклад станом на коміт.

Долучайтеся до нас у мережі, будь ласка!

 gpmr.ukr

 [gpmr](https://www.facebook.com/gpmr)

Елізер Югковські

ГАРРІ ПОТТЕР І МЕТОДИ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

КНИГА 3

*Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес
і Тіні Смерти*

Розділ 38. Смертний гріх

Ясне сонечко, ясне повітря, ясні обличчя учнів і їхніх батьків, чиста бруківка платформи дев'ять і сімдесят п'ять сотих. Зимове сонце низько зависло в небі о дев'ятій годині сорок п'ять хвилин ранку п'ятого січня 1992 року. Деякі молодші учні носили шарфи й рукавички, проте більшість була лише в мантиях. Зрештою, вони чарівники.

Відійшовши від посадкової платформи, Гаррі зняв шарф і пальто, відкрив відділ валізи й закинув туди зимові речі. Він деякий час постояв там на кусючому січневому морозі, просто щоб відчувти, як воно. Тоді дістав чарівницьку мантию й натягнув її.

Насамкінець Гаррі дістав паличку. На нього напосідали думки про батьків, яких він щойно поцілував на прощання, про світ, чиї проблеми він залишав позаду...

— *Термос*, — промовив Гаррі з дивним почуттям провини за неминуче.

Тіло наповнилося теплом.

І Хлопчик-Що-Вижив повернувся.

Гаррі позіхнув і потягнувся, не відчуваючи наприкінці канікул майже нічого, крім апатії. Зранку йому не хотілося читати підручники чи навіть якусь серйозну наукову фантастику. Хотілося зайняти мізки чимось суто розважальним...

Ну, таке нескладно знайти, якщо готовий розпрощатися з чотирма кнатами.

Крім того, якщо єдиним конкурентом корумпованого «Щоденного віщуна» був «Базікало», то там цілком могли з'являтися справжні новини, замовчувані першою газетою.

Гаррі поплентався до тієї ж газетної ятки, що й минулого разу, роздумуючи, чи вдасться «Базікалу» перевершити попередній заголовок.

З наближенням Гаррі продавець заусміхався, як зненацька його лице змінилося, коли він помітив шрам.

— *Гаррі Поттер?* — крамар аж рота роззявив.

— Ні... — Гаррі глипнув на картку з іменем, прикріплену до чоловікових грудей, — містере Дуріан, лише неймовірна імітація... — і затнувся, наткнувшись очима на верхню частину складеного «Базікала».

НАЛИГАНА ПРОВИДИЦЯ ВИБОВКУЄ ТАЄМНИЦІ:

ТЕМНИЙ ЛОРД ПОВЕРТАЄТЬСЯ,

На мить він намагався не виказувати емоцій, доки не усвідомив, що відсутність ошелешення також може бути досить промовистою.

— Перепрошую, — сказав Гаррі.

Його голос лунав дещо занепокоєно, і він навіть не знав, чи видає це щось також. Не знав, *якою* була б реакція, якби він нічого не знав. Гаррі забагато часу провів зі слизеринцями й уже починав забувати, як приховувати таємниці від звичайних людей. Чотири кнати стукнули по прилавку.

— Один примірник «Базікала», будь ласка.

— О, не варто, містере Поттер! — квапливо вигукнув крамар, махаючи руками. — Це, не зважайте, просто...

Газета пролетіла повітрям і вдарила Гаррі по пальцях. Він розгорнув її.

НАЛИГАНА ПРОВИДИЦЯ ВИБОВКУЄ ТАЄМНИЦІ:

ТЕМНИЙ ЛОРД ПОВЕРТАЄТЬСЯ,

ДРАКО МЕЛФОЙ ОДРУЖУЄТЬСЯ

— Це безплатно, для вас, тобто...

— Ні, — заперечив Гаррі, — я однаково збирався купувати.

Чоловік забрав монети, а Гаррі вернувся до читання.

— Божечки, — промовив він за пів хвилини, — шість ковтків віскі, і провидиця налигується так, що вибовкує *найрізноманітніші* таємниці. Маю на увазі, хто б міг подумати, що Сіріус Блек і Пітер Петігрю — це насправді одна людина?

— Не я.

— Тут навіть є світлина, де вони вдвох разом, щоб ми знали, хто насправді таємно одна людина.

— Ага, — підтакнув крамар. — Чудово замаскувалися, чи не так?

— А ще мені таємно шістдесят п'ять років.

— Я не дав би вам і половини цього, — привітно запевнив продавець.

— А ще я заручений із Герміоною Грейнджер, і Белатрисою Блек, і Луною Лавгуд, а ще, звісно, із Драко Мелфоем...

— Оце так весіллячко буде.

Гаррі відірвався від газети й люб'язно сказав:

— Знаєте, коли я вперше почув, що Луна Лавгуд божевільна, мені було цікаво, чи справді вона така, чи просто записує, хихочучи, усі ці нісенітниці навмання. Пізніше, прочитавши другий заголовок «Базікала», я вирішив, що вона *не може* бути божевільною: це ж скільки треба докласти зусиль, щоб такого навігадувати, таке не робиться випадково. Знаєте, що я думаю тепер? Вона таки несповна розуму. Нормальні люди *такого* не фантазують. Коли твоя голова починає уявляти такі речі, щось у ній мусило бути ґрунтовно не так ще до того!

Продавець витріщився на нього.

— Серйозно, — не вгавав Гаррі. — Хто читає цю маячню?

— Ти, — відповів чоловік.

Гаррі відійшов, щоб почитати газету.

Столик неподалік, де вони з Драко сиділи перед його пер-

шою поїздкою цим потягом, він проігнорував. Не хотілося спокушати долю — раптом усе повториться.

Проблема була навіть не в тому, що, згідно з «Базікалом», його перший тиждень у Гоґвортсі тривав п'ятдесят чотири роки. А в тому, що, на скромну Гарріну думку, заплутувати його життя ще більше було цілковито зайвим.

Тому він знайшов невеличкий залізний стілець деінде — далеко від натовпу й періодичного приглушеного ляскання, з яким являлися батьки з дітьми, — і сів почитати «Базікало», щоб перевірити, чи є там якісь замовчувані новини.

Крім очевидної маячні (хай допоможе їм небо, якщо хоч щось із цього не було вигадкою), газета містила чимало нікчемних романтичних пліток, але нічого по-справжньому важливого, якби виявилось правдою.

Гаррі саме читав про запропонований міністерством закон, що мав на меті заборонити всі шлюби, коли...

— Гаррі Поттер, — пролунав шовковий голос, від якого в Гарріній крові завирував адреналін.

Він підвів погляд і втомлено відповів:

— Луціус Мелфой.

Наступного разу треба вчинити розумніше: зачекати на маґлівській частині вокзалу Кінґс-Крос до десятої п'ятдесят п'ять.

Луціус ввічливо кивнув головою, від чого його довге біляве волосся розсипалося по плечах. При собі він знову тримав той самий лакований чорний ціпок. Щось у тому, як його пальці стискали держак у формі срібної змії, безмовно говорило, що це *смертельна зброя*, нічого схожого на «я спираюся на це від слабкості». На обличчі не проступало жодної емоції.

Обабіч нього двоє чоловіків невпинно роззиралися навкруги, опустивши затиснуті в кулаках палички. Вони рухалися мов єдиний чотириногий і чотирирукий організм

— старші Креб і Гойл; Гаррі навіть міг би вгадати, хто з них хто, але не бачив у цьому сенсу. Вони були лише Луціусовими додатками, двома найправішими пальцями його лівої ноги, так би мовити, не більше.

— Перепрошую, що турбую вас, містере Поттер, — промовив той м'який, шовковий голос. — Проте ви не відповіли на жодну з моїх сов, і я подумав, що іншої нагоди зустрітися з вами мені може не випасти.

— Я не отримував від вас жодної сови, — спокійно пояснив Гаррі. — Припускаю, що їх перехоплював Дамблдор. Та й навіть якби отримав, то однаково не відповів би, хіба що через Драко. Спілкуватися з вами напряму без його відома означає для мене знехтувати нашою дружбою.

«Будь ласка, іди геть, будь ласка, іди геть».

Старший Мелфой блиснув на нього своїми сірими очима:

— То он яку гру ви затіяли... Що ж, пограймо трохи. Навіщо ви підштовхнули свого доброго друга, мого сина, до публічного союзу з цією дівчинкою?

— О, — легковажно кинув Гаррі, — це ж очевидно, хіба ні? Співпрацюючи з Грейнджер, Драко зрозуміє, що маґлородці, зрештою, теж люди. Ва. Ха. Ха.

Губи Луціуса ледь-ледь склалися в якусь подобу усмішки:

— Так, це скидається на один із планів Дамблдора. Але ним не є.

— А й справді. Це частина моєї гри з Драко, а не результат дій Дамблдора, більше мені нічого вам повідомити.

— Облишмо ці забавки, — сірі очі старшого Мелфоя раптом посуворішали. — Якщо мої підозри правильні, цим ви однаково не підіграли Дамблдорові, містере Поттер, у жодному разі.

Ненадовго запанувала тиша.

— То ви здогадалися, — холодно промовив Гаррі. — Скажіть мені, коли саме?

— Коли прочитав вашу відповідь на невеличку промову професора Квірела, — білявий чоловік похмуро захихотів. — Спершу я спантеличився, адже здавалося, що це було невідгідно особисто вам. Знадобилося кілька днів, щоб зрозуміти, кому ваші слова стали в пригоді, і нарешті все прояснилося. Як і те, що ви слабкий. У дечому принаймні.

— Як кмітливо, — Гаррі звучав так само холодно. — Але, можливо, ви помиляєтеся щодо моєї вигоди.

— Можливо, — у шовковому голосі забриніла сталь. — Справді, саме цього я й боюся. Ви втягнули мого сина в дивні ігри, суті яких я не можу розкусити. Така поведінка недружня, і ви не можете *не очікувати* мого занепокоєння!

Луціус сперся на свій ціпок обома побілілими руками, а його охоронці раптом напружилися.

Якийсь внутрішній голос переконував Гаррі, що виказувати зараз страх, дозволивши Луціусові побачити, що його можна залякати, буде вкрай поганою ідеєю. До того ж вони однаково були на велелюдній залізничній станції.

— Це так цікаво, як на мене, — Гаррі й собі додав сталі в голос, — що ви вважаєте, ніби я можу щось виграти, зашкодивши Драко. Але це неважливо, Луціусе. Він мій друг, а друзів я не зраджую.

— *Що?* — ошелешено прошепотів Луціус.

А тоді...

— Гості, — попередив один із посіпак, старший Креб, як припустив Гаррі з його голосу.

Луціус випростався й обернувся, несхвально зашипівши.

Наближався переляканий, проте сповнений рішучості Невіл, що слідував за високою жінкою. На її обличчі не виднілося ані крихти страху.

— Мадам Лонгботом, — привітався Луціус із кригою в голосі.

— Містере Мелфой, — не менш крижаним тоном відповіла жінка. — Набридаєте нашому Гаррі Поттерові?

Смішок, що вихопився в Луціуса, пролунав якось дивно гірко.

— О, заледве. Прийшли захистити його від мене, чи не так? — біловолосий чоловік обернувся до Невіла. — А це, певно, вірний лейтенант містера Поттера, останній нащадок Лонгботомів, самопроголошений Невіл із Хаосу. У які дивини котиться наш світ. Інколи мені здається, що він геть збожеволів.

Гаррі гадки не мав, як на це реагувати, а Невіл видавався спантеличеним і настраханим.

— Сумніваюся, що це світ збожеволів, — сказала мадам Лонгботом. Її голос став насмішкуватим: — Щось ви не в доброму гуморі, містере Мелфой. Промова нашого любого професора Квірела відвернула від вас кількох союзників?

— Він доволі вправно звів наклеп на мої здібності, та це могло подіяти лише на тих дурнів, які вірять, що я справді був смертежером, — незворушно виголосив Луціус.

— *Що?* — бовкнув Невіл.

— Я був під впливом прокляття «Імперіус», юначе, — втомлено заявив Луціус. — Темний Лорд міг навіть не починати вербувати чистокровні родини без підтримки роду Мелфоїв. Я опирався, тож він просто змусив мене. Його власні смертежери дізналися про це лише опісля, тому я й ношу цю хибну мітку. Та на ділі вона мене не зобов'язує, адже справжньої згоди я не давав. Деякі смертежери досі вважають мене своїм лідером, і заради миру в нашій країні я дозволяю їм вірити в це, щоб контролювати їх. Проте я не був настільки дурним, щоб підтримувати того горезвісного пройдисвіта з власної волі...

— Не зважайте, — зловтішно порадила мадам Лонгботом Гаррі й Невілові. — Він тепер змушений прикидатися до кінця життя, боячись ваших свідчень під сироваткою правди.

Луціус повернувся до неї спиною і знову звернувся до Гаррі:

— Чи не попросите цю стару каргу піти, *містере Поттер*?

— Аж ніяк, — сухо сказав Гаррі. — Я волю мати справи з представниками роду Мелфойів мого віку.

Запала тривала тиша. Сірі очі свердлили Гаррі.

— Ну звісно... — протягнув Луціус. — Який же я дурень. Увесь цей час ви просто вдавали, що гадки не маєте, про що йдеться.

Гаррі безмовно зустрів його погляд.

Луціус підняв свій ціпок на кілька сантиметрів і гупнув ним об землю.

Світ зник за сірою пеленою, усі звуки вщухли, у всьому світі залишилися тільки Гаррі, Луціус Мелфой і ціпок із державом у формі зміїної голови.

— Мій син — це моє серце, — промовив старший Мелфой, — єдине й останнє, що хвилює мене в цьому світі. І ось вам моя дружня засторога: зашкодите йому, і я присвячу решту свого життя помсті. Та допоки він у безпеці, я бажаю вам успіхів у ваших починаннях. А оскільки ви мене більше нічого не просили, то і я вас нічого не проситиму.

Сіра пелена розвіялася, явивши розлючену мадам Лонгботом, що вже встигла дістати паличку. Старший Креб не давав їй пройти.

— Як ви смієте! — прошипіла вона.

Луціус повернувся до старшого Гойла, крутнувши темною мантиєю та білявим волоссям:

— Повертаємося до маєтку Мелфойів.

Тричі ляснуло, і вони роз'явилися.

Запала тиша.

— *О небеса*, — порушила мовчанку мадам Лонгботом. — Що це все було?

Гаррі безпорадно знизав плечима й подивився на Невіла, чий лоб вкрився крапельками поту.

— Дуже дякую, Невіле, — сказав Гаррі. — Я дуже ціную твою допомогу, Невіле. А зараз, гадаю, тобі краще присісти, Невіле.

— Так, генерале.

Невіл майже гепнувся на бруківку замість того, щоб підійти до одного зі стільців поруч із Гаррі.

— Ви добряче змінили мого онука, — зауважила мадам Лонгботом. — Децю я схвалюю, однак не все.

— Надішліть мені список усіх бажаних і небажаних змін, — попрохав Гаррі. — Я подумаю, що можна зробити.

Невіл застогнав, але промовчав.

— Так і зроблю, юначе, дякую, — пирхнула мадам Лонгботом. Вона стишила голос: — Містере Поттер... Промова професора Квірела — це те, що наша нація мала почути вже дуже давно. Не можу сказати того ж про ваш коментар до неї.

— Я візьму це до уваги, — м'яко запевнив її Гаррі.

— Щиро на це сподіваюся, — мадам Лонгботом обернулася до свого онука. — Чи я ще потрібна, щоб...

— Можеш іти, бабусю, — обірвав її Невіл. — Цього разу я впораюся сам.

— Ось *це* я схвалюю.

Пролунав ляскіт, і вона зникла немов та мильна бульбашка.

Двоє хлопців трохи посиділи в тиші.

Першим заговорив зморений Невіл:

— Ти збираєшся виправити всі зміни, які вона схвалює,

так?

— Не всі, — невинно відповів Гаррі. — Просто хочу переко-
натися, що не псую тебе.

Драко видавався вкрай схвильованим. Він постійно ози-
рався, хоча вони — як сам Драко на поліг був — спустилися в
Гарріну валізу й відгородилися справжніми квіетусними ча-
рами тиші, а не просто бар'єром для розмивання звуків.

— Що ти наговорив батькові? — випалив Драко, щойно
Квіетус відсік всі звуки платформи дев'ять і три чверті.

— Я... слухай, можеш розповісти, що він сказав *тобі*,
перш ніж відправити тебе до школи? — запитав Гаррі.

— Що я маю негайно його повідомити, якщо здасться,
що ти мені погрожуєш. Що я маю негайно його повідомити,
якщо якісь *мої* дії можуть загрожувати *тобі*! Батько вважає
тебе небезпечним, Гаррі. Хай що ти наплів йому сьогодні,
це налякало його! *Лякати мого батька — це погана ідея!*

«От прокляття...».

— Про що ви розмовляли? — вимогливо допитувався Дра-
ко.

Гаррі стомлено відкинувся на спинку складаного стіль-
ця на дні підвального рівня своєї валізи:

— Знаєш, Драко, фундаментальне питання раціональ-
ности звучить як «що, я гадаю, я знаю і звідки, я гадаю, я
це знаю?». Але існує також смертний гріх раціональності
— прямо протилежний цьому тип мислення. Як у давньо-
грецьких філософів. Вони поняття не мали, що коїться,
тому просто ходили й говорили, мовляв, усе є вода чи все
є вогонь, однак ніколи не питали себе: «Заждіть-но, навіть
якщо все справді є вода, звідки я можу про це *знати*?». Їх

не цікавило, чи мають вони докази на користь саме цієї можливості з-поміж усіх інших мислимих, докази, яких не існувало б у разі *неправдивості* їхньої теорії...

— Гаррі, — Драко ледве стримувався, — *про що ти розмовляв із батьком?*

— Гадки не маю, власне, тому дуже важливо, щоб я не взявся просто вигадувати...

Гаррі ще не чув, щоб Драко видавав настільки високі й нажахані верески.

Розділ 39. Вдавання мудрости, ч. 1

Свист. Цок. Бззз. Дзінь. Вурп. Лясь. Хлюп. Дзелень. У-у. Паф. Дзень. Бульк. Біп. Гуп. Хрясь. Шух. Шшш. Пфф. Жух.

На уроці чарів того понеділка професор Флитвік мовчки передав був Гаррі складений пергамент. У записці було сказано відвідати директора в зручний час так, щоб ніхто не помітив, зокрема Драко Мелфой та професор Квірел. Також йому надали одноразовий пароль від гаргуйля: «вередливий ягнятник». А ще поряд було на диво артистичне зображення професора Флитвіка, що суворо на нього дивився й подеколи кліпав очима. Внизу записки був тричі підкреслений напис: «ТРИМАЙСЯ ПОДАЛІ ВІД НЕПРИЄМНОСТЕЙ».

Тому Гаррі дочекався був кінця уроку трансфігурації, повчився з Герміоною, повечеряв, порозмовляв зі своїми лейтенантами і нарешті, коли годинник показав дев'яту, став невидимим, повернувся до шостої вечора та стомлено поплентався до гаргуйля, рухомих спіральних сходів, дерев'яних дверей, переповненої маленькими химерними штукенціями кімнати та срібнобородого директора.

Цього разу Дамблдор був доволі серйозним, не було звичної усмішки. Та й піжами на ньому були значно темнішого й більш тверезого пурпурового кольору, ніж зазвичай.

— Дякую, що прийшов, Гаррі, — сказав директор. Старий чарівник підвівся зі свого трону й почав повільно крокувати кімнатою поміж дивних пристроїв. — Насамперед, чи взяв ти з собою записи твоєї вчорашньої розмови з Луціусом Мелфоем?

— Записи? — вирвалося в Гаррі.

— *Ну звісно* ти все записав... — фраза старого чарівника повисла в повітрі.

Гаррі було ніяково. Так, якщо ти щойно ледве виплутався з таємничої розмови з купою багатозначних натяків, що ти їх не розумієш, *збіса очевидно*, що треба одразу все записати, доки спогади свіжі, щоб спробувати пізніше все збагнути.

— Гаразд, — сказав директор, — розповідай, що пам'ятаєш.

Гаррі присоромлено почав переказувати якомога точніше, і лише приблизно на половині він раптом усвідомив, що нерозумно просто брати й розповідати можливо божевільному директорові все, принаймні не *обміркувавши* це спочатку, проте Луціус *безперечно* був поганим хлопцем та противником Дамблдора, тому напевно *варто* було йому розповісти, крім того, Гаррі вже почав говорити й тепер було запізно намагатися все прорахувати...

Гаррі чесно завершив переказ.

Протягом розповіді обличчя Дамблдора ставало дедалі задумливішим, а наприкінці його лице здавалося древнім, відчувалася якась суворість.

— Ну, — сказав Дамблдор. — Тоді пропоную тобі докласти всіх зусиль, щоб спадкоємцеві Мелфоїв *не було* завдано шкоди. Я вчиню так само, — директор хмурився, його пальці безгучно барабанили по чорнильно-чорній поверхні тарелі з написом «Леліел». — Також, гадаю, буде надзвичайно мудро з твого боку відтепер уникати *будь-яких* контактів з лордом Мелфоем.

— Ви *справді* перехоплювали його сов? — запитав Гаррі.

Директор довго розглядав Гаррі, а потім неохоче кивнув.

Чомусь Гаррі не відчував доречної люті. Напевно, Гаррі просто було дуже легко зараз подивитися на ситуацію з погляду директора. Навіть Гаррі міг зрозуміти, чому Дамблдор хотів завадити його спілкуванню з Луціусом Мелфоем. Це не

здавалося *злим* вчинком.

На відміну від директорового шантажу Забіні... про що в Гаррі були лише слова Забіні, а Забіні був вкрай сумнівним джерелом. Насправді важко уявити, чому б Забіні *не вигадати* історію, що викликала б якнайбільше співчуття з боку професора Квірела...

— Моя пропозиція: я не протестуватиму, скажу, що розумію вашу позицію, — сказав Гаррі, — а ви продовжите перехоплювати мої сови, але повідомлятимете мені, від кого вони?

— Боюся, я перехопив чимало твоїх сов, — спокійно сказав Дамблдор. — Ти знаменитість, Гаррі, і отримував би десятки листів на день, деякі — з далеких країн, якби я не повертав їх.

— *Це*, — сказав Гаррі, тепер відчуваючи легке обурення, — вже трохи занадто...

— У багатьох листах, — тихо сказав старий чарівник, — тебе проситимуть про те, що ти не здатен здійснити. Я, звісно, не читав їх, а лише повертав назад. Але я знаю, бо теж отримую такі. А ти замолодий, Гаррі, щоб щоранку ще до сніданку встигали розбивати серце шість разів.

Гаррі втупився у своє взуття. Він *мав би* наполягати, щоб йому дозволили читати листи та вирішувати самому, проте... зазвичай тихий, голос здорового глузду зараз дуже гучно кричав на нього.

— Дякую, — пробурмотів Гаррі.

— Також я покликав тебе сюди, — сказав старий чарівник, — бо хочу проконсультуватися з твоїм унікальним генієм.

— Трансфігурація? — здивовано й втішено запитав Гаррі.

— Ні, *іншим* унікальним генієм, — сказав Дамблдор. — Скажи мені, Гаррі, яке зло ти міг би вчинити, якби дементору дозволили потрапити на землі Гогвортсу?

Виявилося, що професор Квірел просив був, чи радше вимагав, щоб учням дали змогу випробувати свої навички проти справжнього дементора, коли вони вивчать слова й жести чарів патронуса.

— Професор Квірел не здатен викликати патронуса, — сказав Дамблдор, повільно крокуючи між пристроями. — Завжди поганий знак. Проте він *сам* розповів про це й вимагав залучити зовнішніх інструкторів, що навчатимуть кожного охочого учня чарам патронуса. Він запропонував заплатити їм з власної кишені, якщо я відмовлюся. Це справило на мене глибоке враження. Але тепер він наполягає, щоб ми привели дементора...

— Директоре, — тихо сказав Гаррі, — професор Квірел *свято* вірить у навчання в реалістичних бойових умовах. Бажання привести справжнього дементора *цілковито* відповідає його персонажеві.

Тепер директор дивно дивився на Гаррі.

— *Його персонажеві?* — запитав старий чарівник.

— Тобто, — сказав Гаррі, — це повністю відповідає тому, як професор Квірел зазвичай поводить себе... — тихо завершив Гаррі. *Чому* він так це сформулював?

Директор кивнув.

— Тобто в тебе такі ж здогади, як і в мене. Що це лише привід. Без сумнівів, дуже *обґрунтований* привід. Ти навіть не знаєш, наскільки. Часто чарівникам, що ніби нездатні застосовувати чари патронуса, раптом все вдається у присутності справжнього дементора: ніколи не могли отримати проблеск світла, аж раптом у них виходить матеріальний патронус. Чому так — ніхто не знає, але це так.

Гаррі насупився.

— Тоді я справді не розумію, чому ви насторожені...

Директор безпорадно розвів руки.

— Гаррі, *професор захисту* попросив мене провести найтемнішу з усіх істот через браму Гогвортсу. Я *маю* бути настороженим. — Директор зітхнув. — Але дементора пильнуватимуть, огорнуть захисними чарами, посадять у міцну клітку, і я сам спостерігатиму за ним весь час — я не можу вгадати, що *може* піти не так. Але, можливо, я лише не можу уявити собі цього. Тому я питаю тебе.

Гаррі витріщився на директора, роззявивши рота. Він був настільки шокований, що навіть не відчував задоволення від лестощів.

— Мене? — запитав Гаррі.

— Так, — відповів Дамблдор з легкою усмішкою. — Я докладаю всіх зусиль, щоб передбачити дії ворогів, щоб зрозуміти їхній лихий розум та передбачити їхні злі думки. Але я ніколи б не вгадав загострити кістки гафелпафців, щоб отримати зброю.

Невже Гаррі *ніколи* цього не забудуть?

— Директоре, — стомлено сказав Гаррі, — я знаю, що це звучить не дуже, проте з усією серйозністю: я не лихий, я просто дуже винахідливий...

— Я не стверджував, що ти лихий, — серйозно сказав Дамблдор. — Дехто вважає, що зрозуміти зло — те саме, що стати злом. Але вони лише вдають мудрість. Навпаки: зло — це те, що не знає любови і не наважується уявити любов; зло не може зрозуміти любов, не припинивши бути злом. Я підозрюю, що мені ніколи не досягти твого рівня розуміння розуму темних чаклунів, хоча ти сам розумієш любов. Отже, Гаррі, — Дамблдор пильно дивився на нього. — Якби ти був на місці професора Квірела, яке злодійство ти міг би скоїти, якби обманом змусив мене дозволити допустити дементора на землі Гогвортсу?

— *Зачекайте*, — сказав Гаррі та ніби в тумані поплентався до крісла навпроти стола директора. Цього разу це був не дерев'яний ослінчик, а велике зручне крісло, і Гаррі ніби загорнули в ковдру, коли він сів.

Дамблдор просив його обхитрувати професора Квірела.

Пункт перший: професор Квірел подобався Гаррі значно більше, ніж Дамблдор.

Пункт другий: гіпотеза полягала в тому, що професор захисту запланував щось лихе, а в цьому окремому випадку Гаррі *мусив* допомогти директорові запобігти цьому.

Пункт третій...

— Директоре, — сказав Гаррі, — якщо професор Квірел *замислив* щось, я не впевнений, що *зможу* обхитрувати його. У нього значно більше досвіду, ніж у мене.

Старий чарівник похитав головою; якимось чином він робив це дуже урочисто, хоч і усміхався:

— Ти недооцінюєш себе.

Оцього ще ніхто ніколи не казав Гаррі.

— Я пам'ятаю, — продовжив старий чарівник, — одного юнака, що у цьому самому кабінеті, спокійно та стримано, протистояв вихователю гуртожитку Слизерин і шантажував свого директора, лише заради захисту однокласників. І я вірю, що той юнак кмітливіший за професора Квірела, кмітливіший за Луціуса Мелфоя, і колись він доросте до того, щоб стати рівнею самому Волдемортові. Ось із ким я хотів би порадитися.

Гаррі придушив мурахи, що пробігли його спиною при згадці цього імені, та задумливо й похмуро поглянув на директора.

Як багато він знає?..

Директор бачив був Гаррі, коли ним володіла його темна сторона, коли він занурився у свою темну сторону глибоко.

ше, ніж будь-коли. Гаррі досі пам'ятав, як він, невидимий та після повернення в часі, спостерігав за минулим собою, що протистояв старшим слизеринцям; спостерігав за хлопцем зі шрамом на чолі, що поведився не так, як інші. *Ну звісно* директор помітив був, що щось дивне коїлося з хлопцем у його кабінеті.

І Дамблдор зробив був висновок, що його хатній герой достатньо кмітливий, щоб рівнятися з призначеним йому долею ворогом — Темним Лордом.

Що було доволі низькою планкою, враховуючи, що Темний Лорд наділив був кожного зі своїх слуг легко видимою темною міткою, а також перерізував весь монастир, що навчав був бойовим мистецтвам, які він хотів опанувати.

Достатньо кмітливим, щоб бути рівнею *професорові Квірелу*, — це задача *геть* іншого порядку.

Але також очевидно, що директор не вгамується, доки Гаррі не стане весь холодний та похмурий, та не видасть якоїсь відповіді, що звучатиме достатньо хитро... яка краще б *не завадила* професорові Квірелу викладати захист...

І звісно Гаррі *зануриться* у темну сторону, щоб обміркувати все з цього боку, щоб бути чесним, та й про всяк випадок.

— Розкажіть усе — як дементора приведуть, як його охоронятимуть.

На мить брови Дамблдора здійнялися, а потім він почав розповідати.

Дементора транспортуватиме до Гогвортсу трійка аврорів, кожного з них Дамблдор особисто знає, і всі троє здатні застосовувати матеріальні чари патронуса. Біля межі земель Гогвортсу їх зустріне Дамблдор та пропустить через захисні чари...

Гаррі запитав, чи вхід тимчасовий, чи постійний, — тобто чи зможе хтось просто привести того ж дементора наступ-

ного дня.

Вхід тимчасовий (відповів Дамблдор зі схвальним кивком). І роз'яснення продовжилися: дементор буде в клітці з титану — не трансфігурованого, а викуваного насправжки. З часом дементор перетворить цей метал на порох, та не за один день.

Учні чекатимуть своєї черги подалі від дементора, за двома матеріальними патронусами, що їх повсякчасно підтримуватимуть двоє з трьох аврорів. Дамблдор чекатиме біля клітки з дементором зі своїм патронусом. Кожен учень окремо наблизатиметься до дементора, Дамблдор розвіюватиме свій патронус, учень робитиме спробу виконати власні чари патронуса, і якщо учневі це не вдасться, то Дамблдор поверне свій патронус доки учень не зазнав незворотної шкоди. Колишній чемпіон дуелей професор Флитвік також буде присутнім, доки учні будуть поряд, — просто для додаткової безпеки.

— Чому лише *ви* будете поряд із дементором? — запитав Гаррі. — Тобто, чи не варто поставити поряд ще й одного аврора...

Директор похитав головою.

— Вони не витримають такого частого впливу дементора — я багато разів розвіюватиму свій патронус.

Якщо з патронусом Дамблдора щось станеться, доки хтось з учнів поряд із дементором, третій аврор створить матеріальний патронус та відправить його захистити учня...

Гаррі так і сяк намагався щось вигадати, проте не бачив вад у безпеці.

Тому він глибоко вдихнув, занурився глибше в крісло, заплющив очі та пригадав:

«І це буде... п'ять очок? Ні, хай навіть десять очок із Рейвенклоу за нахабство».

Тепер холод прибував повільніше, менш охоче — Гаррі останнім часом не звертався до своєї темної сторони...

Гаррі довелося пригадати все перше заняття настоянок, доки його кров не охолола до чогось на кшталт смертельно кришталевої ясности.

І тоді він подумав про дементора.

І все було очевидним.

— Дементор — лише для відвернення уваги, — сказав Гаррі. Він не приховував холоду в голосі, адже саме цього Дамблдор очікував та бажав. — Велика, помітна загроза, але зрештою прямолінійна, від неї легко захиститися. Отже, доки вся ваша увага буде прикута до дементора справжній задум розгортатиметься деінде.

Дамблдор трохи повитріщався на Гаррі, а тоді повільно кивнув.

— Так, — сказав директор. — І мені здається, що я знаю, від чого відвертатимуть мою увагу, якщо професор Квірел бажає зла... Дякую, Гаррі.

Директор досі витріщався на Гаррі, щось дивне було в цих древніх очах.

— Що? — дещо роздратовано запитав Гаррі, адже холод досі циркулював його венами.

— У мене є інше питання до цього юнака, — сказав директор. — Я дуже давно про це міркую, але досі не можу цього збагнути. *Навіщо?* — в його голосі ледь було чутно біль. — *Навіщо комусь зумисно перетворюватися на чудовисько? Навіщо чинити зло заради зла? Чому Волдеморт?*

Жух, бззз, цок; дзінь, паф, хлюп...

Гаррі здивовано вступився в директора.

— Звідки мені знати? — запитав Гаррі. — Я що, маю магічно розуміти Темного Лорда, бо я герой, чи що?

— Так! — вигукнув Дамблдор. — Моїм власним головним ворогом був Гріндельвальд, і його я справді добре розумів. Гріндельвальд був моїм темним дзеркалом — людиною, якою я так легко міг би стати, якби тільки піддався спокусі вірити, що я хороша людина, а отже завжди маю рацію. «Для загального блага» — це було його гасло. І він щиро в це вірив, навіть коли роздирав усю Європу, мов поранений звір. І його я зрештою переміг. Але слідом з'явився Волдеморт, щоб знищити все, що я захищав був у Британії, — тепер біль було ясно чути в його голосі, і ясно видно на обличчі. — Він скоював злочини гірші за найгірші Гріндельвальдські, жахіття заради жахіття. Я пожертвував усім лише щоб стримувати його, і я досі не розумію — *навіщо!* *Навіщо*, Гаррі? Навіщо він це робив? Він не мій призначений ворог, а твій. Тому якщо в тебе є бодай якісь здогади, будь ласка, поділися ними! Чому?

Гаррі вступився у власні руки. По правді, Гаррі ще не досліджував Темного Лорда, тому наразі він зеленого поняття не мав. Але чомусь йому здавалося, що директор хотів почути не це.

— Можливо, забагато темних ритуалів? Спочатку він гадав, що скористається лише одним, проте для цього довелося пожертвувати частиною добра в собі, через що інші темні ритуали йому здавалися більш прийнятними, тому він використовував дедалі більше темних ритуалів з позитивним зворотним зв'язком, доки не став неймовірно могутнім чудовиськом...

— Ні! — тепер голос директора переповнювало страждання. — Я не вірю в це, Гаррі! Має бути щось іще!

«З чого б це?», подумав Гаррі, але не сказав уголос, бо було ясно, що директор вважав, що всесвіт — це казочка з сю-

жетом, а великі трагедії траплялися лише через відповідно великі значущі причини.

— Перепрошую, директоре. Темний Лорд зовсім не нагадує мені моє темне дзеркало. Я не вважаю *анікрапельки* спокусливим прибивання шкір родини Єрмі Вібла до стіни у відділі новин.

— Невже в тебе *зовсім* немає для мене мудрости? — запитав Дамблдор. У його голосі відчувалася просьба, ледь не благання.

«Зло трапляється, — подумав Гаррі, — воно нічого не означає й не вчить нас нічому, крім як не бути злими? Темний Лорд, напевно, просто був егоїстичним вилупком, і йому було начхати, кому він робить боляче, — ідіотом, що його зрештою спіткали наслідки дурних помилок, яких він легко міг би уникнути. За нещастями цього світу не криється доля. Якби Гітлерові дозволили були вступити в школу архітектури, як той і хотів, то вся історія Європи змінилася б. Якби ми жили в якомусь усесвіті, де жахливі речі трапляються лише з поважних причин, то вони би взагалі не траплялися».

Але директор нічого з цього, очевидно, не хотів чути.

Старий чарівник стояв за маленькою дивною штуківиною, що скидалася на замерзлий дим, і досі дивився на Гаррі сповненим розпачу й очікування поглядом.

Ну, казати щось мудре було нескладно. Насправді це було значно простіше, ніж бути розумним, адже не треба було казати чогось неочікуваного чи робити відкриття. Треба було просто запустити програмне забезпечення мозку з пошуку шаблонів та видати кліше за допомогою будь-якої глибинної мудрости, що ти її вже чув.

— Директоре, — урочисто сказав Гаррі, — я б не хотів визначати те, хто я є, за своїми ворогами.

Якимось чином навіть посеред усього цього цокання й дзижчання запанувало щось на кшталт тиші.

Вийшло якось більш глибинно мудро, ніж Гаррі збирався.

— Можливо, ти дуже мудрий, Гаррі... — повільно сказав директор. — Хотілося б мені... визначити те, хто я є, за своїми друзями, — біль у його голосі став навіть сильнішим.

Розум Гаррі поквапом шукав щось іще глибинно мудре, щоб пом'якшити силу неумисного удару...

— Чи, можливо, — більш лагідно сказав Гаррі, — недруг створює грифіндорця, як друг створює гафелпафця, а прагнення створює слизеринця. А також завжди, кожного покоління саме загадка створює науковця.

— Страшну долю ти пророкуєш моему гуртожитку, Гаррі, — сказав директор. Біль не полишав його голос. — Але тепер, коли ти про це сказав, гадаю, мене й справді переважно створили мої вороги.

Гаррі втупився у свої руки на колінах. Можливо, варто було просто замовкнути, доки все виходить.

— Але ти *відповів* на моє питання, — м'якіше сказав Дамблдор, ніби сам до себе. — Я мав зрозуміти, що відповідь крилася в Слизерині. Заради його прагнення, усе для його прагнення. А *яким* воно було, я знаю, хоча не *чому*... — деякий час Дамблдор витріщався в простір, потім випростався й знову сфокусувався на Гаррі.

— А ти, Гаррі, — сказав директор, — ти називаєш себе *науковцем*? — в його голосі чулося здивування з нотками несхвалення.

— Вам не до вподоби наука? — трохи втомлено запитав Гаррі. Він сподівався був, що Дамблдор виявить більше прихильності до маглівських речей.

— Гадаю, вона корисна для тих, у кого немає паличок, — спохмурнівши сказав Дамблдор. — Але вона здається мені дивним вибором для того, щоб визначити себе. Невже наука важливіша за любов? За доброту? За дружбу? Чи через нау-

ку ти захоплюєшся Мінервою Макґонегел? Чи наука змушує тебе піклуватися про Герміону Грейнджер? Чи до науки ти звернешся, коли намагатимешся запалити вогник тепла в серці Драко Мелфоя?

«Знаєте, найсумніше, що вам напевно здається, що ви щойно видали якийсь неймовірно мудрий фінальний аргумент».

Так, тепер треба сформулювати заперечення, щоб воно теж звучало неймовірно мудро...

— Ви не з Рейвенклоу, — зі спокоєм та гідністю сказав Гаррі, — і, можливо, тому ніколи не замислювалися, що повага до правди та її пошук протягом кожного дня свого життя також можуть бути виявом доброчесності.

Директор здійняв брови. А потім зітхнув.

— Як ти став таким мудрим так рано? — голос старого чарівника був сумним. — Можливо, це стане тобі в пригоді.

«Лише коли треба справити враження на древніх чарівників, що надто високої думки про себе», подумав Гаррі. Насправді він був трохи розчарований довірливістю Дамблдора. Не те щоб Гаррі збрехав, але на Дамблдора надто вже сильне враження справила здатність Гаррі формулювати думки так, що вони звучали глибокими, замість того, щоб використовувати просту мову, як вчинив Річард Фейнман зі *своєю* мудрістю...

— Любов важливіша за мудрість, — сказав Гаррі. Просто щоб спробувати знайти межі безсоромно очевидних кліше, складених методом пошуку за шаблоном без жодного аналізу, які готовий витримати Дамблдор.

Директор поважно кивнув та сказав:

— Дійсно.

Гаррі підвівся з крісла й витягнув руки. «Ну, тоді я краще піду любити щось, це має допомогти мені перемогти Темного Лорда. Наступного разу, коли ви попросите моєї поради, я

просто обійму вас...».

— Сьогодні ти мені дуже допоміг, Гаррі, — сказав директор. — Залишилося лише одне питання, яке я б хотів поставити цьому юнакові.

Чудово.

— Скажи мені, Гаррі, — сказав Дамблдор (і цього разу в його голосі чулася лише спантеличеність, хоча в очах досі був натяк на біль), — чому темні чарівники так сильно бояться смерті?

— Ем, вибачайте, проте тут я підтримую темних чарівників.

Шух, пшпш, дзелень; вурп, лясь, хлюп...

— *Що?* — вигукнув Дамблдор.

— Смерть — це погано, — сказав Гаррі, відкинувши мудрість заради точности спілкування. — Дуже погано. Надзвичайно погано. Боятися смерті — ніби боятися величезного монстра з отруйними іклами. Це насправді вкрай розумно, а не свідчить про психологічний розлад.

Директор витріщався на нього, ніби він щойно перетворився на кицьку.

— Гаразд, — продовжив Гаррі, — скажу це так. Ви *хочете* померти? Бо якщо так, то існує така маглівська штука як «Гаряча лінія порятунку»...

— Коли прийде час, — тихо сказав старий чарівник. — Не раніше. Я не намагатимусь ані наблизити цей день, ані відмовитися від цього, коли настане час.

Гаррі суворо насупився.

— Видається, у вас не надто сильна жага жити, директо-

ре!

— Гаррі... — у голосі старого чарівника почала відчуватися безпорадність. Він підійшов був до місця, де його біла борода опустилася в акваріум з прозорого скла та повільно почала набувати зеленого кольору знизу вгору, а директор і не помітив. — Гадаю, я недостатньо ясно висловився. Темні чарівники не палко бажають жити. Вони *бояться смерті*. Вони не намагаються дотягнутися до світла сонця, а тікають від ночі до нескінченно темніших печер, що їх вони самі й створюють, без місяця та зірок. Вони жадають не життя, а *безсмертя*. І їх воно так манить, що вони готові принести в жертву навіть власні душі! Ти хочеш жити *вічно*, Гаррі?

— Так, і ви теж. Я хочу прожити ще один день. Завтра я теж захочу прожити ще один день. Відповідно, я хочу жити вічно, доведено індукцією на цілих додатних числах. Якщо ви не хочете помирати, то це означає, що ви хочете жити вічно. Якщо ви не хочете жити вічно, це означає, що ви хочете померти. Одне або інше... Не переконав, так?

Дві культури витріщилися одна на одну понад величезну прірву відсутності спільної мови.

— Я прожив сто десять років, — тихо сказав старий чарівник (діставши свою бороду з акваріума та струшуючи забарвлення). — Я бачив та зробив чимало речей, надто багато з яких я бажав би не бачити й не робити. І втім я не жалкую, що я живий, бо спостерігати, як мої учні дорослішають, — це задоволення, що ще не почало мені набридати. Але я не бажаю дожити до того, щоб почало! Що ти *б робив* із вічністю, Гаррі?

Гаррі глибоко вдихнув.

— Зустрітися з усіма цікавими людьми у світі, прочитати всі хороші книжки та написати щось навіть краще, відсвяткувати десятий день народження свого першого онука на Місяці, відсвяткувати сотий день народження свого прапра-

правнука на кільцях Сатурна, дізнатися найглибші й остаточні закони природи, зрозуміти природу свідомості, дізнатися, чому взагалі щось існує, відвідати інші зірки, відкрити прибульців, створити прибульців, зустріч з усіма на вечірці з іншого боку Чумацького Шляху, коли ми дослідимо його цілком, зустріч з усіма, хто народився на Старій Землі, щоб подивитися, як нарешті згасне Сонце, а ще я хвилювався щодо втечі із всесвіту перед тим, як у всесвіті скінчиться негативна ентропія, проте тепер я значно оптимістичніший, адже дізнався, що так звані закони фізики — це лише необов'язкові настанови.

— Багато з цього я не зрозумів, — сказав Дамблдор. — Але маю спитати: ти справді так сильно бажаєш цих речей, чи лише переконуєш себе в цьому, щоб переконати себе, що не стомишся, тікаючи й тікаючи від смерті.

— Життя — це не визначений список речей, що їх треба зробити перед тим, як буде дозволено померти, — впевнено сказав Гаррі. — Це життя, треба просто жити далі. Якщо я не робитиму цих речей, то лише через те, що знайду щось цікавіше.

Дамблдор зітхнув. Він стукотів пальцями по годиннику. З кожним доторком цифри змінювалися на незрозумілі написи, а стрілки ненадовго змінювали позиції.

— У малоймовірному випадку, якщо мені буде дозволено затриматися до ста п'ятдесяти, — сказав старий чарівник, — навряд чи я буду проти. Але двісті — це вже забагато, щоб було добре.

— Ну так, — сказав Гаррі дещо сухо, адже подумав про своїх батьків та відведений їм вік, якщо Гаррі чогось із цим не зробить, — підозрюю, директоре, що якби ви виростили в культурі, де люди звикли жити чотириста років, то померти у двісті здавалося б вам так само трагічно зарано, як, скажімо, у вісімдесят, — Гаррі сильно виділив останнє слово.

— Можливо, — примирливо сказав старий чарівник. — Я б не хотів померти раніше за своїх друзів чи жити після них усіх. Найважчий час — це коли всі, кого ти любив найбільше, пішли раніше за тебе, але інші живуть, і заради них ти маєш залишатися... — Дамблдор сфокусував очі на Гаррі, він став дещо сумним. — Не оплакуй мене гірко, Гаррі, коли прийде мій час. Я буду з тими, за ким вже довго сумую, на нас чекає ще одна цікава пригода.

— О! — вигукнув Гаррі, раптом збагнувши. — То ви вірите у *загробне життя*. А мені здалося, що в чарівників немає релігії?

У-у. Біп. Гуп.

— *Як ти можеш не вірити?* — ошелешено запитав директор. — *Гаррі, ти ж чарівник! Ти бачив привидів!*

— Привиди, — сухо сказав Гаррі. — Ви про ті штуки, що, як портрети, зберігають спогади й поведінку, проте не свідомість чи життя, які випадково вбудовуються в найближчий матеріал вибухом магії під час насильницької смерті чарівника...

— Я чув цю теорію, — різко сказав директор. — Її повторюють чарівники, що плутають цинізм із мудрістю, що гадають, ніби зневажати інших — те саме, що підносити себе. Це одна з найдурніших ідей, що я чув за сто десять років! *Так*, привиди не навчаються та не ростуть, адже *їм тут не місце!* Душі мають йти далі, для них не залишилося життя *тут!* Навіть якщо забути про привидів, як щодо завіси? Як щодо воскресального каменя?

— Гарзд, — сказав Гаррі, стараючись не втратити спокій. — Знаєте, коли я потрапив сюди, коли я зійшов з потяга

з Кінгс-Крос — я не маю на увазі вчора, я про вересень — коли тоді я зійшов з потяга, директоре, я ще ніколи не бачив привидів. Я *не був готовий* до привидів. Тому коли я їх побачив, директоре, я скоїв дещо справді дурне. Я *зробив поспішні висновки*. Я вирішив, що загробне життя *існує*, вирішив, що ніхто насправді не помер, що з кожним з людського роду, кого ми втратили були, насправді все ж таки все гаразд, вирішив, що чарівники вміють розмовляти з людьми, що пішли з життя, що потрібне просто правильне закляття, щоб викликати їх, що чарівники *здатні* на це. Я вирішив, що можу зустріти своїх батьків, що померли заради мене, і сказати їм, що я дізнався про їхню жертву й почав називати їх мамою й татом...

— Гаррі, — прошепотів Дамблдор. До його очей підступили сльози. Він зробив крок уперед...

— А *тоді*, — кинув Гаррі, тепер лють нестримно сповнювала його голос, холодна лють від того, що всесвіт так влаштовано, і через те, що він сам припустився такої дурости, — я запитав Герміону, і вона сказала, що вони лише *післязображення*, що їх викарбувала в камінні замку смерть чарівника, ніби силуети, що можна побачити на стінах Хірошіми. А я мав би здогадатися! Я мав би здогадатися й навіть не питати! Я не мав вірити в це навіть тридцять секунд! Бо якби в людей були душі, то не було б пошкоджень мозку, якби душа могла б розмовляти навіть коли мозку зовсім не залишилося, то яким чином пошкодження лівої півкулі мозку призводить до нездатності розмовляти? І професорка МакГонегел, коли розповіла мені про те, як померли були мої батьки, вона не поводитися, ніби вони просто поїхали на довгий час в іншу країну, ніби вони емігрували до Австралії в дні парусних кораблів, — а люди поводитися б саме так, якби *справді знали*, що смерть — це просто піти кудись, якби в них були серйозні свідчення про загробне життя, а не просто вигад-

ки, щоб втішати себе. *Усе* було б інакшим: було б *неважливо*, що всі когось втратили були на війні, це було б трохи сумно, проте не *жахливо*! А я вже бачив, що люди в чаклунському світі поводяться не так! Тому мав би не припускатися такої помилки! І тоді я зрозумів, що мої батьки справді померли, і втрачені назавжди й навіки, що від них нічого не залишилося, що в мене ніколи не буде можливості зустрітися з ними, а... а інші діти вирішили, що я плачу, бо *боюся привидів*...

Лице старого чарівника було сповнене жаху, він відкрив рота, щоб заговорити...

— То розповідайте мені, директоре! Розкажіть якнай докладніше про свідчення! Але *не смійте* перебільшувати нічого ані на грам, бо якщо ви знову дасте мені хибну надію, а я потім дізнаюся, що ви збрехали чи прикрасили щось навіть трошки, то я ніколи вам цього не пробачу! *Що за завіса?*

Гаррі підняв руки та витер щоки, а скляні штучки в офісі припинили вібрувати через цей викрик.

— Завіса, — сказав старий чарівник, його голос злегка тремтів, — це велика кам'яна арка, її зберігають у відділі таємниць. Це брама до країни мертвих.

— І звідки про це відомо? — запитав Гаррі. — Не розповідайте мені, у що ви вірите, розповідайте мені, що ви *бачили!*

Фізичним проявом бар'єра між світами була велика кам'яна арка, стара та висока, з гострим вершечком. Прохід між каменями закривала чорна пошарпана завіса, що скидалася на поверхню ставка. Вона завжди колихалася через нескінченний прохід душ в один бік. Якщо стояти поряд із завісою, то можна почути, як кличуть голоси померлих, завжди пошепки, ще от-от і зрозумієш слова, і голоси ставали дедалі гучніші й чисельніші, якщо намагатися розчути, бо вони старалися щось сказати. Але якщо слухати надто довго, то підеш зустрітися з ними, і щойно ти торкнешся завіси, вона засмокче тебе, і більше про тебе ніколи нічого

не буде відомо.

— Це навіть не *цікавий* обман, — сказав Гаррі. Тепер його голос був спокійнішим, адже ніщо не давало надію й не було чому розізлити його, коли надії розвіються. — Хтось побудував кам'яну арку, створив чорну поверхню посередині, що колихається та усуває все, що її торкнеться, і наклав чари, щоб вона шепотіла та гіпнозувала людей.

— Гаррі... — доволі стурбовано сказав директор, — я можу сказати тобі правду, проте якщо ти відмовляєшся її чути...

«Також нецікаво».

— Що таке воскресальний камінь?

— Я б не казав тобі, — повільно промовив директор, — якби не страх через те, до чого може призвести ця твоя невіра... тож слухай, Гаррі, будь ласка, почуй...

Воскресальний камінь був однією з трьох легендарних смертельних реліквій, як і плащ Гаррі. Воскресальний камінь міг викликати душі померлих... повертати їх до світу живих, хоча не такими, як вони були. Кадмус Певерел використав камінь, щоб повернути свою втрачену кохану з мертвих, проте її серце залишалося з мертвими, а не у світі живих. І з часом він збожеволів через це та вбив себе, щоб дійсно знову бути з нею...

Гаррі з усією повагою підняв руку.

— Так? — неохоче запитав директор.

— Очевидний дослід, щоб перевірити, чи воскресальний камінь *справді* викликає мертвих, чи лише створює проєкцію з розуму користувача, — це поставити питання, відповідь на яке *вам* невідома, а мертвій особі *відома*, і щоб цю відповідь можна було перевірити в цьому світі. Наприклад, викликати...

Тоді Гаррі затнувся, бо *цього* разу його мозкові вдалося випередити язика на один крок, і він *не назвав* перше ім'я та перший тест, що спав йому на думку.

— ...мертву дружину та запитати в неї, де вона залишила загублену сережку чи щось таке, — завершив Гаррі. — Хтось проводив такі досліді?

— Воскресальний камінь втрачено вже століття тому, Гаррі, — тихо сказав директор.

Гаррі знизав плечима.

— Ну, я вчений, і завжди готовий бути переконаним. Якщо ви *справді* вірите, що воскресальний камінь викликає мертвих... то маєте вірити, що такий дослід пройде успішно, так? Чи відомо вам щось про те, де знайти воскресальний камінь? *Одна* смертельна реліквія до мене потрапила за вкрай таємничих обставин, і, ну, ми обидва знаємо, що трапляється далі згідно з ритмом світу.

Дамблдор витріщився на Гаррі.

У відповідь Гаррі не відводив свого погляду від директора.

Старий чарівник накрив чоло рукою та пробурмотів: «Це божевілля.»

(Гаррі якимось чином вдалося зупинити свій сміх.)

Тоді Дамблдор сказав Гаррі дістати з капшучка Плащ невидимости та подивитися під каптур на його внутрішню сторону. Гаррі роздивлявся сріблясту тканину, доки не побачив слабко намальований багряним, що скидався на засохлу кров, символ смертельних реліквій: трикутник з колом всередині та лінію, що їх обох розділяла.

— Дякую, — ввічливо сказав Гаррі. — Я обов'язково зверну увагу, якщо якийсь камінь буде так позначено. Чи є у вас іще якісь свідчення?

Видавалося, Дамблдор ніяк не міг на щось наважитися.

— Гаррі, — підвищеним тоном сказав старий чарівник, — ти йдеш небезпечною дорогою. Не знаю, чи варто це тобі казати, проте я *маю* зіштовхнути тебе з цього шляху! Гаррі, як зміг би *Волдеморт пережити смерть свого тіла, якби не мав*

душі?

Саме тоді Гаррі збагнув, що існувала лише одна людина, що розповіла професорці Макгонегел, що Темний Лорд досі живий. І цією людиною був схиблений директор їхньої божевільні під назвою школа, і він вважав, що світом правлять кліше.

— Гарне питання, — сказав Гаррі після нетривалих внутрішніх дебатів щодо того, що робити далі. — Можливо він винайшов якийсь спосіб відтворити силу воскресального каменя, проте заздальгідь відвантажив у нього *повну* копію стану свого мозку. Чи щось таке, — раптом Гаррі почав дуже сумніватися, чи він шукав пояснення чомусь, що *справді* сталося. — Взагалі-то, чи не могли б ви одразу розказати мені все, що вам відомо про те, як вижив Темний Лорд, та що треба зробити, щоб убити його?

«Якщо він взагалі існує поза заголовками “Базікала” ».

— Тобі не обдурити мене, Гаррі, — сказав старий чарівник. Тепер його обличчя видавалося справді древнім, з більшою кількістю зморшок, ніж мали б дати самі роки. — Я знаю істинну причину цього питання. Ні, я не читаю твої думки — немає потреби. Твоє вагання видає тебе! Ти шукаєш таємниці безсмертя Темного Лорда, щоб застосувати її для себе!

— Помиляєтеся! Я хочу дізнатися таємницю безсмертя Темного Лорда, щоб використати її для всіх!

Цок, хрясь, фззз...

Албус Персіваль Вулфрик Браян Дамблдор стояв у своєму кабінеті та витріщався на Гаррі з відвислою щелепою.

(Гаррі подумки поставив галочку навпроти понеділка,

бо йому вдалося цілковито винести комусь мозок, а день ще не завершився.)

— І якщо це незрозуміло, — сказав Гаррі, — то під усіма я маю на увазі маглів теж, а не лише всіх чарівників.

— Ні, — сказав старий чарівник, хитаючи головою. Він підвищив голос. — Ні, ні, ні! *Це божевільля!*

— Ва-ха-ха! — сказав Гаррі.

Лице старого чарівника ледь стримувало тривогу та лють.

— Волдеморт украв книжку, з якої він вивідав свій секрет. Її не було на місці, коли я спробував її знайти. Але дещо я знаю, і принаймні це я скажу тобі: його безсмертя створено за допомогою жакливого та темного ритуалу, чорнішого за найчорніший! Мірта, бідолашна мила Мірта померла заради цього; його безсмертя вимагало жертви, воно вимагало *вбивства...*

— Ну, *очевидно*, я не збираюся поширювати метод безсмертя, що вимагає вбивати людей! Це ж зіпсує *всю ідею!*

Запанувала здивована тиша.

Злість повільно покинула обличчя старого чарівника, хоча тривога не зникла.

— Ти не використовуватимеш ритуалів, що вимагають людських жертв.

— Не знаю, за кого ви мене приймаєте, *директоре*, — холодно сказав Гаррі, тепер уже в ньому здіймався гнів, — але не забуваймо: це я хочу, щоб люди *жили!* Я хочу всіх *урятувати!* Це *ви* вважаєте, що смерть чудова і всім варто померти!

— Я розгублений, Гаррі, — сказав старий чарівник. Він знову крокував своїм дивним кабінетом. — Я не знаю, що сказати, — він підібрав кришталеву кулю, що ніби містила руку, охоплену полум'ям, та подивився в неї із сумом. — Лише скажу, що ти мене вкрай неправильно зрозумів... Я *не* хочу, щоб усі померли, Гаррі!

— Ви лише не хочете, щоб хтось був безсмертним, — сказав Гаррі з помітною іронією. Видавалося, елементарні логічні тавтології на кшталт «Усі x : Померти(x) = Не існує x : Не померти(x)» були поза міркувальними здібностями наймогутнішого чарівника у світі.

Старий чарівник кивнув.

— Тепер я боюся менше, проте досі дуже непокоюся за тебе, Гаррі, — тихо сказав він, його зморшкувата, проте досі сильна рука поставила кришталеву кулю на місце. — Бо страх смерті — це гірка річ, хвороба душі, що викривляє й псує людей. Волдеморт — не єдиний темний чарівник, що пішов цим сумним шляхом, хоча, боюся, він зайшов далі, ніж будь-хто інший.

— І ви вважаєте, що *ви* не боїтеся смерті? — запитав Гаррі, навіть не приховуючи недовіру.

Обличчя старого чарівника було спокійним.

— Я не бездоганний, Гаррі, але, гадаю, я прийняв свою смерть як частину себе.

— Егем. Розумієте, є така маленька штука під назвою *когнітивний дисонанс*, чи по-простому «виноград ще зелений». Якщо людей бити по голові палицею раз на місяць, і ніхто з цим нічого не може вдіяти, то невдовзі з'являються найрізноманітніші філософи, що *вдаватимуть мудрість*, як ви кажете: вони знайдуть усілякі *неймовірні переваги* того, що їх б'ють по голові раз на місяць. Наприклад, це робить вас витривалішим, чи робить вас щасливішим у ті дні, коли ви *не* отримуєте палицею по голові. Але якщо знайти когось, кого *не б'ють*, і запитати в нього, чи бажає він *приєднатися* заради всіх цих *неймовірних переваг*, вони відмовляться. І якби вам *не треба* було помирати, якби ви виростили десь, де ніхто ніколи навіть не *чув* про смерть, і я розповів би вам, яка це *неймовірно чудова неперевершена ідея*, щоб люди старішали та припиняли своє існування, то, а як інакше, ви б відправи-

ли мене до притулку для людей з проблемами з головою! То чого ж комусь може спасти на думку щось настільки дурне як «смерть — це *добре*»? Бо ви боїтеся смерті, бо *насправді* ви не хочете помирати, і ця думка така болісна, що ви вигадуете раціоналізації, щоб притлумити біль, щоб не треба було про це думати...

— Ні, Гаррі, — сказав старий чарівник. Його обличчя було добрим, його рука занурилася в ставок, що тихо музикально дзеленчав від порухів пальців. — Хоча я розумію, чому ти так вважаєш.

— Хочете зрозуміти темних чарівників? — запитав Гаррі, тепер його голос був твердим та суворим. — Тоді знайдіть у собі ту частину, що тікає не від смерті, а від *страху* смерті, що вважає страх таким нестерпним, що готова дружньо обійняти смерть та заснути поряд з нею, намагається з'єднатися з ніччю, щоб вважати себе господаркою прірви. Ви вибрали найжахливіше зло та назвали його добром! Достатньо лише трохи змінити цю частину, щоб почати вбивати невинних та називати це дружбою. Якщо ви готові вважати, що смерть ліпше за життя, то ваш моральний компас можна перевернути у *будь-якому напрямку*...

— Гадаю, — сказав Дамблдор, струшуючи краплі води з руки, що призводило до звуку крихітних дзвоників, — що ти розумієш темних чарівників *дуже* добре попри те, що ти не один з них, — це було сказано цілковито серйозно і без тіні звинувачення. — Але твоє уявлення про *мене*, боюся, глибоко хибне.

Тепер старий чарівник усміхався. І в його голосі чувся сміх.

Гаррі намагався не занурюватися в холод ще глибше. Звідкілясь у його розумі з'явилася гарячкова лють та відразу до зверхности Дамблдора, до усього цього сміху, що старі мудрі дурні використовували замість аргументів.

— Кумедно, знаєте, а я гадав, що це з Драко Мелфоем буде настільки складно розмовляти, але він натомість у дитячій невинності виявився в сотню разів сильнішим за вас.

На лиці старого чарівника промайнуло здивування:

— Що ти маєш на увазі?

— Я маю на увазі, — злобно кинув Гаррі, — що Драко справді *серйозно розглянув свої погляди і сприйняв* мої слова, а не просто *пустив їх повз вуха*, посміхаючись з легкою зверхністю. Ви такий старий та мудрий, ви навіть не *помічаєте* моїх слів! Я вже не кажу про розуміння, навіть *не помічаєте!*

— Я *вислухав* тебе, Гаррі, — сказав Дамблдор, тепер більш поважно, — але слухати не завжди означає погоджуватися. Забудьмо про наші розбіжності в поглядах; що саме, ти вважаєш, я не розумію?

«Що якби ви *справді* вірили у загробне життя, то ви б пішли до лікарні Святого Мунго та вбили б батьків Невіла — Алісу та Френка Лонгботомів, щоб вони перейшли до своєї *ще однієї цікавої пригоди*, а не дозволили б їм затримуватися тут у пошкодженому стані...».

Гаррі ледве-ледве вдалося втриматися й не сказати цього вголос.

— Гаразд, — холодно сказав Гаррі. — Тоді я відповім на ваше перше питання. Ви цікавилися, чому темні чарівники бояться смерті. Вдайте, директоре, ніби ви *справді* вірите в душі. Вдайте, що будь-хто може пересвідчитися в існуванні душ будь-коли, вдайте, що ніхто не плаче на похоронах, бо вони *знають*, що ті, кого вони люблять, досі живі. Тепер, чи можете ви уявити *знищення* душі? Роздирання її на шматки, щоб нічого не залишилося для ще однієї цікавої пригоди? Уявляєте, як це буде жахливо, найжахливіший злочин за всю історію всесвіту? Що ви б зробили, щоб запобігти цьому? Бо ось що таке смерть насправді — анігіляція душі!

Старий чарівник розглядав його сумними очима.

— Гадаю, я *справді* тепер розумію, — тихо сказав він.

— Га? Розумієте що?

— Волдеморта, — сказав старий чарівник. — Нарешті я його розумію. Бо якщо вірити, що світ справді такий, то маеш вірити, що у світі немає справедливості, що його зіткано з темряви. Я спитав тебе, навіщо він став чудовиськом, і ти не зміг навести мені причини. Але якби я міг запитати *його*, гадаю, відповідь була б «Чом би й ні?».

Вони стояли й незмигтно дивилися один одному в очі: старий чарівник у мантиї та хлопчик зі шрамом у формі блискавки на чолі.

— Скажи мені, Гаррі, чи станеш *ти* чудовиськом?

— Ні, — сказав хлопець зі сталеною впевненістю.

— Чом би й ні? — запитав старий чарівник.

Хлопчик стояв дуже струнко, з високо й гордо піднятим підборіддям, та сказав:

— У законах природи, директоре, немає справедливості. У рівняннях руху не існує множника чесності. Всесвіт ані злий, ані добрий, йому просто байдуже. Зіркам байдуже, сонцю, небу. Але й гаразд! *Нам* не байдуже! У світі є світло, і це *ми*!

— Цікаво, ким ти станеш, Гаррі, — сказав старий чарівник. Його голос був лагідним, його сповнювала дивна цікавість та жаль. — Достатньо цікаво, щоб мені хотілося жити, аби побачити це.

Хлопець іронічно вклонився та пішов. Дубові двері грюкнули за його спиною.

Розділ 40. Вдавання мудрости, ч. 2

Гаррі, що тримав чашку чаю правильно — саме так, як професорові Квірелу довелося продемонструвати тричі, зробив невеличкий, обережний ковток. Аж з протилежного кінця довгого, широкого стола, що був розташований в центрі «Кімнати Мері», професор Квірел зробив ковток зі своєї чашки. У нього це вийшло значно природніше й елегантніше. Сам чай мав якусь назву, що її Гаррі не міг навіть вимовити, чи принаймні щоразу, як Гаррі намагався був повторити китайські слова, професор Квірел виправляв його, доки Гаррі не здався.

У Гаррі вийшло минулого разу так розташуватися, щоб кинути оком на чек, і професор Квірел дозволив йому це.

Перед тим йому захотілося випити пирсконаду.

І навіть після цього попередження Гаррі все одно був шокований до глибини душі.

А смакував цей напій усе одно як, ну, чай.

Гаррі тихо муляла підозра, що професор Квірел *знав* про це й навмисно купував сміховинно дорогий чай, що його Гаррі не цінував, *просто щоб подразнити його*. Мабуть, професор Квірел *сам* не дуже любляв цей чай. Можливо, *нікому* насправді не подобався цей чай, його єдиною властивістю була сміховинно висока ціна, що змушувала жертву почуватися невдячною. Насправді цілком можливо, що це був просто звичайний чай, тільки його замовляли особливим кодом, і тоді в чек записували липову гігантську ціну...

Обличчя професора Квірела було перекошеним та задумливим.

— Ні, — сказав він, — вам *не варто* було розповідати директорові про вашу бесіду з лордом Мелфоем. Будь ласка, спробуйте думати швидше наступного разу, містере Поттер.

— Вибачте, професоре Квірел, — присоромлено сказав Гаррі. — Але я все одно не розумію.

Подеколи в присутності професора Квірела Гаррі відчував себе самозванцем, що лише вдавав, ніби він хитрий.

— Лорд Мелфой — опонент Албуса Дамблдора. Принаймні зараз. Уся Британія — їхня шахівниця, усі чарівники — їхні фігури. Дивіться: лорд Мелфой погрожує відкинути усе, забути про свою гру, щоб помститися вам, якщо з містером Мелфоем щось станеться. Відповідно, містере Поттер?..

Минуло чимало довгих секунд, доки Гаррі не збагнув, проте було ясно, що професор Квірел не збирався більше давати підказок, та Гаррі цього й не хотів.

Тоді розум Гаррі нарешті побачив зв'язок, і він насупився.

— Дамблдор вбиває Драко, робить усе так, щоб видавалося, ніби це зробив я, і Луціус жертвує своєю грою проти Дамблдора, щоб помститися мені? Це... не схоже на *стиль* директора, професоре Квірел...

Гаррі згадав схоже попередження від Драко, що змусило було Гаррі сказати те ж саме.

Професор Квірел низав плечима й ковтнув чаю.

Гаррі теж ковтнув чаю, вони посиділи в тиші. Скатертина на столі мала дуже спокійний візерунок: спочатку здавалася простою тканиною, проте якщо дивитися достатньо довго, чи довго сидіти тихо, то можна було побачити відблиски неясних сплетінь квітів; штори в кімнаті теж змінили візерунок в тон, і мерехтіли, ніби колихалися від слабого вітерцю. Цієї суботи професор Квірел мав настрій поміркувати, як і Гаррі, а «Кімната Мері», здавалося, не оминула увагою цей факт.

— Професоре Квірел, — раптом запитав Гаррі, — чи існує загробне життя?

Гаррі старанно добирав був слова цього питання. Не «чи вірите ви в загробне життя?», а просто «чи існує загробне життя?» Те, у що люди *справді* вірять зовсім не видається їм поглядами. Люди не кажуть «я дуже вірю, що небо блакитне!», вони кажуть просто «небо блакитне». Ви сприймаєте свою внутрішню мапу світу, ніби світ *такий і є...*

Професор захисту знову підніс чашку до губ перед тим, як відповісти. Його лице було задумливим.

— Якщо існує, містере Поттер, то чимало чарівників змарнували купу зусиль на пошуки безсмертя.

— Це не є відповіддю, — зазначив Гаррі. Він уже навчився помічати такі речі під час розмов з професором Квірелом.

Професор Квірел поставив чашку на блюдце з різким тоненьким брязком.

— Деякі з цих чарівників були в міру розумні, містере Поттер, отже ви можете зробити висновок, що існування загробного життя не очевидне. Я й сам досліджував це питання. Існує багато історій такого плану, що їх природно могли породити страх та надія. Серед звітів, що їхня правдивість не підлягає сумнівам, ідеться лише про те, що може створити просте чаклунство. Існують деякі пристрої, що нібито дозволяють спілкування з мертвими, проте вони, гадаю, лише демонструють зображення з розуму: результат неможливо відрізнити від пам'яті, бо це *і є* пам'ять. Уявні духи не розповідають жодних таємниць, що вони знали за життя, і не кажуть нічого, про що вони могли б дізнатися після смерти такого, що не було б уже відомо тому, хто поставив питання...

— І саме тому воскресальний камінь не є найціннішим магічним артефактом у світі, — сказав Гаррі.

— Саме так, — погодився професор Квірел, — хоча я б не

відмовився від можливості випробувати його, — на його обличчі була суха, тонка усмішка, а в очах щось холодне й далеке. — Ви розмовляли про це й з Дамблдором, як я розумію.

Гаррі кивнув.

Штори тепер набули дещо блакитного забарвлення, а на скатертині ледь виднівся новий візерунок: сплетіння витончених сніжинок.

— Директор може бути дуже переконливим, містере Поттер, — голос професора Квірела був дуже спокійним. — Сподіваюся, він не переконав вас.

— *Господи*, ні, — вигукнув Гаррі. — Не обдурив мене навіть на секунду.

— Інакше я був би неприємно здивований, — досі вкрай спокійним тоном зауважив професор Квірел. — Я б і справді засмутився, якби з'ясував, що директор переконав вас знехтувати своїм життям заради якогось дурного плану, сказавши, ніби смерть — це ще одна цікава пригода.

— Мені здається, що насправді директор і сам у це не вірить, — Гаррі знову ковтнув чаю. — Він запитав мене, що ж я можу робити з вічністю, видав звичайний аргумент, ніби це нудно, і не бачив у цьому жодної суперечності з твердженням про безсмертну душу. Насправді він прочитав мені довгу лекцію про те, як погано жадати безсмертя, перед тим, як заявити, що в нього безсмертна душа. Мені не вдається уявити, що коїться в його голові, але навряд чи в нього *справді* є модель себе, що продовжує нескінченно існувати в загробному житті...

Видавалося, в кімнаті запанував холод.

— Ви вважаєте, — пролунав голос, що скидався на лід, з іншого боку стола, — що Дамблдор насправді не вірить у те, у що стверджує. Що він не вдавався до компромісів зі своїми принципами, а ніколи їх і не мав. Чи не стали ви вже цині-

ком, містере Поттер?

Гаррі опустив очі й поглянув на чашку.

— Трохи, — сказав Гаррі своєму можливо-неймовірно-високої-якості напевно-сміховинно-дорогому китайському чаю. — Безперечно мене починає трохи *дратувати*... хай там що коїться в головах у людей.

— Так, — відповів крижаний голос. — Мене теж це дратує.

— Чи існує якийсь спосіб змусити людей *припинити* це робити? — запитав Гаррі свою чашку.

— І справді, існує певне корисне закляття, що розв'яже цю задачу.

Гаррі з надією підвів погляд та побачив холодну-холодну посмішку на лиці професора захисту.

Тоді Гаррі збагнув.

— Я маю на увазі *крім* «Авада Кедавра».

Професор захисту розсміявся. Гаррі — ні.

— Хай там як, — квапливо сказав Гаррі, — *достатньо* швидко зметував, що не варто пропонувати найочевиднішу ідею про воскресальний камінь Дамблдоріві. Чи бачили ви колись камінь з лінією всередині кола всередині трикутника?

Смертельна холоднеча ніби відступила, згорнулася в себе, і повернувся звичайний професор Квірел.

— Не пригадую, — протягнув він за деякий час, задумливо нахмурившись. — Це і є воскресальний камінь?

Гаррі відсунув чашку та намалював на блюдці символ, що він його бачив був всередині свого плаща. Гаррі не встигнув навіть дістати свою паличку, щоб застосувати чари польоту, а блюдце вже покірно полетіло над столом до професора Квірела. Гаррі справді хотів вивчити ці безпаличкові фокуси, проте це, як виявилось, було далеко за межами його навчальної програми.

Професор Квірел деякий час вивчав чайне блюдце Гаррі, потім похитав головою. За мить блюдце попливло назад до Гаррі.

Гаррі поставив чашку назад на блюдце, мимохідь помітивши, що намальований ним символ зникнув.

— Якщо вам трапиться камінь з таким символом, — сказав Гаррі, — і він дозволяє спілкуватися із загробним життям, дайте знати. У мене є декілька питань до Мерліна чи будь-кого, хто був у Атлантиді.

— Не сумніваюся, — сказав професор Квірел.

Тоді професор захисту підняв свою чашку знову та відхилив її так, ніби хотів допити все до останньої краплі.

— До речі, містере Поттер, боюся, мені доведеться перервати сьогоднішнє відвідування алеї Діагон. Я сподівався що... але неважливо. Обмежмося цим: децю інше потребує моєї уваги по обіді.

Гаррі кивнув, допив власний чай, а потім підвівся одночасно з професором Квірелом.

— Останнє питання, — сказав Гаррі, коли плащ професора Квірела піднявся з гачка та полетів до професора захисту. — Магія панує у всесвіті, і я більше не довіряю своїм здогадам, як колись. Отже, ваш власний найкращий здогад, без зайвого оптимізму, чи *ви* вірите в загробне життя?

— Якби вірив, містере Поттер, — сказав професор Квірел, одягнувши свій плащ, — чи був би я досі *тут*?

Розділ 41. Долаючи себе

Дошкульний січневий вітер завивав навколо широких голих кам'яних стін, що позначали матеріальні кордони замку Гогвортс. Він видавав дивне різнорівневе свистіння й шепотіння, коли дув повз зачинені вікна й кам'яні башти. Нещодавній сніг майже повністю здуло, але подекуди траплялися присталі до каменю клаптики розталого і знову замерзлого снігу, які виблискували, віддзеркалюючи сонячне світло. Здалека, мабуть, видавалося, що Гогвортс миготить сотнями очей.

Раптовий порив змусив Драко здригнутися й спробувати ще сильніше притиснути своє тіло до каменю, що було неможливим. На дотик камінь був наче лід, на запах також. Якийсь відверто безглуздий інстинкт запевняв, що його от-от здує із зовнішньої стіни Гогвортсу, і що найкращим способом запобігти цьому було безпорадно рефлекторно смикатися і, можливо, виблювати.

Драко дуже старався *не думати* про порожнечу висотою у шість поверхів під собою. Натомість він намагався зосередитися на думці про те, як вбиватиме Гаррі Поттера.

— Ви знаєте, містере Мелфой, — недбало сказала молода дівчина поряд із ним, — якби провидець сказав мені, що колись я висітиму на стіні замку, тримаючись лише кінчиками пальців і намагаючись не дивитися вниз та не думати, як голосно волала б мама, якби мене бачила, то я *гадки б не мала*, як таке може статися, але *знала б*, що це провина Гаррі Поттера.

Раніше:

Двоє союзних генералів переступили через тіло Лонгботама. Їхні чоботи стукотіли підлогою майже в бездоганному унісоні.

Тепер між ними й Гаррі був лише один солдат — хлопець зі Слизерину, Семюель Клеймонс. Він стискав свою націлену вгору для підтримання призматичної стіни паличку так міцно, що на руці побіліли кісточки. Дихання хлопця було пришвидшеним, але обличчя демонструвало ту саму холодну рішучість, що світилася в очах його генерала, Гаррі Поттера. Поттер стояв за призматичною стіною, у тупиковому коридорі, таємничо тримаючи руки за спиною. Позаду нього було відчинене вікно.

Битва була до безглуздя важкою, враховуючи те, що вони мали чисельну перевагу два до одного. Вона мала б бути простою, Армія Драконів і Полк «Сонечко» з легкістю зливалися разом під час тренувань. Вони боролися між собою достатньо довго, щоб справді гарно вивчити одне одного. Моральний дух був на висоті, бо обидва війська знали, що цього разу б'ються не лише заради власної перемоги, а за світ, вільний від зрадників. Всупереч здивованим протестам обох генералів, солдати об'єднаного війська наполягли були на тому, щоб називати себе «Драміонин Армолк Дранечко», і створили для себе нашивки із зображенням усміхненого обличчя, увінчаного полум'ям.

Але всі солдати Гаррі зачорнили свої розпізнавальні знаки — навіть не фарбою, а наче *випалили* свої уніформи в тому місці — і боролися на верхніх поверхах Гогвортсу з відчайдушним шаленством. Холодна лють, що її Драко іноді бачив у Гаррі, наче просочилася у його солдатів, і

вони билися так, наче це було не грою. Гаррі використав усі до останнього трюки зі свого репертуару. По підлозі й сходах були розкидані крихітні металеві кульки (Грейнджер ідентифікувала їх як «кулькові вальниці»), які, доки їх не прибереш, робили пересування неможливим. А військо Гаррі, яке вже практикувало координоване використання чарів польоту, переносило своїх людей повітрям, *прямо над* перешкодами, які вони створили...

Приносити в гру пристрої ззовні заборонялося, але можна було трансфігурувати що тобі заманеться *під час* гри, головне дотримуватися правил безпеки. І це було просто несправедливим, коли тобі доводилося битися із хлопцем, якого виховали вчені, який знав про такі речі, як кулькові вальниці, і скейтборди, і еластичні троси.

І от дійшло до цього.

Ті солдати союзних військ, хто вижив, загнали останні залишки війська Гаррі Поттера у глухий кут коридору.

Візлі та Вінсент одночасно напали на Лонгботома, рухаючись разом так, наче тренувалися тижнями, а не годинами. І все одно Лонгботому якимось чином вдалося поцілити в них *обох*, перш ніж упасти самому.

І тепер залишалися тільки Драко, Грейнджер, Падма, Семюель і Гаррі, а судячи з вигляду Семюеля, його призматична стіна не мала довго протягнути.

Драко вже націлив свою паличку на Гаррі, чекаючи на те, що призматична стіна впаде сама, — не було потреби витрачати Прокльон пробивного свердла. Падма націлила свою паличку на Семюеля, Грейнджер — на Гаррі...

Гаррі все ще ховав руки за спиною і ні у кого не цілився. Він дивився на них, а обличчя його було наче вирізьблене з льоду.

Це могло бути блефом. Але, скоріше за все, не було.

Запала коротка, напружена тиша.

І тоді Гаррі заговорив.

— Тепер я лиходій, — холодно сказав молодий хлопець, — і якщо ви гадаєте, що лиходієв так легко прикінчити, подумайте ще раз. Якщо поб'єте мене, коли я борюся серйозно, я залишуся побитим. Але якщо програєте — ми повторимо це знову наступного разу.

Хлопець дістав руки з-за спини, і Драко побачив, що на Гаррі були вдягнені дивні рукавиці, які туго кріпилися до його зап'ясть стяжками. Кінчики пальців були зроблені зі своєрідного сіруватого матеріалу.

Генерал Сонечка ахнула від жаху поряд із Драко, і він, навіть не запитуючи, вистрілив Прокльоном пробивного свердла.

Семюель скрикнув і похитнувся, але стримав стіну. І якщо Падма чи Грейнджер зараз вистрілять, це призведе до знесення власних військ настільки, що вони можуть просто програти.

— *Гаррі!* — вигукнула Грейнджер. — *Ти ж це не серйозно!*
Гаррі вже почав рухатися.

І коли він вистрибнув у відкрите вікно, вони почули його холодний голос.

— Переслідуйте мене, якщо наважитесь.

Льодяний вітер завивав навколо них.

Драко вже починав відчувати втому у руках.

...Як виявилось, Гаррі вчора дбайливо продемонстрував Грейнджер як саме трансфігурувати рукавички, що наразі були на ньому вдягнені. У них використовувалося дещо під назвою «щетинки гекона». Він також показав як приклеїти

трансфігуровані клаптики цього матеріалу до їхнього взуття на рівні пальців. А потім Гаррі й Грейнджер, у невинній дитячій грі, спробували трохи полазити по стінах і стелі.

До того ж вчора Гаррі спорядив Грейнджер загалом точнісінько двома порціями зілля пір'ячкового падіння, щоб вона носила їх з собою у капшучку — «про всяк випадок».

Не те щоб Падма пішла б з ними. *Вона* не була божевільною.

Драко обережно віддер свою праву руку, простягнув її так далеко, як міг, і знову шльопнув нею об камінь. Поряд із ним Грейнджер зробила те саме.

Вони вже випили зілля пір'ячкового падіння. Це було на межі порушення правил гри, але зілля не активується, доки хтось із них не впаде. Тому доки вони *не падають*, вони не використовують заборонений предмет.

Професор Квірел спостерігав за ними.

Вони були у повній, цілковитій, абсолютній безпеці.

А от Гаррі Поттер помре.

— Цікаво, навіщо Гаррі це робить, — задумливо зронила генералка Грейнджер. Вона повільно віддерла кінчики пальців однієї руки від стіни. Звук, що його видав липкий матеріал, лунав ще деякий час, а її рука пристала назад до стіни майже одразу після того, як відірвалася: — Я спитаю в нього про це, щойно вб'ю його.

Дивовижно, як багато в них двох, виявляється, було спільного.

Драко був не дуже налаштований на розмови у цю мить, але видавив відповідь крізь зціплені зуби:

— Можливо, помста. За побачення.

— Невже, — здивувалася Грейнджер. — Аж через стільки часу.

Чмак. Шльоп.

— Як це мило з його боку, — зауважила Грейнджер.

Чмак. Шльоп.

— Гадаю, я знайду якийсь насправді романтичний спосіб йому віддячити, — не вгавала Грейнджер.

Чмак. Шльоп.

— А за що він мстить *тобі*? — спитала вона.

Чмак. Шльоп.

Крижаний вітер завивав навколо них.

Можливо, комусь здається, що мати тверду поверхню під ногами безпечніше.

Але якщо ця поверхня — нахилений вкритий грубими дошками дах, що має на собі значно більше льоду, ніж кам'яні стіни, а ще й треба бігти ним з великою швидкістю...

То на нього чекає *страшне розчарування*.

— *Лумінос!* — крикнув Драко.

— *Лумінос!* — крикнула Грейнджер.

— *Лумінос!* — крикнув Драко.

— *Лумінос!* — крикнула Грейнджер.

Віддалена постать ухиялася й видиралася, ні на мить не спиняючи бігу, і жоден постріл не влучив. Але вони наближались.

А потім Грейнджер послизнулася.

Оглядаючись назад, ставало зрозуміло, що це було неминуче. У реальному житті *неможливо* бігти вкритими льодом нахиленими дахами з великою швидкістю.

Так само неминуче, бо в голові Драко не встигла промайнути жодна думка, він крутнувся й схопив Грейнджер за праву руку. Він *впіймав* її, але вона вже повністю втратила рівно-

вагу. Вона падала й тягнула Драко за собою, усе сталося так швидко...

Драко відчув сильний болісний удар, коли вся його вага та частина ваги Грейнджер опустилася на дах. І якби Грейнджер впала трохи ближче до краю, вони могли б впоратися, але натомість її тіло знову відхилилося, її ноги зісковзнули, а її друга рука відчайдушно вхопилася за дах...

Так і вийшло, що Драко до побіління міцно вчепився за руку Герміони, доки інша її рука відчайдушно стискала край покрівлі, а носки його черевиків впивалися у крайку черепиці.

— Герміоно! — здалека пролунав вереск Гаррі.

— Драко, — прошепотіла Грейнджер, і Драко поглянув униз.

Це могло бути помилкою. Під нею було чимало повітря. Нічого окрім повітря. Вони були на краю даху, що випинався з головної кам'яної стіни Гогвортсу.

— Він прийде допомогти мені, — прошепотіла дівчина, — але спочатку він *луміносне* нас обох, немає жодних сумнівів. Ти маєш мене відпустити.

Це мала б бути найпростіша річ у світі.

Вона була всього лише бруднокровкою, всього лише бруднокровкою, *всього лише бруднокровкою!*

Це навіть не завдасть їй *шкоди!*

...Мозок Драко не прислухався ні до чого, що Драко йому наразі говорив.

— Зроби це, — прошепотіла Герміона Грейнджер, її очі палали, і в них не було й натяку на страх, — зроби це, Драко, ти можеш перемогти його сам, *ми маємо перемогти, Драко!*

За звуком було зрозуміло, що Гаррі біг до них.

Та годі, будь раціональним...

Голос в голові Драко звучав жахливо схоже на голос Гар-

рі, коли той його вчив.

...ти, нарешті, дозволиш мозку керувати твоїм життям?

Наслідки, 1:

Дафні Грінграс доводилося докладати зусиль, щоб не втручатися, доки Мілісент Булстроуд переповідала цю історію у дівчачій вітальні Слизерину (затишне прохолодне місце у підземеллях під Гогвортським озером — повз вікна плавали риби, а дивани були великими й зручними). Здебільшого через те, що, на думку Дафни, ця історія вже була ідеальною, і не потребувала жодних *попрацювань* від Мілісент.

— І що тоді? — затамували подих Флора і Гестія Керроу.

— Генерал Грейнджер подивилася на нього, — драматично продовжувала Мілісент, — і сказала: «Драко! Ти маєш мене відпустити! Не хвилюйся щодо мене, Драко, обіцяю, зі мною все буде добре!». І що, ви думаєте, тоді зробив Мелфой?

— Він сказав «Ніколи!» — скрикнула Шарлотта Віланд, — і схопив її ще міцніше!

Всі дівчата, окрім Пенсі Паркінсон, кивнули.

— Ні! — не стрималася Мілісент. — Він її кинув. А потім він підскочив і вистрілив у генерала Поттера. Кінець.

Запала шокована тиша.

— *Не можна так робити!* — вигукнула Шарлотта.

— Вона *бруднокровка*, — розгублено відповіла Пенсі, — *звісно* він відпустив!

— Що ж, тоді Мелфою взагалі не варто було її хапати! — заперечила Шарлотта. — А як він вже її схопив, то *повинен* був тримати! *Тим більше* при загрозі неминучої загибелі.

Трейсі Девіс, що сиділа поруч із Дафною, схвально кивала.

— Не бачу жодних причин чому, — кинула Пенсі.

— Це тому, що в тобі немає ані краплі романтики, — відповіла Трейсі. — До того ж не можна просто так кидати дівчат. Хлопець, що отак кинув дівчину... може кинути *будького*. Він може кинути *тебе*, Пенсі.

— Що ти маєш на увазі, *кинути мене*?

Дафна більше не могла себе стримувати.

— Ну, знаєш, — загадково почала Дафна, — одного дня ти сидиш собі за нашим столом, їси сніданок, а наступної миті Мелфой вже *відпускає тебе*, і ти падаєш з верхівки Гогвортсу! Ось що!

— Точно! — підхопила Шарлотта, — він кидальник відьом!

— Знаєте, чому впала цивілізація атлантів? — долучилася Трейсі. — Бо хтось на кшталт Мелфоя *кинув її*, ось чому!

Дафна притишила голос:

— А що як... що як це Мелфой насправді винен у тому, що Герміона, тобто генералка Грейнджер, послизнулася? Що як він збирається зробити так, щоб *всі* учні маглівського роду спіткнулися і впали?

— Ти маєш на увазі?.. — ахнула Трейсі.

— Точно! — Дафна додала голосу драматизму. — Що як Мелфой... *Нащадок Слизькорину*?

— Наступний темний кидалорд! — сказала Трейсі.

Ця фраза була надто гарною, щоб її можна було залишити між собою. За вечір вона вже розлетілася Гогвортсом, а наступного ранку стала головним заголовком «Базікала».

Наслідки, 2:

Герміона того вечора навмисно прийшла до їхньої звичайної класної кімнати завчасно, щоб коли туди зайде Гаррі, вона вже сиділа собі у кріслі, спокійно читаючи книжку.

Якщо існував якийсь спосіб, у який двері можуть скрипіти вибачально, то так вони й скригнули.

— Ем... — прозвучав голос Гаррі Поттера.

Герміона продовжувала читати.

— Я, ем, так би мовити, прошу вибачення. Я не хотів, щоб ти *справді* впала з даху чи щось таке...

Насправді це був доволі цікавий досвід.

— Я, е... у мене мало досвіду у вибаченнях, я впаду на коліна, якщо ти хочеш, чи куплю тобі щось коштовне, *Герміоно, я не знаю як мені перепросити за це, що я можу зробити — просто скажи!*

Вона продовжувала мовчки читати книжку.

Не те щоб вона мала бодай якась уявлення, як Гаррі може перепросити.

Наразі їй просто було цікаво, що станеться, якщо вона деякий час просто читатиме книжку далі.

Розділ 42. Відвага

— *Романтично?* — сказала Герміона. — Вони ж обидва хлопці!

— Ого, — здивувалася Дафна, — тобто магли *дійсно* таке ненавидять? Я гадала, це просто одна з вигадок смертежерів.

— Ні, — сказала старша слизеринка, що з нею Герміона не була знайома, — це правда, їм доводиться одружуватися таємно, і якщо про це стає відомо, їх обох спалюють на вогнищі. А якщо ти дівчина, якій це здається романтичним, тебе також спалять.

— Не може такого бути! — заперечила дівчина з Гріфіндору, доки Герміона намагалася скласти якусь відповідь. — Тоді вже не лишилося б *жодної* маглівської дівчини!

Вона собі мовчки читала була, а Гаррі Поттер все намагався перепросити. Невдовзі Герміона зрозуміла, що Гаррі усвідомив був, можливо вперше в житті, що зробив щось дошкульне. І що Гаррі, точно вперше в житті, був нажаханий тим, що може втратити її як подругу. Вона почувалася а) винною б) стурбованою напрямком розвитку дедалі розпачливіших пропозицій Гаррі. Але вона й досі гадки не мала, яке саме вибачення було доречним. Тому вона сказала, що дівчата Рейвенклову мають проголосувати — і цього разу вона не призначатиме потрібний результат, хоча про це вона не промовилася. Гаррі миттєво погодився.

Наступного дня практично кожна старша за тринадцять років рейвенкловка проголосувала за те, що Драко має кинути Гаррі.

Герміона була трохи розчарована простотою рішення,

але воно було очевидно справедливим.

Щоправда, прямо зараз, стоячи одразу біля головних дверей замку в оточенні половини жіночої популяції Гогвортсу, Герміона починала підозрювати, що коїлися деякі *речі*, які вона не зрозуміла, і про які, вона відчайдушно сподівалася, жоден з її товаришів-генералів ніколи не чув.

Згори не було видно жодних деталей — лише море очікувальних жіночих облич.

— Ти й гадки не маєш, до чого це все, чи не так? — голос Драко був задоволеним.

Гаррі прочитав чималу кількість книг, що їх він не повинен був читати, не згадуючи вже кілька заголовків «Базікала».

— Хлопчик-Що-Вижив запліднив Драко Мелфоя?

— Добре, ти *знаєш*, до чого це все. Я гадав, магли таке ненавидять.

— Тільки дурні. Але чи ми не, ем, *замалі* для цього?

— Не надто замалі для *них*, — сказав Драко, та пирхнув: — *Дівчата!*

Вони мовчки дійшли до краю даху.

— Тож я роблю це, щоб помститися тобі, — сказав Драко, — але чому *ти* це робиш?

Розум Гаррі зробив блискавичні розрахунки, зважуючи фактори, чи було ще зарано...

— Чесно? Бо я хотів, щоб вона видиралася на крижані стіни, але я *не хотів*, щоб вона впала з даху. І я, ем, *справді* почувуюся жахливо через це. Я маю на увазі, що з часом, мабуть, справді почав бачити в ній дружнього суперника. Тож

це справжнє вибачення перед нею, не якийсь план чи щось таке.

Була тиша.

А тоді...

— Ага, — сказав Драко. — Я розумію.

Гаррі не усміхнувся. Можливо, це була найважча непосмішка за все його життя.

Драко подивився на край даху й скривився.

— Це буде значно складніше зробити навмисно, ніж випадково, чи не так.

Друга рука Гаррі вчепилася у дах з рефлекторним жахом. Його пальці білили на холодному-холодному камені.

Можна свідомо розуміти, що ти випив зілля пір'ячкового падіння. Але зрозуміти це підсвідомо було цілковито іншою справою.

Це було настільки ж страшно, наскільки Гаррі гадав було страшно Герміоні, що й було справедливою.

— Драко, — Гаррі було нелегко контролювати свій голос, але рейвенкловські дівчата дали їм сценарій, — Ти маєш мене відпустити!

— Добре! — сказав Драко і відпустив руку Гаррі.

Друга рука Гаррі дряпнула дахівку, а тоді, без жодного свідомого рішення з його боку, пальці Гаррі не витримали, і він упав.

Була коротка мить, коли шлунок Гаррі намагався вистрибнути до його горла, а його тіло відчайдушно намагалося зорієнтуватися в умовах відсутності бодай якогось способу це зробити.

Коротка мить і Гаррі відчув початок дії зілля пір'ячкового падіння — він сповільнювався. Відчуття, наче його щось амортизувало, і водночас похитувало.

А тоді щось *потягнуло* Гаррі, і його рух додолу почав прискорюватися *швидше за гравітацію*...

Рот Гаррі встиг відкритися і почав кричати, доки одна частина його мозку намагалася вигадати щось творче, інша — розрахувати, скільки у нього лишилося часу на творчість, і ще один крихітний закуток мозку підказував, що Гаррі не встигне навіть завершити поточні розрахунки до зіткнення із землею...

Гаррі відчайдушно намагався контролювати гіпервентиляцію, але вереск дівчат, що тепер лежали купами на землі та одна на одній, йому зовсім не допомагав.

— Святі небеса, — сказав незнайомий чоловік, що тримав Гаррі на руках. Він був одягнений у зношений одяг і мав ледь помітні шрами на обличчі. — Я уявляв різні обставини, за яких ми колись знову могли зустрітися, але ніколи не очікував, що ти звалишся з неба.

Гаррі згадав останнє, що він бачив, — як падало тіло.

— Професор... Квірел... — спромігся виговорити він.

— За кілька годин він буде в порядку, — відповів незнайомий чоловік, що тримав Гаррі. — Він просто виснажений. Я б навіть не подумав, що таке можливо... він, видається, збив з ніг *дві сотні учнів*, щоб точно дістати того, хто насилав на тебе прокльони...

Чоловік лагідно поставив Гаррі на землю, підтримуючи його у вертикальному положенні.

Гаррі обережно збалансував своє тіло і кивнув чоловікові.

Він відпустив, і Гаррі негайно впав на землю.

Чоловік знову допоміг йому підвестися. Він час від часу поглядав на дівчат, що наразі підіймалися з землі, і пересвід-

чувався, що стоїть між ними та Гаррі.

— Гаррі, — тихо і дуже серйозно спитав чоловік, — чи є в тебе думки щодо того, яка з цих дівчат могла б хотіти вбити тебе?

— Не вбивство, — сказав напружений голос. — Проста дурість.

Цього разу на землю мало не впав незнайомий чоловік — на його обличчі читався цілковитий шок.

Професор Квірел сидів на тому місці, де він упав у траву.

— Святі небеса! — ахнув чоловік. — Вам не варто...

— Містере Люпин, ваше занепокоєння недоречно. Жоден чарівник, хай який могутній, не може накласти такі чари самою силою. Для цього треба діяти *ефективно*.

Втім, професор Квірел не вставав.

— Дякую вам, — прошепотів Гаррі. — І дякую вам, — він звернувся до чоловіка, що стояв поряд.

— Що сталося? — спитав чоловік.

— Я і сам мав би це передбачити, — в інтонаціях професора Квірела відчувалося категоричне несхвалення. — Певна кількість дівчаток намагалася прикликати містера Поттера саме до себе, безпосередньо собі в руки. Імовірно, всі вони вважали, що таким чином лише виявляють турботу.

О.

— Вважайте це уроком готовності, містере Поттер, — вів далі професор Квірел. — Якби я не *наполіг*, що під час цієї маленької події мають бути присутніми щонайменше двоє дорослих спостерігачів, і що ми *обидва* маємо тримати палички наготові, містер Люпин не був би здатен сповільнити ваше падіння, і ви б отримали тяжкі ушкодження.

— *Сер!* — сказав чоловік, певно, Люпин. — Не варто казати такі речі хлопчикові!

— Хто це... — почав Гаррі.

— Єдина окрім мене людина, що мала змогу наглядати, — відповів професор Квірел. — Познайомтеся з Ремусом Люпином, що він тимчасово прибув сюди, щоб проінструктувати учнів щодо чарів патронуса. Хоча я чув, що ви двоє вже зустрічалися.

Гаррі спантеличено вивчав чоловіка. Він би запам'ятав це обличчя, вкрите ледь помітними шрами, і цю дивну, лагідну посмішку.

— Де ми зустрічалися? — спитав Гаррі.

— У Годриковій Долині, — сказав чоловік. — Я замінив чимало твоїх підгузків.

За тимчасовий кабінет містер Люпин мав невеличку кам'яну кімнату з невеличким дерев'яним столом. Гаррі не бачив, на чому містер Люпин сидів, але припустив, що це був невеличкий стілець на кшталт того, що стояв перед столом. Гаррі також припустив, що містер Люпин не затримається у Гогвортсі надовго, чи не надто користуватиметься цим кабінетом, тож він сказав був ельфам-домовикам уникати клопоту. Якщо хтось не хоче турбувати ельфів-домовиків, це дещо каже про цю людину. Зокрема те, що вона з Гафелпафу. Наскільки Гаррі було відомо, Герміона була єдиною не гафелшафкою, яка турбувалася щодо завдання клопоту ельфам-домовикам. (Сам Гаррі вважав її занепокоєння нерозумним. Хай хто створив ельфів-домовиків, він, вочевидь, був невиразно лихим. Але це не означало, що Герміона чинила добре *тепер*, відмовляючи розумним створінням у тяжкій праці, задля втіхи якою їх було створено.)

— Будь ласка, сідай, Гаррі, — тихо запропонував чоловік. Його офіційна мантія була низької якості, не подрана, але

помітно протерта з плином часу, так, що прості лагоджувальні чари вже не діяли. Найкраще її стан характеризувало слово *зношена*. Та в ньому відчувалася гідність, яку не можна здобути завдяки гарному коштовному вбранню. Яка просто *не поєднувалася* з гарними мантіями, а була ексклюзивною власністю зношених. Гаррі чув був про смиренність, але ніколи раніше не зустрічався з цим явищем — лише з самозадоволеною скромністю людей, які хотіли, щоб інші її помітили, і вважали це частиною свого стилю.

Гаррі сів на невеличкий дерев'яний стілець перед столом містера Люпина.

— Дякую, що прийшов, — почав чоловік.

— Ні, це я вам дякую, за те що врятували мене. Повідомте мене, якщо вам колись знадобиться зробити щось неможливе.

Чоловік, видається, вагався.

— Гаррі, чи можу я... поставити тобі особисте запитання?

— Звісно можете питати. У мене теж є до вас чимало запитань.

Містер Люпин кивнув.

— Гаррі, чи твої названі батьки добре до тебе ставляться?

— Мої *батьки*, — сказав Гаррі. — У мене їх четверо: Майкл, Джеймс, Петунія та Лілі.

— А, — зреагував містер Люпин. І потім знову: — А.

Він здивовано кліпав очима.

— Я... радий це чути. Дамблдор не сказав жодному з нас, де ти живеш... Я боявся, що він міг вирішити, що ти повинен мати злих названих батьків, чи щось таке...

Гаррі не був впевнений у тому, що занепокоєння містера Люпина не було слушним, враховуючи їхню першу зустріч із Дамблдором, але все закінчилося достатньо добре, тому він вирішив промовчати.

— А як щодо моїх... — Гаррі підшукував слово, що не ставило б їх вище чи нижче... — *інших* батьків? Я хочу знати, ну, все.

— Нелегке завдання, — містер Люпин протер чоло рукою. — Що ж, почнімо з початку. Коли ти народився, Джеймс був такий щасливий, що цілий тиждень, варто йому було торкнутися палички, як вона починала світитися золотим. І навіть після того, щоразу як він тримав тебе, чи бачив тебе у Лілі на руках, чи просто думав про тебе, це траплялося знову...

Час від часу Гаррі дивився на свій годинник і бачив, що промайнуло ще тридцять хвилин. Він почувався трохи винним через те, що Ремус пропускає вечерю. Сам Гаррі просто повернеться назад на сьому вечора. Але цього було недостатньо, щоб зупинити жодного з них.

Нарешті Гаррі набрався відваги, щоб поставити вирішальне запитання, доки Ремус був на середині розширеного екскурсу у дива Джеймсового квідичу, і Гаррі не зміг знайти сили зупинити його більш прямолінійно.

— І тоді, — очі Ремуса сяяли, — Джеймс виконав *потрійне оборотне піке Муланні з додатковим переворотом!* Натовпі просто збожеволів, навіть деякі гафелпафці аплодували...

«Гадаю, це треба було бачити», подумав Гаррі. Не те що це допомогло б.

— Містере Люпин?

Мабуть, чоловік помітив щось у голосі Гаррі, тому що він зупинився посеред речення.

— Чи цькував мій батько інших? — спитав Гаррі.

Ремус довго дивився на Гаррі.

— Якийсь час. Він переріс це доволі швидко. Звідки ти таке почув?

Гаррі не відповів. Він намагався видумати щось правдиве, що відверне підозри, але думав недостатньо швидко.

— Облиш, — позіхнув Ремус. — Я здогадуюсь, хто це був. Вкрите ледве помітними шрамами обличчя скривилося від осуду.

— І як можна таке каза...

— Чи були в мого батька якісь пом'якшувальні обставини? Бідна родина чи щось таке? Чи він був просто... поганцем від природи?

«Холодним?»

Ремус відкинув волосся рукою — перший знервований жест, який Гаррі у ньому помітив.

— Гаррі, ти не можеш судити свого батька на підставі того, що він робив ще хлопчиком!

— *Я хлопчик і я суджу про себе.*

Ремус двічі кліпнув очима.

— Я хочу знати чому, — тиснув Гаррі. — Я хочу зрозуміти, бо, як на мене, для такого немає жодного можливого виправдання! — голос Гаррі трохи тремтів. — Будь ласка, скажіть мені, чому він зробив це, навіть якщо це звучатиме погано.

«Щоб я не втрапив у таку саму пастку, хай що воно є».

— Це просто те, що робили грифіндорці, — Ремус говорив повільно й неохоче. — І... тоді я так не думав, я гадав, що все інакше, але... мабуть, Блек насправді затягнув *Джеймса* у це... Блек так хотів показати всім, що він проти Слизерину, бачиш, ми всі хотіли вірити, що кров не диктувала долю...

— Ні, Гаррі, — сказав Ремус. — Я не знаю, чому Блек пішов за Пітером, замість того, щоб тікати. Видавалося, що Блек влаштовував трагедію заради трагедії того дня, — голос чоловіка зривався. — Не було жодного натяку, жодного

попередження, ми всі думали... тільки подумати, що він збирався... — голос Ремуса обірвався.

Гаррі плакав. Він нічого не міг з собою поробити, чути це від Ремуса було болісніше за все, що Гаррі колись відчував. Гаррі втратив двох батьків, яких він не пам'ятав, знав лише з розповідей. Ремус Люпин втратив всіх чотирьох своїх найкращих друзів менш ніж за двадцять чотири години. І для втрати останнього з них, Пітера Петіґру, не було жодних причин.

— Мені й досі іноді боляче думати, що він в Азкабані, — Ремус вже майже шепотів. — Я радий, Гаррі, що смертежерів не можна провідувати. Це дозволяє мені не почуватися винним через те, що не роблю цього.

Гаррі довелося ковтнути кілька разів, перш ніж він зміг заговорити.

— Чи можете ви розказати мені про Пітера Петіґру? Він був другом мого батька, і мені здається, що я маю знати, маю пам'ятати...

Ремус кивнув, його очі також блищали від вологи.

— Гадаю, Гаррі, якби Пітер знав, що так все скінчиться... — голос чоловіка стих. — Пітер боявся Темного Лорда більше за нас усіх, і якби він знав, чим це все скінчиться, не думаю, що він би погодився. Але Пітер знав про *ризик*, Гаррі, і він знав, що ризик був реальним, що це *може* статися. І все одно залишився на боці Джеймса та Лілі. Увесь час у Гогвортсі я дивувався, як це Пітер не потрапив до Слизерину, чи можливо Рейвенклову, бо він так обожнював таємниці. Він не був здатний протівитися їм, вишукував усілякі речі про людей, речі, які вони хотіли б приховати... — обличчя Ремуса ненадовго скривилося. — Але він не *використовував* ці таємниці, Гаррі. Він просто хотів знати. А коли тінь Темного Лорда накрила все собою, і Пітер став поряд із Джеймсом та Лілі й використав свої здібності задля гарної справи, я зрозумів, чо-

му Капелюх відіслав його до Грифіндору, — голос Ремуса зробився невтримним і гордим. — *Легко* стояти поряд із друзями, якщо ти герой, наче Годрик, хоробрий і сильний, такий, якими на думку людей мають бути грифіндорці. Але якщо Пітер боявся більше за кожного з нас, чи не робить це його найбільш відважним?

— Робить, — Гаррі майже задихався. — Якщо ви можете, містере Люпин, якщо ви маєте час, є ще дехто, кому, на мою думку, варто почути історію Пітера Петіґру. Першокласник Невіл Лонґботом.

— Хлопчик Аліси та Френка, — голос Ремуса став сумним. — Розумію. Це тяжка історія, Гаррі, але я можу розповісти її знову, якщо ти гадаєш, що це йому допоможе.

Гаррі кивнув.

Вони помовчали.

— Чи були в Блека *хоч якісь* незавершені справи з Пітером Петіґру? *Будь-що*, що змусило б його шукати містера Петіґру, навіть якщо це не було питанням життя чи смерті? Може, якась таємниця, що її знав містер Петіґру, а Блек хотів дізнатися чи, навпаки, приховати?

Щось промайнуло в очах Ремуса, але старший чоловік потрусив головою.

— Нічого такого.

— Це означає, що щось таки є.

Крива посмішка знову з'явилася під попелястими вусами.

— А в тобі є щось від Пітера. Це неважливо, Гаррі.

— Я рейвенкловець, я не маю навіть *намагатися* опиратися спокусі таємниць. І, — серйозніше сказав Гаррі, — якщо заради цього Блек дав себе впіймати, то я все ж таки гадаю, що це було важливо.

Ремусові, видавалося, було доволі незручно.

— Гадаю, я можу сказати тобі, коли ти будеш дорослішим, але Гаррі, це й справді *неважливо!* Просто дещо з часів школи.

Гаррі не знав, що саме йому натякнуло. Можливо, щось у тоні знервованого голосу Ремуса, чи те, як він сказав «коли ти будеш дорослішим», спричинило раптовий стрибок інтуїції Гаррі...

— Взагалі-то, гадаю, я вже зрозумів, вибачте.

Ремус здійняв брову.

— Справді? — дещо скептично запитав він.

— Вони були коханцями, чи не так?

Запала незручна тиша.

Ремус повільно кивнув.

— Колись. Дуже давно. Сумний роман, що завершився великою трагедією. Принаймні, так нам усім здавалося, коли ми були молодими, — на його обличчі було чітко видно нещасливе збентеження. — Але я гадав, що це давно вже в минулому, поховане під дорослою дружбою, аж до того дня, коли Блек вбив Пітера.

Розділ 43. Гуманізм, ч. 1

Лагідне січневе сонце світило на холодні поля навколо Гогвортсу.

Деякі учні були на заняттях, інших випустили з кабінету — першачків, що записалися попрактикувати певне закляття; закляття, що його легше було опанувати просто неба, під яскравим сонцем та блакитним небом, ніж у будь-якій класній кімнаті. Печиво та лимонад також вважалися доречними.

Початкові жести закляття були складними та вимагали точності. Треба повернути паличку один, два, три й чотири рази невеличкими нахилами на правильні відносні кути, посунути вказівний та великий пальці на правильні відстані...

Цього було достатньо, щоб Міністерство вважало, що немає сенсу навчати когось цього закляття до п'ятого класу. Були широко відомі декілька випадків, коли молодші діти вивчили його, проте їх просто назвали «геніями».

Мабуть, це не надто ввічливе формулювання, проте Гаррі починав розуміти, чому професор Квірел стверджував, що Комітет з Навчальної Програми прислужився б чаклунському роду краще, якби їх використали як перегній.

Ну були жести складними та витонченими. Це не завважало вивчити закляття в одинадцять. Це означало, що треба бути стараннішим та відпрацьовувати кожну частину довше, ніж зазвичай, от і все.

Більшість чарів могли вивчати лише старші учні через те, що вони вимагали сильнішого рівня магії, що був поза

можливостями молодших учнів. Але чари патронуса *не були* такими, вони не були складними через те, що вимагали забагато магії. Вони були складними, бо вимагали *не лише* магії.

Потрібні були щасливі, теплі почуття, що були близькі до твого серця, спогади любови — інша сила, що не потрібна для звичайних заклять.

Гаррі повернув паличку один, два, три й чотири рази, посунув пальці на правильні відстані...

«Хай щастить у школі, Гаррі. Як гадаєш, я купив тобі достатньо книжок?»

«Книжок достатньо не буває... проте ти, безперечно, спробував, це була дуже, дуже, дуже вдала спроба».

До його очей підступили сльози першого разу, коли Гаррі спробував був вкласти цей спогад у закляття.

Гаррі підвів паличку вгору й змахнув нею — цей жест не мав бути точним, лише впевненим та зухвалим.

— Експекто патронум! — вигукнув Гаррі.

Нічого не сталося.

Ані проблиску світла.

Коли Гаррі підвів погляд, Ремус Люпин досі вивчав його паличку з доволі збентеженим виразом злегка пошрамованого обличчя.

Нарешті Ремус похитав головою.

— Вибач, Гаррі, — тихо сказав він. — Твоя робота паличкою була бездоганною.

І навкруги не було видно жодного спалаху світла, адже всі інші першокласники, що мали відпрацьовувати чари патронуса, натомість кидали оком на Гаррі.

Сльози ледь не повернулися до очей Гаррі, і цього разу це були не сльози щастя. Серед усього можливого, серед усього, Гаррі ніколи не очікував такого.

Страшенно принизливо, коли тебе повідомляють, що ти недостатньо щасливий.

Що такого було в Ентоні Гольдштейна, чого не мав Гаррі, що наповнювало паличку Ентоні яскравим світлом?

Чи любив Ентоні батька більше, ніж він?

— Яку думку ти використовував? — запитав Ремус.

— Мій батько, — голос Гаррі тремтів. — Я попросив його купити мені декілька книжок перед відправленням до Гогвортсу, він купив, і вони були дорогі, і тоді він спитав, чи цього достатньо...

Гаррі й не намагався пояснити про гасло родини Верресів.

— Відпочинь, а потім спробуй іншу думку, Гаррі, — порадив Ремус та вказав на місце, де інші розчаровані, збентежені та пригнічені учні сиділи на землі. — Ти не зможеш використати чари патронуса, доки тобі соромно, що ти недостатньо вдячний.

У голосі містера Люпина відчувалося співчуття, через що Гаррі хотілося щось вдарити.

Натомість Гаррі розвернувся та поплентався туди, де сиділа решта невдах. Інші учні, чия робота паличкою теж була визнана ідеальною і кому тепер треба шукати більш щасливі спогади; судячи з виразів їхніх облич, особливих успіхів вони не досягли. Багато мантий учнів були оздоблені темно-синім, декілька — червоним, та самотня дівчина з Гафелпафу досі плакала. Слизеринці навіть не прийшли, крім Дафни Грінграс та Трейсі Девіс, що досі намагалися вивчити жести.

Гаррі шльопнувся на холодну мертву зимову траву поряд з ученицею, чия невдача здивувала його найбільше.

— Отже, в тебе теж не вийшло, — зазначила Герміона.

Вона першою покинула поле, проте згодом повернулася, і треба було дуже уважно придивитися до її злегка почервонілих очей, щоб побачити, що вона плакала.

— Я... Я, я б напевно почувався значно гірше, якби в тебе все вийшло: ти найчудовіша людина з усіх, що я знаю, Герміоно, і якщо *ти* не можеш цього зробити, то я, можливо, все одно... хороший...

— Треба було йти до Грифіндору, — прошепотіла Герміона. Вона сильно кліпнула кілька разів, проте не витирала очей.

Хлопець та дівчина йшли вперед разом, точно не тримаючись за руки, проте якимось чином присутність іншого додавала кожному з них сили, дозволяла ігнорувати перешкоди ігнорування їхніх однокласників дорогою коридорами до великих дверей Гогвортсу.

Гаррі досі не міг викликати патронуса, хай які щасливі думки він пробував. Видається, нікого це не здивувало, через що йому було ще гірше. Герміона також не досягла успіху. Це дуже здивувало всіх, і Гаррі помітив, що вона почала отримувати багато косих поглядів, до яких Гаррі вже звикнув. Решта рейвенкловців, що зазнали невдачі, не отримували таких поглядів. Але Герміона була генералом Сонечка, і її фанатам здавалося, що вона якимось чином їх підвела, ніби вона порушила обіцянку, якої ніколи не давала.

Вони вдвох пішли були до бібліотеки досліджувати чари патронуса: так зазвичай Герміона давала собі раду з неспокоєм. Інколи так само робив Гаррі. Вчитися, шукати, намагатися зрозуміти чому...

Книжки підтверджували те, що директор вже розповів Гаррі: часто чарівники, що не були здатні використовувати чари патронуса, могли це зробити в присутності справжнього дементора: від повної невдачі одразу до матеріального па-

тронуса. Це суперечило здоровому глузду, аура страху від дементора мала б *заважати* зосередитися на щасливій думці. Проте такою була дійсність.

І ось вони вдвох робили останню спробу, жоден з них не міг не спробувати востаннє.

Настав день, коли дементор прибув до Гогвортсу.

Гаррі заздалегідь детрансфігурував камінь батька зі звичайного місця: персня на мізинці, де він був у формі діаманта, та поклав величезний сірий камінь до кашпучка. Просто на випадок, якщо Гаррі цілковито втратить контроль над своєю магією перед найтемнішим зі створінь.

Гаррі *вже* почав був почуватися песимістично, а він ще навіть не був поряд із дементором.

— Закладаюся, що в тебе вийде, а в мене ні, — прошепотів Гаррі. — Закладаюся, що так і буде.

— Я відчула, що не виходить, — навіть тихіше заперечила Герміона. — Я спробувала зранку та збагнула. Коли я змахнула паличкою наприкінці, ще перед словами, я відчула, що не виходить.

Гаррі нічого не сказав. Він відчував те ж саме, ще з першої спроби, хоча йому були потрібні ще п'ять інших щасливих думок перед тим, як він визнав це. Щоразу, як він змагував паличкою, вона здавалася пустою. Закляття, що він його намагався вивчити, не пасувало йому.

— Це не означає, що ми станемо темними чарівниками, — сказав Гаррі. — Більшість людей, що не може застосовувати чари патронуса, не є темними чарівниками. Годрик Грифіндор не був темним чарівником...

Годрик перемагав був темних лордів, боровся за захист звичайних людей від шляхетних домів та магів від чарівників. У нього було багато чудових та вірних друзів, і він втратив не більше половини з них заради тієї чи іншої мети. Він слухав крики поранених у військах, що він зібрав на захист

невинних... Юні відважні чарівники прибували на його заклички, а потім він їх ховав у землі. Доки нарешті, коли чаклунство тільки-но почало покидати його в старому віці, він зібрав разом трьох інших наймогутніших чарівників своєї ери, щоб звести із землі Гогвортс — велике досягнення, щоб його ім'я пам'ятали не через війну, будь-яку війну, хай як справедливу. Салазар, а не Годрик, викладав бойову магію першого року. Годрик викладав перший рік гербології — магії зеленого росту життя.

До останнього дня свого життя він так і не опанував чари патронуса.

Годрик Грифіндор був чудовою людиною, але не щасливою.

Гаррі не поважав зневіру в себе чи світ, він ненавидів читати про плаксивих героїв, він знав, що мільярд людей у світі віддали б усе, щоб помінятися з ним місцями, та...

А перед смертю Годрик сказав був Гельзі (адже Салазар вже покинув їх, а Ровена раніше пішла з життя), що не жалкує ні про що, що він *не застерігає* своїх учнів не йти його шляхом, ніхто *ніколи* не має казати, ніби він порадив комусь не йти його шляхом. Якщо для *нього* цей шлях був правильним, то він не радитиме нікому чинити неправильно, навіть наймолодшому учневі Гогвортсу. Проте він сподівався, що всі, хто *підє* його шляхом, пам'ятатимуть його звернення до свого гуртожитку: якщо вони будуть щасливішими за нього, це добре. А червоний та золотий віднині будуть яскравими, теплими кольорами.

І Гельга, схлипуючи, пообіцяла йому, що, як директорка, попіклується про це.

Після чого Годрик помер, і не залишив по собі привида. І Гаррі кинув книжку назад Герміоні й трохи відійшов, щоб вона не побачила його сліз.

Хто б міг подумати, що книжка з невинною назвою «Ча-

ри патронуса: ті, що могли, і ті, що не могли» буде найсумнішою з усіх, що Гаррі коли-небудь читав.

Гаррі...

Гаррі не хотів цього.

Потрапити у цю книжку.

Гаррі не хотів цього.

Решта школи, видається, вважала, що «немає патронуса» означало «погана людина»: прямолінійно й просто. Чомусь той факт, що Годрик Грифіндор також не був здатен на патронуса, не повторювали. Можливо, люди не розповідали про це з поваги до його останнього бажання. Фред та Джордж напевно не знали, і Гаррі точно не збирався їм розповідати. Чи, можливо, інші невдахи не згадували про це, бо так було менш ганебно, меншою втратою для гордості та статусу: вважатися темним, а не нещасним.

Гаррі бачив, що Герміона поряд сильно кліпала, цікаво, чи думала вона про Ровену Рейвенклов, що також любила книжки.

— Гаразд, — прошепотів Гаррі. — Щасливіші думки. Якщо в тебе вийде матеріальний патронус, як гадаєш, яка це буде тварина?

— Видра, — миттєво відповіла Герміона.

— *Видра?* — здивовано прошепотів Гаррі.

— Так, видра. А як щодо тебе?

— Сапсан, — без вагань сказав Гаррі. — Він може пікірувати швидше за триста кілометрів на годину, це найшвидше живе створіння.

Сапсан був його улюбленою твариною все життя. Гаррі збирався колись стати анімагом, щоб отримати таку форму й літати силою власних крил, роздивлятися землю вниз гострими очима...

— Але чому *видра?* — запитав він.

Герміона всміхнулася, проте промовчала.

Тоді гігантські двері Гогвортсу розчахнулися.

Деякий час діти йшли стежкою до незабороненого лісу і далі самим лісом. Сонце вже хилилося до обрію, тіні були довгими, а сонячне світло пробивалося крізь голі гілки зимових дерев. Бо був січень, а перший клас був останнім у черзі на урок того дня.

А потім стежка звертала вбік та йшла в іншому напрямку, і всі вони побачили на відстані галявину в лісі, суху зимову землю, пожовтілу траву, припорошену невеличкими залишками снігу.

Людські фігури досі здавалися маленькими. Дві плями бляклого білого світла від патронусів аврорів, та яскравіша пляма срібного світла від директорського патронуса поряд з чимось...

Гаррі примружив очі.

Чимось...

Це мала бути лише уява Гаррі, адже дементор жодним чином не міг поширити свій вплив крізь трьох матеріальних патронусів, проте йому здавалося, ніби він відчував доторк порожнечі до свого розуму, доторк просто до внутрішнього м'якого центру без жодної поваги до бар'єрів блокології.

Шеймус Фініган був мертвотно блідий та тремтів, коли приєднався до учнів, що товклися на зів'ялій та припорошеній снігом траві. Шеймус успішно застосував чари патронуса, проте після того, як директор скасовував власного патронуса, і перед тим, як ти мав викликати свого, все одно залишався деякий проміжок часу, впродовж якого ти протистояв

жаху дементора без жодного захисту.

Двадцять секунд на відстані п'яти кроків безперечно було безпечно, навіть для одинадцятирічного чарівника зі слабкою опірністю та незрілим мозком. Дементори впливали на людей вкрай різноманітно — ще одна незрозуміла річ. Але двадцять секунд точно мало бути безпечно.

Сорок секунд дії дементора в п'яти кроках, *можливо*, достатньо для безповоротної шкоди, хоча лише для найчутливіших людей.

Це було суворим тренуванням навіть за шкалою Гогвортсу, де навчали літати на гіпогрифах простим методом: кидали тебе на нього й казали летіти. Гаррі не був прибічником надмірної опіки, і якщо поглянути на різницю в зрілості між четвертокласниками в Гогвортсі та чотирнадцятирічними маглами, то ставало очевидним, що магли занадто турбувалися про своїх дітей... Але навіть Гаррі сумнівався, чи не перегинають тут палицю. Не кожне поранення можна вилікувати.

Але якщо ти не в змозі використати закляття за цих умов, це означало, що ти не можеш покладатися на чари патронуса для самозахисту. Надмірна самовпевненість навіть більш небезпечна для чаклунів, ніж для маглів. Дементори можуть висмоктувати магію та фізичну силу, а не лише щасливі думки, тобто в тебе може *не вийти* роз'явитися, якщо чекатимеш надто довго чи якщо не зможеш розпізнати наближення страху, доки дементор не буде достатньо близько для атаки. (Під час читання Гаррі із жахом дізнався був, що, згідно з деякими книжками, Цілунок дементора *пожирав* душу, через що в жертви наступала безповоротна постійна кома. І чарівники, що *вірили в це*, зумисно використовували Цілунок дементора для *страсти злочинців*. Безсумнівно, деякі з цих так званих злочинців були невинними, та навіть якщо ні, *знищувати їхні душі*? Якби Гаррі вірив у душі, він

би... уявлення не мав, він просто не може вигадати доречну відповідь на це.)

Директор серйозно поставився до безпеки, як і три аврори, що були насторожі. Їхнім лідером був чоловік з азійською зовнішністю, поважний, але не похмурий — аврор Комодо, паличка ніколи не зникала з його руки. Його патронус — орангутан із суцільного місячного світла — крокував туди-сюди між дементором та першокласниками, що чекали на свою чергу. Поряд з орангутаном рухалася яскраво-біла пантера аврора Бутнару, чоловіка з пронизливим поглядом, довгим чорним волоссям, зібраним у хвостик, та довгою стриженою козлиною борідкою. Ці два аврори та їхні патронуси вчотирьох спостерігали за дементором. З протилежного від учнів боку відпочивав аврор Горяноф — високий, худий, блідий та неголений, він сидів позаду на стільці, що він його створив без жодного слова та без палички; його обличчя мало дещо відсторонений та цілковито нейтральний вираз, проте поглядом він сканував усе дійство. Професор Квірел з'явився невдовзі після того, як першокласники почали свої перші спроби, а його очі ніколи не випускали Гаррі з поля зору. Крихітний професор Флитвік, колишній чемпіон дуелей, безцільно метушився зі своєю паличкою, та його погляд, що визирав із-за пишної пухнастої бороди, що, по суті, і була його обличчям, був сфокусований на професорові Квірелі.

І певно це була лише уява Гаррі, проте професор Квірел здригався щоразу, як патронус директора зникав перед спробою чергового учня. Можливо, професор Квірел уявляв такий саме ефект плацебо, як і Гаррі, — цей доторк порожнечі, що огортав розум.

— Ентоні Гольдштейн, — пролунав голос директора.

Гаррі тихо підійшов до Шеймуса, доки Ентоні почав наближатися до яскравого срібного фенікса та... хай там що було під подраним плащем.

— Що ти бачив? — тихо запитав Гаррі Шеймуса.

Багато учнів не відповіли Гаррі, коли він намагався зібрати дані; проте Шеймус був Фініганом з Хаосу, одним з лейтенантів Гаррі. Можливо, це було нечесно, проте...

— Мертвець, — прошепотів Шеймус, — сірий та слизький... мертвий та залишений у воді на деякий час...

Гаррі кивнув.

— Таке бачить багато хто, — сказав Гаррі. Він випромінював впевненість, хоч і не відчував її, проте Шеймусу це було потрібно. — Піди з'їж шоколаду, тобі полегшає.

Шеймус кивнув та поплентався до столу з цілющими солодощами.

— *Експекто патронум!* — крикнув хлопчик.

Почулися здивовані зойки, навіть від аврорів.

Гаррі обернувся й побачив...

Між кліткою та Ентоні Гольдштейном був яскравий срібний птах. Він підвів голову та видав звук, що також був срібним: яскравим, міцним та прекрасним, мов метал.

І якийсь голос всередині розуму Гаррі сказав: «якщо це сапсан, то я задушу його уві сні».

«Замовкни», відповів Гаррі на цю думку, «ти що, хочеш, щоб ми стали темним чарівником?».

«А яка різниця? Ми все одно станемо таким зрештою».

Це... було не схоже на звичайні думки Гаррі...

«Це ефект плацебо», сказав собі Гаррі. «Дементор не може справді дістати мене крізь три матеріальні патронуси, я просто уявляю, як це. Коли я справді зустрінуся з дементором, все буде геть інакше, і я знатиму, що просто дуркував раніше».

Тоді спиною Гаррі пробігли мурахи, бо він передчував, що так, буде зовсім інакше, і зовсім не в хорошому напрямку.

Пломінкий срібний фенікс повернувся в буття з палички

директора, менший птах зник. І Ентоні Гольдштейн покрокував назад.

Директор підійшов разом з Ентоні замість того, щоб викликати наступне ім'я, патронус чекав позаду й стеріг дементора.

Гаррі поглянув туди, де стояла Герміона, — прямо за яскравою пантерою. Герміона була б наступною, проте, видається, її черга відкладалася.

Вона здавалася занепокоєною.

Раніше вона ввічливо попросила була Гаррі припинити спроби заспокоїти її.

Дамблдор злегка всміхався, доки супроводжував Ентоні назад до інших. Він усміхався лише злегка, бо директор виглядав дуже, дуже стомленим.

— Неймовірно, — сказав Дамблдор голосом, що був значно слабшим, ніж його звичайне гудіння. — Матеріальний патронус, у першому році. І дивовижна кількість успіхів серед інших молодих учнів. Квіріне, я маю визнати, ти довів, що мав рацію.

Професор Квірел нахилив голову.

— Доволі очевидний здогад, як мені здається. Дементор атакує страхом, а діти бояться менше.

— Бояться *менше*? — запитав аврор Горяноф зі свого стільця.

— Саме так відреагував і я, — сказав Дамблдор. — А професор Квірел відповів, що дорослі мають більше сміливості, не менше страху. Це, зізнаюся, ніколи не спадало мені на думку.

— Це *не точні* мої слова, — сухо кинув професор Квірел, — але згодиться. А як щодо решти нашої угоди, директоре?

— Як скажеш, — неохоче сказав Дамблдор. — Я визнаю, що не очікував програти це парі, Квіріне, проте ти довів свою мудрість.

Усі учні спантеличено дивилися на них. Крім Герміони, що витріщалася в напрямку клітки з високою напівзгнилою мантією. Та крім Гаррі, що спостерігав за всіма, бо уявляв, що в нього напад параної.

Професор Квірел сказав тоном, що не допускав подальших коментарів:

— Мені дозволено навчати смертельного прокляття учнів, що бажають навчитися. Це значно підвищить їхню безпеку від темних чаклунів та інших паразитів, і лише дурні можуть вважати, що учні й без того не володіють смертельною магією, — професор Квірел зробив павзу, зіщуливши очі. — Директоре, з усією пошаною, я бачу, що вам зле. Пропоную доручити решту сьогоднішнього завдання професорові Флитвіку.

Дамблдор заперечно похитав головою.

— На сьогодні вже майже все, я протягну.

Герміона наблизилася до Ентоні:

— Капітане Гольдштейн, — голос Герміони тремтів лише трошки, — чи можеш ти мені щось порадити?

— Не бійся, — твердо сказав Ентоні. — Не думай про те, про що воно намагається тебе змусити думати. Ти не просто тримаєш паличку перед собою як щит проти страху, ти *змахуєш* паличкою, щоб відігнати страх геть, ось як ти робиш щасливу думку чимось матеріальним... — Ентоні безпорадно знизав плечима. — Тобто, я вже чув це все раніше, проте...

Інші учні вже почали скупчуватися навколо Ентоні з власними питаннями.

— Міс Грейнджер? — покликав директор. Можливо його голос був лагідним, а може просто слабким.

Герміона розправила плечі й пішла за ним.

— Що ти бачив під плащем? — запитав Гаррі в Ентоні.

Ентоні здивовано поглянув на Гаррі перед тим, як відповісти.

— Дуже високого чоловіка, що був мертвим, тобто, мав форму та колір мерця... дивитися на нього було боляче, і я знав, що це спроби дементора дістати мене.

Гаррі озирнувся на Герміону, що стояла навпроти клітки та плаща.

Герміона підняла паличку в позицію для перших жестів. Фенікс директора зникнув.

Герміона коротко, жалюгідно вереснула, відсахнулася...

...зробила крок назад, Гаррі міг бачити, як рухається її паличка, а потім вона змахнула нею та сказала «Експекто патронум!».

Нічого не сталося.

Герміона розвернулася й побігла.

— *Експекто патронум!* — вимовив глибший голос директора, і срібний фенікс знову запалав.

Дівчинка оступилася, але продовжувала бігти, вона почала видавати дивні звуки.

— *Герміоно!* — крикнули Сьюзен, Анна, Дафна та Ерні. І всі вони почали бігти до неї; Гаррі тим часом, бо він завжди думав на крок уперед, розвернувся та побіг до стола з шоколадом.

Навіть після того, як Гаррі запхав шоколад Герміоні до рота, і вона його прожувала та проковтнула, вона все одно рвучко дихала й плакала, а очі досі були розфокусовані.

«Вона не може бути незворотно дементованою», подумки відчайдушно відповідав Гаррі внутрішній збентеженості, жажливому страху та смертельній люті, що почали переплітатися разом, «не могла, вона не була під впливом навіть десять секунд, і близько не сорок...».

Але вона могла бути *тимчасово* дементованою, як Гар-

рі усвідомив. Не було правила, що не можна було отримати *тимчасових* пошкоджень від дементора протягом лише десяти секунд, якщо ти був достатньо чутливим.

Потім очі Герміони ніби сфокусувалися, заметалися навкруги та зупинилися на ньому.

— Гаррі, — палко кинула вона, і решта учнів затихли. — Гаррі, ні. *Ні!*

Гаррі раптом стало страшно питати Герміону, що йому не треба робити, чи був він у її найгірших спогадах, чи якось нічному жахітті, яке вона тепер знову побачила наяву?

— *Не підходь до нього!* — Герміона простягла руку й схопилася за лацкан його мантії. — Тобі не можна підходити до нього, Гаррі! *Він розмовляв зі мною, Гаррі, він знає тебе, він знає, що ти тут!*

— Що... — запитав Гаррі, і прокляв себе за це.

— *Дементор!* — верескнула Герміона. — *Професор Квірел хоче, щоб він тебе з'їв!*

У раптовій тиші професор Квірел підійшов на кілька кроків, але більше не наблизився (зрештою, там був Гаррі).

— Міс Грейнджер, — суворо сказав він, — гадаю, вам варто з'їсти ще шоколаду.

— *Професоре Флитвік, не дозволяйте Гаррі спробувати, відправте його назад!*

Тоді підійшов директор, і він з професором Флитвіком обмінялися стурбованими поглядами.

— Я не чув, щоб дементор розмовляв, — сказав директор. — Та все ж...

— Просто спитайте, — дещо втомлено запропонував професор Квірел.

— Чи не казав дементор, як він дістанеться Гаррі? — запитав директор.

— Спочатку найсмачніші частини, — сказала Герміона, —

він... він з'їсть...

Герміона кліпнула очима. Розум частково повернувся до її очей.

Потім вона почала плакати.

— Ви були надто сміливою, Герміоно Грейнджер, — сказав директор. Його голос був лагідними, і дуже розбірливим. — Значно сміливішою, ніж я гадав. Вам варто було розвернутися й тікати, а не триматися й спробувати завершити свої чари. Коли ви будете старшою й сильнішою, міс Грейнджер, я знаю, що ви спробуєте знову, і знаю, що у вас вийде.

— Вибач, — Герміона задихалась. — Вибач, вибач, вибач... Вибач, Гаррі, я не можу сказати, що я бачила, я не дивилася, я не наважилася подивитися, я знала, що це надто жахливо, щоб це бачити...

Це мав би зробити Гаррі, проте він завагався, бо в нього всі руки були в шоколаді; і, крім того, Ерні та Сьюзен були поряд, тому вони допомогли Герміоні підвестися з місця, де вона впала на траву, та провели її до столу з солодощами.

П'ятьма шоколадками потому Герміона ніби знову стала собою, підійшла до професора Квірела та перепросила. Але відтоді вона весь час дивилася на Гаррі — щоразу, як він дивився в її напрямку. Він зробив крок до неї лише раз, і зупинився, коли вона відступила на крок. Її очі безмовно просили вибачення й тихо благали облишити її в спокої.

Невіл Лонгботом побачив був щось мертве, воно ніби напіврозклатося, з нього щось сочилось, його обличчя скидалося на розчавлену губку.

Це було найгірше з того, що Гаррі розповідали. Невіл уже міг був створювати невеличке тремтіння світла зі своєї па-

лички, проте він у повному спокої розвернувся та втік, а не спробував використати чари патронуса.

(Директор нічого не сказав іншим учням, нікому не сказав бути менш сміливим; але професор Квірел холоднокровно зазначив, що якщо хтось коїть помилку *після* попередження, то незнання стає дурістю.)

— Професоре Квірел? — тихо запитав Гаррі, підійшовши до професора так близько, як наважився. — Що *ви* бачите, коли...

— Не питайте, — без емоцій відповів той.

Гаррі з повагою кивнув.

— А якими *саме* були ваші слова до директора, якщо можна спитати?

— Наші найгірші спогади можуть лише гіршати, коли ми дорослішаємо, — сухо.

— А... Логічно.

Щось промайнуло в очах професора Квірела тоді, коли він дивився на Гаррі.

— Сподіватимемося, — сказав він, — що ви досягнете успіху цього разу, містере Поттер. Бо тоді директор, можливо, навчить вас свого фокуса: використанню патронуса для надсилання повідомлень, що їх не можна підробити чи перехопити. Військову важливість цього неможливо переоцінити. Це буде величезною перевагою для Легіону Хаосу і колись, гадаю, для всієї країни. Але якщо ви *не досягнете* успіху, містере Поттер... ну, я зрозумію.

Мораг Макдугал видала тремтяче «Ай», і Дамблдор одразу відновив свого патронуса.

Парваті Патіл створила матеріального патронуса у формі тигра, більшого за фенікса Дамблдора, хоч і зовсім не такого яскравого. Її привітали гучними оплесками всі глядачі, хоча це не призвело до такого ж здивування, яке викликав Ентоні.

І ось прийшла черга Гаррі.

Директор вигукнув ім'я Гаррі Поттера. Гаррі боявся.

Він знав, *знав* що зазнає невдачі, і знав, що йому буде боляче.

Але він все одно спробує, адже подеколи в присутності дементора чарівник, що ніколи не міг отримати й проблиску світла, раптом здатен створити матеріального патронуса, і ніхто не розумів, чому це так.

Крім того, якщо Гаррі *не може* захистити себе від дементорів, то він має вміти розпізнати їхнє наближення, розпізнати, коли вони впливають на його розум, та втекти, доки не запізно.

«Який мій найгірший спогад?..».

Гаррі очікував, що директор стурбовано на нього погляне, чи погляне на нього з надією або дасть якусь глибоку мудру пораду. Але натомість Албус Дамблдор лише тихо й спокійно спостерігав за ним.

«Він гадає, що в мене не вийде, але він не хоче завадити мені, сказавши це», подумав Гаррі, «якби в нього були якісь підбадьорливі слова, він би вимовив їх...».

Клітка наближалася. Вона вже окиснилася, але ще не перетворилася на іржу, ще ні.

Плащ наблизився. Він розплутувався й був вкритий нелатаними дірками. Аврор Горяноф казав був, що зранку плащ був новим.

— Директоре? Що ви бачите? — запитав Гаррі.

Голос директора теж був спокійним.

— Дементори — це створіння страху, і зі зменшенням страху дементора зменшується й моторошність його форми. Я бачу високого, худого, голого чоловіка. Він не розкладається. На нього лише трохи боляче дивитися. Ось і все. А що бачиш ти, Гаррі?

...Гаррі не міг бачити, що під плащем.

Чи не зовсім так, його розум *відмовлявся* бачити, що під плащем...

Ні, його розум намагався побачити *неправильне* під плащем, Гаррі відчував це, його очі намагалися зробити помилку. Але Гаррі зробив був усе можливе, щоб натренувати себе помічати навіть крихітне спантеличення й автоматично не дозволяти собі вигадувати. Щоразу, як його розум намагався вигадати брехню щодо того, що під плащем, цей рефлекс достатньо швидко зупиняв спробу.

Гаррі подивився під плащ і побачив...

Відкрите питання. Гаррі не дозволяв розуму побачити неправду, тому він не бачив нічого, ніби частина візуальної кори, що отримувала сигнал, просто припиняла своє існування. Під плащем була сліпа зона. Гаррі не міг знати, що там.

Він лише знав, що це щось значно гірше за мумію, що розкладається.

Незримий жах під плащем тепер був дуже близько, але пломінкий птах місячного світла, білий фенікс, досі був між ними.

Гаррі хотілося втекти, як зробили були деякі інші учні. Половина з тих, хто не міг створити патронуса, просто не прийшли сьогодні. З решти половина втекли ще до того, як директор скасував свого патронуса, і ніхто їм ані слова не сказав. Дехто засміявся, коли Террі розвернувся й пішов перед своєю спробою, але Сьюзен та Анна, що вже спробували були, сказали всім замовкнути.

Але Гаррі був Хлопчиком-Що-Вжив, і він втратить чимало поваги, якщо здасться навіть без спроби.

Гордість вщухала, маски спадали в присутності тієї невідомости під плащем.

«Чому я досі тут?».

Не сором виглядати боягузом утримував ноги Гаррі на місці.

Не надія відновити репутацію підвела його паличку.

Не жага опанувати магію чарів патронуса виставила його пальці в початкову позицію.

А щось зовсім інше, щось, що *мусило* протистояти тому, що було під плащем, адже воно було істинною пітьмою, і Гаррі мав дізнатися, чи є в нього сила протистояти їй.

Гаррі планував був спробувати востаннє використати свій набіг на книгарні разом із батьком, проте натомість, в останню мить, у присутності дементора, згадався інший спогад, щось, що він не пробував раніше. Ця думка не була теплою та щасливою у звичайному розумінні, але вона чомусь здавалася доречнішою.

І Гаррі згадав зірки, згадав, як вони страшенно яскраво, незмигно світили тихої ночі. Він дозволив зображенню заповнити себе, заповнити повністю, ніби бар'єр блокології над усім розумом, щоб знову перетворитися на безтілесну свідомість посеред порожнечі.

Яскравий срібний фенікс зникнув.

І дементор вдарив його розум, ніби кулак Бога.

СТРАХ / ХОЛОД / ПІТЬМА

На мить дві сили зіткнулися чимдуж: мирний залитий зорями спогад тримав тиск страху, доки пальці Гаррі почали рухи, що вже були завчені до автоматизму. Вони не були ані теплими, ані щасливими, ці яскраві точки світла в абсолютній темряві. Але дементор не міг легко проникнути крізь це зображення, бо тихе горіння зірок було величезним та непідвладним страху, і світитися в холоді й темряві було для них природним.

Але була якась вада, тріщина, розлам у нерухомому об'єкті, що намагався чинити опір цій нездоланній силі. Гаррі відчув напад злоти від того, що дементор хотів харчувати-

ся ним, і це було як послизнутися на мокрому льоду. Розум Гаррі почав з'їжджати в прірву: до образи, чорної люті, смертельної ненависти...

Гаррі підняв паличку для фінального змаху.

Він відчув, що не вийде.

— Експекто патронум, — вимовив його голос. Слова були пустими й безглуздими.

І Гаррі почав падати у свою темну сторону, падати вниз у свою темну сторону. Далі, швидше й глибше, ніж будь-коли, униз, униз, униз, а з'їзд у прірву прискорювався, бо дементор огортав собою оголені й вразливі частини та поїдав їх, поглинаючи світло. Рефлекс, що вже майже зник, нишпорив у пошуках тепла, але коли згадувалися спогади про Герміону, маму й тата, то дементор спотворював їх, показував Герміону, що лежала мертва на землі, трупи його батьків, а потім навіть це з нього висмоктало.

На місце вакууму піднявся спогад, найгірший зі спогадів, щось забуте так давно, що нейронні зв'язки вже не мали б існувати.

— Лілі, бери Гаррі й тікай! Це він! — кричав чоловічий голос. — Біжи! Тікай! Я його затримаю!

І Гаррі не міг стримати думки, посеред порожніх глибин своєї темної сторони, як сміховинно самовпевненим був Джеймс Поттер. Затримати Лорда Волдеморта? Чим це?

Потім заговорив інший голос, високий, ніби шипіння чайника, цей голос ніби приклав сухий лід до кожного нерва Гаррі, ніби металеве тавро охолодили до температури рідкого гелію та доторкнулися ним до кожної частини його тіла. Цей голос сказав:

— *Авадакедавра.*

(Паличка вилетіла з безсилия пальців хлопця, коли його тіло почало битися в конвульсіях та падати, очі директора стривожено розширилися та він почав створювати патрону-

са.)

— Не Гаррі, не Гаррі, будь ласка, тільки не Гаррі!.. — кричав жіночий голос.

Хай що залишилося від Гаррі, слухало без жодного промінчика світла всередині, у мертвій порожнечі його серця, і йому було цікаво, чи вона справді гадала, що Лорд Волдеморт зупиниться, якщо попросити ввічливо.

— Відійди, жінко! — вереснув пекуче холодний голос. — Бо я прийшов не по тебе, а лише по хлопця.

— Не Гаррі! Прошу... помилуй його... помилуй...

Лілі Поттер, міркував Гаррі, видається, не розуміла, що за люди стають темними лордами. І якщо це найкраща стратегія, яку вона могла вигадати, щоб врятувати життя своєї дитини, то це була її остання невдача в ролі матері.

— Я даю тобі рідкісну можливість втекти, — промовив пронизливий голос. — Але я не марнуватиму час, щоб підкоряти тебе, і твоя смерть тут не врятує твоєї дитини. Відійди, дурна жінко, якщо в тебе є бодай крапля розуму!

— Не Гаррі, прошу, тільки не Гаррі, убий замість нього мене!

Порожній істоті, що нею був Гаррі, було цікаво, чи Лілі Поттер справді могла собі уявити, що Лорд Волдеморт погодиться, уб'є її, а потім піде й залишить її сина неушкодженим.

— Ну гаразд, — сказав голос смерті, тепер здавалося, що йому весело, — я приймаю цю угоду. Ти помреш, а дитина житиме. Тепер кинь паличку, щоб я міг тебе вбити.

Запала жахлива тиша.

Лорд Волдеморт почав сміятися, огидно презирливо сміятися.

А потім, нарешті, голос Лілі Поттер верескнув з відчай-

душною ненавистю «Авада ке...».

Смертельний голос завершив першим, закляття було швидким та точним.

— Авадакедавра.

Сліпучий відблиск зеленого позначив кінець Лілі Поттер.

І дитина в дитячому ліжечку побачила їх — очі, два малинових ока, що ніби світилися багряно-червоним, палали, ніби крихітні сонця, заповнили все поле зору, коли зустрілися з його власними...

Решта дітей бачили, як Гаррі Поттер упав, чули, як Гаррі Поттер кричав; це був високий крик, що пронизував їхні вуха, наче ніж.

Був яскравий срібний спалах і директор заревів «Експекто патронум!», тоді повернувся пломінкий фенікс.

Але жахливий крик Гаррі Поттера усе тривав і тривав, навіть коли директор схопив його на руки й відніс подалі від дементора, навіть коли Невіл Лонгботом та професор Флитвік одночасно пішли за шоколадом і...

Герміона знала, вона знала, щойно побачила, знала, що її жахіття стало дійсністю, якимось чином здійснювалося.

— Дайте йому шоколаду! — вимагав професор Квірел. Безглуздо, адже крихітний професор Флитвік уже летів кулею до директора, що біг до учнів.

Герміона й сама рухалася до них, хоча не знала, що збирається робити...

— *Створіть патронусів!* — крикнув директор, коли виніс Гаррі за аврорів. — *Усі, хто може! Хай вони стануть між Гаррі та дементором! Він досі харчується ним!*

На мить усі застигли від жаху.

— Експекто патронум! — крикнули професор Флитвік, аврор Горяноф, а тоді й Ентоні Гольдштейн, хоча в нього не вийшло першого разу, потім Парваті Патіл (у неї вийшло), а тоді Ентоні спробував знову, і його срібний птах розправив крила та закричав на дементора. Дін Томас рикнув слова, ніби вони були написані літерами з вогню, і його паличка народила височенного білого ведмеда. Вісім пломінких патронусів були між Гаррі та дементором, та Гаррі все кричав і кричав, коли директор поклав його на суху траву.

Герміона не могла створити патронуса, тому підбігла до Гаррі. Подумки вона намагалася визначити, як довго вже. Двадцять секунд? Більше?

На обличчі Албуса Дамблдора було видно страшенну мучку й збентеження. Його довга чорна паличка була в його руці, проте він не вимовляв жодних заклять, а лише з жахом дивився на тіло Гаррі, що смикалося...

Герміона не знала, що робити, вона не знала, що робити, вона не розуміла, що коїться, а наймогутніший чарівник у світі, видавалося, був не менш розгубленим.

— *Використайте фенікса!* — заревів професор Квірел. — *Заберіть його подалі від дементора!*

Без жодного слова директор охопив Гаррі руками й зник з тріскотом вогню за допомогою Фоукса, що раптово з'явився. Патронус директора зник зі свого місця, де стеріг дементора.

Жах, спантеличення та раптовий гомін.

— Містер Поттер має одужати, — підвищеним, проте знову спокійним тоном сказав професор Квірел. — Гадаю, це продовжувалося лише трохи більше за двадцять секунд.

Тоді пломінкий білий фенікс знову з'явився, це створіння місячного світла прилетіло нізвідки до Герміони Грейнджер та сказало голосом Албуса Дамблдора:

— *Воно досі харчується ним, навіть тут! Як? Якщо ти*

знаєш, Герміоно Грейнджер, то маєш сказати! Скажи мені!

Старший аврор обернувся, щоб поглянути на неї, як і багато учнів. Професор Флитвік не озирнувся, він направляв паличку на професора Квірела, що демонстративно тримав порожні руки в повітрі.

Секунди цокали, ніхто їх не рахував.

Вона не могла згадати, не могла ясно згадати жахіття, не пам'ятала, чому гадала, що це можливо, чому вона боялася...

І тоді Герміона зрозуміла, що вона має зробити, і це було найскладніше рішення в її житті.

Що, як з нею станеться те саме, що з Гаррі?

Всі її кінцівки стали холодними, мов смерть, в голові запаморочилося, страх пересилував усе. Вона бачила була, як помер Гаррі, як померли мама й тато, і всі її друзі, всі померли, і зрештою, коли вона померла, вона була сама. Це було її таємним жахіттям, що про нього вона ніколи ні з ким не розмовляла, і воно надало дементору владу над нею. Найсамотніше, що може бути, — померти самотньо.

Вона не хотіла туди повертатися, вона... вона не... вона не хотіла залишитися там назавжди...

«У тебе достатньо сміливості для Грифіндору», сказав спокійний голос Сортувального Капелюха з її спогадів, «але ти чинитимеш правильно в будь-якому гуртожитку, який я назву. Ти навчатимешся, ти стоятимеш поряд з друзями у будь-якому гуртожитку, що ти вибереш. Тому не бійся, Герміоно Грейнджер, просто виріши, де тобі місце...».

Не було часу на роздуми — Гаррі помирав.

— Зараз я не пам'ятаю, — сказала Герміона надломленим голосом, — але зачекайте, я знову стану перед дементором...

Вона почала бігти до дементора.

— Міс Грейнджер! — пискнув професор Флитвік, але не поворухнувся, щоб зупинити її, — лише тримав свою пали-

чку направленою на професора Квірела.

— *Усі!* — крикнув аврор Комодо як військову команду. — *Приберіть свої патронуси з її шляху!*

— *ФЛИТВИКУ!* — гаркнув професор Квірел. — *ВИКЛИЧ ПА-ЛИЧКУ ПОТТЕРА!*

Герміона тільки-но збагнула, а професор Флитвік уже кричав «*Акціо!*», і вона побачила, як шматок дерева прилетів з місця, де він лежав і ледь не торкався клітки дементора.

Очі розплющилися, мертві й порожні.

— *Гаррі!* — крикнув голос у світі без кольорів. — *Гаррі! Скажи мені щось!*

Обличчя Албуса Дамблдора схилилося в поле зору, де раніше була лише далека мармурова стеля.

— Ти дратуєш, — сказав порожній голос. — Ти маєш померти.

Розділ 44. Гуманізм, ч. 2

— Фоуксе, — сказав Дамблдор надтріснутим голосом, — допоможи йому, будь ласка...

Блискуче червоно-золоте створіння з'явилося в полі зору й питально поглянуло вниз. Тоді почало наспівувати.

Беззмістовне цвірінкання відскакувало від порожнечі, там не було нічого, за що воно могло б зачепитися.

— Ти шумний, — сказав голос, — ти маєш померти.

— Шоколад, — сказав Албус Дамблдор, — тобі потрібен шоколад і твої друзі... проте я не наважуся повернути тебе...

Тоді прибув яскравий крук, щось сказав голосом професора Флитвіка. Тоді Албус Дамблдор скрикнув від раптового розуміння і вголос вилаявся на свою дурість.

Порожнє створіння розсміялося, бо зберегло здатність розважатися.

За мить вони всі зникли з черговим спалахом вогню.

Видавалося, після того, як крук професора Флитвіка кудись полетів, минула лише мить, і Албус Дамблдор знову з'явився з черговим тріскотом червоного та золотого вогню, Гаррі був у нього на руках. Але якимось чином цього разу Герміона вже встигла наповнити свої руки шоколадом.

Але не встигла Герміона до них дістатися, як шоколад сам злетів зі стола прямо до рота Гаррі, і якась крихітна частина її розуму заявила, що це нечесно: *він-то мав* можли-

вість зробити це для неї...

Гаррі виплюнув шоколад.

— Іди геть, — промовив такий порожній голос, що він навіть не був холодним.

...

Усе ніби застигло. Усі, хто почав рух до Гаррі, залякли на місці. Усі рухи зупинив шок від цих двох мертвих слів.

Тоді:

— Ні, — сказав Албус Дамблдор, — не піду.

І час знову пішов, коли ще один шматок шоколаду перелетів повітрям до рота Гаррі.

Герміона тепер була достатньо близько, щоб бачити, що обличчя Гаррі сповнило ненависть, а жував він з механічним, неприродним ритмом.

Директор був суворим, наче залізо.

— Філіусе, поклич Мінерву, скажи, що вона має прийти швидко.

Професор Флитвік зашепотів щось своєму срібному крукові, і той злетів у повітря та зникнув.

Черговий шматок шоколаду залетів до рота Гаррі, і механічне жування продовжилося.

Навколо директора, що суворо спостерігав за Гаррі, зібралось більше студентів: Невіл, Шеймус, Дін, Лаванда, Ерні, Террі, Ентоні. Жоден з них не наважувався підійти ближче, ніж Герміона.

— Що ми можемо зробити? — запитав Дін, його голос тремтів.

— Відійдіть і дайте йому більше простору... — сухо сказав професор Квірел.

— Ні! — перервав директор. — Хай навколо нього будуть друзі.

Гаррі проковтнув шоколад і сказав порожнім голосом:

— Вони дурні. Вони мають померти *мммффф*, — коли ще один шматок шоколаду наповнив його рот.

Герміона бачила, яким шоком наповнилися їхні обличчя.

— Він же несерйозно, правда? — запитав Шеймус, ніби він благав про це.

— Ви не розумієте, — сказала Герміона, її голос зривався, — *це не Гаррі...* — і вона замовкла, не сказавши більше нічого, але вона *мала* сказати хоча б це.

З виразу обличчя Невіла вона побачила, що він зрозумів, але також бачила, що решта не зрозуміли. Якщо Гаррі справді ніколи так не думав, то дія дементора протягом менш ніж хвилини не мала змусити його це сказати. Ось про що вони, напевно, думали.

Менше, ніж хвилина дії дементора, не могла створити цілковито нову злу особистість всередині тебе з нічого.

Але якщо ця особистість *уже була там...*

«Чи знає директор?».

Герміона поглянула на директора і побачила, що його погляд зосереджено на *ній*, і його сині очі раптом стали дуже пронизливими...

У її розумі з'явилися слова.

«Не розповідай про це», — сказала воля Дамблдора.

«Ви знаєте», подумала Герміона. «Про його темну сторону».

«Я знаю. Але це навіть гірше. Пісня Фоукса не може дістатися до нього там, де він загубився».

«Що ми можемо...».

«У мене є план», надіслав директор. «Терпіння».

Щось у манері цієї думки змусило Герміону нервуватися. «Який план?».

«Краще тобі не знати», надіслав директор.

Тепер Герміона *справді* нервувала. Вона не знала, як *багато* директор знав про темну сторону Гаррі...

«Слушно», надіслав директор. «Я зараз розповім тобі. Підготуйся й не реагуй. Ти готова? Добре. Я збираюся вдати, що використаю смертельне прокляття на професорці Макґонґел... НЕ РЕАГУЙ, Герміоно!».

Це потребувало зусиль. Директор і *справді* був божевільним! Це не *поверне* Гаррі з темної сторони, Гаррі *повністю розлютиться*, він *уб'є* директора...

«Але це не справжня п'ятьма», надіслав Албус Дамблдор. «Це бажання захистити, це любов. Тоді Фоукс зможе досягти його. А коли Гаррі побачить, що Мінерва насправді жива, це повністю поверне його».

Герміоні дещо спало на думку...

«Навряд чи це спрацює», надіслав директор, «і тобі може не сподобатися, як він відреагує, якщо спробуєш. Але можеш спробувати, якщо бажаєш».

Вона ж не серйозно! Це було надто...

Тоді вона перевела погляд, розірвавши контакт з директором, і подивилася на хлопця, що роззирався довкола порожніми, презирливими очима. Його рот продовжував жувати й ковтати плитки шоколаду одну за одною без жодного ефекту. Її серце стиснулося, і раптом купа всього більше не мало значення. Мало значення лише те, що був шанс.

Його примушували жувати й ковтати шоколад. Реакцією на примус було вбивство.

Люди зібралися навколо й витріщалися. Це драгувало. Реакцією на роздратування було вбивство.

Інші люди базікали подалі. Це було зарозуміло. Реакцією

на зарозумілість було завдавати болю, але жоден з них не був корисним, тому вбити їх буде легше.

Вбити усіх цих людей буде складно. Але багато хто з них не довіряв Квірелові, що був сильним. Пошук потрібного імпульсу, що призведе до того, що вони повбивають один одного.

А тоді хтось схилився в його поле зору й зробив щось надзвичайно дивне, щось, що стосувалося цілковито чужого режиму мислення, на це була збережена лише одна-єдина реакція...

Вона почула зойки довкола, проте їй було начхати, вона продовжувала цілувати ці замазані шоколадом губи, а в її очах накопичувалися сльози.

А тоді Гаррі підвів руки й відштовхнув її, а його губи крикнули:

— Я ж казав тобі! Ніяких поцілунків!

— Гадаю, тепер з ним все буде гаразд, — сказав директор. Він дивився туди, де Гаррі плакав і гучно схлипував, а Фоукс наспівував над ним. — Бездоганно виконано, міс Грейнджер. Знаєте, навіть я не очікував, що це справді спрацює.

Пісня фенікса призначалася не їй, і Герміона знала про це, проте все одно втішала її, і їй це було потрібно, бо її життя офіційно скінчене.

Розділ 45. Гуманізм, ч. 3

Пісня Фоукса поступово вщухла.

Гаррі сидів на вбитій зимою траві, на якій він щойно лежав, Фоукс досі був на його плечі.

Навколо нього багато хто затамував подих.

— Гаррі, з тобою все гаразд? — запитав Шеймус, його голос тремтів.

Феніксовий спокій ще не покинув його, як і тепло, що надходило з місця, де всівся Фоукс. Тепло пронизувало його, як і спогади про пісню, що досі були яскравими в присутності фенікса. З ним трапилися були жахливі речі, жахливі думки пройшли крізь його розум. Він згадав неможливе, хоча дементор і змусив його спалювати цей спогад. Дивне слово лунало в його голові. Але все це може зачекати, доки фенікс ще сяє червоним та золотим під світлом заходу сонця.

Фоукс каркнув на нього.

— Щось, що я маю зробити? — запитав Гаррі Фоукса. — Що саме?

Фоукс кивнув головою в напрямку дементора.

Гаррі поглянув на невидимий жах, що досі був у клітці, а потім спантеличено повернув погляд до фенікса.

— Містере Поттер? — почув він голос Мінерви з-за спини. — З вами *справді* все гаразд?

Гаррі звівся на ноги й обернувся.

Мінерва Макґонегел дуже стурбовано дивилася на нього. Албус Дамблдор стояв поряд та уважно його розглядав. Філіуса Флітвіка, видавалося, переповнювало надзвичайне

полегшення. А всі учні просто витріщалися.

— Гадаю так, професорко Макгонегел, — спокійно відповів Гаррі. Він ледь не бовкнув «Мінерво», але вчасно зупинився. Принаймні, доки Фоукс сидітиме на його плечі, все з ним буде добре. Можливо, він знепритомніє, щойно Фоукс покине його, проте це не здавалося важливим. — Гадаю, я в нормі.

Хтось мав би почати підбадьорювати його, чи хоча б полегшено видихнути абощо, проте жоден з них не знав, що сказати. Жоден.

Феніксовий спокій тривав.

Гаррі обернувся.

— Герміоно?

Усі з бодай крихтою романтики в серці затамували подих.

— Я не знаю як гідно віддячити тобі, — тихо сказав Гаррі, — так само як і не знаю, як перепросити. Можу сказати лише, що якщо ти сумніваєшся, чи правильно вчинила, то знай, що правильно.

Хлопець та дівчина поглянули в очі одне одному.

— Вибач, — сказав Гаррі. — За те, що буде далі. Якщо я можу щось зробити...

— Ні, — відповіла Герміона. — Не можеш. Втім, усе гаразд.

Тоді вона відвернулася від Гаррі та пішла в бік шляху, що вів до брами Гогвортсу.

Чимало дівчат обдарували Гаррі спантелеченими поглядами, а потім пішли за нею. Коли вони трохи віддалилися, від них почулися сповнені емоцій розпитування.

Гаррі дивився на них, доки вони не зникли з поля зору, а потім обернувся до інших учнів. Вони бачили його на землі, як він кричав, і...

Фоукс ткнувся дзьобом у його щоку.

...і це колись допоможе їм зрозуміти, що Хлопчик-Що-Вижив також може відчувати біль, що йому теж може бути нестерпно. Щоб тоді, коли їм самим буде боляче й нестерпно, вони згадали, як Гаррі корчився на землі, і знали, що їхні проблеми й тривоги не означають, що в них ніколи нічого не вийде. Чи для цього директор дозволив решті учнів залишитися та дивитися?

Очі Гаррі майже бездумно поглянули на високий подертий плащ, і він несвідомо сказав:

— Це не має існувати.

— А, — сказав сухий точний голос. — Я знав, що ви можете таке сказати. Мені дуже прикро повідомляти вам, містере Поттер, що дементорів неможливо вбити. Багато хто намагався.

— Справді? — досі бездумно сказав Гаррі. — А що вони пробували?

— Існує певне надзвичайно небезпечне й руйнівне закляття, — сказав професор Квірел, — що я його не називатиму тут, — закляття проклятого вогню. Його можна використовувати для знищення древніх пристроїв на кшталт Сортувального Капелюха. Воно не має жодного ефекту на дементорів. Вони невмируці.

— Вони не невмируці, — сказав директор. Слова спокійні, погляд гострий. — Вони не мають вічного життя. Вони — рани цього світу, а напад на рану лише збільшує її.

— Гм... — почав Гаррі. — А якщо кинути дементора в Сонце? Його буде знищено?

— *Кинути* дементора в *Сонце*? — пискнув професор Флітвік. Видавалося, він от-от знепритомніє.

— Це здається малоймовірним, містере Поттер, — сухо сказав професор Квірел. — Зрештою, Сонце дуже велике. Сумніваюся, що дементор сильно на нього вплине. Втім, я б волів цього не перевіряти, містере Поттер, про всяк випадок.

— Розумію, — сказав Гаррі.

Фоукс каркнув востаннє, обгорнув крилами голову Гаррі та злетів. Та полетів прямо на дементора з пронизливим криком непокори, що рознісся над усім полем. Не встигнув ніхто й поворухнутися, як спалахнув вогонь, і Фоукс зник.

Частка спокою зникла.

Частка тепла зникла.

Гаррі глибоко вдихнув та видихнув.

— Ага, — сказав Гаррі. — Я досі живий.

Знову ця тиша, знову відсутність підбадьорювання. Ніхто не знав, що сказати у відповідь...

— Радий чути, що ви цілковито одужали, містєре Поттер, — твердо сказав професор Квірел, ніби заперечував можливість іншого. — Тепер, здається, черга міс Рензом?

Тоді почалася коротка суперечка, в якій професор Квірел мав рацію, а решта помилялися. Професор захисту зазначив, що, попри зрозумілі емоції всіх присутніх, імовірність того, що така ж неприємна пригода спіткає іншого учня, нескінченно мала. Тим паче вони тепер знали, що треба уникати таких випадків із паличками. А тим часом були інші учні, що їм треба було скористатися своїм шансом створити матеріального патронуса, чи хоча б навчитися впізнавати наближення дементора, щоб мати можливість втекти, та дізнатися про рівень своєї вразливості...

Зрештою виявилось, що лише Дін Томас та Рон Візлі з Грифіндору досі готові були підійти до дементора, що допомогло розв'язати суперечку.

Гаррі поглянув у напрямку дементора. Слово лунало в його розумі.

«Гаразд», подумав він, «якщо дементор — загадка, то яка відповідь?».

І тоді все стало очевидно.

Гаррі поглянув на окиснену, дещо роз'їдену клітку.

Він побачив, що було під високим пошматованим плащем.

Он воно як.

Професорка Макгонегел підійшла порозмовляти з Гаррі. Вона не бачила найгіршої частини, у її очах лише ледь блищала волога. Гаррі сказав їй, що йому треба буде дещо з нею обговорити пізніше та поставити питання, яке він довго відкладав, проте це все зачекає, якщо в неї нагальні справи. Щось у її поведінці підказало йому, що її відірвали від чогось важливого. Гаррі сказав їй про це й запевнив, що вона не має почуватися винною, що піде. Через це він отримав суворий погляд, проте вона квапливо пішла, пообіцявши, що вони порозмовляють пізніше.

Дін Томас знову створив білого ведмедя — навіть у присутності дементора. Рон Візлі вичаклував достатній щит з яскравого туману. Це завершувало сьогоднішній день, наскільки було відомо решті. Професор Флитвік почав збирати учнів разом для повернення до Гогвортсу. Коли стало ясно, що Гаррі збирається залишитися, професор Флитвік запитально подивився на нього. Гаррі у відповідь значуще поглянув на Дамблдора. Гаррі не знав, як саме професор Флитвік сприйняв це, проте після суворого попереджального погляду вихователь його гуртожитку пішов.

І ось залишилися лише Гаррі, професор Квірел, директор Дамблдор та трійка аврорів.

Краще було б спочатку позбутися трійки, але Гаррі не міг вгадати способу, як це зробити.

— Гаразд, — сказав аврор Комодо, — повернімо його.

— Перепрошую, — сказав Гаррі. — Я хотів би спробувати з дементором ще раз.

Прохання Гаррі викликало опір різновиду «та ти зовсім божевільний», хоча вголос це сказав лише аврор Бутнару.

— Фоукс мені це доручив, — сказав Гаррі.

Це не зламало опір, хоча викликало чималий подив на обличчі Дамблдора. Вони сперечалися далі, і це майже розвіяло залишки феніксового спокою. Це роздратувало Гаррі, але лише трохи.

— Послухайте, — сказав Гаррі, — я доволі впевнений, що зрозумів, що я робив не так. Існують люди, що їм потрібні теплі й щасливі спогади іншого типу. Просто дозвольте спробувати, гаразд?

Це також не виявилось переконливим.

— Гадаю, — зрештою сказав професор Квірел, він дивився на Гаррі зіщуленими очима, — якщо не дозволити йому зробити це під наглядом, він може одного дня нишком втекти й піти шукати дементора. Чи мої звинувачення безпідставні, містере Поттер?

Усі приголомшено замовкли. Видавалося, саме час зіграти козирем.

— Я не проти, якщо директор не розвіюватиме свій патронус, — сказав Гаррі.

«Бо я все одно буду в присутності дементора, за патронусом чи ні».

Це вікликало спантеличення, навіть професор Квірел був здивований. Але нарешті директор згодився, бо навряд чи Гаррі міг зазнати шкоди крізь чотирьох патронусів.

«Якби дементор не міг впливати крізь ваш патронус на якомусь рівні, Албусе Дамблдоре, то ви б не бачили голого чоловіка, що на нього боляче дивитися...».

Гаррі не сказав цього вголос через очевидні причини.

І вони почали наближатися до дементора.

— Директоре, — сказав Гаррі, — припустімо, що двері Рейвенклоу поставили б вам загадку: «що є центром дементора?» Що ви б відповіли?

— Страх, — відповів директор.

Легко було помилитися. Дементор наближався, і ти починав боятися. Страх шкодив, ти відчував, як страх позбавляє тебе сил, і ти хотів, щоб страх минув.

Природно було вважати, що проблема — страх.

І тому було вирішено, що дементор — створіння щирого страху, і немає чого боятися, крім самого страху, що дементор не може нашкодити тобі, якщо ти не боїшся...

Але...

«Що є центром дементора?»

«Страх».

«Що є настільки жахливим, що розум відмовляється це бачити?».

«Страх».

«Що неможливо вбити?»

«Страх».

...ця відповідь не дуже пасувала, якщо замислитися.

Хоча було доволі очевидно, чому люди не поспішали шукати ще іншої відповіді після першої.

Люди *розуміли* страх.

Люди знали, що треба *робити* зі страхом.

Отже, під час зустрічі з дементором не дуже приємно ставити собі питання: «А що як страх — це лише побічний ефект, а не головна проблема?».

Вони вже дуже близько підійшли до клітки з дементором, що його охороняли чотири патронуси, коли три аврори та професор Квірел різко ввібрали повітря. Усі поглянули на дементора і ніби слухали його; на лиці аврора Горянофа

застигнув жах.

Тоді професор Квірел підвів голову, його обличчя було суворим, і плюнув у напрямку дементора.

— Гадаю, йому не сподобалося, що в нього забрали здобич, — тихо сказав Дамблдор. — Ну, якщо буде потрібно, Квіріне, для тебе завжди буде прихисток у Гогвортсі.

— Що він сказав? — запитав Гаррі.

Усі повернули до нього голови та втупилися в нього.

— Ти не чув?.. — запитав Дамблдор.

Гаррі заперечно похитав головою.

— Він сказав мені, — відповів професор Квірел, — що знає мене, і що колись вистежить мене, хай де я намагатимуся сховатися.

Його лице було незворушним, не показувало і тіні страху.

— А, — сказав Гаррі. — Я б не хвилювався про це, професоре Квірел.

«Навряд чи дементори справді вміють розмовляти чи думати, вони все позичають з вашого власного розуму та очікувань...».

Тепер усі дуже дивно на нього дивилися. Аврори знервовано дивилися то один на одного, то на дементора, то на Гаррі.

І ось вони стояли прямо поряд із кліткою з дементором.

— Вони — рани світу, — сказав Гаррі. — Це лише здогад навмання, проте гадаю, що це цитата Годрика Грифіндора.

— Так... — підтвердив Дамблдор. — Звідки ти дізнався?

«Поширене помилкове уявлення», подумав Гаррі, «ніби всіх найкращих раціоналістів сортують до Рейвенклоу, а в інших гуртожитках їх немає. Це не так. Опинитися в Рейвенклові означає, що твоєю найсильнішою рисою характеру є цікавість: бажання дізнатися справжню відповідь. А це не

єдина риса, що потрібна раціоналістові. Подеколи треба старанно працювати над задачею, довго над нею думати. Подеколи потрібен хитрий план, щоб дізнатися відповідь. А інколи, щоб побачити відповідь, найбільше потрібна сміливість визнати її...».

Гаррі подивився на те, що було під плащем, — на жах значно страшніший за будь-яку мумію, що розкладається. Можливо, Ровена Рейвенклов також знала, адже це доволі очевидна загадка, якщо розуміти, що це загадка.

Також ставало очевидним, чому патронуси були тваринами. Тварини не знали, і тому були захищені від страху.

Але Гаррі знав, і завжди знатиме, і ніколи не зможе забути. Він старався був привчити себе дивитися на дійсність і не здригатися, і хоча Гаррі ще не опанував це мистецтво, але звичка вже була вбудована в його розум: рефлекс *дивитися* на болісні теми, а не відвертати погляд. Гаррі ніколи не зможе забути цього за допомогою теплих щасливих думок про щось інше, ось чому закляття для нього не працювало.

Тож Гаррі використає теплу щасливу думку *не* про щось інше.

Гаррі витягнув уперед паличку, що її повернув професор Флитвік, прийняв початкову позу для чарів патронуса.

Гаррі відкинув рештки феніксового спокою, вийшов з незворушного, примарного стану та згадав натомість пронизливий крик Фоукса, підготувався до битви. Закликав усі частинки й елементи себе прокинутися. Зібрав усю можливу силу, що могла жити чари патронуса, налаштував розум для останньої теплої й щасливої думки. Згадав усі яскраві речі.

Книжки, що їх купив йому тато.

Усмішку мами, коли Гаррі сам зробив їй листівку на день матері — це був складний пристрій, для якого він використав чверть кілограма запасних електричних частин

з гаража. Лампочки мигтіли, листівка видавала невеличку мелодію. Він працював над нею три дні.

Як професорка Макгонегел сказала йому, що його батьки померли гідно, захищаючи його. Це було правдою.

Усвідомлення того, що Герміона не відстає від нього, а навіть іде попереду, що вони можуть бути справжніми суперниками та друзями.

Витягування Драко з темряви хитроцями, можливість бачити, як він повільно йде до світла.

Невід, Шеймус, Лаванда, Дін та всі інші, що рівняються на нього, всі, заради захисту кого він готовий боротися, якщо щось загрожуватиме Гогвортсу.

Все, що робило життя вартим того, щоб його прожити.

Він підняв паличку в початкову позицію для чарів патронуса.

Гаррі згадав зірки — зображення, що майже стримало дементора навіть без патронуса. Тільки цього разу Гаррі додав елемент, що його бракувало, він ніколи не бачив цього особисто, проте бачив достатньо світлин та відео. Синьо-біла земля сяяла віддзеркаленим світлом Сонця й висіла у космосі серед чорної порожнечі та яскравих точок світла. Вона мала бути там, у цьому зображенні, бо саме вона надавала усьому сенсу. Через Землю зірки були значущими, ставали чимось більшим, ніж просто безконтрольні термоядерні реактори, адже саме з Землі колись колонізують галактику, здійснять обіцянку нічного неба.

Чи переслідуватимуть дементори прапрапрадітей, далеких нащадків людства, коли ті пересуватимуться від зірки до зірки? Ні. Звісно ж ні. Дементори — лише невеличка незручність, що зникне у світлі цієї обіцянки. Не безсмертні, не невразливі, зовсім ні. Треба долати невеличкі незручності, якщо ти був одним з тих, кому водночас пощастило та не пощастило народитися на Землі. На Древній Землі, як її

колись називатимуть. Це також було частиною життя: якщо ти був одним з горстки живих істот, що народилися на самому початку, перед тим, як розумне життя досягло своєї повної сили, то набагато більше майбутнє залежало від того, що ти робив тут, зараз, у найперші дні світанку, коли ще існувало так багато темряви, яку треба побороти, та тимчасових незручностей на кшталт дементорів.

Мама й тато, дружба Герміони та світоглядна подорож Драко, Невіл, Шеймус, Лаванда та Дін, синє небо та сяйво Сонця, і всі яскраві речі: Земля, зірки, ця обіцянка, усе, чим людство було, і чим воно стане...

Пальці Гаррі на паличці пересунулися в початковій позиції. Тепер він був готовий, він вибрав правильну теплу й щасливу думку.

І Гаррі поглянув прямо на те, що було під подраним плащем, втупився у те, що називали дементором. Рана, порожнеча, діра у всесвіті, відсутність кольору та простору, відкритий стік для тепла цього світу.

Страх від нього крав усі щасливі думки, його наближення забирало всі сили, його поцілунок знищував те, ким ти є.

«Тепер я знаю тебе», подумав Гаррі, змахуючи паличкою один, два, три й чотири рази, його пальці сковзнули на правильні відстані. «Я осягнув твою природу, ти символізуєш смерть, через якийсь закон магії ти є тінню смерті в цьому світі».

«А смерті я ніколи не прийму».

«Це лише дитяча проблема, що її людство ще не переросло».

«_А колись...».

«_Ми залишимо тебе позаду...».

«_І людям більше не доведеться прощатися...».

Він вказав паличкою прямо на дементора.

— ЕКСПЕКТО ПАТРОНУМ!

Думка вибухнула в ньому, ніби греблю прорвало, хлинула рукою до палички, вирвалася з неї племінким білим світлом. Світло стало матеріальним, набуло форми й субстанції.

Фігура з двома руками, двома ногами та головою стояла прямо. Тварина *Homo sapiens*, форма людської істоти.

Гаррі наповнював заляття своєю силою, й вона сяяла дедалі яскравіше, сліпила сильніше за сонце на заході. Аврори та професор Квірел приголомшено прикрили очі...

«А колись, коли нащадки людства оселяться на різних зірках, вони не розповідатимуть дітям історію Древньої Землі, доки ті не стануть достатньо дорослими, щоб витримати її. А коли вони слухатимуть, то плакатимуть від того, що смерть колись існувала!».

Фігура людини тепер світила яскравіше, ніж полудневе сонце, так променисто, що Гаррі міг відчутти тепло шкірою. І Гаррі надіслав усю свою непокору проти тіні смерті, відчинив усі водоспуски всередині, щоб яскрава форма палала навіть яскравіше, і ще яскравіше.

«Ти не невразлива, і колись людство покінчить з тобою».

«Я покінчу з тобою, якщо зможу, силою розуму, магії та науки».

«Я не тремтітиму від страху смерті, доки маю шанс перемогти».

«Я не дозволю смерті взяти ані мене, ані тих, кого я люблю».

«Та навіть якщо ти покінчиш зі мною раніше, ніж я з тобою,»

«Інший стане на моє місце, а потім ще хтось,»

«Доки рана цього світу нарешті не загоїться...»

Гаррі опустил паличку, і яскрава фігура людини поступо-

во зникла.

Він повільно видихнув.

Він ніби прокинувся, ніби розплющив очі після сну. Гаррі відірвав погляд від клітки, він роззирнувся навкруги й побачив, що всі витріщалися на нього.

Албус Дамблдор витріщався на нього.

Професор Квірел витріщався на нього.

Трійка аврорів витріщалися на нього.

Вони всі дивилися на нього так, ніби побачили, що він щойно знищив дементора.

Порожній подертий плащ лежав у клітці.

Розділ 46. Гуманізм, ч. 4

Сонце повністю сховалося за обрієм, червоне світло зникло з верхівок дерев, лише синє небо освітлювало шістьох людей, що стояли на висушеній зимою та припорошеній снігом траві поряд з вільною кліткою, на дні якої лежав подраний плащ.

Гаррі почувався... ну, знову *нормальним*. При своєму розумі. Закляття не скасувало цього дня та шкоди від нього, не змусило рани зникнути, але воно їх... перев'язало, зняло біль? Це було складно описати.

Дамблдор також здавався більш здоровим, хоч і не в повній силі. Старий чарівник ненадовго повернув голову та схрестив погляди з професором Квірелом, а потім знову поглянув на Гаррі.

— Гаррі, — сказав Дамблдор, — ти збираєшся впасти від втоми й можливо померти?

— Як не дивно, ні. Щось я втратив через закляття, але значно менше, ніж я очікував.

«А можливо навіть щось отримав, а не лише втратив...».

— Чесно, я гадав, що моє тіло приблизно зараз гепнеться на землю.

Почулися виразні звуки гепання тіл об землю.

— Дякую, що попідкувався про це, Квіріне, — сказав Дамблдор професорові Квірелу, що тепер стояв над і за неприємними тілами трьох аврорів. — Зізнаюся, що мені досі трохи зле. Проте з чарами пам'яті я розберуся сам.

Професор Квірел схилив голову, а потім поглянув на Гаррі.

— Я знехтую даремним висловлюванням подиву, — сказав професор Квірел, — зауваженнями про те, що самому Мерлінові це не вдалося й таке інше. Перейдімо одразу до важливого питання. Що, заради всіх повзучих змій, *це було?*

— Чари патронуса, — сказав Гаррі. — Версія 2.0.

— Я безмежно радий, що ти знову став собою, — сказав Дамблдор. — Проте ти з *місця не зійдеш*, юний рейвенкловцю, доки не розкажеш мені, яку саме теплу й щасливу думку ти використав.

— Гм... — сказав Гаррі. Він задумливо постукав пальцем по щоці. — Чи варто розповідати?..

Професор Квірел раптом вишкірився.

— Будь ласка? — сказав директор. — Дуже-дуже прошу будь ласочка?

Гаррі відчув порив і вирішив не опиратися йому. Це було небезпечно, проте кращої нагоди може не трапитися до кінця всесвіту.

— Три газовані напої, — сказав Гаррі капшучку та поглянув на професора захисту й директора Гогвортсу. — Панове, я купив ці напої під час першого відвідування платформи дев'ять і три чверті, того дня, коли я вступив до Гогвортсу. Я зберігав їх для якоїсь особливої події. На них накладено невеличке заклинання, що гарантує, що їх вип'ють у правильний час. Це останні з мого запасу, але навряд чи колись буде краща нагода. Будьмо?

Дамблдор взяв бляшанку з рук Гаррі, і Гаррі кинув другу професорові Квірелу. Два старших чоловіки пробурмотіли однакові чари над бляшанками й трохи спохмурніли від результату. Гаррі зі свого боку просто відкрив бляшанку та почав пити.

Професор захисту й директор Гогвортсу чемно зробили так само.

І тоді Гаррі сказав:

— Моя думка була про цілковите невизнання смерти як природного порядку.

Мабуть, це тепле відчуття не використати для чарів патронуса, проте воно все одно посіло місце в десятці найліпших спогадів Гаррі.

Те, як професор захисту та директор поглянули на Гаррі, змусило його нервувати, доки пирсконад зникав. Проте потім вони поглянули один на одного і, напевно, обидва вирішили, що вони не в змозі зробити з Гаррі щось справді жакхливе в присутності іншого.

— Містере Поттер, — сказав професор Квірел, — навіть я знаю, що ці чари працюють не так.

— Дійсно, — сказав Дамблдор, — роз'ясни.

Гаррі розкрив рота, а потім він раптом усвідомив та хутко стулив губи. Годрик нікому не сказав, як і Ровена, якщо вона знала. Могло існувати скільки завгодно чарівників, що здогадалися й тримали язика за зубами. Неможливо забути щось, якщо ти *знаєш*, що намагаєшся це зробити. Щойно ти усвідомиш, як вона працювала, тваринна форма чарів патронуса у тебе більше ніколи не вийде — а більшість чарівників не мали відповідного виховання, щоб знищувати дементорів...

— Кгем, мені прикро, — сказав Гаррі. — Проте я ось щойно збагнув, що пояснювати це буде *надзвичайно* поганою ідеєю, доки ви дещо не зрозумієте самі.

— Це правда, Гаррі? — повільно запитав Дамблдор. — Чи ти лише вдаєш мудрість...

— *Директоре!* — здається, щиро обурився професор Квірел, він був шокований. — Містер Поттер сказав вам, що про це закляття не можна говорити з тими, хто його ще не опанував! Не можна тиснути на чарівника в таких справах!

— Якби я розповів вам... — почав Гаррі.

— Ні, — доволі суворо сказав професор Квірел. — Ви не

розповідаєте нам *чому*, містере Поттер, ви просто кажете, що нам не треба знати. Якщо ви бажаєте вигадати підказку, то зробіть це вдумливо, у вільний час, а не посеред розмови.

Гаррі кивнув.

— Але, — сказав директор. — Але, але що я скажу міністерству? Не можна просто *загубити* дементора!

— Скажіть їм, що я його з'їв, — сказав професор Квірел, через що Гаррі похлинувся пирсконадом, що він його бездумно пригубив. — Я не проти. Ходімо назад, містере Поттер?

Вони вдвох пішли ґрунтовою стежкою назад до Гогвортсу. Албус Дамблдор залишився позаду, він витріщався на порожню клітку та трьох аврорів, що спали в очікуванні на свої чари пам'яті.

Наслідки, Гаррі Поттер і професор Квірел:

Деякий час вони йшли мовчки, доки професор Квірел не заговорив. Весь фоновий шум миттю вщухнув.

— Ви надзвичайно вправні у вбивстві речей, мій учню, — сказав професор Квірел.

— Дякую, — щиро відповів Гаррі.

— Я не намагаюся щось винюхати, — сказав професор Квірел, — проте чи існує невеличка імовірність, що ви не хочете довірити цей секрет *лише* директорові?..

Гаррі обміркував це. Професор Квірел все одно не міг використовувати тваринні чари патронуса.

Але що вимовиш язиком, того не витягнеш і волом, і Гаррі достатньо швидко вчився, щоб зрозуміти, що він має принаймні *подумати* перед тим, як вивільнити цю таємницю.

Гаррі похитав головою, і професор Квірел кивнув на знак

згоди.

— З цікавості, професоре Квірел, якби ви привели дементора до Гогвортсу для здійснення якогось злого плану, то якою була б мета цього плану?

— Вбити Дамблдора, доки він ослаблений, — без жодних роздумів відповів професор Квірел. — Гм. Директор сказав вам, що підозрює мене?

Гаррі мовчав протягом тої секунди, доки намагався вигадати відповідь, а потім здався, коли зрозумів, що вже відповів.

— Цікаво... Містере Поттер, не варто виключати, що сьогоднішні події були результатом якогось плану. Ваша паличка могла впасти так близько до клітки дементора випадково. Або одного з аврорів за допомогою Імперіуса, Конфундуса чи виманології змусили допомогти цьому. Флитвік і я не повинні оминати ваші підозри. Також цікаво, що професор Снейп скасував усі свої заняття сьогодні, а я гадаю, що він достатньо могутній, щоб розілюзнити себе. Аврори використовували чари виявлення на початку, проте вони не повторювали їх прямо перед вашою спробою. Але найлегше, містере Поттер, все це спланувати було самому Дамблдорові. І якщо він це зробив, ну, він міг також заздалегідь вжити заходів, щоб ви підозрювали когось іншого.

Вони пройшли кілька кроків.

— Але *навіщо* це йому?

Професор захисту трохи помовчав, а потім запитав:

— Містере Поттер, а що ви зробили, щоб дослідити характер директора?

— Небагато чого, — відповів Гаррі. Він лише зараз зрозумів... — Замало зробив.

— Тоді я зазначу, що не можна дізнатися про людину все, якщо розпитувати лише її друзів.

Тепер Гаррі зробив кілька кроків мовчки дещо битим

грунтовим шляхом, що вів до Гогвортсу. Йому слід би було й самому про це не забувати. Технічно це називалося «підтверджувальне упередження» — це означало, серед іншого, що при виборі джерел інформації була помітна схильність вибирати ті джерела інформації, що підтримували ваші поточні погляди.

— Дякую, — сказав Гаррі. — Насправді... Я ж раніше цього не казав? Дякую вам за *все*. Якщо якийсь дементор колись погрожуватиме вам чи навіть трохи дратуватиме вас, дайте мені знати, і я познайомлю його з «паном Сяйво». Мені не до вподоби, коли дементори трохи дратують моїх друзів.

Відповіддю йому був незбагнений погляд професора Квірела.

— Ви знищили дементора, бо він погрожував мені?

— Ем, насправді я вирішив це зробити раніше, але так, це окремо теж було б достатньою причиною.

— Ясно. А що б ви зробили щодо цієї погрози мені, якби ваше закляття *не знищило* дементора?

— План Б: заточити дементора в щільному металі з високою температурою плавлення, напевно у вольфрамі, кинути в активний вулкан і сподіватися, що він опиниться в мантії Землі. О, вся планета наповнена рідкою лавою під поверхнею...

— Так, я знаю, — професор захисту дуже дивно всміхався. — Я справді мав сам про це подумати, зважаючи на *все*. Скажіть, містере Поттер, якби ви хотіли загубити щось там, де ніхто ніколи його більше не знайде, куди б ви це щось заховали?

Гаррі обміркував питання.

— Гадаю, я не маю питати *що* ви знайшли, що треба загубити...

— Звісно, — сказав професор Квірел, як Гаррі й очікував. — Можливо, вам скажуть, коли ви будете старші, — цього Гар-

рі аж ніяк не очікував.

— Ну, крім спроби занурити це щось у розплавлену кору планети, можна поховати його у твердій скелі на кілометр під землю у випадковому місці — можливо, телепортувати його туди, якщо є метод зробити це наосліп, або просвердли-ти діру й полагодити її після. Важливо не залишати жодних слідів, це має бути непримітний кубічний метр десь на земній корі. Можна кинути це щось у Маріанський жолоб — це найглибше місце океану нашої планети — або просто вибрати якийсь випадковий океанський жолоб, щоб було не так очевидно. Можна зробити його невагомим та невидимим, тоді можна закинути його в стратосферу. Чи, в ідеалі, закинути його в космос із прикриттям від виявлення й випадковими змінами прискорення, щоб воно покинуло Сонячну систему. А після цього, звісно, треба забуттятнути себе, навіть якщо ви не знаєте точно, де воно.

Професор захисту сміявся, і сміх його був навіть дивнішим за усмішку.

— Професоре Квірел?

— Кожна пропозиція чудова. Але скажіть мені, містере Поттер, чому саме ці п'ять варіантів?

— Га? Вони просто здалися мені очевидними.

— Он як? Але в них є цікава закономірність, знаєте. Можна сказати, що є в них щось... душевне. Маю визнати, містере Поттер, що попри злети й падіння впродовж цього дня, загалом день видався на диво добрим.

І вони йшли далі до брами Гогвортсу на деякій відстані один від одного. Гаррі, навіть не усвідомлюючи цього, автоматично тримався достатньо далеко від професора захисту, щоб не викликати лиховісного передчуття, що з якоїсь причини було зараз особливо сильним.

Наслідки, Дафна Грінграс:

Герміона відмовилася була відповісти бодай на одне питання, і щойно вони підійшли до розвилки до підземель Слизерину, Дафна та Трейсі одразу відділилися від решти. Плітки ширилися Гогвортсом швидко, вони мали дістатися підземель негайно, якщо хотіли розповісти цю історію першими.

— Пам'ятай, — напучувала Дафна, — не ляпни язиком про поцілунок щойно ми зайдемо, гаразд? Краще розповісти всю історію послідовно.

Трейсі збуджено кивнула.

І щойно вони влетіли у вітальню Слизерину, Трейсі Девіс глибоко вдихнула й крикнула:

— Гей, усі! Гаррі Поттер не зміг застосувати чари патронуса, дементор ледь не з'їв його, професор Квірел врятував його, але Поттер став весь такий злий, доки Грейнджер не повернула його поцілунком! Це без сумнівів історія справжнього кохання!

Ну, це була послідовна розповідь, хоч і своєрідна, вирішила Дафна.

Новини не справили очікуваного враження. Більшість дівчат лише кинули на них оком, а не підстрибнули з диванчиків. Хлопці просто читали далі, сидячи на стільцях.

— Так, — сердито кинула Пенсі, вона спиралася на спинку, на її колінах лежали ноги Грегорі, вона читала якусь книжку, що дуже скидалася на розмальовку. — Мілісент уже розповіла нам.

Як...

— Чому *ти* не поцілувала його першою, Трейсі? — запитали Флора та Гестія Керроу, теж не підводячись із місця. —

Тепер Поттер одружиться з бруднокровкою! *Ти* могла б стати його справжнім коханням, стати частиною багатого шляхетного роду й усе таке, якби поцілувала його першою!

Обличчя Трейсі було витвором мистецтва з виразу приголомшення.

— *Що?* — вереснула Дафна. — Кохання працює не так!

— Звісно, що так, — оголосила Мілісент, вона практикувала якісь чари й дивилася з вікна на вирування води в озері Гогвортсу. — Перший поцілунок дає право на принца.

— *Це був не перший їхній поцілунок!* — крикнула Дафна. — Герміона вже була його справжнім коханням! Ось чому вона змогла повернути його!

Тоді Дафна збагнула, що вона щойно сказала, й внутрішньо здригнулася, але, як кажуть, треба припасовувати розповідь до слухачів.

— Агов, агов, що? — вигукнув Грегори, знявши ноги з колін Пенсі. — Це ще що таке? Міс Булстроуд не розповідала про це.

Тепер усі інші також дивилися на Дафну.

— О, так, — сказала Дафна, — Гаррі відштовхнув її та крикнув: «Я ж казав тобі! Жодних поцілунків!». Тоді Гаррі заволав, ніби помирає, і Фоукс почав співати йому... Насправді я не впевнена, що сталося спочатку...

— Як на мене, це не скидається на справжнє кохання, — сказали близнюки Керроу. — А скидається на те, що *не та* його поцілувала.

— Це мала бути я, — прошепотіла Трейсі. Приголомшення не покидало її обличчя. — Я мала стати його справжнім коханням. Гаррі Поттер — *мій* генерал. Я мала, я мала боротися з Грейнджер за нього...

Дафна обернулася до Трейсі, в її голосі чулося обурення:

— *Ти?* Забереш Гаррі в Герміони?

— Ага! — відповіла Трейсі. — Я!

— Ти здуріла, — переконано сказала Дафна. — Навіть якби ти поцілувала його першою, знаєш, ким би ти стала? Сумною незначною закоханою по вуха дівчинкою, що помирає наприкінці другої дії п'єси.

— Ану забори свої слова! — закричала Трейсі.

Тим часом Ґрегорі перетнув кімнату до місця, де Вінсент виконував домашнє завдання.

— Містєре Креб, — сказав Ґрегорі низьким голосом, — гадаю, містер Мелфой має про це знати.

Наслідки, Герміона Ґрейнджер:

Герміона втупилася в запечатаний воском лист, на поверхні якого було написано лише число 42.

Я зрозумів, чому ми не можемо застосовувати чари патронуса, Герміоно. Це не має жодного стосунку до того, наскільки ми щасливі. Але я не можу сказати тобі. Я не можу сказати навіть директорові. Це більш сувора таємниця, ніж навіть часткова трансфігурація, принаймні наразі. Але якщо тобі колись доведеться боротися з дементорами, таємниця записана тут шифром — якщо прочитає хтось, хто не знає, що йдеться про дементорів та чари патронуса, вони не знатимуть, що це означає...

Вона розповіла була Гаррі, що бачила, як він помер, померли її батьки, померли всі її друзі, усі померли. Вона не сказала йому про жах від того, що вона помирала самотня, чомусь це досі було надто боляче.

Гаррі розповів їй, що згадав, як помирили його батьки, але у спогадах йому це здавалося кумедним.

У тому місці, куди забирає тебе дементор, Герміоно,

немає жодного світла. Немає тепла. Немає турботи. Там ти не можеш навіть зрозуміти, що таке щастя. Там є біль, страх, і вони можуть тебе до чогось спонукати. Ти можеш ненавидіти й насолоджуватися тим, що знищуєш щось, що ненавидиш. Ти можеш сміятися, коли бачиш, що інші страждають. Але ти ніколи не зможеш бути щасливим, навіть не можеш згадати, як це... Навряд чи я зможу тобі пояснити, від чого ти мене врятувала. Зазвичай мені соромно завдавати людям клопоту, терпіти не можу, коли люди чимось жертвують заради мене, але саме цього єдиного разу я скажу, що хай чого тобі зрештою коштуватиме цей поцілунок, ніколи, анікраплі не сумнівайся, що це був правильний вчинок.

Герміона не усвідомлювала до цього, як мало дементор встигнув вплинути на неї, якою маленькою й мілкою була темрява, до якої він її забрав.

Вона бачила, як усі помирають, і була здатна відчувати біль.

Герміона поклала листа до капшучка, як хороша дівчинка.

Втім, їй дуже хотілося його прочитати.

Вона боялася дементорів.

Наслідки, Мінерва Макґонгел:

Вона аж залякнула. Вона не мала бути такою здивованою, дивитися в очі Гаррі не мало бути так важко, але після того, через що він пройшов... Вона шукала якісь ознаки дементації у хлопця, але не побачила жодної. Та щось у тому, з яким спокоем він поставив таке доленосне питання, глибоко хвилювало.

— Містере Поттер, звісно я не можу про таке розповідати без дозволу директора!

Це ніяк не вплинуло на вираз обличчя хлопця.

— Я б просив не турбувати директора цим питанням, — спокійно сказав Гаррі Поттер. — Насправді, я *наполягаю* на цьому, а ви пообіцяли, що наша розмова буде приватною. Я сформулюю питання інакше. Я знаю, як факт, що пророцтво існує. Я знаю, що першою його почули ви від професорки Трелоні. Я знаю, що пророцтво вказало, що дитина Джеймса й Лілі небезпечна для Темного Лорда. І я знаю, хто я. Та всі знають, хто я такий, тому ви не відкриєте нічого нового чи небезпечного, якщо відповісте лише на це: *які саме слова* вказували на мене, дитину Джеймса й Лілі?

Глухий голос Трелоні пролунав у її розумі...

НАРОДЖЕНИЙ У РОДИНІ ТИХ, ХТО ТРИЧІ КИДАВ ЙОМУ ВИКЛИК,

НАРОДЖЕНИЙ НАПРИКІНЦІ СЬОМОГО МІСЯЦЯ...

— Гаррі, — сказала професорка Макґонегел, — я ніяк не можу сказати цього тобі!

Її пройняли дрижаки від того, що Гаррі вже стільки знав, вона й уявити не могла, як він дізнався...

Хлопець дивився на неї дивним, скорботним поглядом.

— Ви не можете й чхнути без дозволу директора, професорко Макґонегел? Я присягаюся вам, що в мене є серйозна причина питати, і серйозна причина тримати це в таємниці.

— Будь ласка, не треба, Гаррі, — прошепотіла вона.

— Гаразд. Одне просте питання. Будь ласка. Чи згадана родина Поттерів *на ім'я*? Чи є в пророцтві слово «Поттер»?

Вона деякий час витріщалася на нього. Вона не могла сказати, звідки та чому в неї було відчуття, що це критична точка, що вона не могла ані просто відмахнутися від цього прохання, ані легко згодитися на нього...

— Ні, — зрештою сказала вона. — Будь ласка, Гаррі, не питай більше.

Хлопець усміхнувся, видавалося, трохи сумно, й сказав:

— Дякую, Мінерво. Ви добра й гідна жінка.

Вона не встигла й закрити рота від невимовного здивування, а Гаррі Поттер підвівся й покинув її кабінет. Лише тоді вона зрозуміла, що Гаррі прийняв її відмову за відповідь, і ця відповідь була правильною...

Гаррі зачинив за собою двері.

З дивною кришталевою ясністю він бачив логічний зв'язок. Гаррі не міг сказати точно, це спало йому на думку впродовж пісні Фоукса чи навіть раніше.

Лорд Волдеморт вбив був Джеймса Поттера. Він волів не вбивати Лілі Поттер. Він продовжував напад, відповідно, з єдиною метою: вбити їхнє немовля.

Зазвичай темні лорди не бояться немовлят.

Отже, існувало пророцтво, яке стверджувало, що Гаррі Поттер був небезпекою для Лорда Волдеморта, і Лорд Волдеморт знав про це пророцтво.

«Я даю тобі рідкісну можливість втекти. Але я не марнуватиму час, щоб підкоряти тебе, і твоя смерть тут не врятує твоєї дитини. Відійди, дурна жінко, якщо в тебе є бодай крапля розуму!»

Це була примха, дати їй цю можливість? Але тоді Лорд Волдеморт не намагався б переконати її. Пророцтво попереджало Лорда Волдеморта не вбивати Лілі Поттер? Тоді Лорд Волдеморт *приділив би час*, щоб підкорити її. Лорд Волдеморт був *трохи* схильним до того, щоб не вбивати Лілі Поттер. Бажання сильніше за примху, але не таке сильне, як від попе-

редження.

Отже, припустімо, що хтось, кого Лорд Волдеморт вважав неважливим союзником чи слугою — корисним, але не незамінним, благав був Темного Лорда помилувати Лілі. Лілі, але не Джеймса.

Цей хтось знав був, що Лорд Волдеморт нападе на дім Поттерів. Знав і пророцтво, і те, що Темний Лорд знав його. Інакше не благав би про життя Лілі.

Професорка Макґонегел стверджувала, що крім неї лише дві людини знали пророцтво: Албус Дамблдор і Северус Снейп.

Северус Снейп, що кохав Лілі ще до того, як вона стала Лілі Поттер, а також ненавидів Джеймса.

Отже, Северус почув пророцтво й розповів про нього Темному Лордові. Він це зробив через те, що в пророцтві не було названо ім'я Поттерів. Це була загадка, і Северус розгадав її надто пізно.

Але якби Северус почув пророцтво *першим*, і вирішив розповісти про нього Темному Лордові, то чому він також розповів Дамблдорові чи професорці Макґонегел?

Відповідно, Дамблдор чи професорка Макґонегел почули його перші.

Директор Гогвортсу не мав очевидних причин розповідати професорці з трансфігурації про надзвичайно таємне й важливе пророцтво. А ось у професорки з трансфігурації були всі причини розповісти директорові.

Тому видавалося імовірним, що професорка Макґонегел почула пророцтво першою.

Згідно з апріорними імовірностями, почула від професорки Трелоні, постійної провидиці Гогвортсу. Провидиці рідкісні, тому якщо порахувати, то з часу, який професорка Макґонегел проводила в присутності провидиці за своє життя, більшість була проведена в присутності провидиці-

Трелоні.

Професорка Макґонегел розповіла Дамблдоріві, і не сказала б більше нікому без дозволу.

Відповідно, це Албус Дамблдор влаштував, щоб якимось чином Северус Снейп дізнався про пророцтво. І Дамблдор розгадав загадку успішно, інакше він не вибрав би *Северуса*, що колись кохав Лілі, як посередника.

Дамблдор навмисно влаштував, щоб Лорд Волдеморт почув пророцтво, сподіваючись, що це призведе до його смерті. Можливо, Дамблдор влаштував, щоб Северус дізнався лише *частину* пророцтва, чи були інші пророцтва, про які Северус не здогадувався... якимось чином Дамблдор знав, що *негайний* напад на Поттерів усе одно призведе до *негайної* поразки Лорда Волдеморта, хоча сам Лорд Волдеморт так не вважав. Чи, можливо, Дамблдоріві просто пощастило, і це був один з його божевільних дивних планів...

Після того Северус почав служити Дамблдоріві. Мабуть, смертежери не були б вдячними Северусові, якби Дамблдор розповів про його участь у їхній поразці.

Дамблдор спробував зробити так, щоб мати Гаррі вижила. Але ця частина задуму не вдалася. І він свідомо засудив Джеймса Поттера на смерть.

Дамблдор був відповідальним за смерть батьків Гаррі. *Якщо* весь логічний ланцюжок був правильним. Гаррі не міг, по правді, стверджувати, що мета успішно завершити Чаклунську Війну не пом'якшувала провину. Але все одно... *це його серйозно непокоїло.*

І вже давно був час спитати Драко Мелфоя, що *інша* сторона війни могла розповісти про те, ким був Албус Персіваль Вулфрик Браян Дамблдор.

Розділ 47. Теорія особистости

Під час виконання будь-якого хитрого плану приходиться час, коли жертва починає підозрювати: озирається й бачить ланцюжки подій, що всі вказують на один висновок. І тоді, як пояснював був батько, перспектива втрати може бути такою нестерпною, а визнати, що тебе обдурили, може бути так принизливо, що жертва однаково відмовлятиметься вірити в цей план. Так гра може продовжуватися ще довго.

Батько попереджав Драко, щоб він не потрапляв у таку пастку знову.

Втім, спершу він дозволив містерові Ейвері доїсти все печиво, що він відібрав був у Драко, доки той дивився й плакав. Цілу банку печива, яку тато дав йому кількома годинами раніше. І Драко втратив кожнісіньке з них, до останнього.

Тому, коли Грегорі розповів йому про Поцілунок, у Драко всередині з'явилося знайоме неприємне відчуття.

Інколи ти озирався й бачив...

(У темній кімнаті — її вже не можна було назвати «закинутою», бо її протягом кількох місяців щотижня відвідували, — сидів укутаний у плащ із каптуром хлопець. На столі поряд з ним стояла незапалена кришталева куля. Він міркував у тиші, міркував у темряві, чекав, доки двері не розчахнуться й не впустять світло.)

Гаррі відштовхнув був Грейнджер та сказав: «Я ж казав тобі! Ніяких поцілунків!».

Гаррі, напевно, скаже щось на кшталт: «Минулого разу вона просто зробила це, щоб подразнити мене, — як коли змусила піти на те побачення».

Але достеменно відомо, що Грейнджер була готова знову піддатися впливу дементора, щоб допомогти Гаррі; що вона зі сльозами поцілувала Гаррі, коли той занурився в глибини деменції; і що її поцілунок повернув його.

Це не скидалося на суперництво, навіть на дружнє суперництво.

Це скидалося на дружбу — таку, що її нечасто можна побачити навіть у п'есах.

То навіщо ж Гаррі змусив свою подругу видиратися на крижані стіни Гогвортсу?

Бо Гаррі Поттер таке робить зі своїми друзями?

Батько казав був Драко, що один з методів збагнути дивний план — поглянути, до чого цей план *призвів*, припустити, що цей результат був *навмисним*, і поставити питання: хто від цього вигравав.

Внаслідок того, що Драко та Грейнджер разом боролися проти Поттера... Драко почав ставитися до Грейнджер значно більш дружньо.

Хто вигравав від того, що нащадок Мелфоїв стане другом бруднокровної чаклунки?

Хто вигравав від цього і був загальновідомий саме такими планами?

Хто вигравав від цього і міг керувати Гаррі Поттером?

Дамблдор.

І якщо це справді так, то Драко *доведеться* розповісти батькові все, хай що станеться після цього. Драко не міг навіть уявити, що станеться, коли батько дізнається. Це був жах поза межами уявного. Тому він відчайдушно хотів учепитися за рештки надії, що все не так, як здається...

...і це Драко також пам'ятав з того уроку містера Ейвері.

Драко ще не був готовий до протистояння з Гаррі. Він досі намагався вигадати дослід: щось, що Гаррі не зміг би одразу

помітити та сфабрикувати результат. Але тоді прийшов Вінсент з повідомленням, що Гаррі цього тижня хоче зустрітися раніше: в п'ятницю замість суботи.

І ось Драко в темній кімнаті, незасвічена кришталева куля чекає на столі.

Хвилини минали.

Наблизилися кроки.

Двері тихенько скрипнули й розчахнулися, за ними стояв Гаррі Поттер, теж у плащі з каптуром. Гаррі зайшов у темну кімнату, і міцні двері зачинилися за ним з легким клацанням.

Драко торкнувся кришталевої кулі, і кімнату осяяло яскраве зелене світло. Зелене світло відкидало на підлогу тіні столів, визирало на Драко з-за викривлених спинок стільців. Фотони відбивалися від дерева таким чином, що кут падіння дорівнював куту відбивання.

Принаймні з того, що він вивчив, *це* навряд чи було брехнею.

Гаррі здригнувся, коли засяяло світло, і навіть залякнув на мить, але потім продовжив наближатися.

— Привіт, Драко, — тихо сказав Гаррі, відкинувши каптур, коли підійшов до стола Драко. — Дякую, що прийшов, я знаю, що це незвичний час...

— Прощу, — безбарвно сказав Драко.

Гаррі витягнув один зі стільців і поставив його з іншого боку від стола Драко, ніжки стільця злегка скрипіли по підлозі. Він розвернув стілець іншим боком і осідлав його, сперши руки на спинку. Обличчя хлопця було задумливим, похмурим, серйозним, і здавалося дуже дорослим, навіть для Гаррі Поттера.

— Я хочу поставити важливе питання, — сказав Гаррі, — проте спершу я хотів би, щоб ми дещо зробили.

Драко промовчав, він відчував втому. Частково він просто хотів, щоб усе це вже скінчилося.

— Скажи мені, Драко. Чому маґли ніколи не залишають по собі привидів, коли помирають?

— Очевидно, бо в маґлів немає душі, — сказав Драко.

Він сказав це ще до того, як усвідомив, що це певно не узгоджується з поглядами Гаррі, але йому вже було байдуже. Крім того, це було очевидно.

На обличчі Гаррі не промайнуло й тіні подиву.

— Перед тим, як я поставлю важливе питання, я хотів би дізнатися, чи можеш ти опанувати чари патронуса.

На мить явна абсурдність приголомшила Драко. Старий добрий Гаррі Поттер, що його неможливо передбачити чи зрозуміти. Інколи Драко сумнівався, чи не навмисно Гаррі використовував це як тактику.

А тоді Драко зрозумів і зі злістю відсахнувся від стола.

— Як слуги *Дамблдора*, — кинув він.

— Як Салазар Слизерин, — спокійно сказав Гаррі.

Драко ледь не перечепився через власні ноги по дорозі до дверей.

Драко повільно обернувся до Гаррі.

— Не знаю, звідки ти це взяв, але це не може бути правдою, усі знають, що чари патронуса — це ґрифіндорське закляття...

— Салазар Слизерин міг викликати матеріального патронуса, — заявив Гаррі й дістав з мантиї зелену книжку. Назва була написана білим, тому її було майже неможливо прочитати в зеленому освітленні, але здавалося, що книжка була старою. — Я дізнався про це, коли досліджував чари патронуса. Я знайшов посилання на джерело та виписав цю книжку з бібліотеки на випадок, якщо раптом ти мені не повіриш. Автор цієї книжки навіть не вважав *незвичним*,

що Салазар вмів викликати патронуса. Переконавання, що слизеринці не здатні на це, мало поширитися нещодавно. Інша історична цікавинка — хоча в мене немає з собою книжки на підтвердження — Годрик Ґрифіндор так ніколи й не зміг цього навчитися.

Шість разів Драко намагався був вивести Гаррі на чисту воду, коли той стверджував щось все дедалі більш неймовірне, і лише після того зрозумів, що Гаррі просто *не брехав* про те, що написано в книжках. І все одно Гаррі розгорнув книжку на місці із закладкою й поклав книжку на стіл. Драко схилився над нею й почав читати з місця, на яке Гаррі вказував пальцем.

Тоді вогні Рейвенклов охопили нітьму, що огортала ліве крило війська лорда Фола, й знищили його, і побачили вони, що лорд Ґрифіндор істину мовив. Неприродним був страх, що вони його відчули були, а надходив від трьох тузнів дементорів, яким пообіцяли душі переможених. Одразу леді Гафелпаф та лорд Слизерин сотворили свої патронуси: чималого злого борсука та яскравого срібного змія, і захисники підвели голови, бо тінь зійшла з їхніх сердець. І леді Рейвенклов засміялася, зазначивши, що лорд Фол страшенний дурень, бо тепер їхнє власне військо зазнає впливу страху, а не захисники Гогвортсу. Втім, лорд Слизерин сказав: «Не дурень він, це знаю я». І лорд Ґрифіндор поруч вивчав поле бою з похмурим лицем...

Драко підвів погляд.

— І що? — запитав він.

Гаррі згорнув книжку та поклав до капшучка.

— І Хаос, і Сонечко мають солдатів, що можуть створити матеріальні чари патронуса. Матеріальні патронуси можна використовувати, щоб передавати повідомлення. Якщо ти не зможеш вивчити це закляття, це буде серйозною перешкодою для Армії Драконів...

Драко наразі було на це начхати, і він сказав про це Гаррі. Його голос був, напевно, дещо різкішим, ніж було варто.

Гаррі й бровою не повів.

— Тоді я скористаюся послугою, яку ти мені винен за той раз, коли я упередив заворушення під час нашого першого заняття з польотів на мітлах. Я спробую навчити тебе чарів патронуса, і в розплату за цю послугу я хочу, щоб ти доклав усіх зусиль, щоб опанувати це закляття. Честь роду Мелфоїв для мене достатній доказ, що ти зробиш це.

Драко знову відчув певну втому. Якби Гаррі попросив про це в будь-який інший час, то це було б справедливою ціною за борг, якщо це й справді не грифіндорське закляття. Проте...

— *Навіщо?* — запитав Драко.

— Щоб дізнатися, чи можеш ти те, що міг Салазар Слизерин, — спокійно відповів Гаррі. — Це дослід, і я не скажу тобі, що він означає, доки ми не завершимо його. Добре?

...Напевно *справді* варто знешкодити цю послугу чимось невинним, особливо якщо вже час розривати стосунки з Гаррі Поттером.

— Гаразд.

Гаррі дістав паличку з мантиї та доторкнувся нею до кулі.

— Не найкращий колір, щоб вивчати чари патронуса, — сказав він. — Тобто, зелений саме такої барви, як смертельне прокляття. Але срібний — це також колір Слизерину, чи не так? *Дулак*.

Світло згасло, і Гаррі прошепотів перші дві фрази заклинання постійного світла, знову накладаючи цю його частину, хоча жоден з них не міг виконати все закляття цілком. Тоді Гаррі знову торкнувся кулі, і кімнату наповнило срібне сяйво — яскраве, проте м'яке й лагідне. Колір повернувся до столів та стільців, а також до дещо спітнілого обличчя Гаррі, що визирало з-під його розкуйовдженого чорного волосся.

Аж так довго Драко не усвідомлював, що це означало.

— Ти бачив *смертельне прокляття*, відколи ми востаннє бачилися? Коли... як...

— Створи патронуса, — Гаррі був як ніколи серйозним, — і я розповім тобі.

Драко закрив обличчя руками й більше не бачив срібного світла.

— Знаєш, мені не варто забувати, що ти надто *дивний* для якихось *нормальних* планів!

У створеній власноруч темряві Драко почув смішок Гаррі.

Гаррі уважно спостерігав за початковими жестами Драко — частиною закляття, що її важко вивчити. Останній змах та вимова не мали бути точними. Кожна з трьох останніх спроб була бездоганною, наскільки Гаррі міг бачити. У Гаррі також виникло дивне бажання змінити дещо, про що містер Люпин нічого не казав, наприклад, кут ліктя чи напрямок ступні. Напевно він це просто вигадав, проте Гаррі вирішив про всяк випадок дати й ці поради.

— Гаразд, — тихо сказав Гаррі. У нього трохи защемило в грудях, тому важко було розмовляти. — Дементора в нас тут немає, але це не проблема. Нам він ні до чого. Драко, коли я розмовляв з твоїм батьком на залізничній станції, він сказав, що єдина найцінніша річ у світі для нього — ти, і що він відкине всі інші плани заради помсти, якщо ти зазнаєш шкоди.

— Він... що? — голос Драко тремтів, обличчя набуло дивного виразу. — Навіщо ти мені *це* розказав?

— А чом би й ні? — обличчя Гаррі було незворушним, хо-

ча не важко було здогадатися, про що думав Драко: ніби Гаррі планував віддалити Драко від його батька, і тоді він не мав казати нічого, що зближить їх. — Лише одна людина завжди була найважливішою для тебе, і я точно знаю, яка тепла й щаслива думка дозволить тобі створити патронуса. Ти розповів мені про це на залізничній станції ще до першого дня в школі. Якось ти впав з мітли й зламав ребра. Такого болю ти ще не відчував ніколи в житті, і ти гадав, що помреш. Вдай, ніби цей страх надходить від дементора, що стоїть перед тобою в подраному чорному плащі, він скидається на мерця, що деякий час пробув у воді. А тоді використай чари патронуса, і коли змахуватимеш паличкою, щоб відігнати дементора, думай про те, як твій батько тримав був тебе за руку, щоб ти не боявся. А тоді подумай про те, як сильно він тебе любить, і як сильно любиш його ти, і вклади це все у свій голос, коли вимовлятимеш «Експекто патронум». Заради честі роду Мелфоїв, а не лише через обіцяну мені послугу. Доведи мені, що не збрехав того дня на залізничній станції, коли розповів, що Луціус чудовий батько. Покажи мені, що можеш те, що міг Салазар Слизерин.

І Гаррі відступив на крок, за спину Драко, щоб бути поза полем зору Драко, щоб той бачив лише припорошений вчительський стіл та дошку, що були у дальньому кінці кімнати.

Драко озирнувся до нього з тим самим дивним виразом обличчя, а потім поглянув уперед. Гаррі почув вдих та видих. Паличка повернулася один, два, три й чотири рази. Пальці Драко сковзнули вздовж палички на правильні відстані...

Драко опустив паличку.

— Це надто... — сказав він. — Я не можу правильно це подумати, доки ти дивишся...

Гаррі розвернувся й почав йти до дверей.

— Я повернуся за хвилину. Просто не відпускаяй цей ща-

сливий спогад, і патронус не зникне.

Драко почув, як за спиною знову відчинилися двері.

Далі пролунали кроки Гаррі, коли той заходив у кімнату, але Драко не озирнувся.

Гаррі теж нічого не казав. Запала довга мовчанка.

Нарешті...

— Що це означає? — запитав Драко. Його голос був дещо нерівним.

— Це означає, що ти любиш батька, — почув він відповідь Гаррі.

Драко саме про це й думав, і старався не заплакати в Гаррі на очах. Це було надто правильно, просто надто правильно...

Перед Драко на підлозі лежала змія, яку Драко не міг не впізнати: синій крайт — змія, яку колись приніс до їхнього маєтку лорд Абрассас Мелфой після відвідування якоїсь далекої країни. Батько відтоді тримав її в серпентарії. Особливість синього крайта була в тому, що його укусу не було болючим. Батько казав, що Драко ніколи не дозволено гладити цю змію, хай хто за ним наглядатиме. Отрута вбивала нервову систему так швидко, що не було навіть часу відчутти біль, доки вона поширюється тілом. Від неї можна було померти навіть після чар зцілення. Ця змія їла інших змій. Більш слизеринську істоту годі й увийти.

Ось чому держак батькового ціпка викували у формі синього крайта.

Яскрава змія висунула язика, що також був срібним. Видавалося, вона якимось чином *посміхалася*, і значно приємніше, ніж на те була б здатна будь-яка рептилія.

І тоді Драко зрозумів...

— Але, — сказав він, не відводячи очей від гарної блискучої змії, — *ти* не можеш створити патронуса.

Тепер, коли Драко сам застосував ці чари, він зрозумів, чому це було важливо. Ти міг бути злим, як Дамблдор, і однаково здатним викликати патронуса, доки в тобі залишилося *щось* світле. Але якщо в Гаррі Поттера не було жодної думки, що так сяяла...

— Чари патронуса складніші, ніж тобі здається, Драко, — серйозно сказав Гаррі. — Не всі, хто не може застосувати ці чари, погані люди, чи навіть нещасливі. Але хай там як, я *можу* викликати патронуса. Я зробив це з другої спроби після того, як зрозумів, що я робив не так під час першої моєї зустрічі з дементором. Але, ну, моє життя подеколи буває чудернацьким, і мій патронус виявився дивним, тому я наразі тримаю це в таємниці...

— І я маю просто *повірити* в це?

— Можеш спитати в професора Квірела, якщо не віриш мені. Спитай, чи здатен Гаррі Поттер викликати матеріального патронуса, і скажи, що я сказав тобі спитати. Він знає, що питання від мене, адже більше ніхто не знає.

О, і тепер Драко має довіряти *професорові Квірелу*? Втім, знаючи Гаррі, це може бути правдою. А професор Квірел не брехатиме просто так.

Блискуча змія крутила головою туди-сюди, ніби шукала здобич, якої не існувало, а потім скрутилася в коло, ніби спочивати.

— Цікаво, — лагідно сказав Гаррі, — коли це сталося — у якому році, у якому поколінні слизеринці припинили намагатися вивчати чари патронуса. Коли люди почали вважати, коли самі слизеринці почали вважати, що бути хитрими та амбітними — те саме, що бути холодними та нещасливими. І якби Салазар знав, що його учні більше

навіть не завдаватимуть собі клопоту прийти, щоб вивчити чари патронуса, чи не пожалкував би він, що народився? Цікаво, як саме усе зіпсувалося? Коли зіпсувався гуртожиток Слизерин?

Яскраве створіння щезло — гнів Драко зростав, і вже неможливо було підтримувати чари. Драко крутнувся до Гаррі, йому довелося докласти зусиль, щоб не підводити паличку.

— Та що *ти* знаєш про гуртожиток Слизерин чи про Салазара Слизерина? *Тебе* не відсортували до мого гуртожитку, яке ти маєш право...

І тоді Драко нарешті збагнув.

— *Тебе відсортували до Слизерину! Так, а потім ти, ти якийсь чином... клацнув пальцями...*

Драко якось запитав був батька, чи не розумніше було б потрапити до іншого гуртожитку, щоб решта більше довіряла йому. Тоді батько всміхнувся й сказав, що він теж про таке думав у віці Драко, проте не існувало способу обдурити Сортувальний Капелюх...

...доки не з'явився Гаррі Поттер.

Як він навіть *на мить* міг припустити, що *Гаррі* був *рейвенкловцем*?

— Цікава гіпотеза, — безбарвно сказав Гаррі. — Знаєш, ти вже другий з Гогвортсу, хто вигадав схожу теорію. Принаймні ти другий, хто сказав про це мені...

— Снейп, — упевнено сказав Драко. Вихователь його гуртожитку не був дурнем.

— *Звісно ж*, професор Квірел. Хоча, якщо подумати, Северус питав мене, як я впорався не потрапити до його гуртожитку, і чи було в мене щось, чого хотів Сортувальний Капелюх. Гадаю, можна сказати, що ти третій. О, хоча теорія професора Квірела дещо відрізнялася від твоєї. Присягаєшся нікому її не повторювати?

Драко кивнув, навіть не обміркувавши це. А що він мав

зробити, сказати ні?

— Професор Квірел гадав, що Дамблдорові не сподобався вибір Капелюха щодо Хлопчика-Що-Вижив.

І щойно Гаррі сказав це, Драко знав, він *знав*, що це правда, це було просто *очевидно*. Та кого Дамблдор взагалі намагався обдурити?

...ну, крім кожнісінької людини в Гогвортсі, крім Снейпа та Квірела. Та Гаррі *сам* міг бути обдуреним...

Драко дошкандибав до свого стола, ніби в тумані, і так різко сів, що було навіть трохи боляче. Щось подібне траплялося з ним приблизно щомісяця, коли він був з Гаррі, і ще жодного разу в січні, отже був саме час.

Його товариш-слизеринець, що може вважати себе рейвенкловцем, а може й не вважати, сів назад на свій стілець, цього разу боком, і уважно дивився на Драко.

Драко не знав, *що* йому тепер слід робити: чи має він спробувати переконати заблудлого слизеринця, що ні, він *не* був насправді рейвенкловцем... Спробувати дізнатися, чи Гаррі у змові з Дамблдором, хоча це тепер здавалося менш імовірним... але *чому* тоді Гаррі підлаштував усе це з Грейнджер...

І справді *не варто* забувати, що Гаррі надто дивний для якихось нормальних планів.

— Гаррі. Ти навмисно протистояв мені та генералові Сонечка, щоб ми разом працювали проти тебе?

Гаррі кивнув без вагань, ніби це було найнормальнішою дією у світі, і тут не було чого соромитися.

— Уся історія з рукавичками та змушуванням нас видиратися на стіни Гогвортсу — *единою метою* було зробити нас з Грейнджер більш дружніми одне до одного. Та й навіть раніше. Ти планував це дуже довго. З самого *початку*.

Знову кивок.

— *НАВІ-І-І-І-ЩО?*

Гаррі ненадовго здійняв брови — єдина видима реакція на такий гучний вереск, що в Драко боліли власні вуха. *НАВІЩО, НАВІЩО, НАВІЩО* Гаррі Поттер таке *ЗРОБИВ...*

Тоді Гаррі сказав:

— Щоб слизеринці знову змогли застосовувати чари патронуса.

— *Це... БЕЗГЛУЗДО!* — Драко розумів, що не може тримати свій голос рівним, проте не міг зупинитися. — *Як це стосується Грейнджер?*

— Закономірності, — сказав Гаррі. Тепер його лице було дуже серйозним і дуже суворим. — На кшталт того, що чверть дітей пар сквибів — чарівники. Проста, безпомилкова закономірність, що її ти впізнаєш миттєво, якщо знаєш, що шукати. Хоча, якщо не знати, то навіть не помітиш, що це про щось свідчить. Отрута гуртожитку Слизерин — це щось, що вже відоме у світі маглів. Це *попереднє* передбачення, Драко, я міг би написати це ще до першого дня школи, лише на базі нашої розмови на станції Кінгс-Крос. Дозволь описати деяких справді жалюгідних людей, що тиняються на політичних зборах твого батька, — чистокровні родини, що їх ніколи не запросять на обід до маєтку Мелфоїв. Пам'ятай, що я ніколи їх не зустрічав — я лише передбачаю це, бо впізнав закономірність щодо того, що відбувається з гуртожитком Слизерин...

І Гаррі Поттер почав описувати Паркінсонів, Монтеґю та Боулів зі спокійною, абсолютною точністю. Драко не наважився би таке навіть *подумати* на випадок, якщо поряд ви-манолог. Це було *за межами* образи, вони б *убили* Гаррі, якби колись почувли...

— Якщо підсумувати, — завершив Гаррі, — у них самих немає сили. Вони самі не мають багатства. Якби в них не було ненависти до чаклунів маглівського роду, якби всі

маґлородці зникли, як вони ніби *бажають*, то вони б прокинулися якось зранку й зрозуміли, що в них немає *нічого*. Але доки вони можуть сказати, що чистокровні чаклуни вищі, вони можуть почуватися вищими, вони можуть вважати себе частиною вищого класу. Навіть якщо у твого батька ніколи й думка не промайне запросити їх на обід, навіть якщо в їхніх сховищах немає й галеона, навіть якщо вони склали СОВи гірше за найгіршого учня маґлівського роду в Гогвортсі. Навіть якщо вони більше не можуть створити патронуса. Для них усе — провина чарівників маґлівського роду, у них є хтось, крім них самих, кого можна винуватити у власних невдачах, і це робить їх ще слабшими. Ось яким стає гуртожиток Слизерин — *жалюгідним*, і коріння проблеми — ненависть до маґлородців.

— Сам Салазар Слизерин казав, що бруднокровок не можна допускати до Гогвортсу! Що вони послабляють нашу кров... — голос Драко зірвався на крик.

— *Салазар помилявся, і це простий факт!* Ти знаєш це, Драко! І ця *ненависть* отруєє твій гуртожиток, ти не зміг би створити патронуса з такою думкою!

— Тоді чому *Салазар Слизерин* був здатен на чари патронуса?

Гаррі витер піт з чола.

— Бо багато що *змінилося* відтоді! Послухай, Драко, три сотні років тому були великі вчені, що не поступалися величиною Салазарові у своїй царині, які сказали б тобі, що інші маґли гірші через колір їхньої шкіри...

— *Колір шкіри?* — перепитав Драко.

— Так, знаю, колір шкіри, а не щось важливе на кшталт чистоти крові, ну хіба не сміховинно? Але потім щось у світі *змінилося*, і *тепер* не знайдеш жодного великого вченого, що вважає, ніби колір шкіри має значення — лише невдахи на кшталт тих, що я описав. Салазар Слизерин помилявся,

коли всі інші помилялися так само, адже він виріс із цим переконанням, а не через те, що він *вкрай хотів когось ненавидіти*. Було декілька людей, що не помилялися, але це вони були винятково хорошими. Але ті, хто просто прийняв те, що інші вважали правильним, не були *винятково* злими. Сумна правда в тому, що більшість людей навіть не помічають моральної проблеми, доки хтось інший не вкаже на неї. А коли людина вже така стара, як Салазар, коли він зустрів Годрика, то вона втрачає здатність змінювати думку. Лише *тоді* Гоґвортс було побудовано, і листи про вступ стали відсилати маґлородцям, як наполягав Годрик, і дедалі більше людей почало помічати, що маґлородці зовсім *не відрізняються*. Тепер це велика політична суперечка, а не щось, у що люди просто так вірять. А *правильна відповідь* — чаклуни маґлівського роду *не слабші* за чистокровних. Тому *тепер* люди, що на боці того, у що колись вірив Салазар, або вирости в дуже закритому чистокровному середовищі, як ти, *або* такі жалюгідні, що їм *вкрай* потрібен хтось, хто дозволить їм відчувати вищість, — люди, що люблять ненавидіти.

— Це не... це не схоже на правду... — вимовив язик Драко. Його вуха послухали, і поцікавилися, чи не міг би він сказати щось ліпше.

— Хіба ні? Драко, ти *знаєш*, що з Герміоною Ґрейнджер усе гаразд. Тобі було важко кинути її з даху, як я чув. Хоча ти знав, що вона прийняла зілля пір'ячкового падіння, хоча ти знав, що вона в безпеці. Що ж за людина хоче *вбити* її, як гадаєш? Хоча вона... вона просто дівчинка, що одразу допомогла б з домашнім завданням, якщо її попросити, — Гаррі затнувся, — що за людина хоче, щоб вона *померла*?

Батько...

Драко ніби розділився надвое, ніби в нього були проблеми з бінокулярним зором: *Ґрейнджер* — *бруднокровка й має померти*, а також дівчина, що тримається за його руку на

даху, ніби подвійний зір, подвійний зір...

— А будь-хто, хто *не хоче*, щоб Герміона Грейнджер померла, тримається подалі від тих людей, що *хочуть* цього! *Ось що* тепер люди думають про Слизерин: не хитре планування, не спроби досягти величі, а просто ненависть до маґло-родців! Я заплатив Мораґ серпик, щоб вона спитала Падму, чому та не пішла до Слизерину, — ми обидва знаємо, що в неї була така можливість. І Мораґ сказала мені, що Падма просто *поглянула* на неї та відповіла, що вона не Пенсі Паркінсон. Розумієш? *Найкращі* учні з чеснотами більш ніж одного гуртожитку, учні з *вибором* надягають Сортувальний капелюх з думкою «куди завгодно, аби не в Слизерин», і хтось на кшталт Падми потрапляє до Рейвенклоу. І... гадаю, Сортувальний Капелюх старається підтримувати баланс, тому заповнює лави Слизерину будь-ким, кого *не верне* від усїєї ненависти. Тому замість Падми Патіл Слизерин отримує Пенсі Паркінсон. Вона не дуже хитра та амбітна, проте вона з тих, хто не проти того, на що перетворюється Слизерин. І що більше Падм ідуть до Рейвенклоу, а Паркінсонів — до Слизерину, то більше прискорюється процес. *Це нищить Слизерин, Драко!*

У цьому відчувалася жахлива правда: місце Падми *було* в Слизерині... натомість Слизерин отримав Пенсі... Батько об'єднувався з меншими родинами на кшталт Паркінсонів, бо вони були зручним джерелом підтримки, але батько не усвідомлював *наслідків* того, що їхнє ім'я звучало разом з ім'ям Слизерина...

— Я не можу... — сказав Драко, але він навіть не розумів, чого він не може... — *Чого* ти хочеш від мене?

— Я не впевнений, що знаю, як зцілити гуртожиток Слизерин, — повільно сказав Гаррі. — Проте я знаю, що це щось, що нам з тобою зрештою доведеться зробити. Наука потребувала сторіч, щоб засяяти в маґлівському світі. Це сталося

повільно, але що сильнішою вона ставала, то далі ховалася така ненависть, — тепер голос Гаррі був тихим. — Я не знаю, чому чи як це працює, але так сталося історично. Ніби щось у науці світить на кшталт патронуса та жене геть всіляку темряву й божевілля. Не одразу, але це ніби йде слідом за наукою. Просвітництво — ось як це назвали у світі маглів. Гадаю, це якось пов'язано з пошуками правди, з *логічним* мисленням, усвідомленням того, що немає жодної *причини* ненавидіти когось через те, що в них інший колір шкіри, як і немає причини ненавидіти Герміону Грейнджер... а може тут щось таке, що навіть я не розумію. Але Просвітництво — це щось, до чого ми тепер належимо — ми обидва. виправити гуртожиток Слизерин — це лише одна з речей, які ми маємо зробити.

— Дозволь мені подумати, — чи то сказав, чи то крякнув Драко, — будь ласка.

І він опустил голову на руки та почав думати.

Драко міркував деякий час, долоні закривали решту світу від його очей. Не було чути жодного звуку, крім дихання Гаррі. Уся переконлива розумність аргументів Гаррі, усі незаперечні зерна правди в тому, що він казав. А з іншого боку очевидна, цілковито й повністю очевидна гіпотеза про те, що відбувалося *насправді*...

За деякий час Драко нарешті підвів голову.

— Схоже на правду, — тихо сказав Драко.

На обличчі Гаррі з'явилася величезна усмішка.

— Отже, — продовжив Драко, — тепер ти приведеш мене до Дамблдора, щоб все було офіційно?

Він, як міг, намагався сказати це ніби мимохідь.

— О, точно, — сказав Гаррі. — Насправді саме про це я й збирався з тобою поговорити...

Кров Драко захолола в жилах, замерзла й розбилася на друзки...

— Професор Квірел сказав мені дещо, через що я почав думати, і, ну, хай як ти відповіси на це питання, я все одно дурень, що не спитав тебе значно раніше. Усі в Грифіндорі вважають Дамблдора святим, у Гафелпафі — божевільним, у Рейвенклові всі пишуться собою, що збагнули, що він лише вдає божевілья, але я ніколи не питав нікого зі Слизерину. Я мав би знати достатньо, щоб не коїти таких помилок. Але якщо навіть *ти* вважаєш, що з Дамблдором можна змовитися, щоб полагодити гуртожиток Слизерин, то, гадаю, я не прогавав нічого важливого.

...

...

...

— Знаєш, — сказав Драко на диво спокійним голосом, зважаючи на все, — щоразу, коли я підозрюю, що ти робиш таке просто щоб роздратувати мене, я кажу собі, що це має бути збіг, *ніхто* не може робити таке навмисно, навіть якби він намагався, доки кров не витече з його власних вух. Це єдина причина, чому я тебе зараз не задушу.

— Га?

А потім задушить *себе*, адже Гаррі *справді* виріс із маглами, а потім Дамблдор вправно перекинув його зі Слизерину до Рейвенклову, тому цілком можливо, що Гаррі *нічого не знав*, а Драко ніколи не спало на думку *розповісти йому*.

Або Гаррі здогадався, що Драко не приєднається до Дамблдора так одразу, і це лише наступний крок Дамблдорівського плану...

Але якщо Гаррі *справді* не знав про Дамблдора, то попередити його було *найбільш* пріоритетним.

— Гаразд, — сказав Драко після того, як трохи впорядкував свої думки. — Не знаю з чого почати, тому просто почну з чогось, — Драко глибоко вдихнув. Це надовго. — Дамблдор вбив свою молодшу сестру, і це зійшло йому з рук, бо його брат Еберфорс відмовився свідчити проти нього...

Гаррі слухав з дедалі більшим занепокоєнням та збентеженням. Гаррі гадав був, що підготувався сприймати версію поборників чистої крові скептично. Проблема була в тому, що навіть з неймовірним скепсисом *однаково* це звучало не дуже.

Батька Дамблдора засудили за використання непростених заклять на дітях, і він помер в Азкабані. Це не було гріхом Дамблдора, але мало бути записаним у загальнодоступних джерелах. Гаррі зможе це перевірити й побачить, чи не вигадали це все на рівному місці поборники чистої крові.

Мати Дамблдора померла за таємничих обставин невдовзі після того, як його молодша сестра померла — була вбита, згідно з версією аврорів. З цією сестрою гадано зробили щось жорстоке магли, і вона більше ніколи після того не могла розмовляти. Що, як зазначив Драко, на диво скидалося на наслідки невдалого забуттятуса.

Після перших декількох переривань Драко ніби збагнув загальний принцип, і тепер спочатку розповідав про спостереження, і лише потім надавав висновки.

— ...отже ти не маєш просто вірити мені на слово, — сказав Драко, — ти ж сам *бачиш*, чи не так? Будь-хто зі Слизерину бачить це. Дамблдор не поспішав з дуеллю з Гріндельвальдом і дочекався саме того моменту, коли це було найкраще для нього: коли Гріндельвальд *уже* зруйнував

більшу частину Європи та заслужив репутацію найжахливішого темного чарівника в історії, коли Гріндельвальд втратив золото й пожертви крові, які він отримував від своїх пішаків-маглів, і почав занепадати. Якби Дамблдор справді був таким доброчесним, як вдає, то він би кинув виклик Гріндельвальду задовго до того. Дамблдор напевно хотів, щоб Європа була зруйнована, це було частиною їхнього сумісного плану, він напав на Гріндельвальда лише коли його маріонетка *азнала невдачі*. І ця велика показна дуель була несправжньою, просто не може бути, щоб два чарівники мали настільки рівні сили, що вони боролися двадцять годин, доки один з них не впав від втоми. Дамблдор просто хотів зробити дуель більш видовищною, — тут голос Драко став обуреним. — І за це Дамблдора зробили *головним магом Чарверсуду!* Незламну лінію Мерліна зіпсували після п'ятисот років! А *потім* він ще й став Верховним речником, і він *уже* мав Гогвортс, який може використовувати як неприступну фортецю: директор, і головний маг, і Верховний речник. Жодна нормальна людина не намагатиметься робити все це одночасно, як *можна не розуміти, що Дамблдор намагається захопити світ?*

— Павзу, — сказав Гаррі й заплющив очі, щоб подумати.

Це було не гірше, ніж те, що можна було почути про Захід у сталінській Росії, і ніщо з того не було правдою. Хоча в поборників чистої крові не вийшло б просто цілковито все це вигадати... чи вийшло? «Щоденний віщун» продемонстрував схильність до вигадування... Та з іншого боку, коли вони перегнули палицю з заручинами Візлі, то вони все ж таки *спростували* статтю та *були* присоромлені...

Гаррі розплющив очі й побачив, що Драко спостерігає за ним рівним, вичікувальним поглядом.

— Отже, коли ти спитав, чи вже час об'єднатися з Дамблдором, це був просто дослід.

Драко кивнув.

— І перед тим, коли ти сказав, що це схоже на правду...

— Це схоже на правду. Проте я не знаю, чи можу тобі довіряти. Ти збираєшся скаржитися, що я *перевіряв* тебе, містере Поттер? Збираєшся сказати, що я *обдурив* тебе? Що я *водив тебе за ніс*?

Гаррі знав, що варто схвально всміхнутися у відповідь на гарну гру, але він просто не міг — надто сильним було розчарування.

— Маєш рацію, усе чесно, я не можу жалітися, — сказав Гаррі натомість. — То як щодо Того-Кого-Не-Можна-Називати? Не такий поганий, яким його малюють?

Драко від цього скривився.

— Отже, ти гадаєш, що це все просто щоб оббілити сторону батька й очорнити сторону Дамблдора, а сам я в це вірю, бо батько сказав мені.

— Це можливість, яку я розглядаю, — спокійно сказав Гаррі.

Голос Драко став тихим та напруженим.

— Вони *знали*. Мій батько знав, його друзі знали. Вони *знали*, що Темний Лорд лихий. *Але він був єдиним шансом протистояти Дамблдоріві!* Єдиним відомим чарівником, що був достатньо могутнім, щоб боротися з ним! Деякі зі смертежерів теж були справді лихими, як Белатриса Блек, — батько не з таких, але батько та його друзі *мусили* зробити це, Гаррі, вони *мусили*, Дамблдор захоплював усе, Темний Лорд був їхньою останньою надією!

Драко втупився у Гаррі. Гаррі зустрів його погляд і намагався міркувати. Ніхто не вважав себе лиходієм своєї власної історії — можливо крім Лорда Волдеморта, можливо крім Белатриси, але Драко точно ні. Те, що смертежери були поганими, не було питанням. Питанням було, чи *лише вони* були поганими. В історії був *один* лиходій чи *два*...

— Ти не переконаний, — сказав Драко. Видавалося, він схвилюваний та трохи злий. Що не дивувало Гаррі. Він майже не сумнівався, що сам Драко у все це вірить.

— *Чи маю я бути переконаним?* — запитав Гаррі. Він не відвів погляду. — Лише через те, що ти в це віриш? Чи достатньо сильний ти тепер раціоналіст, що твоя віра має бути для мене сильним свідченням, бо дуже мало ймовірно, що те, у що ти віриш, хибне? Коли я зустрів тебе, ти не був таким сильним. Чи обміркував ти наново все, що сказав мені, після того, як прокинувся як вчений, чи це лише те, з вірою у що ти виріс? Чи можеш ти поглянути мені в очі й присягнути-ся честю роду Мелфоїв, що якщо в тому, що ти сказав, десь захована бодай одна неправда, бодай одна річ, яку вигадали лише для того, щоб Дамблдор здавався гіршим, ти б це помітив?

Драко почав розкривати рота, але Гаррі сказав:

— Ні. Не плямуй честь роду Мелфоїв. Ти ще *недостатньо* сильний, і мав би знати про це. Послухай, Драко, я почав помічати деякі тривожні речі й сам. Але немає нічого *безсумнівного*, нічого *точного*, це завжди якісь висновки, гіпотези чи ненадійні свідки... І у твоїй історії теж немає нічого точного. У Дамблдора могли бути якісь поважні причини не боротися з Гріндельвальдом роками раніше — хоча це *мають* бути дуже поважні виправдання, особливо враховуючи, що коїлося на маглівській стороні... але все ж таки. Чи є якийсь явно злий вчинок Дамблдора, що він його скоїв *точно*, щоб я не мав сумнівів?

Драко важко дихав.

— Гаразд, — голос Драко тремтів, — я скажу тобі, що зробив Дамблдор.

Драко дістав паличку з мантії й сказав «Квіетус», потім знову «Квіетус», але він неправильно вимовив і вдруге, тому нарешті Гаррі дістав власну паличку й сам виконав заклят-

тя.

— Ось, — сипло сказав Драко, — яюсь жила, жила дівчина, і звали її Нарциса, і була вона найвродливішою, найрозумнішою, найхитрішою з усіх, кого будь-коли сортували до Слизерину, і мій батько закохався в неї, і вони одружилися, і вона не була смертежеркою, вона не була бійцем, *усе, що вона зробила, — вона кохала батька...* — Драко затнувся, бо плакав.

Гаррі защемило серце. Драко ніколи не розмовляв про свою *матір*, жодного разу. Гаррі мав помітити раніше.

— Вона... опинилася на шляху в прокляття?

Драко крикнув слова:

— *Дамблдор спалив її живцем у її власній спальні!*

У сповненій срібного світла кімнаті один хлопець витріщався на іншого, що схлипував та несамовито витирив очі рукавами мантії.

Гаррі важко було не втрачати спокій, утриматися від суджень, все було надто емоційно, щось всередині хотіло або розплакатися від співчуття до Драко, або *знати*, що це неправда...

Дамблдор спалив її живцем у її власній спальні!

Це...

...не в стилі Дамблдора...

...але цієї думці можна довіряти лише обмежену кількість разів, доки не почнеш сумніватися у вірогідності самої концепції «стилю».

— Це, напевно, було страшенно боляче, — промовив Драко тремтячим голосом. — Батько взагалі ніколи про це не го-

ворить, поряд з ним про це ніколи не згадують, та містер Макнейр казав мені, що сліди вогню були по всій спальні — матір, певно, пручалася, доки Дамблдор *спалював її живцем*. Ось що за борг винен Дамблдор роду Мелфоїв, і *його життя стане нам за оплату!*

— Драко, — почав Гаррі, дозволивши своєму голосу схрипнути, бо *не може* він говорити про таке спокійно, — пробач мені, пробач за це моє питання, але я *маю* знати, звідки ти знаєш, що це був Дамбл...

— Дамблдор *казав*, що він зробив був це, він сказав батькові, що це було *попередження!* А батько не міг давати свідчення під дією сироватки правди, бо ж він блоколог, і він навіть не зміг притягти Дамблдора до суду, адже навіть його власні союзники вже не вірили йому після того, як Дамблдор публічно був усе заперечив. Проте ми знаємо, смертежери знають, що батькові не було жодного сенсу брехати про таке, адже батько б хотів, щоб ми помстилися саме *винуватцю*, ну як ти не розумієш, Гаррі? — голос Драко набув знависької інтонації.

Хіба що, звісно, Луціус сам це зробив, але знайшов доречнішим звинуватити Дамблдора.

А втім... це вже не в стилі Луціуса. Крім того, якщо він дійсно вбив був Нарцису, було б розумніше повісити це на більш вразливу жертву, замість розпорошувати політичний капітал і втрачати кредит довіри, намагаючись дістатися Дамблдора...

За якийсь час Драко припинив плакати й подивився на Гаррі.

— *Ну то що?* — запитав він, випльовуючи слово за словом. — Це достатньо *лихий* вчинок для тебе, містере Поттер?

Гаррі опустив очі вниз, туди, де на спинці крісла лежали його руки. Він не міг більше дивитися Драко в очі, бо в них зачався занадто сильний біль.

— Я не очікував почути щось подібне, — м'яко зауважив він. — Я не знаю, що мені й думати.

— Ти *не знаєш*? — голос Драко піднявся до вереску, він різко підвівся з-за столу...

— Я згадав, як Темний Лорд вбивав моїх батьків, — сказав Гаррі. — Коли я вперше став навпроти дементора, саме це я згадав — найжахливіший свій спогад. І дарма, що минуло багато років. Я чув, як вони помирали. Моя матір благала Темного Лорда зглянутися на мене: «*не Гаррі, прошу, тільки не Гаррі, убий замість нього мене!*» Ось що вона сказала. А Темний Лорд збиткувався з неї, і сміявся. А потім я пригадую спалах зеленого світла...

Гаррі підвів очі на Драко.

— Тож можемо посперечатися, — сказав Гаррі, — ми могли б далі продовжити цю стару битву. Ти б мені сказав, що моя мама мала померти, адже вона була дружиною Джеймса, що вбив смертежера. Але, мовляв, *твоя* мати не мала померти, позаяк *вона*-то ні в чому не винна. А я б тобі відповів, що це *твоя* мати мала померти, що у Дамблдора мала бути якась поважна *причина*, через яку спалення її живцем у її власній спальні було доречним; тоді як смерть *моєї* мами — це неприйнятно. Та знаєш, Драко, в обидвох випадках хіба не очевидно, що і ти, і я просто упереджені? Позаяк правило, яке забороняє вбивати невинних людей, оте-от правило не можна увімкнути для *моєї* матері й вимкнути для *твоеї*, і навпаки не можна також. Якщо ти мені скажеш, що Лілі була ворогом смертежерів, а ворогів вбивати правильно, тоді теж саме правило стосується і Нарциси, позаяк вона була *його* ворогом, — голос Гаррі захрип. — Отже, якщо ми двоє на чомусь погодимося, то на тому, що *жодна* з цих смертей не була правильною, і що *нічия* матір не має більше загинути.

Лють кипіла в грудях Драко. Він ледь стримувався, щоб не кинутися геть з кімнати. Єдине, що його зупиняло, — це усвідомлення критичності моменту. А ще — маленька часточка дружби, крихітний проблиск співчуття, бо він забув, він забув, що і матір Гаррі, і його батько загинули від руки Темного Лорда.

Тиша затяглася.

— Ти можеш розмовляти зі мною. Драко, поговори зі мною, я не розсерджусь, — ти напевно думаєш, ну я не знаю, що агонія Нарциси була значно боліснішою, ніж миттєва смерть Лілі? Що я не маю права навіть порівнювати?

— Гадаю, я теж був дурнем. За весь цей час, за весь цей час я жодного разу не згадав, що ти маєш ненавидіти смертежерів за те, що вони вбили твоїх батьків, так само як я ненавиджу Дамблдора.

А Гаррі ніколи нічого не казав був, ніколи не реагував, коли Драко згадував смертежерів, *приховував* свої почуття — Драко був дурнем.

— Ні, — сказав Гаррі. — Це... це не зовсім так, Драко, я, я навіть не знаю, як тобі пояснити, хіба що скажу, що така думка, вона, — Гаррі перехопило подих, — її ніколи не використаєш, щоб викликати патронуса...

У Драко, попри все, защемило серце.

— Ти що, вдаєш, ніби просто забудеш про власних батьків? Ти хочеш сказати, що мені варто просто взяти й забути про мою матір?

— Тож ти і я змушені бути ворогами, так? — тепер вже Гаррі заговорив, як знавіснілий. — Що такого *ми* коли-небудь зробили *один одному*, що зараз мусимо стати ворогами? Я не згодний вступати в цю пастку! Справедливість не може бути

в тому, щоб ми *обидва* мали нападати *один на одного*, це безглуздо!

Гаррі зупинився, глибоко вдихнув, на секунду запустив пальці у винятково розкуйовджене волосся. Драко помітив, що долоні Гаррі вкрилися потом зі змоклого волосся.

— Драко, послухай, не можна очікувати, що ми одразу в усьому будемо однієї думки, ти і я. Тож я не прошу тебе сказати, що Темний Лорд був *неправий*, коли вбивав мою матір. Скажи лише, що це *сумно*. Не обговорюватимемо, чи це було *потрібно*, чи було *виправдано*. Я лише попрошу тебе сказати, що тобі сумно, що це сталося, що життя моєї мами було так само цінне, поки що — скажи лише це. А я скажу, що мені дуже сумно, що Нарциса загинула, бо її життя теж було чогось варте. Ми не можемо сподіватися, що одразу будемо однієї думки про все, але якщо ми почнемо з того, що скажемо, що кожне життя — це дорогоцінність, що дуже сумно, коли *будь-хто* помирає, тоді, я певен, ми колись знайдемо спільне підґрунтя. Ось що я хочу від тебе почути. Не чия була правда. Не хто помилявся. Лише що було дуже сумно, коли померла твоя мама, і також сумно, коли померла моя, і було б сумно, якби померла Герміона Грейнджер, бо кожне життя неоціненне. Можемо ми зійтись на цьому і відкласти поки що решту, чи достатньо, якщо ми зійдемося на цьому? Можемо ми це, Драко? Це ніби... схоже на думку, за допомогою якої хтось міг би викликати патронуса.

В очах Гаррі стояли сльози.

А Драко знову починав сердитися.

— Дамблдор *вбив* маму, недостатньо просто сказати, що це *сумно*! Я не знаю, що *ти* вважаєш треба робити, але Мелфої *мусять* помститися!

Не відплатити за смерть члена родини — це за *гранню* слабкості, за *гранню* безчестя, це позбавляє сенсу саме твоє *існування*.

— Я не сперечаюся з цим, — тихо відказав Гаррі. — Та можеш сказати, що смерть Лілі Поттер — це сумно? Хоча б це?

— Це... — Драко знову не міг підібрати слів. — Я знаю, я знаю, що ти відчуваєш, та хіба ти не розумієш, Гаррі, що для мене навіть просто сказати, що смерть Лілі Поттер — це сумно, вже означає піти проти смертежерів!

— Драко, ти *мусиш* вміти сказати, що смертежери в чомусь помилялись! Ти *мусиш*, бо інакше не зможеш розвиватися як науковець. У тебе на шляху буде шлагбаум, якийсь авторитет, якому ти не здатен суперечити. Не кожна зміна — це поліпшення, але кожне поліпшення — це зміна; ти не можеш зробити нічого *краще*, якщо не готовий робити щось *інакше*, ти *мусиш* дозволити собі досягнути більшого, ніж інші люди! Навіть більшого, ніж твій батько, Драко, навіть більшого, ніж він. Ти мусиш бути в змозі подивитися на щось, що зробив твій батько, і сказати, що це було неправильно, бо він не *ідеальний*, а якщо ти не можеш це сказати, тоді ти не можеш досягнути більшого.

Батько попереджав був його щовечора перед сном протягом місяця перед його від'їздом до Гогвортсу, що там будуть люди з цією метою.

— Ти хочеш відірвати мене від батька.

— Відірвати *частину* тебе. Хочу, щоб ти зміг виправити те, що твій батько зробив неправильно. Щоб ти був у змозі *досягнути більшого*. Та я не хочу... зламати твого *патронуса*! — голос Гаррі став лагіднішим. — Я б нізащо не хотів затьмарити щось настільки яскраве. Хто знає, можливо і *він* знадобиться, щоб допомогти гуртожитку Слизерин...

Це переконувало Драко, ось в чому полягала небезпека, не зважаючи на все, це зачіпало щось у ньому. Треба бути дуже обережним при спілкуванні з Гаррі, позаяк його аргументи звучать надто переконливо, *навіть коли він помиляється*.

— Чого ти *не визнаєш*, так це того, що Дамблдор сказав був тобі, що ти можеш помститися за смерть твоїх батьків, забравши в лорда Мелфоя його сина...

— Ні. Ні. Це просто неправда, — Гаррі глибоко вдихнув. — Я не знав ані хто такий Дамблдор, ані хто такий Темний Лорд, ані хто такі смертежери, ані як померли мої батьки, і дізнався лише за три дні до початку навчального року. Того дня, коли ми з тобою вперше зустрілися в крамниці одягу, ось тоді я дізнався. А Дамблдору навіть не *до вподоби* маглівська наука, чи принаймні він так каже, я мав нагоду якось випробувати його. Помститися смертежерам через тебе мені *ніколи* не спадало на думку, *жодного разу* аж дотепер. Я не знав, хто такі Мелфойі, коли зустрів тебе в крамниці одягу, і ти мені *сподобався*.

Запала довга тиша.

— Якби ж то я міг тобі довіряти, — сказав Драко. Його голос тремтів. — Якби ж я міг просто *знати*, що ти кажеш правду, все було б настільки простішим...

А тоді на Драко зійшло осяяння.

Був спосіб дізнатися, чи Гаррі Поттер справді вірить у те, що каже, про те, що хоче допомогти гуртожитку Слизерин, та про те, що йому сумно через мамину смерть.

Це незаконно, а позаяк йому доведеться обійтись без допомоги батька, то ще й *небезпечно*, і він навіть не може довірити Гаррі Поттерові *допомогу*, проте...

— Ну добре, — сказав Драко. — Я пропоную визначальний експеримент.

— Який?

— Я хочу дати тобі краплю сироватки правди, — сказав Драко. — Лише одну краплю, щоб ти не міг брехати, але не був *змушений* відповідати. Я не знаю, де я її візьму, але я *упевнюсь*, що вона безпечна...

— Гм, — кахикнув Гаррі. На його обличчі застиг безпомі-

чний вираз. — Драко, тойво...

— Не кажи цього, — сказав Драко. Його голос був твердим і спокійним. — Якщо відмовишся, це теж буде швидким результатом мого експерименту.

— Драко, я — блоколог...

— *ОЙ, ЦЕ ТАКЕ ЛАЙНО...*

— Мене тренував містер Бестер. Професор Квірел організував заняття. Послухай, Драко, я *прийму* одну краплю сироватки правди, якщо ти зможеш її дістати, я просто *попереджаю* тебе, що я блоколог. Не найкращий, але містер Бестер стверджує, що я можу ставити суцільний блок та ймовірно здатен протистояти сироватці правди.

— *Ти — першокласник! Це маячня якась!*

— Є в тебе виманолог, якому ти довіряєш? Я залюбки продемонструю... Послухай, Драко, мені шкода, але хіба той факт, що я тобі *сказав*, нічого не вартий? Я *міг* би просто дозволити тобі провести експеримент, і все.

— *ЧОМУ? Ну чому ти завжди такий, Гаррі? Чому тобі обов'язково треба все зіпсувати, навіть коли це НЕМОЖЛИВО? І припини посміхатися, це не смішно!*

— Вибач, мені дуже шкода, я *знаю*, що це не смішно, я...

Пройшов деякий час, перш ніж Драко зміг опанувати себе.

Та Гаррі мав рацію. Гаррі *міг* просто дозволити Драко дати йому сироватку правди. *Якщо* він і справді блоколог... Драко не знав, якого виманолога він *міг* би попросити зробити перевірку, але принаймні він *міг* спитати професора Квірела, чи все це правда... Чи *міг* Драко довіряти *професорові Квірелу*? Може, професор Квірел скаже будь-що, про що Гаррі його попросить.

А тоді Драко згадав іншу річ, про яку Гаррі сказав був запитати професора Квірела, і на думку йому спав інший тест.

— Ти *знаєш*, — сказав Драко. — Ти *знаєш*, чого це мені коштуватиме, якщо я погоджусь з тим, що отрута, яка знищує гуртожиток Слизерин, — це ненависть до чаклунів маглівського роду, і скажу, що смерть Лілі Поттер — це сумно. У цьому і полягає *частина твого плану*, не кажи мені, що це не так.

Гаррі нічого не сказав, що було з його боку дуже розумно.

— Я хочу про щось попросити тебе в обмін на це, — сказав Драко. — А перед тим я б хотів провести ще один дослід...

Драко розчахнув двері, на які йому вказали були портрети, і цього разу це були правильні двері. Перед ними відкрився невеличкий порожній кам'яний майданчик, окреслений нічним небом. Не такий дах, з якого він був скинув Гаррі, а малесенький охайний дворик, тільки високо над землею. З огорожею, з вишуканим різьбленням на плитах кам'яної підлоги... Стільки художнього таланту було вкладено у створення Гогвортсу — це досі вселяло в Драко благоговіння. Напевно, був якийсь спосіб створити це все вмить, адже ніхто не міг би так детально проробити всю цю громаду послідовно, дрібниця за дрібницею. Замок *змінювався*, і кожний новий елемент був таким. Це настільки перевершує будь-яку магію сучасних тьмяних днів, що ніхто б і не повірив в таке, якби сам Гогвортс не був доказом.

Зимове нічне небо було безхмарним і простиглим. Тепер, в останні дні січня, темнішало задовго до настання учнівської комендантської години.

У прозорому повітрі яскраво світилися зірки.

Гаррі казав був, що перебування під зірками йому допоможе.

Драко торкнувся своїх грудей паличкою, звично ковзнув пальцями й сказав «*Термос*». Тепло розлилося його тілом, починаючи з серця; вітер все ще дув йому в обличчя, але йому більше не було холодно.

— *Термос*, — почув він голос Гаррі позаду себе.

Разом вони підійшли до поручнів, щоб подивитися на терени Гогвортсу далеко внизу. Драко спробував прикинути, чи вони були на одній з тих веж, що їх видно ззовні, і зрозумів, що зараз в нього не зовсім виходить уявити собі Гогвортс ззовні. А щодо території внизу, то вона виглядала так само: розмитим силуетом бовванів Заборонений ліс, від Гогвортського озера відблискувало місячне світло.

— Знаєш, — почувся тихий голос Гаррі десь збоку від нього, де той так само спирався руками на поручень, — одного магли дійсно не розуміють — що варто було б на ніч вимикати все це їхнє світло. Ніколи не вимикають, ані на годину раз на місяць, ані на п'ятнадцять хвилиночок раз на рік. Фотони розсіюються в атмосфері й засвічують все, крім найяскравіших зірок, і нічне небо вже зовсім не так виглядає, хіба якщо від'їхати подалі від всіх міст. Одного разу подивившись на небо над Гогвортсом, вже важко уявити собі життя в маглівському місті, де не видно зірок. Точно не захочеш провести все своє життя в маглівських містах, якщо бачив хоча б раз нічне небо над Гогвортсом.

Драко глянув на Гаррі й побачив, що той задер голову догори й роздивляється Чумацький Шлях, величезною аркою навислий над темрявою.

— Звісно, — продовжив Гаррі так само тихо, — взагалі з *Землі* нормально зірок не видно, позаяк повітря завжди заважає. Якщо хочеш побачити, як зірки горять по-справжньому, яскраво і неблаганно, які вони насправді — треба дивитися звідкись деінде. У тебе бувало так, Драко, коли тобі хотілося підхопитися в нічне небо і піти шукати чогось цікавого

довкола інших, далеких сонць? Якби могутність магії не знала обмежень, якби ти міг зробити будь-що — чи це було б серед речей, що ти б їх зробив?

Запанувала тиша, а тоді Драко усвідомив, що від нього очікують відповіді.

— Я ніколи раніше не думав про таке, — сказав Драко. Невідома він теж стишив голос. — Ти дійсно гадаєш, що хтось колись таке зможе?

— Я не думаю, що це буде просто, — сказав Гаррі. — Та я знаю, що не збираюся все своє життя провести на Землі.

Це було б сміховинно, якби Драко не знав, що вже були магії, що спромоглися полетіти з Землі, і навіть без використання магії.

— Щоб пройти твою перевірку, — сказав Гаррі, — я скажу, що для мене означає ця думка, уся цілком, а не скорочена версія, яку я намагався тобі роз'яснити раніше. Але ти будеш у змозі зрозуміти, що це та сама думка, просто більш загальна. Отже, моя версія думки, Драко, полягає в тому, що ми дістанемося зірок і, можливо, знайдемо там інших людей. Якщо так, то вони певно не будуть на нас схожі. Це можуть бути істоти, що ростуть як кристали, чи великі краплі, що пульсують... чи вони можуть бути створені з магії, я про це подумав лише зараз. Отже, враховуючи які вони дивні, як впізнати *особистість*? Не за формою, не за тим, скільки в них рук чи ніг. Не за тим, з якої речовини вони складаються: плоть це, кристали, чи щось, чого я й уявити не можу. Можна розпізнати, що вони люди, за їхнім *розумом*. Та навіть їхній розум не працюватиме, як наш. Але будь-що, що живе, думає, усвідомлює себе й не хоче померти — це сумно, Драко, сумно, якщо цій людині доводиться помирати, адже вона цього не хоче. Порівняно з тими, хто може жити поряд з іншими зірками, кожна людська істота, що колись жила, ми всі ніби браття та сестри, нас ледве можна розрізнити. Інопланетя-

ни, що зустрінуть нас, не бачитимуть британців чи французів — вони не зможуть їх розрізнити, вони бачитимуть просто людських істот. Людей, що можуть любити, ненавидіти, сміятися й плакати. І для них, для тих, хто там, ми всі через це будемо ніби горошини в одному стручку. Втім, вони будуть іншими. *Справді* іншими. Але це не зупинить нас, і не зупинить їх, якщо ми разом захочемо бути друзями.

Гаррі здійняв паличку, а Драко відвернувся, як і обіцяв. Він дивився на кам'яну підлогу й кам'яну стіну, в якій були двері. Драко обіцяв був не дивитися й нікому не казати про те, що сказав Гаррі, як і про все інше, що сталося цієї ночі, хоча він не знав, чому це має бути аж такою таємницею.

— Я маю мрію, — почув Драко голос Гаррі, — що колись розумних істот оцінюватимуть за їхнім розумом, а не за їхнім кольором, формою чи речовиною, з якої вони зроблені, чи за тим, ким були їхні батьки. Бо якщо ми колись зможемо подружитися з кришталевими штуками, то як безглуздо, якщо ми не зможемо подружитися з маглородцями, що тієї ж форми, як ми, думають, як ми, і схожі з нами, як горошини в стручку? Кришталеві штуки навіть не зможуть нас розрізнити. Невже можливо уявити, щоб ненависть, що отрує гуртожиток Слизерин, варто було взяти з собою до зірок? Кожне життя неоціненне, усе, що думає, усвідомлює себе й не хоче померти. Життя Лілі Поттер було неоціненим і життя Нарциси Мелфой було неоціненим, хоча для них вже запізно, і це сумно, що вони померли. Але є інші життя, що досі живуть, і за які варто боротися. Твоє життя, моє життя, життя Герміони Грейнджер, усі життя на Землі, і всі життя поза нею, які треба обороняти й захищати, *ЕКСПЕКТО ПАТРОНУМ!*

І було світло.

Усе стало срібним у цьому світлі: кам'яна підлога, кам'яна стіна, двері, огорожа, відбиття світла було таким сліпучим, що ледве можна було це все розгледіти, видавалося, що

навіть повітря сяяло, а світло ставало яскравішим, яскравішим і ще яскравішим...

Коли світло згасло, це було шоком. Драко автоматично дістав носовичок з мантиї, і лише тоді зрозумів, що плаче.

— Ось твій результат дослідів, — тихо сказав Гаррі. — Я справді вірю в цю думку.

Драко повільно обернувся до Гаррі, що вже опустив паличку.

— Це ж якийсь фокус, правда? — запитав Драко. Він просто не міг витримати більше потрясінь. — Твій патронус... Не може *справді* бути таким яскравим...

І втім це *було* світло патронуса, коли вже знаєш, на що дивитися, то його ні з чим не сплутаєш.

— Це була *істинна* форма чарів патронуса. Вона дозволяє необмежено вкладати свою силу в патронус. І доки ти не спи- тав, я не в Дамблдора цього навчився. Він не знає таємниці, і не зміг би створити такого патронуса, якби знав. Я розв'язав загадку сам. І я знав, щойно зрозумів, що про це закляття не можна говорити. Заради тебе я пройшов твою перевірку. Але ти не маєш про це нікому казати, Драко.

Драко вже ні в чому не був упевнений, він не знав, де була справжня сила чи правда. Подвійний зір, подвійний зір. Драко хотів назвати ідеали Гаррі слабкістю, гафелпафською дурницею, тим типом брехні, яку правителі згодовують населенню для заспокоєння, і що Гаррі був достатньо дурним, щоб самому в неї повірити, дурня, що її сприйняли серйозно й підвели до божевільних висот, піднесли до самих зірок...

Щось гарне й приховане, таємниче та яскраве...

— Чи зможу, — прошепотів Драко, — я колись створити такого патронуса?

— Якщо завжди шукатимеш правди і якщо не відкида- тимеш теплі думки, коли натраплятимеш на них, то я впев- нений, що зможеш. Гадаю, людина може досягти будь-чого,

якщо старатиметься достатньо довго. Навіть зірок.

Драко знову протер очі носовичком.

— Нам треба повертатися всередину, — нерівно сказав він, — хтось міг побачити все це світло...

Гаррі кивнув та пішов до дверей. Драко востаннє поглянув на нічне небо перед тим, як піти слідом.

Ким був Хлопчик-Що-Вижив, що він вже був блокологом, міг створювати істинну форму чарів патронуса й робити інші дивні речі? Яким був патронус Гаррі, що його не можна бачити?

Драко не ставив цих питань, бо Гаррі міг і відповісти, а Драко не готовий був до подальших потрясінь сьогодні. *Зовсім*. Ще одне потрясіння і його голова просто впаде з пліч і поскаче, поскаче коридорами Гогвортсу.

Вони пірнули в невеличку нішу замість того, щоб долати весь шлях до звичної кімнати, на прохання Драко. Він був надто знервованим, щоб відкладати далі.

Драко звів бар'єр тиші й з безмовним питанням подивився на Гаррі.

— Я обміркував це, — сказав Гаррі. — Я зроблю це, але є п'ять умов...

— *П'ять?*

— Так, п'ять. Послухай, Драко, така обітниця просто *просить*ся десь піти страшенно не так, ти сам *знаєш*, що якби це була п'єса, то вона обернулася б чимось жахливим...

— Ну, тут не п'єса! Дамблдор вбив матір. Він лихий. Це одна з тих речей, про які ти кажеш, що вони *не мають* бути складними.

— Драко, — обережно сказав Гаррі, — я *знаю* лише те, що *ти* кажеш, що *Луціус* каже, що *Дамблдор* каже, що він вбив Нарцису. Щоб цілковито в це вірити, я маю довіряти тобі, *і* Луціусові *і* Дамблдорові. Отже, як я й казав, є умови. Перша — *ти* в будь-який час можеш звільнити мене від обітниці, якщо тобі більше вона не здаватиметься слухною. Звісно, це має бути свідоме й навмисне рішення з твого боку, а не щось на кшталт невдало кинутих слів.

— Гаразд, — сказав Драко. Це звучало безпечно.

— Друга умова: я даю обітницю вважати ворогом будь-кого, хто вбив Нарцису, що я визначу якомога краще в міру моїх здібностей раціоналіста. Чи то буде Дамблдор, чи хтось інший. І я обіцяю, що використовуватиму свої здібності раціоналіста на повну, щоб моє судження було чесним. Згода?

— Мені це не до вподоби, — сказав Драко. І це було так, уся суть була в тому, щоб змусити Гаррі ніколи не бути на боці Дамблдора. Втім, якщо Гаррі був чесним, то він доволі скоро визначить Дамблдора як винного. А якщо він був нечесним, то він вже порушив своє слово. — Проте я погоджуюся.

— Третя умова: Нарцису мали *спалити живцем*. Якщо ця частина історії — перебільшення, щоб все звучало ще гірше, то я сам вирішую, тримати цю обітницю чи ні. Хороші люди інколи мають вбивати. Але вони не мають катувати людей до смерті. Саме через те, що Нарцису *спалили живцем*, я знаю, що хай хто це зробив — лихий.

Драко стримався — ледве.

— Четверта умова: якщо руки самої Нарциси не чисті, і, скажімо, вона довела до божевілля чиясь дитину «Круціату-сом», і та людина спалила Нарцису з помсти, то все знову може бути скасовано. Бо спалити її було однаково неправильним, вони мали просто вбити її без болю, але це не таке саме зло, як в разі, якщо вона просто любила Луціуса й ніколи не робила нічого поганого, як ти сказав. П'ята умова: якщо то-

го, хто вбив Нарцису, якимось чином обдурили, щоб він це зробив, то моїм ворогом буде та людина, що обдурила.

— Це все *справді* звучить, ніби ти плануєш якимось чином викрутитися...

— Драко, я не записуватиму у вороги хорошу людину ані для тебе, ані для будь-кого. Я маю справді вірити, що вона справді на боці зла. Але я обміркував це, і мені здається, що якщо Нарциса сама не винна у злі, просто закохалася в Луціуса й вирішила бути його дружиною, тоді хай хто спалив її живцем у власній спальні навряд чи хороший хлопець. І я візьму обітницю вважати ворогом будь-кого, хто спричинив це, хоч Дамблдора хоч когось іншого, хіба що ти з власної волі звільниш мене від обітниці. Сподіваюся, через *це* все не піде шкереберть, як сталося б у п'есі.

— Я не задоволений, — сказав Драко. — Але гаразд. Ти обіцяєш вважати вбивцю моєї матері своїм ворогом, а я...

Гаррі терпляче чекав, доки Драко намагався відновити голос.

— Я допоможу тобі виправити проблему Слизерину з ненавистю до маглородців, — пошепки завершив Драко. — І скажу, що це сумно, що Лілі Поттер померла.

— Хай буде так, — сказав Гаррі.

І було це зроблено.

Розлам, Драко знав, щойно трохи поширшав. Ні, не трохи — *сильно*. Він відчував, ніби його відносить в океан, він загублюється, і його відносить усе далі й далі від берега, далі й далі від дому...

— Перепрошую, — сказав Драко.

Він відвернувся від Гаррі та спробував заспокоїтися. Він мав провести цей дослід і не хотів зазнати невдачі через те, що нервує чи соромиться.

Драко здійняв паличку в початкову позицію для чарів патронуса.

Він згадав, як падав з мітли, біль, страх, уявив, що страх надходить від високої фігури в плащі, що скидалася на мерця, що його залишили у воді.

А тоді Драко заплющив очі, щоб ліпше згадати, як батько тримав його маленькі, холодні руки у власних теплих та сильних.

Не бійся, сину, я тут...

Він різко змахнув паличкою, щоб відігнати страх, і здивувався її силі. А тоді згадав, що *батько* не загубився, що він ніколи його не загубить, що він завжди буде поряд, і буде сильним, хай що трапиться з Драко, та закричав: «Експекто патронум!»

Драко розплющив очі.

І сьайниста змія поглянула на нього, анітрохи не менш яскрава, ніж перше.

Він почув, як *Гаррі* видихнув, ніби від полегшення, за його спиною.

Драко поглянув на біле світло. Видавалося, що все ж таки він не повністю загублений.

— Це нагадало мені, — сказав *Гаррі* по деякому часі. — Можна ми перевіримо мою гіпотезу щодо того, як за допомогою патронусів відправляти повідомлення?

— А це мене здивує? Бо мені достатньо сюрпризів на сьогодні.

Гаррі стверджував, що ідея зовсім не дивна, і він не міг уявити, що тут може здивувати Драко, через що він чомусь нервував лише більше. Але Драко розумів, як важливо мати змогу надсилати повідомлення в надзвичайних ситуаціях.

Хитрість — чи принаймні в цьому була гіпотеза Гаррі — була в тому, щоб хотіти розповсюдити гарні новини, хотіти, щоб одержувач дізнався правду про ту щасливу думку, яку ти використав для створення патронуса. Тільки замість того, щоб розповісти одержувачу словами, сам патронус був повідомленням. Самим бажанням продемонструвати це, патронус піде до них.

— Перекажи Гаррі, — сказав Драко світлій змії, хоча Гаррі стояв лише за декілька кроків від нього з іншого боку кімнати, — ем... бійся зеленої мавпи.

Це був знак в одній з п'єс, яку Драко колись бачив.

І, як і раніше на станції Кінгс-Крос, Драко хотів, щоб Гаррі дізнався, що батько завжди про нього піклувався. Тільки цього разу замість того, щоб сказати йому про це словами, він хотів сказати це найщасливішою думкою.

Яскрава змія поплазувала на інший бік кімнати. Видавалося, вона повзе більше повітрям, ніж каменем. Вона дісталася Гаррі після нетривалої подорожі...

...і сказала Гаррі дивним голосом, який напевно чули інші люди, коли Драко розмовляв:

— Бійся зеленої мавпи.

— Хсссс ссс сиссисссс, — сказав Гаррі.

Змія поплазувала підлогою назад до Драко.

— Гаррі каже, що повідомлення отримано й підтверджено, — сказав сьйинистий синій крайт голосом Драко.

— Гм. А розмовляти з патронусами трохи дивно.

...

...

...

...

— Чого ти так на мене дивишся? — запитав спадкоємець Слизерина.

Наслідки:

Гаррі витріщався на Драко.

— Ти маєш на увазі лише *магічних* змій, так?

— Н-ні, — відповів Драко. Він був доволі блідим, і досі трохи заїкався, але принаймні безглуздий шум, що він його видавав раніше, вже припинився. — Ти парселмовець, ти можеш розмовляти парселмовою, це мова усіх змій звідусіля. Ти можеш розуміти будь-яку змію, коли вона розмовляє, а вони розуміють тебе, коли ти розмовляєш з ними... Гаррі ти ну *ніяк* не можеш вірити, що тебе розподілили до Рейвенклову! *Ти спадкоємець Слизерина!*

...

...

...

...

...

— *ЗМІЇ РОЗУМНІ?*

Розділ 48. Утилітарні пріоритети

Субота, перший ранок лютого, за столом Рейвенклову хлопець тримає тарілку з високою купою овочів та нервово досліджує свої страви на найдрібнішу наявність м'яса.

Можливо, він перегинав палицю. Після того, як він оговтався був від шоку, здоровий глузд Гаррі прокинувся та запропонував гіпотезу, що «парселмова» — лише лінгвістичний інтерфейс для керування зміями...

...зрештою, змії ж не могли *справді* мати інтелект людського рівня, *хтось* би вже помітив це. З істот, що мають лінгвістичні здібності, наскільки було відомо Гаррі, найменший мозок був у африканських сірих папуг, що їх навчала Ірен Пеперберг. І це була неструктурована протомова, у виду зі складними шлюбними іграми, вони мали потребу моделювати інших папуг. А згідно з тим, що зміг згадати Драко, розмови змій з парселмовцями скидалися на звичайні людські розмови — тобто вони мали повноцінну рекурсивну синтаксичну граматику. А щоб у гомінідів це розвилось, потрібен був *час*, величезні мізки й високий тиск соціального відбору. Гаррі ніколи не чув, щоб у змій взагалі було якесь суспільство. А враховуючи, що у світі існують тисячі й тисячі різних видів змій, як вони всі могли отримати *однакову* версію їхньої гаданої мови «парселмова»?

Звісно, це все був лише здоровий глузд, що в нього Гаррі вже почав втрачати віру.

Але Гаррі був упевнений, що хоч колись чув був, як змії шиплять у телевізорі — зрештою, він *десь* дізнався, як це звучить, і *це* не звучало для нього як мова, що сильно заспокою-

вало...

...спершу. Проблема була в тому, що Драко також стверджував був, що парселмовці могли давати зміям довгі складні місії. І якщо це було правдою, то парселмовці мали *робити змій назавжди розумними*, коли розмовляли з ними. У найгіршому випадку, це робило їх самосвідомими, як Гаррі випадково вчинив із Сортувальним Капелюхом.

А коли Гаррі запропонував був цю гіпотезу, Драко заявив, що пам'ятав одну історію — Гаррі молився Ктулху, щоб *бодай ця історія виявилася просто казочкою*, вона й звучала схоже, але *існувала історія* — про те, як Салазар Слизерин відправив сміливого юного змія на завдання *збирати інформацію від інших змій*.

Якщо будь-яка змія, що з нею порозмовляв парсеMOVEDець, могла зробити *інших змій самосвідомими*, коли розмовляла з ними, тоді...

Тоді...

Гаррі навіть не знав, навіщо його розум видавав усі ці «тоді... тоді...», хоча він чудово знав, як працює геометрична прогресія, йому просто зірвало дах від абсолютного морального жаху.

А що як хтось винайшов закляття, щоб розмовляти з коровами?

Що як існувала куркомова?

Чи взагалі...

Гаррі залякнув на місці від раптової думки саме коли виделка з морквиною от-от мала увійти до рота.

«Це не може, це просто не може бути правдою, звісно жоден чарівник не міг бути достатньо дурним, щоб зробити **ЦЕ...**».

І Гаррі знав, з жахливим відчуттям, що *ну звісно* вони легко могли бути такими дурними. Салазар Слизерин напевно навіть на мить не замислився про моральні наслідки наді-

лення змії інтелектом, йому навіть на думку не спадало, що *маглородці* достатньо розумні, щоб заслуговувати на особисті права. Більшість людей навіть не помічають моральних проблем, доки хтось інший не вкаже на них...

— Гаррі? — запитав Террі, що сидів поряд. Видавалося, він боявся, що пожалкує про своє питання. — Чому ти так витріщаєшся на свою виделку?

— Я починаю вважати, що магію варто заборонити. До речі, ти колись чув про чарівників, що можуть розмовляти з рослинами?

Террі нічого такого не чув.

Як і жоден з рейвенкловців-семикласників, яких питав Гаррі.

І тепер Гаррі повернувся до своєї тарілки, але ще не сів поряд — він втупився у тарілку овочів зі зневірою. Він відчував дедалі сильніший голод, а пізніше відвідуватиме «У Мері», де подають неймовірно смачні страви... Гаррі вкрай спокучала ідея просто повернутися до вчорашніх звичок у їжі та й по всьому.

«Ти маєш щось їсти», сказав його внутрішній слизери-нець. «Хтось міг чхнути самосвідомістю на курок з *не надто* більшою імовірністю, ніж на рослини, то якщо все одно їсти щось з невідомим рівнем розуму, тоді чому б не з'їсти чарівних, добре засмажених дрікольних скибок?».

«Я не впевнений, що це правильна утилітарна логіка...».

«О, бажаєте утилітарної логіки? Отримайте одну порцію утилітарної логіки: навіть у малоімовірному випадку, що якийсь ідіот *впорався* наділити самосвідомістю курок, *твоя* наукова діяльність має шанси відкрити цей факт і

дати можливість вжити якихось заходів. Якщо ти зможеш завершити свої дослідження навіть трохи швидше, *не обмежуючи* себе дієтою, тоді, хай як контрінтуїтивно це може бути, *найкраще*, що ти можеш зробити для порятунку найбільшої кількості можливо-розумного хто-зна-чого — це *не гаяти* час на безпідставні здогади щодо того, що може мати інтелект. Крім того, ельфи-домовики вже приготували їжу, хай що ти візьмеш собі на тарілку».

Гаррі обміркував це. Це був доволі звабливий хід думок...

«Добре!» сказав слизеринець. «Втішно бачити, що ти тепер розумієш: найбільш моральний вибір — жертвувати життями розумних істот заради власного комфорту, для гамування своїх страхітливих апетитів, для отримання збоченого задоволення від роздирання їх на шматки зубами...».

«Що?» обурено подумав Гаррі. «Ти на чиєму боці?»

Його внутрішній слизеринець ментально посміхнувся.

«Ти теж колись приймеш доктрину того, що... Париж вартий м'яса».

І додав трохи ментального хихотіння.

Після того як Гаррі почав хвилюватися щодо розумності рослин всі його не рейвенкловські компоненти ніяк не могли сприйняти його моральні перестороги серйозно. Гафелпафець кричав «Канібалізм!» щоразу, як Гаррі намагався подумати про абсолютно будь-яку їжу, а грифіндорець малював в уяві, як ця їжа кричить, доки він її їсть, навіть якщо це був, скажімо, сендвіч...

«Канібалізм!».

«А-А-А-АЙ НЕ ЇЖ МЕНЕ...».

«Ігноруй крики, все одно їж! Цього разу безпечно ігнорувати етику заради вищої мети, адже *всі інші* вважають, що їсти сендвічі нормально, тому твоя звичайна раціоналізація про малоймовірний великий збиток в разі, якщо тебе впіймають, недоречна...».

Гаррі ментально зітхнув та подумав: «Якщо вас влаштує, що *нас* можуть з'їсти гігантські монстри, що не провели достатньо досліджень з приводу того, чи *ми* розумні».

«Мене влаштує», сказав слизеринець. «Усіх це влаштує?» (внутрішні ментальні кивки головами.) «Чудово, то тепер можемо повертатися до добре засмажених дірікольних скибок?».

«Ні, спочатку я маю ще деякий час приділити дослідженню того, що розумно, а що ні. А тепер замовкніть».

І Гаррі впевнено відвернувся від повної тарілки ох-яких-спокусливих овочів та попрямував до бібліотеки...

«Та просто їж учнів», сказав гафелпафець. «Щодо їхньої розумності немає сумнівів».

«Ти ж знаєш, що хочеш цього», сказав грифіндорець. «Закладаюся, що наймолодші — найсмачніші».

Гаррі починав непокоїтися, чи не пошкодив був дементор якимось чином їхні уявні особистості.

— *Ну серйозно*, — сказала Герміона. Голос дівчини був децю несхвальним, вона проглядала книжкові полиці з гербології у бібліотеці Гогвортсу. Гаррі залишив був їй повідомлення, у якому просив прийти до бібліотеки після сніданку, який Гаррі пропустив. Але навіть коли Гаррі розповів їй тему дня, це її анітрохи не вразило. — Знаєш, у чому твоя проблема, Гаррі? Ти не вмієш розставляти пріоритети. Тобі щось спадає на гадку, і ти вже стрімголов кудись біжиш.

— Я *чудово* вмію розставляти пріоритети, — сказав Гаррі. Він вихопив з полиці «Овоч хитрий» Кейсі Макнамари й почав гортати перші сторінки в пошуку змісту. — Ось чому я хочу дізнатися, чи вміють рослини розмовляти *перед тим*, як

з'їм свої морквини.

— Тобі не здається, що в нас двох є *важливіші* речі, якими варто перейматися?

«Ой, ти прямо як Драко», подумав Гаррі, але, звісно ж, не сказав цього вголос. Вголос він сказав:

— *Що* може бути важливішим за те, що рослини можуть виявитися розумними?

Поряд з ним запала непростя тиша, доки Гаррі продивлявся зміст. Там і справді був розділ про мову рослин, через що в Гаррі перехопило подих, і його руки швидко почали гортати книжку в пошуках потрібної сторінки.

— Інколи, — сказала Герміона Грейнджер, — я справді, чесно, зовсім не розумію, що коїться в цій твоїй голові.

— Слухай, це питання множення, розумієш? У світі *багато* рослин. Якщо вони *не розумні*, то вони неважливі, проте якщо рослини — це *люди*, то в них більша моральна вага, ніж у всього людства разом. Так, звісно, твій мозок не усвідомлює цього інтуїтивно, проте лише через те, що він не вміє множити. Наприклад, якщо спитати три окремих групи канадських родин, скільки вони заплатять, щоб врятувати дві тисячі, двадцять тисяч і двісті тисяч птахів від смерті в нафтових калюжах, то три групи скажуть, що готові заплатити сімдесят п'ять, вісімдесят вісім та вісімдесят доларів відповідно. Іншими словами, однакові суми. Це називається «нехтування масштабом». Твій мозок уявляє одного птаха, що борсається в калюжі нафти, і це зображення викликає певну силу емоцій, що визначає твою готовність платити. Проте ніхто не може уявити навіть дві тисячі чогось, тому *кількість* просто пускається повз вуха. Тепер спробуй *врахувати* це упередження щодо *сотні трильйонів* розумних травинок, і ти зрозумієш, що це в тисячу разів важливіше, ніж те, яким важливим ми звикли вважати людство... о, дякувати Азатові, тут сказано, що просто мандрагори вміють розмовляти

й вони використовують звичайну людську мову, а не існує якесь закляття, щоб розмовляти з *будь-якою* рослиною...

— До мене вчора під час сніданку підійшов Рон, — сказала Герміона. Тепер її голос був дещо тихим, трохи сумним і, напевно, навіть трохи наляканим. — Він сказав, що для нього було страхотливим шоком побачити, як я тебе цілую. А те, що ти сказав, доки був дементований, мало б показати мені, скільки зла ти приховуєш всередині. І що коли я збираюся бути послідовницею темного чаклуна, то він не впевнений, чи хоче бути в моєму війську після цього.

Гаррі припинив гортати сторінки. Видавалося, що мозок Гаррі з усіма своїми абстрактними знаннями все одно був не здатен оцінити масштаб на бодай якомусь емоційному рівні, адже він насильно відірвав увагу від трильйонів можливо-розумних травинок, що можуть страждати й помирати цієї миті, й перевів увагу до однієї людської істоти, що, як скла-лося, була ближча й дорожча.

— Рон — найбільша дупа у світі, — сказав Гаррі. — Цього не друкують в газеті, бо це не новина. Отже, після того, як ти його звільнила, скільки рук та ніг ти йому зламала?

— Я намагалася переконати його, що все не так, — провадила Герміона далі цим тихим голосом. — Я намагалася переконати його, що *ти* не такий, і що між нами все не так, але, видається, це лише робило його навіть більш... більш таким, яким він був.

— Ну, звичайно, — сказав Гаррі. Його здивувало, що він не розсердився на капітана Візлі ще більше, проте турбота про Герміону, видається, наразі затьмарила все інше. — Що більше ти виправдовуєшся перед людьми, то більше приймаєш, що вони *в праві* ставити твої дії під сумнів. Це показує, що ти вважаєш їх своїми суддями, і щойно ти надаєш комусь таку владу над собою, вони тиснуть більше й більше, — це був один з уроків Драко Мелфоя, що Гаррі

здався справді розумним: люди, що намагалися захиститися, отримували лише прискіпливі питання й зауваження і ніколи не могли задовольнити своїх допитувачів. Але якщо одразу продемонструвати, що ти знаменитість і поза соціальними нормами, то люди навіть не намагатимуться запам'ятати більшість порушень. — Ось тому, коли Рон підійшов до мене, доки я сидів за рейвенкловським столом, і сказав, щоб я тримався від тебе подалі, я витягнув руку над підлогою та сказав: «Бачиш, як високо я тримаю руку? Щоб розмовляти зі мною потрібен інтелект принаймні такого рівня.» Тоді він звинуватив мене, ніби я, цитата, засмоктую тебе в темряву, кінець цитати, тому я склав губи й зробив *сьо-о-о-о-орб*, потім його рот ще видавав якісь звуки, але я застосував чари тиші. Навряд чи він ще спробує читати мені лекції.

— Я розумію, чому ти так вчинив, — напружено сказала Герміона, — я теж хотіла просто прогнати його, але мені справді прикро, що ти це зробив, це для мене лише все ускладнює, Гаррі!

Гаррі знову підвів погляд з «Овоч хитрий» — все одно йому не читалося — і побачив, що Герміона досі читала якусь книжку й не дивилася на нього. Її руки перегортали сторінки, навіть коли він дивився.

— Гадаю, ти вибрала неправильний підхід, щойно навіть спробувала захищатися. Я справді так вважаю. Ти та, хто ти є. Ти дружиш з тим, з ким забажаєш. Скажи будь-кому, хто сумнівається в тобі, йти до дідька.

Герміона лише похитала головою та перегорнула чергову сторінку.

— Варіант два. Піди до Фреда з Джорджем та скажи їм порозмовляти з їхнім заблудлим братиком. Ці двоє безсумнівно хороші хлопці...

— Проблема не лише в Роні, — сказала Герміона ледь не

пошепки. — Багато хто каже таке, Гаррі. Навіть Менді схвилювано на мене дивиться, коли їй здається, що я не бачу. Хіба це не кумедно? Я все хвилююся, що професор Квірел засмоктує тебе в темряву, а тепер люди попереджають мене так само як я попереджаю тебе.

— Ну, *так*. Це хоч трохи заспокоює тебе щодо мене й професора Квірела?

— Одним словом: ні.

Запала достатньо довга тиша, щоб Герміона перегорнула ще одну сторінку. Лише потім вона сказала вже справді пошепки:

— І... І Падма розповідає всім, що я не можу створити патронуса, і тому лише вдаю, що х-хороша...

— Сама Падма навіть *не спробувала!* — обурився Гаррі. — Якби ти була темною чаклункою, що лише прикидається, то ти б не *спробувала* у всіх на очах, вони що, гадають, що ти дурна?

Герміона трохи усміхнулася й декілька разів кліснула очима.

— Гей, *мені* треба хвилюватися щодо того, щоб *справді* не стати лихим. У тебе найгірший сценарій — люди гадатимуть, що ти гірша, ніж є насправді. Невже це тебе вб'є? Тобто, хіба все *аж так* погано?

Дівчинка кивнула, вона сильно скривилася.

— Слухай, Герміоно... Якщо ти так сильно хвилюєшся про думку інших, якщо ти нещаслива щоразу, як хтось уявляє тебе не так, як ти уявляєш себе, то ти *вже* прирікаєш себе на нещасливе життя. Ніхто ніколи не вважає нас такими, якими ми вважаємо себе самі.

— Я не знаю, як це тобі розтлумачити, — сумно й лагідно сказала Герміона. — Я не впевнена, що ти взагалі здатен це зрозуміти, Гаррі. Мені спадає на думку лише сказати: а як би ти почувався, якби я вважала тебе лихим?

— Ну... — Гаррі уявив це. — Так, *це* було б боляче. Дуже. Але ти хороша людина, що з розумом обмірковує такі питання. Ти *заслужила* цю владу наді мною, це б щось *означало*, якби ти вважала, що я чиню зло. Не можу назвати жодного іншого учня, чия думка для мене б значила стільки ж...

— Ти можеш так жити, — прошепотіла Герміона Грейнджер. — Я — ні.

Дівчина прочитала ще три сторінки в тиші, а Гаррі звернув погляд до своєї книжки й намагався знову сконцентруватися, коли Герміона нарешті тихесенько запитала:

— Ти справді впевнений, що мені не можна знати, як викликати патронуса?

— Я... — Гаррі довелося ковтнути клубок у горлі. Він раптом уявив, як це було б, якби він *не знав*, чому не може створити патронуса, *не міг* продемонструвати Драко, а йому просто сказали, що на це є причина, і нічого більше. — Герміоно, твій патронус випромінював би таке саме світло, але він не був би *нормальним*, він не буде таким, яким люди вважають має бути патронус, будь-хто, хто побачив би його, одразу зрозумів би, що коїться щось дивне. Навіть якби я тобі розкрив таємницю, ти б усе одно не змогла нікому *продемонструвати* свого патронуса, хіба що вони відвернуться в інший бік і бачитимуть лише світло, і... і найважливіша частина будь-якої таємниці — це знання, що таємниця існує, ти б змогла показати лише одному чи двом друзям, якби взяла з них обіцянку зберігати мовчання... — голос Гаррі безпорадно затихнув.

— Мене влаштовує, — досі тихо сказала вона.

Дуже важко було просто не вибовкнути таємницю — прямо там, у бібліотеці.

— Я... Я не... Мені *справді* не варто, це *небезпечно*, Герміоно, ця таємниця може наробити чимало шкоди, якщо відкриється! Хіба ти не чула, як кажуть: «Трое можуть зберегти таємницю лише якщо двоє з них мертві». Розповісти лише най-

ближчим друзям — це те саме, що розповісти всім, бо ти довіряєш не лише їм, а й усім, кому вони довіряють. Це надто важливо, надто ризиковано, це не те рішення, яке варто приймати заради чиеїсь репутації у школі!

— Гаразд, — сказала Герміона. Вона згорнула книжку й поклала її назад на полицю. — Я не можу зараз зосередитися, Гаррі, вибач.

— Чи можу я зробити *хоч щось* інше...

— Поводься з усіма приязніше.

Дівчина не озирнулася, доки виходила з-за стосів, можливо, це було на краще, бо хлопець залякнув на місці.

За деякий час він знову почав гортати сторінки.

Розділ 49. Апріорна інформація

Хлопчик чекає на полянці край незабороненого лісу, біля ґрунтової стежки, що прямує назад до воріт Гогвортсу в одному напрямку і кудись у долину в іншому. Неподалік стоїть диліжанс, і хлопчик дивиться на нього з деякої відстані, лише подеколи відвертаючи погляд.

Стежкою віддалік наближається силует: чоловік, одягнений у професорську мантию, плентається, опустивши плечі, а його туфлі знімають клубочки пилу.

За пів хвилини хлопчик ще раз відвів погляд, а потім повернувся до спостереження за диліжансом. Цього короткого погляду було достатньо, щоб помітити, що плечі чоловіка випрямилися, обличчя посвіжішало, а йшов він не знімаючи жодної пилінки.

— Вітаю, професоре Квірел, — не відриваючи погляду від диліжанса сказав Гаррі.

— Салют, — пролунав виважений голос професора Квірела. — Видається, ви тримаєте дистанцію, містере Поттер. Невже ви побачили в нашому диліжансі щось унікальне?

— Унікальне? — відгукнувся Гаррі. — Та ні, не бачу нічого унікального. Чотири сидіння, чотири колеса, два здоровезні схожі на скелети крилаті коні...

Обтягнутий шкірою череп обернувся до нього й вицирив зуби, білі та міцні, у схожій на печеру чорній пащі, наче хотів показати, що Гаррі йому подобався не більше, ніж він Гаррі. Другий чорний шкірястий скелет-кінь закинув голову, ніби іржав, але жодного звуку чутно не було.

— Це тестрали, і вони завжди тягнули цей диліжанс,

— спокійно сказав професор Квірел. Він заліз на передне сидіння, намагаючись триматись якомога правіше. — Вони видимі лише тим, хто бачив смерть і усвідомив це. Гарний захист від більшості тварин-хижаків. Гм. Припускаю, що за першого досвіду з дементором вашим найстрашнішим спогадом виявилася ніч вашої зустрічі з Тим-Кого-Не-Можна-Називати?

Гаррі похмуро кивнув. Це була правильна здогадка, хоча й помилкові аргументи. *Ті, хто бачив Смерть...*

— До речі, чи згадали ви щось цікаве?

— Так, згадав, — підтвердив Гаррі. Тільки це і більш нічого. Він був ще не готовий висувати звинувачення.

Професор захисту посміхнувся однією зі своїх нещирих посмішок і нетерпляче вказав на сидіння.

Гаррі скоротив відстань і, здригнувшись, заліз у диліжанс. Після зустрічі з дементором лиховісне передчуття значно посилилося, хоча перед тим повільно згасало. Найбільша дистанція, яку забезпечувало сидіння, більше не здавалася йому анітрохи достатньою.

Потім кістляві коні риссю побігли вперед, і диліжанс поніс їх до зовнішньої межі Гогвортсу. Тим часом професор Квірел повернувся до режиму зомбі, і лиховісне передчуття відступило, хоча й не настільки, щоб його можна було ігнорувати.

З диліжанса було видно, як проминав ліс. Деревя віддалялись не так швидко, як під час руху на мітлі чи машиною. Таке повільне пересування якимось розслабляло, подумав Гаррі. Хто точно розслабився, то це професор захисту, який розвалився на сидінні й пускав слину собі на мантию.

Гаррі й досі не вирішив, що йому можна з'їсти на обід.

Під час пошуків у бібліотеці він не знайшов жодної згадки про чаклунів, що можуть розмовляти з немагічними рослинами чи тваринами, окрім змій. Хоча в «Говори та За-

клинай» Пола Брідлова щось говорилося про напівміфічну відьму, що її прозвали повелителькою летючих білок.

Чого Гаррі *хотілося*, так це розпитати професора Квірела. Та професор був занадто розумним, і це було проблемою. Судячи з того, що сказав Драко, все, що стосувалося нащадка Слизерина, було чималою сенсацією. І Гаррі не був впевнений, що варто дозволяти дізнатися про цю справу комусь іще. Бо тієї ж миті, як Гаррі питає про парселмову, професор зиркне на нього своїми блідо-блакитними очима і скаже: «Я так розумію, містере Поттер, що ви навчили містера Мелфоя чарам патронуса і випадково заговорили до його змії?».

І *начхати*, що самого цього питання недостатньо для визначення правди й формування гіпотези, а тим більше для спростування її апріорної малоймовірності. Професор захисту *все одно* якимось чином дійде такого висновку. Гаррі вже подеколи підозрював, що професор Квірел має значно більше відомостей, ніж каже, — його попередні припущення були аж занадто вдалими. Інколи він робив карколомні висновки, навіть якщо його *аргументи* були помилковими. Справа була в тому, що Гаррі не розумів хід думок професора Квірела в більшості його припущень. Гаррі хотілося *бодай раз* піймати професора на чомусь, захопити *його* зненацька власними блискучими доводами.

— Мені супу з зеленої сочевиці з соєвим соусом, — замовив професор Квірел. — Щодо містера Поттера, то йому тарілку чилі за сімейним рецептом Тенормана.

Гаррі почувався застигнутим зненацька. Він вже був вирішив обмежитися тільки вегетаріанськими стравами, але у своїх роздумах не врахував, що замовлення робитиме *про-*

фесор Квірел... та заперечувати тепер вже було незручно...

Офіціантка поклонилаь їм і зібралася йти...

— Ем, перепрошую. А чи містить ця страва м'ясо змії чи летючих білок?

Офіціантка навіть бровою не повела, тільки повернулася до Гаррі, похитала головою, ще раз ввічливо вклонилася до нього та пішла до дверей.

(Внутрішні особистості Гаррі збиткувалися з нього. Грифіндорець робив єхидні зауваження щодо того, що трохи соціального дискомфорту достатньо, щоб схилити його до *канібалізму!* (цю частину прокричав гафелпафець). А слизеринець похвалив Гаррі за гнучкість моралі, коли дійшло до такої важливої справи, як підтримка його стосунків з професором Квірелом.)

Коли офіціантка зачинила за собою двері, професор Квірел помахом руки замкнув їх на клямку, використав звичайні чотири закляття для забезпечення конфіденційності розмови й сказав:

— Яке цікаве запитання, містере Поттер. Чому ви його поставили?

Гаррі зберігав нейтральний вираз обличчя.

— Нещодавно я досліджував чари патронуса, — сказав він. — Згідно з «*Чари патронуса: чародії, що могли й не могли*» виходить, що Годрик не міг, а Салазар — міг. Я був дещо здивований, тож звернувся до зазначеного джерела, до «*Чотири Життя Сили*». І тоді виявилось, що Салазар Слизерин, можливо, міг розмовляти зі зміями, — (послідовність у часі й причинно-наслідковий зв'язок це не одне й те саме, і не Гаррі винен, якщо професор Квірел цього не помітить). — Подальші пошуки виявили богиню-мати, що могла розмовляти з летючими білками. Тому я був дещо занепокоєний перспективою з'їсти щось, що гіпотетично могло розмовляти.

І Гаррі спокійно відпив води...

...саме тоді, коли професор Квірел сказав:

— Чи не помилюся я, містере Поттер, якщо припущу, що ви також парселмовець?

Коли Гаррі закінчив кашляти, він поставив склянку з водою назад на стіл. Він не дивився професорові Квірелу в очі, натомість зупинивши погляд на його підборідді.

— Тож ви здатні провести виманологію крізь мої блокологічні бар'єри.

Професор Квірел широко посміхнувся.

— Сприйматиму це як комплімент, містере Поттер. Але ні.

— Я на це більше не куплюся. Ви *аж ніяк* не могли дійти таких висновків на основі цих свідчень.

— Звісно ні, — спокійно погодився професор Квірел, — я в будь-якому разі збирався спитати вас про це сьогодні, і просто вибрав вдалий момент. Взагалі-то, я підозрював ще з грудня.

— *Грудня?* — вигукнув Гаррі. — Я дізнався *вчора!*

— Тож ви не збагнули, що повідомлення Сортувального Капелюха звучало парселмовою?

Професор захисту знову вибрав вдалий момент. Саме тоді, коли Гаррі пригубив воду, щоб прочистити горло після того, як вдавився вперше.

Гаррі *не* збагнув до цієї миті. Це стало очевидним, щойно професор Квірел це озвучив. Звісно, професорка Макгонегел навіть *сказала* йому не говорити до змії, коли хтось може його побачити. Але він думав, що вона має на увазі не бути поміченим, поки розмовляєш до якихось статуй чи архітектурних витворів у Гоґвортсі, що виглядають як змії. Подвійна ілюзія прозорості: він думав, що розуміє її, вона — що він її зрозумів... але як, *чорт забирай...*

— Тож, — сказав Гаррі, — ви застосували виманологію на мені під час мого першого заняття із захисту, бо хотіли дізнатися, що сталося із Сортувальним Капелюхом...

— Тоді б я не дізнався про це у грудні, — професор Квірел відкинувся на спинку крісла й посміхнувся. — Ця задача не з тих, які ви могли б вирішити самостійно, тож я просто відкрию вам відповідь. Під час зимових канікул мою увагу привернув запит директора до закритої судової колегії щодо перегляду справи містера Рубеуса Гегріда, що відомий вам як ключник і охоронець дичини у Гогвортсі. Його було звинувачено у вбивстві Ебігейл Міртл у 1943 році.

— О, звісно ж, — не витримав Гаррі, — тепер абсолютно очевидно, що я парселмовець. Професоре, що, заради всіх повзучих змій...

— Іншим підозрюваним за цією справою був монстр Слизерина, легендарний мешканець Таємної кімнати. Саме тому дехто вирішив повідомити мене про цей факт, і тому він настільки привернув мою увагу, що я витратив значну суму на хабар і вивчив деталі справи. Містер Геглід насправді невинний, містере Поттер. До смішного очевидно, що невинний. Відтоді, як Невіла Чемберлена конфундував Гріндельвальд, а повісили це на Аманду Нокс, Геглід — найбільш несправедливо засуджений правовою системою чаклунської Британії очевидець. Директор Діпіт спонукав учня-маріонетку звинуватити містера Гегріда, бо Діпіту потрібен був цап-відбувайло, на якого можна було б звалити вину за смерть міс Міртл. А наша дивовижна система правосуддя погодилась, що цього цілком достатньо для того, щоб розпорядитися виключити містера Гегріда зі школи та зламати його паличку. Нашому поточному директору достатньо надати докази досить вагомі, щоб ініціювати повторне розслідування справи. Тепер, коли Дамблдор тисне на важелі замість Діпіта, результат передбачуваний.

Містер Мелфой не має конкретних причин боятися виправдання містера Геґріда, тож він буде чинити супротив, доки це йому нічого не коштуватиме, тільки для того, щоб це обійшлося коштовніше Дамблдоріві, який вочевидь має на меті доведення справи до кінця.

Професор Квірел відпив ковток води.

— Але я відхиляюся від теми. Новий доказ, який директор обіцяє надати — це висвітити приховане до того закляття на Сортувальному Капелюсі, що воно, як він сам виявив, звертається лише до слизеринців, що є парселмовцями. Таким чином Дамблдор аргументує, що у 1943 році Таємну кімнату цілком імовірно було відчинено. Це приблизно той проміжок часу, коли Той-Кого-Не-Можна-Називати, відомий парселмовець, відвідував Гогвортс. Доволі сумнівна логіка, та судова колегія може вирішити, що цього достатньо, щоб поставити провину містера Геґріда під питання. Якщо вони, звичайно, впораються сказати це, зберігаючи серйозний вираз обличчя. І тепер ми підійшли до головного питання: як директор виявив це приховане закляття на Сортувальному Капелюсі?

Професор Квірел посміхався награною посмішкою.

— Що ж, припустімо, що серед учнів цього року був парселмовець, потенційний спадкоємець Слизерина. Ви маєте визнати, містере Поттер, що чітко виділяється, якщо брати до уваги екстраординарних людей. І якщо я спитаю себе, до думок якого новенького слизеринця найімовірніше вдереться директор, прицільно шукаючи спогади про його сортування, що ж, в цьому випадку, ви виділяється ще більше, — посмішка зникла. — Тепер ви бачите, містере Поттер, не я був тим, хто зазіхнув на ваші думки. Проте я не вимагатиму вибачень. Не ваша провина, що ви повірили у Дамблдоріві заяви про повагу до вашого ментального простору.

— Мої щирі вибачення, — сказав Гаррі, підтримуючи обличчя безвиразним.

Суворий контроль був, по-своєму, зізнанням, як і піт, що стікав його скронею. Хоча він не вважав, що професор захисту сприйме це як свідчення. Професор Квірел просто подумає, ніби Гаррі нервується, бо його викрили як спадкоємця Слизерина, а не через те, що професор Квірел може збагнути, що Гаррі навмисно видав таємницю Слизерина... що тепер не здавалося таким вже розумним вчинком.

— Тож, містере Поттер, якісь успіхи в пошуках Таємної кімнати?

Ні, подумав Гаррі. Та, щоб підтримувати можливість правдоподібного заперечення, потрібно інколи ухилитися від відповіді, навіть коли нема чого приховувати...

— З усією повагою, професоре Квірел, але якби у мене були якісь успіхи, мені не *надто* очевидно, що я повинен вам про це розповідати.

Професор Квірел знову відпив води зі склянки.

— Тоді, містере Поттер, я відверто розповім, що я знаю чи підозрюю. По-перше, я вірю, що Таємна кімната існує, як і монстр Слизерина. Перед тим, як смерть міс Міртл було виявлено, минули години, хоча захисні чари повинні були негайно сповістити директора. Тому вбивство було скоєне або директором Діпшотом, що сумнівно, або якоюсь сутністю, якій Салазар Слизерин надав більше контролю над своїми захисними чарами, ніж самому директорові. По-друге, я підозрюю, що всупереч популярній казочці, призначення монстра Слизерина було *не* у позбавленні Гогвортсу учнів маґлівського роду. Він не міг би досягти цього силою, хіба що був би достатньо могутнім, щоб перемогти директора Гогвортсу та всіх учителів. Кілька таємничих убивств призвели б лише до закриття школи, що майже сталося у 1943, або до створення нових захисних чарів. То навіть, містере Поттер, існує монстр

Слизерина? Якій меті він насправді служить?

— Гм-м-м... — погляд Гаррі впав на його склянку з водою; він намагався думати. — Щоб вбити кожного, хто пробрався до кімнати, але не повинен був...

— Монстр настільки сильний, щоб перемогти команду магів, які прорвались крізь найкращі чари, що Салазар застосував до своєї кімнати? Навряд.

Гаррі відчував на собі тиск.

— Ну, кімната називається Таємною, то може у монстра є якась таємниця, або він і є таємниця? Якщо вже на те пішло, то що ще таємне у тій Таємній кімнаті? — Гаррі не вів ретельних пошуків інформації за цією справою, частково тому, що в нього склалося враження, ніби ніхто нічого не знає...

Професор Квірел посміхався.

— Чому ж просто не записати ці таємниці?

— Гм-м-м... Бо якщо монстр говорив парселмовою, то забезпечено, що лише справжній нащадок Слизерина зможе почути таємницю?

— Налаштувати захисні чари кімнати на фразу, сказану парселмовою, доволі легко. Навіщо все ускладнювати й створювати монстра? Створити істоту, що може жити віками, не могло бути легкою справою. Ну ж бо, містере Поттер, це ж очевидно! Що то за таємниці, що може розповісти один живий розум іншому, але що їх не записати?

Прозріння прийшло до Гаррі разом зі сплеском адреналіну, що пришвидшив його серцебиття і подих.

— О.

Салазар Слизерин був справді хитрим. Хитрим настільки, що зміг знайти спосіб обійти інтердикт Мерліна.

Потужні чаклування не можуть бути передані за допомогою книжок або привидів. Але якщо створити довговічну істоту з достатньо хорошою пам'яттю...

— Мені здається цілком імовірним, — вів далі професор Квірел, — що Той-Кого-Не-Можна-Називати почав свій шлях до влади, дізнавшись таємниці, що їх зберіг монстр Слизерина. Що втрачені знання Салазара є джерелом надпотужної магії Відомо-Кого. Звідси мій інтерес у Таємній кімнаті, і у справі містера Гегріда.

— *Зрозуміло*, — сказав Гаррі.

І якщо він, Гаррі, зміг би знайти Салазарову Таємну кімнату... то всі загублені знання, що стали надбанням Лорда Волдеморта, належатимуть також і йому.

Так. *Саме* так і має розвиватися сюжет.

Додайте ще надзвичайний інтелект Гаррі, і кілька магичних дослідів, і ще кілька маглівських ракетних установок. І тоді це буде гра цілковито в одні ворота. А саме цього Гаррі й хотів.

Гаррі широко посміхався, дуже злою усмішкою. «Нова програма дій: знайти у Гогвортсі все, що хоч трохи нагадує змій, і спробувати заговорити до них. Почати з того, що вже було спробовано, але цього разу використовувати парселмову. І зробити так, щоб Драко впустив тебе до слизеринського гуртожитку...».

— Не захоплюйтесь занадто, містере Поттер, — безвиразно сказав професор Квірел. — Думайте *далі*. Що сказав Темний Лорд монстру Слизерина на прощання?

— *Що?* — здивувався Гаррі. — Як хтось із нас взагалі може про це дізнатися?

— Уявіть собі сцену, містере Поттер. Дозвольте вашій уяві заповнити прогалини. Монстр Слизерина — мабуть, якийсь величезний змій, тож тільки парселмовець може заговорити до нього, закінчив ділитися знаннями, якими він володіє, з Тим-Кого-Не-Можна-Називати. Він передає останнє благословення від Салазара і попереджає його, що Таємна кімната має залишатися зачиненою, доки насту-

пний нащадок Слизерина не доведе свою здатність відкрити її. І той, хто стане Темним Лордом киває і каже...

— Авада Кедавра, — Гаррі раптом стало зле.

— Правило дванадцять, — тихо сказав професор Квірел. — Ніколи не залишай джерело своєї сили там, де ще хтось може його знайти.

Погляд Гаррі впав на скатертину, яка тепер була розшита невеселими візерунками квітів і тіней. Якось це було... занадто сумно, щоб уявляти. Слизеринський змій хотів лише допомогти Лорду Волдеморту, а Лорд Волдеморт просто взяв і... було у цьому щось нестерпно печальне. *Ким* треба бути, щоб зробити таке із живим створінням, яке пропонує лише дружбу...

— Ви *насправді* вважаєте, що Темний Лорд міг...

— Так, — сухо кинув професор Квірел. — Той-Кого-Не-Можна-Називати залишив чіткий слід із мертвих тіл, містере Поттер. І я сумніваюся, що він знехтував конкретно цим. І якщо там були будь-які артефакти, що їх можна забрати, то Темний Лорд так і зробив. У Таємній кімнаті ще могло лишитись щось варте уваги, і той, хто знайде це, покаже себе справжнім спадкоємцем Слизерина. Але не занадто на це сподівайтесь. Я підозрюю, що все, що ви знайдете, — це мовчазні залишки монстра Слизерина.

Якийсь час вони сиділи у тиші.

— Я можу й помилятися, — сказав професор Квірел. — Все ж таки, це лише здогадка. Але я хотів вас попередити, містере Поттер, щоб ваше розчарування не було надто гірким.

Гаррі кивнув.

— Хтось може навіть пожалкувати про свою перемогу у віці немовляти, — професор Квірел криво всміхався. — Якби Відомо-Хто був живий, ви могли б переконати його поділитись деякими знаннями з вашої спадщини — від одного нащадка Слизерина іншому.

Посмішка скривилася ще більше, неначе він висміював очевидну неможливість сказаного.

«Примітка собі», подумав Гаррі з деяким холодком і озлобленістю, «зробити все, щоб дістати свій спадок з голови Темного Лорда, так чи інакше».

Вони ще мовчки посиділи. Професор Квірел дивився на Гаррі, наче чекав запитання.

— Що ж, — порушив тишу Гаррі, — якщо вже про це мова, то чи могу я запитати, як ви гадаєте, чи вся ця парселмова насправді...

У двері постукали. Професор Квірел попереджально здійняв палець догори, потім відчинив двері помахом руки. Офіціантка несла величезну тацю з їхньою їжею з такою легкістю, ніби та нічого не важила (а так, мабуть, і було). Вона подала професорові Квірелу його тарілку зеленого супу і склянку к'янти, як завжди. А перед Гаррі поставила тарілку тонко нарізаного м'яса, змоченого у густому на вигляд соусі, і ще його звичайну склянку содової із солодким сиропом. Потім вона вклонилася, зумівши зробити це так, ніби це жест щирої поваги, а не проста формальність, і пішла.

Коли вона вийшла, професор Квірел знову здійняв палець, закликаючи до тиші, а потім витяг паличку.

Тоді професор Квірел почав виконувати низку замовлянь, що їх Гаррі впізнав і аж затамував подих. Це була та сама послідовність і той самий порядок, які використовував містер Бестер, — повний набір з двадцяти семи заклинань, що їх виконують перш ніж обговорювати щось надзвичайно важливе.

Якщо розмова про Таємну кімнату *не* вважалася важливою...

— Тепер деякий час нас не потривожать. Чи здатні ви зберегти таємницю, містере Поттер? — запитав професор Квірел, коли закінчив чарувати: *тридцять* залять, три з яких

Гаррі ніколи не чув.

Гаррі кивнув.

— Важливу таємницю, містере Поттер, — сказав професор Квірел. Його погляд був цілеспрямованим, а обличчя серйозним. — Таку, що потенційно може заслати мене в Азкабан. Перед тим як відповісти, подумайте про це.

Якийсь час Гаррі навіть не розумів, чому це питання повинне бути складним, зважаючи на його чимраз більшу колекцію таємниць. Тоді...

«Якщо через цю таємницю професор Квірел може потрапити в Азкабан, це означає, що він скоїв щось незаконне...».

Мозок Гаррі провів кілька розрахунків. Хай яка була ця таємниця, професор Квірел не вважав, що його незаконні дії зіпсують враження Гаррі щодо нього. Не було жодної переваги у тому, щоб її не почути. І якщо таємниця й справді викривала щось про професора Квірела, то знати її було в інтересах Гаррі, навіть якщо він пообіцяє нікому не розказувати.

— Ніколи не мав великої поваги до влади, — сказав Гаррі. — Включно з законодавчою і виконавчою. Я зберігатиму вашу таємницю.

Гаррі не попідкувався спитати, чи викриття таємниці було варте тої небезпеки, на яку наражав себе професор Квірел. Професор захисту не був тупим.

— Тоді я маю перевірити, чи ви справді є нащадком Салазара, — сказав професор Квірел і встав з крісла. Гаррі також піднявся зі свого крісла. Він діяв радше рефлекторно та інстинктивно, аніж за наміром.

Риси професора розплилися, змістились, різко змінилися...

Гаррі в паніці мало не відскочив назад, в останню мить передумав, і так і залишився розмахувати руками, намагаючись не впасти. Хвиля адреналіну пройшла тілом.

В іншому кінці кімнати похитувався змій висотою з

метр, яскраво зелений, обрамлений рясним біло-блакитним. Гаррі недостатньо володів змієзнавством, щоб упізнати вид. Але він знав, що «барвіста» означає «отрутна».

Доволі іронічно: постійне лиховісне передчуття відступило, коли гоґвортський професор захисту перетворився на отрутного змія.

Гаррі ковтнув слину і сказав:

— Вітаю вас — е, ш-ш-ш-ш, ні, е, вітаю вас-с.

— *Ш-що ж*, — прошипів змій. — *Ти с-скажеш-ш, я чую. Я с-скажу, ти чуєш-ш?*

— *Так, я чую*, — прошипів Гаррі. — *Ти ш-що, анімаг?*

— *Очевидно*, — прошипів змій. — *Тридцять четверте з тридцяти с-семи правил: с-стати анімагом. Ус-сі розумні люди с-стають, якш-що можуть. Тому таке рідкіс-сне.*

Очі змія були пласкі та глибоко посаджені, з чорними контурами зіниць на темно-сірому тлі.

— *Це найбезпечніш-ший с-спос-сіб вес-сти розмову. Розумієш-ш? Інш-ші наш-ших с-слів не с-сприймають.*

— *Навіть якш-що вони анімаги-змії?*

— *Лиш-ше якш-що забажає наш-щадок С-слизерина*, — змій видав декілька коротких шиплячих звуків, що їх мозок Гаррі переклав як злі смішки. — *С-слизерин не дурний. Анімаги-змії — не те с-саме, ш-що парс-селмовці. Це було б с-слабким міс-сцем у с-схемі.*

Це напевно доводило, що парселмова була особистою магією, а змії не були розумними створіннями зі своєю мовою, яку можна вивчити...

— *Я не зареєс-стрований*, — прошипів змій. Темні плями його очей дивились прямо на Гаррі. — *Анімаги повинні реєс-струватис-сь. Карається двома роками ув'язнення. Ти триматимеш-ш таємницю, хлопчику?*

— *Так*, — прошипів Гаррі. — *Ніколи не поруш-шу обіцянки.*

Змій завмер, наче шокований, а потім знову почав хитатись.

— *Ми прийдемо с-сюди через с-сім днів. Принес-си плаш-ща, ш-щоб пройти непоміченим. Принес-си піш-щаний годин-ник, щоб рухатис-сь крізь час-с...*

— *Ти знаєш-ш?* — Гаррі був шокований. — *Як...*

Знову ці короткі шиплячі звуки, що були перекладені як сардонічний сміх:

— *Ти приходиш-ш на моє перш-ше заняття, поки ш-ще на інш-шому. Б'єш-ш ворога пирогом. Дві кулі пам'яті...*

— *Нехай,* — прошипів Гаррі. — *Дурне питання. Забув, ш-що ти розумний.*

— *Даремно забув,* — сказав змії, анітрохи не ображено.

— *Піс-сковий годинник обмежено,* — сказав Гаррі. — *Не можу с-скорис-статис-сь до дев'ятої вечора.*

Змії смикнув головою — зміїний кивок.

— *Чимало обмежень. Тільки ти можеш-ш с-скорис-статис-сь, не можна вкрас-сти. Не може перенос-сити інш-ших людей. Гадаю, змія у капш-шучку перенес-се. Думаю, можливо тримати годинник нерухомо у ш-шкарлупі, не потурбувавш-ши охоронні чари, і прокрутити ш-шкарлупу навколо. Перевіriamo за с-сім днів. Про подальш-ші плани не с-скажу. Ти не с-скажеш-ш нічого, нікому. Жодного знаку, ш-що ти чогос-сь очікуєш-ш. Жодного. Розумієш-ш?*

Гаррі кивнув.

— *С-скажи парс-селмовою.*

— *Так.*

— *Зробиш-ш, як я с-сказав?*

— *Так, але,* — Гаррі видав якийсь нерівний скрегіт — так його мозок переклав роздумливе «Ем-м» на зміїну, — *Я не обі-цяю робити те, про ш-що ти ш-ще не с-сказав...*

Змії здригнувся, що мозок Гаррі переклав як гнівливий

погляд.

— Звісно ні. Обговоримо вс-се інш-ше під час-с наступної зус-стрічі.

Розплиття й зміщення рис пройшли у зворотному порядку, і перед Гаррі знову був професор Квірел. Лише на мить здалося, що він хитається у ритмі змія, а його очі холодні та пласкі. Потім він випрямився і став людиною.

Гаррі знову наче огорнуло лиховісною пеленою.

Крісло професора Квірела з усього маху кинулося до нього, і він сів.

— Не бачу причин марнувати їжу, — сказав він, взявши в руки виделку, — хоча зараз я би більше вподобав живу мишу. Розумієте, неможливо повністю розплутати зв'язки між тілом та свідомістю...

Гаррі поволі сів і почав їсти.

— Тож лінія Салазара не перервалася разом з життям Відомо-Кого, — сказав професор Квірел за деякий час. — Здається, між нашими шановними учнями вже поширюються чутки про те, що ви «темний». Цікаво, що б вони сказали, якби знали про це.

— Або, якби вони знали, що я знищив дементора, — знижуючи плечима сказав Гаррі. — Гадаю, вся ця буря у склянці вляжеться до того часу, коли я знову зроблю щось цікаве. Хоча у Герміони є деякі проблеми, і я саме хотів поцікавитися, чи ви можете чимось допомогти.

Професор захисту з'їв кілька ложок супу мовчки, а коли знов заговорив, його голос був надивовижу неемоційний.

— Ви й справді піклуєтеся про ту дівчинку.

— Так, — тихо сказав Гаррі.

— Припускаю, саме тому вона мала змогу витягнути вас зі стану дементації?

— Більш-менш, — сказав Гаррі. Судження було правильним саме по собі, але не точним. Не те щоб його дементованому «я» була важлива Герміона — воно просто здивувалося.

— У мене не було таких друзів, коли я був вашого віку, — той самий неемоційний голос. — Мені цікаво, ким би ви стали, якби були самотнім?

Гаррі не встиг себе зупинити й здригнувся.

— Ви певно вдячні їй.

Гаррі кивнув. Все ще не точно, але правильно.

— Тоді от що я зробив би у вашому віці, якби мені було для кого це робити...

Розділ 50. Егоцентризм

Падма Патіл трохи затрималася на вечері. Було близько о пів на восьму, вона швидко йшла з Великої зали до рейвенкловської башти й навчальних кімнат. Пліткувати було весело, а руйнувати репутацію Грейнджер — навіть веселіше, проте це забиравало час від навчання. Вона довго відкладала реферат з гербалогії про дерево *ломіліалор*, що його треба зробити до завтрашнього ранку, і тому вона має завершити його сьогодні ввечері.

Вона саме йшла довгим вузьким кам'яним коридором з купою поворотів, коли пролунав шепіт, ніби просто за її спиною.

— *Падмо Патіл...*

Вона крутнулася на місці з блискавичною швидкістю, миттю вихопила паличку з кишені мантиї та вже тримала її в руці. Якщо Гаррі Поттер гадав, що може так легко підкрастися й налякати її...

Нікого не було.

Падма одразу розвернулася й подивилася в інший бік на випадок, якщо це були чари черевомовлення...

Але там теж нікого не було.

І знову почулося тихе зітхання: лагідне й небезпечне, в ньому чулося легке шипіння.

— *Падмо Патіл, слизеринко...*

— Гаррі Поттер, слизеринцю, — сказала вона вголос.

Вона вже десятки разів билася з Поттером та його легіоном Хаосу, і вона знала, що це якимось чином робить Гаррі

Поттер...

...хоча чари черевомовлення працювали лише в межах прямої видимості, а у звивистому коридорі вона легко бачила повороти попереду й позаду, і там нікого не було...

...це неважливо. Вона знала свого ворога.

Пролунало тихе хихотіння, тепер зовсім поряд з нею. Вона обернулася, вказала паличкою на джерело звуку й крикнула «Лумінос!».

Вилетіла червона блискавка світла й вдарилася о стіну, через що та ненадовго засяяла багряним.

Вона й не очікувала насправді, що це спрацює. Гаррі Поттер аж ніяк не міг бути невидимим, не невидимим насправді — на ці чари були неспроможні більшість *дорослих*, а вона не вірила й десятій частині історій про нього.

Голос-шепіт знову розсміявся, цього разу з іншого боку.

— Гаррі Поттер стоїть на краю прірви, — прошепотів голос, тепер майже в неї над вухом, — він хитається, але ти, ти вже падаєш, слизеринко...

— Не на *моїй* голові Капелюх кричав «Слизерин», Поттере! — вона позадкувала до стіни, щоб не треба було дивитися собі за спину, та підвела паличку в стійку для нападу.

І знову цей тихий сміх.

— Останні пів години Гаррі Поттер допомагає Кевінові Ентвіслу та Майклові Корнеру вивчати рецепти зілляв у вежі Рейвенклоу. Але це несуттєво. Я тут для того, щоб попередити тебе, Падмо Патіл, а прислухатися чи ні — твоя власна справа.

— Гаразд, — холодно сказала вона. — Уперед, попереджай мене, Поттере, я тебе не боюся.

— Колись Слизерин був славетним гуртожитком, — почувся тепер сумніший шепіт. — Слизерин колись був таким гуртожитком, що ти з гордістю вибрала б його, Падмо Патіл.

Але щось зіпсувалося, щось пішло не так. Чи знаєш ти, що спотворило Слизерин, Падмо Патіл?

— Ні, і мене це не турбує!

— Але мало б турбувати, — проказав шепіт. Тепер видавалося, що він лунає позаду її голови, хоча вона ледве чи не торкалася стіни. — Бо ти досі та дівчинка, що їй Сортувальний Капелюх запропонував той вибір. Невже ти гадаєш, що просто вибрати Рейвенклов достатньо, щоб не бути Пенсі Паркінсон і ніколи не стати Пенсі Паркінсон, хай як схоже на неї ти поводитимешся?

Попри все, мурашки пробігли її спиною та розійшлися всім тілом. Вона чула була й *такі* історії про Гаррі Поттера, ніби він таємно був виманологом. Але вона все одно стояла прямо і вклала у свій голос усю жовч, на яку була здатна:

— Слизеринці звернулися до темряви, щоб отримати могутність, як і *ти*, Поттере. А я так ніколи не вчиню.

— Але ти поширюєш брудні плітки про невинну дівчину, — прошепотів голос, — хоча це навіть не допоможе тобі досягти жодної власної цілі, ти навіть не подумала про те, що в неї є могутні союзники, що можуть образитися. Це не гордий Слизерин старих днів, Падмо Патіл, не те, чим пишався Салазар, це — гнилий Слизерин. Падма Паркінсон — не Падма Мелфой...

Вона ще ніколи в житті не була такою переляканою, і вона почала розглядати можливість, що це *справді* був привид. Хоча вона ніколи не чула, щоб привиди могли ось так ховатися, проте, мабуть, вони просто не робили так зазвичай. Вже не кажучи, що більшість привидів не були такими *моторошними* — зрештою, вони були просто мертвими людьми...

— *Хто* ти? Кривавий Барон?

— Коли Гаррі Поттера цькували й били, — шепотів голос, — він наказав усім своїм союзникам утриматися від помсти.

Пам'ятаєш це, Падмо Патіл? Бо Гаррі Поттер хитається, але ще не впав. Він бореться, він знає, що в небезпеці. А ось Герміона Грейнджер не просила такого ж від своїх союзників. Гаррі Поттер злиться на тебе, Падмо Патіл, більше, ніж будь-коли зміг би злитися заради себе... а в нього є власні союзники.

Вона затремтіла, знала, що це було видно, і ненавиділа себе за це.

— Та не бійся, — видихнув голос. — Я не завдам тобі шкоди. Бо, розумієш, Падмо Патіл, Герміона Грейнджер справді невинна. *Вона* не стоїть на краю прірви, *вона* не падає. Вона не просила союзників утриматися від помсти тобі, бо їй навіть не спало на думку, що хтось може помститися. А Гаррі Поттер чудово розуміє, що якби він завдав тобі шкоди сам чи зробив так, щоб ти зазнала шкоди, навіть заради блага Герміони Грейнджер, то вона б з ним більше не розмовляла, доки Сонце не згоріло б, і остання зірка не полишила б нічне небо, — тепер голос став зовсім сумним. — Вона щиро добра дівчина, людина, якою я можу лише мріяти стати...

— Грейнджер не здатна створити чари патронуса! Якби вона справді була такою хорошою, як вдає...

— А *ти* можеш створити чари патронуса, Падмо Патіл? Ти навіть не наважилися спробувати, бо боялася результату.

— Це *неправда!* У мене не було часу, ось і все!

— Але Герміона Грейнджер спробувала, — провадив далі шепіт, — відкрито, перед усіма друзями, і коли магія зрадила їй, вона була здивована й розгублена. Є такі таємниці чар патронуса, про які відомо було лише декільком, і, можливо, тепер лише мені, — м'який, тихий сміх. — Обмежмося тим, що це не якась пляма її духу не дає світлу засяяти. Герміона Грейнджер не може викликати чари патронуса з тієї саме причини, що й Годрик Грифіндор, що звів ці стіни, так і не зміг цього.

У коридорі *справді* похолоднішало, вона в цьому не сумнівалася: ніби хтось застосовував чари холоднечі.

— Та й Гаррі Поттер — не єдиний союзник Герміони Грейнджер, — тепер у шепоті чулися нотки сухого сміху, що раптом налякав її тим, як нагадував професора Квірела. — Філіус Флитвік та Мінерва Макґонегел, як я розумію, у захваті від неї. Чи не спадало тобі на думку, що коли ці двоє дізнаються про те, що ти робиш з Герміоною Грейнджер, ти їм можеш почати подобатися менше? Напевно, вони не втручатимуться явно... Але вони можуть трохи баритися з нарахуванням тобі очок гуртожитку, дещо повільніше надавати тобі можливості...

— Поттер *нажалівся* на мене?

Примарний сміх, сухе «хе-хе-хе».

— Вважаєш цих двох дурними, глухими й сліпими? — сумніший шепіт. — Вважаєш, що Герміона Грейнджер для них не дорогоцінна, що вони не бачать, як вона страждає? Можливо, колись вони були в захваті від тебе, їхньої маленької розумної Падми Патіл, то заради чого ти відкидаєш це?

У Падми пересохло в горлі. Про це вона не подумала, зовсім.

— Цікаво, а скільком людям ти подобатимешся, Падмо Патіл, на цьому шляху, яким ти тепер ідеш? Невже воно того варте, аби відрізнятись від своєї сестри ще більше? Бути тінню до світла Парваті? Твоїм найглибиннішим страхом завжди було знайти з нею гармонію, чи, радше, відновити гармонію. Але невже заради цього варто завдавати шкоди невинній дівчині — аби бути не такою, як вона? Чи мусиш ти бути *злою* близнючкою, Падмо Патіл, невже ти не можеш знайти іншу добру мету?

Її серце стукотіло в грудях. Вона... вона ніколи про це *ні з ким* не розмовляла...

— Мене завжди цікавило, чому учні цькують одне одного, — зітхнув голос. — Як діти роблять життя складнішим для самих себе, як вони перетворюють школи на тюрми власними ж руками. Чому людські істоти роблять свої власні життя такими неприємними? Я можу дати тобі частину відповіді, Падмо Патіл. Через те, що люди не завдають собі клопоту зупинитися й подумати перед тим, як завдати болю, не уявляють, що вони самі теж можуть зазнати болю, що вони можуть постраждати від власних лихих вчинків. Але ти постраждаєш, о, так, Падмо Патіл, страждатимеш ти, якщо не зійдеш з цього шляху. Ти страждатимеш від такого ж болю від самотності, такого ж болю від страху й недовіри інших, якого ти завдаєш зараз Герміоні Грейнджер. Тільки, на відміну від неї, ти на це заслуговуєш.

Паличка тремтіла в її руках.

— Ти не тоді вибрала сторону, коли пішла до Рейвенклоу, дівчинко. Ти вибираєш сторону тим, як живеш, тим, як поводишся з іншими людьми та з собою. Ти робитимеш життя інших яскравішим чи тьмянішим? Ось вибір між Світлом та Темрявою, а не якесь слово, що його вигукнув Сортувальний Капелюх. І найскладніше, Падмо Патіл, не вимовити слово «Світло», найскладніше — вирішити, що є що, і визнати, що ти почала йти не тим шляхом.

Запала тиша. Вона тяглася якийсь час, і Падма зрозуміла, що її відпустили.

Вона ледь не випустила паличку з рук, коли клала її назад до кишені. Падма ледь не впала, коли зробила крок від стіни й збиралася вже йти...

— Я не завжди робив правильний вибір між Світлом та Темрявою, — знову почувся шепіт, тепер гучний та різкий, ніби лунав прямо їй у вухо. — Не сприймай мою мудрість як остаточну, дівчинко, не бійся ставити її під сумнів, бо хоч я й старався, та були й невдачі, та ще й які. Але ти кривдиш

дійсно невинну, і навіть не заради досягнення якоїсь власної цілі, не для якогось хитрого плану. Ти завдаєш болю лише заради власної втіхи. Я не завжди правильно вибирав між Світлом і Темрявою, проте це безперечно темрява. Ти шкодиш невинній дівчині, і не отримуєш відплати лише через те, що вона надто добра, щоб дозволити своїм союзникам щось зробити з тобою. Я не можу тебе за це покарати, то знай лише, що я зневажаю твій вибір. Ти не гідна Слизерину. Йди й роби домашнє завдання з гербології, рейвенклово!

Останні слова скидалися на гучне шипіння, майже зміїне, і Падма втекла. Вона бігла коридорами, ніби за нею гналися смертефалди; вона бігла, попри правила про біг у коридорах; не зупинилася, навіть коли проминала інших учнів, що з подивом на неї дивилися; бігла, аж доки дісталася дверей до рейвенкловської вежі. Серце калатало їй в грудях, коли двері запитали її:

— Чому сонце світить вдень, а не вночі?

Лише з третьої спроби вона змогла дати зв'язну відповідь, а коли двері відчинилися, вона побачила...

...декількох дівчат та хлопців, молодих та дорослих, і всі вони витріщалися на неї, а в одному кутку за п'ятикутним столом були Гаррі Поттер, Майкл Корнер та Кевін Ентвісл. Вони теж підвели погляд з підручників.

— О Мерліне! — вигукнула Пенелопа Клірвотер, підводячись з диванчика. — Що сталося, Падмо?

— Я, — вона затиналася, — я, я чула... привида ...

— Це ж був не Кривавий Барон, га? — запитала Клірвотер. Вона дістала паличку й за мить тримала склянку, а після «Агваменті» — склянку з водою. — Ось, випий, присядь...

Падма вже хутко йшла до п'ятикутного стола. Вона подивилася на Гаррі Поттера, що дивився на неї спокійним та серйозним поглядом, навіть дещо сумним.

— Ти це зробив! — сказала Падма. — Як... ти... як ти смієш!

Раптом у вітальні Рейвенклоу запала тиша.

Гаррі лише дивився на неї.

А тоді запитав:

— Чи можу я тобі чимось допомогти?

— Не заперечуй, — голос Падми тремтів, — це *ти* підіслав того привида, він *сказав*...

— Я серйозно, — сказав Гаррі. — Чи можу я тобі чимось допомогти? Принести тобі їжі, дістати газованої води, допомогти з домашнім завданням чи щось таке?

Усі витріщалися на них.

— А що? — запитала Падма. Вона не знала, що ще сказати, вона не розуміла.

— Бо деякі з нас стоять на краю прірви, — сказав Гаррі. — А важливо те, що ти робиш для інших людей. Дозволь мені допомогти тобі з чимось, Падмо, будь ласка.

Вона витріщилася на нього, і зрозуміла тієї миті, що він отримав власне попередження, таке саме, як і вона.

— Я... Мені треба написати шість дюймів про *ломіліалор*...

— Зажди хвильку, я збігаю до себе, принесу все для гербалогії, — сказав Гаррі. Він підвівся з-за п'ятикутного стола, подивився на Ентвісла та Корнера. — Вибачте, хлопці, побачимося пізніше.

Вони нічого не сказали — лише витріщалися разом з усіма іншими у вітальні, доки Гаррі Поттер ішов до сходів.

І коли він тільки-но почав підійматися, він сказав:

— І щоб ніхто не надокучав їй питаннями, хіба що *вона* захоче про це розмовляти. Сподіваюся, усі *зрозуміли*?

— Зрозуміли, — сказали більшість першокласників та деякі старші учні, і багато з них були доволі налякані.

І вона розмовляла про купу всього з Гаррі Поттером, не лише про дерево *ломліалор* — навіть про свій страх повернутися до гармонії з Парваті, хоча про це вона ще ніколи *ні з ким* не розмовляла. Проте примарний союзник Гаррі вже все одно про це знав. А Гаррі дістав зі свого капшучка якісь *дивні* книжки й позичив їй на умовах абсолютної секретності, і сказав, що якщо вона їх зрозуміє, то це змінить те, як вона думає, і вона вже ніколи не повернеться до гармонії з Парваті...

О дев'ятій, коли Гаррі сказав, що має йти, було зроблено лише половину реферату.

А коли Гаррі зупинився, озирнувся та сказав, що *він* вважає, що вона гідна Слизерину, вона цілу хвилину пишалася цим, доки не зрозуміла, що їй щойно сказали, та хто це сказав.

Коли Падма спустилася до сніданку наступного ранку, вона побачила, що Менді її побачила й шепотить щось сусідкам за рейвенкловським столом.

Вона побачила, що одна дівчинка підвелася з лавки та йде до неї.

Минулого вечора Падма раділа, що в них різні спальні. Але тепер, коли вона про це подумала, так було ще гірше: так їй доведеться зробити це в присутності *всіх*.

Але, хоч Падма й спітніла, вона знала, що має зробити.

Дівчина підійшла ближче...

— Вибач.

— Що? — запитала Падма. Це мала бути її репліка.

— Вибач, — повторила Герміона Грейнджер. Вона казала це гучно, щоб усі інші теж почули. — Я... я не просила Гаррі

це робити, і я на нього розізлилася, коли дізналася, і змусила пообіцяти, що він ніколи не робитиме такого з *будь-ким*, і я не розмовлятиму з ним тиждень... Мені справді, *справді* прикро, міс Патіл.

Поза Герміони Грейнджер була напруженою, її обличчя було напруженим, і можна було побачити піт на її лиці.

— Ем... — вимовила Падма. Наразі всі її думки переплуталися...

Вона кинула оком на рейвенкловський стіл, де один хлопець спостерігав за ними суворим поглядом, а його руки були стиснуті в кулаки на колінах.

Раніше:

— Я ж сказала тобі поводитися *приятніше!* — верещала Герміона.

Гаррі спітнів. Герміона ще ніколи не кричала на нього, і у порожньому кабінеті було доволі гучно.

— Я... але... але я *поводився* приязно! — запротестував Гаррі. — Я фактично *привів її до спокути*, Падма йшла хибним шляхом, і я її з нього врятував! Я напевно змінив усе її життя на краще! Крім того, якби ти чула *оригінальну* версію того, що пропонував зробити професор Квірел... — а тоді Гаррі збагнув, що він каже, і закрив рота секундою пізніше, ніж було варто.

Герміона вхопилася за пасма свого каштанового волосся — такого жесту Гаррі ще в неї не бачив.

— Що *він* пропонував? *Убити її?*

Професор захисту пропонував був, щоб Гаррі знайшов усіх ключових впливових учнів серед свого та інших років, і спробував отримати контроль над усією мережею пліток

Гогвортсу. Він також зазначив, що це все одно корисний і цікавий виклик для будь-якого справжнього слизеринця, що відвідує Гогвортс.

— Нічого *такого*, — швидко сказав Гаррі, — він просто запропонував, загалом, щоб я отримав вплив на людей, що розповсюджують чутки, а я вирішив, що *приятніше* буде просто напряду проінформувати Падму про значення того, що вона робить, та про можливі наслідки її дій, а не погрожувати їй чи щось таке...

— *Ти вважаєш, що нікому не погрожував?* — тепер Герміона тягнула себе за волосся.

— Ем... Можливо, їй здалося, що їй *трохи* погрожують, але, Герміоно, якщо людині здається, що щось їй зійде з рук, то вона це зробить, і начхати, як сильно це шкодить іншим, якщо не шкодить їй самій. Якби Падма вважала, що для неї *не буде* жодних наслідків через поширення брехні про тебе, то *звісно* вона б просто робила це далі...

— І ти гадаєш, що не буде жодних наслідків через *твої* дії?

Раптом Гаррі стало дуже зле.

Він ще ніколи не бачив Герміону такою розлюченою.

— Що тепер про тебе думають інші учні, Гаррі? А про *мене*? «Якщо Гаррі не сподобається, що я кажу про Герміону, то він нацькує на мене привидів.» Ось що ти хочеш, щоб вони думали?

Гаррі розкрив рота, проте не знайшов слів, він просто... просто не подумав про це, насправді...

Герміона потяглася й схопила книжки, що вона їх туди гепнула раніше.

— Я не розмовлятиму з тобою тиждень, і я скажу всім, що не розмовлятиму з тобою тиждень, і я скажу всім, *чому*, і, *можливо*, це частково виправить те, що ти зробив. А за тиждень я... я вирішу, що робити, гадаю...

— *Герміоно!* — тепер вже Гаррі кричав від розпачу. — *Я хотів допомогти!*

Дівчина обернулася й подивилася на нього, хоча вже відчинила двері до кімнати.

— Гаррі, — сказала вона, крім злоти в її голосі чулося легке тремтіння. — Професор Квірел засмоктує тебе в темряву, чесно, я серйозно, Гаррі.

— Це... це не він, він не це пропонував, це був просто я... Тепер Герміона ледь не шепотіла.

— Якось ти підеш з ним на обід, а повернешся лише твоя темна сторона, а може ти й узагалі не повернешся.

— Я обіцяю, що я повернуся з обіду.

Він сказав це бездумно.

Герміона відвернулася й хутко пішла, грюкнувши дверима за собою.

«Віртуозно зіграв на законах драматичної іронії, йолопе», зазначив внутрішній критик Гаррі. «Тепер ти помреш цієї суботи, твоїми останніми словами буде “Герміоно, пробач” , а вона завжди шкодуватиме про цей свій останній грюк дверима...».

«Ой, замовкни».

Коли Падма присіла поряд з Герміоною за сніданком, та голосно — так, щоб інші чули — сказала, що привид розповів їй те, що їй було важливо почути, і Гаррі Поттер вчинив був правильно, дехто став боятися менше, а дехто — значно більше.

Після цього люди *справді* менше казали гидких речей про Герміону, принаймні серед першокласників, принаймні

публічно, де Гаррі Поттер міг про це почути.

Коли професор Флитвік запитав Гаррі, чи був він відповідальним за те, що сталося з Падмою, а Гаррі відповів «так», професор Флитвік сказав йому, що він винен два дні відпрацювань. Навіть якщо це був лише привид, і Падма не постраждала, це все одно була неприйнятна поведінка для рейвенкловця. Гаррі кивнув та сказав, що розуміє, чому професор Флитвік мусить це зробити, і не сперечається. Та враховуючи, що це, видається, *справді* виправило Падму, чи не вважав професор Флитвік, не для протоколу, що Гаррі вчинив правильно? А професор Флитвік деякий час мовчав, ніби справді обмірковував це, а тоді сказав урочисто писклявим голосом, що Гаррі треба навчитися нормально спілкуватися з іншими учнями.

І Гаррі не міг стримати думки, що такої поради він ніколи не почує від професора Квірела.

Також Гаррі не міг стримати думки, що якби він вчинив так, як радив професор Квірел, по-слизеринськи — використав суміш позитивних та негативних стимулів, щоб явно керувати Падмою та іншими пліткарями, — то Падма б про це не розповідала, і Герміона ніколи б не дізналася...

...і тоді Падма б не прийшла до спокути, вона б залишилася на хибному шляху, і сама б зрештою через це страждала. І Гаррі жодним чином *не брхав* Падмі, коли був невидимим під дією часовороту та використовував чари черевомовлення.

Гаррі досі не був певен, чи діяв єдиним правильним чином, чи *одним* з правильних. Герміона не пом'якшила свого вироку не розмовляти з ним — хоча вона багато розмовляла з Падмою. Це було неприємніше, ніж Гаррі очікував, — повернутися до самотнього навчання. Ніби його мозок вже почав забувати довготреновану навичку бути на самоті.

Дні до суботнього обіду з професором Квірелом тягнули-

ся дуже, дуже повільно.

Розділ 51. Назву приховано, ч. 1

Субота.

Гаррі складно було заснути в ніч з п'ятниці на суботу, але він це передбачив був, тому вжив очевидного заходу — купив зілля сну. А щоб це не було явною ознакою занепокоєння, він вирішив був купити його у Фреда та Джорджа два місяці тому. *(Будь готовим! Це похідна пісня бойскаутів...)*

Тому Гаррі добре відпочив, у його капшучку містилося майже все його майно та майже все, що бодай теоретично могло йому стати в пригоді. Насправді Гаррі навіть досягнув обмеження капшучка на об'єм. Врахувавши, що йому треба буде зберігати там величезного змія, а також хтозна-що-ще, він прибрав деякі громіздкі предмети, наприклад, автомобільний акумулятор. Тепер він уже доріс до того, що міг трансфігурувати щось розміром з акумулятор за чотири хвилини рівно, тому це не було серйозною втратою.

Гаррі залишив був фальшфеєр, пальник для газового зварювання та бак для палива, адже не можна трансфігурувати на те, що має згоріти.

(Будь готовим! Доки йдеш життям...)

«У Мері».

Після того, як офіціантка прийняла їхні замовлення, вклонилася та вийшла, професор Квірел використав лише чотири закляття, і вони розмовляли про всіяке не надто важливе: лише обговорювали складну тезу професора Квірела про те, як Темний Лорд прокляв посаду із захисту — і це призвело до занепаду дуелей і до зміни соціальних звичаїв чаклунської Британії. Гаррі слухав, кивав, казав

щось розумне, та насправді намагався вгамувати шалений стукіт серця.

Тоді офіціантка знову прийшла, цього разу з їжею, і за хвилину вийшла з кімнати. Професор Квірел жестами зачинив та замкнув двері й почав вимовляти двадцять дев'ять заклять для безпеки, цього разу оминувши одне з послідовності містера Бестера, що трохи спантеличило Гаррі.

Професор Квірел завершив свої закляття...

...підвівся зі стільця...

...перетворився на зеленого змія з блакитними та білими смугами...

...і прошипів:

— *Голодний, хлопче? Їж с-свою порцію ш-швидко, нам потрібна і с-сила, і час-с.*

Очі Гаррі трохи розширилися, проте він прошипів:

— *Я добре пос-снідав, — а тоді швидко почав пхати локшину собі до рота.*

Змій трохи поспостерігав за ним своїми пласкими очима, а потім прошипів:

— *Не бажая пояс-снювати тут. Краще с-спочатку бути деінде. Треба піти непомітно, без жодних ознак, ш-що ми виходили з кімнати.*

— *Ш-щоб ніхто не зміг вис-стежити нас-с, —* прошипів Гаррі.

— *С-саме так. Чи довіряєш-ш ти мені аж так, хлопче? Обміркуй с-свою відповідь. Я прос-ситиму тебе про деш-що важливе, і це вимагатиме довіри. Якиш-що вс-се одно с-скажеш «ні», краш-ще с-скажи «ні» зараз.*

Гаррі відвів погляд від пласких очей змія, подивився на локшину в соусі, і ще трохи поїв, доки думав.

Професор захисту був... неоднозначною особистістю, і це м'яко сказано. Гаррі гадав, що зрозумів деякі з його цілей, хо-

ча інші досі були для нього таємницею.

Але професор Квірел збив був з ніг дві сотні дівчат, щоб зупинити тих, хто прикликав Гаррі. Професор Квірел збагнув був, що дементор виснажував Гаррі через його паличку. Він врятував життя Гаррі двічі впродовж двох тижнів.

Що могло означати, що професор захисту просто зберігав Гаррі *на потім*, що в нього були приховані мотиви. Насправді *не було сумнівів*, що в нього були приховані мотиви. Професор Квірел не робив цього з примхи. Він також забезпечив, щоб Гаррі опанував блокологію, навчив його, як програвати... якщо професор Квірел і хотів використати Гаррі Поттера якимось чином, то це використання потребувало сильнішого Гаррі Поттера, а не слабшого. А це й було використанням друга — хотіти зробити його сильнішим, а не слабшим.

І хай подеколи в аурі професора відчувався холод, у голосі чулася гіркота, а в погляді була порожнеча — він сам дозволяв це все побачити, і лише самому Гаррі.

Гаррі складно було дібрати слова, щоб описати своє почуття спорідненості до професора Квірела, крім як сказати, що він єдиний у чаклунському світі *ясно мислив*. Рано чи пізно всі інші починали грати у квідич, чи не захищати свої машини часу оболонками, чи вважати смерть своїм найліпшим другом. Рано чи пізно, і зазвичай рано, усі показували, що щось глибоко в їхньому розумі заплуталося. Усі, крім професора Квірела. Цей зв'язок був вищим за якісь борги чи навіть за особисту приязнь — ніби в чаклунському світі існували лише вони вдвох. І нехай професор захисту іноді здавався дещо страшним чи темним — те саме деякі люди казали й про Гаррі.

— *Я довіряю тобі*, — прошипів Гаррі.

І змій пояснив перший етап плану.

Гаррі набрав останню виделку локшини та прожував її. Поряд із ним, знову в людській подобі, професор Квірел безтурботно їв суп, ніби нічого особливого щойно не сталося.

Тоді Гаррі проковтнув і одразу підвівся зі стільця. Серце вже гупало в його грудях. Заходи безпеки були буквально найсуворішими з можливих.

— Ви готові це перевірити, містере Поттер? — спокійно запитав професор Квірел.

Це була *не* перевірка, проте професор Квірел не скаже цього людським голосом, навіть у цій захищеній від підслуховування кімнаті, навіть з додатковим захистом заклять професора Квірела.

— Ага, — сказав Гаррі як міг недбало.

Крок перший.

Гаррі скомандував капшучку «плащ», дістав Плащ невидимости, відстібнув капшучок з пояса та кинув його на інший бік стола.

Професор захисту підвівся, дістав паличку, доторкнувся нею до капшучка та промимрив закляття. Нові чари мали дозволити професорові Квірелу заходити до та виходити з капшучка у формі змія, а також чути, що коїться поза капшучком, коли він буде всередині.

Крок другий.

Доки професор Квірел випрямлявся після того, як схилився над капшучком, і прибирав свою паличку, була мить, коли паличка була спрямована на Гаррі, і тоді він ненадовго відчув, ніби щось проповзло поряд з часоворотом на грудях, ніби щось моторошне промайнуло зовсім поряд, але не торкнулося його.

Крок третій.

Професор захисту знову перетворився на змія, лиховісне передчуття ослабло. Змій заповз до капшучка — той сам відкрився, щоб прийняти зелене тіло, а коли знову закрився за його хвостом, то лиховісне передчуття ослабло ще більше.

Крок четвертий.

Гаррі обережно дістав паличку — так, щоб не змінити пози, щоб часоворот не поворухнувся з позиції, у якій професор Квірел закріпив піщаний годинник під оболонкою. Гаррі пробурмотів «*Вінгардіум Левіоза*», і капшучок почав до нього летіти.

Дуже, дуже повільно, згідно з вказівками професора Квірела, капшучок летів до Гаррі, що уважно спостерігав, чи не відкриється він. У цьому разі Гаррі мав чарами польоту відштовхнути капшучок геть якомога сильніше.

Коли капшучок був у метрі від Гаррі, лиховісне передчуття повернулося.

Коли Гаррі знову припасував капшучок до пояса, лиховісне передчуття стало сильним як ніколи, проте ще не нездоланим, його можна було витримати.

І це хоч професор Квірел був у формі анімага у подовженому просторі капшучка, що висів на поясі Гаррі.

Крок п'ятий.

Гаррі сховав паличку. В іншій руці він досі тримав Плащ невидимости. Тепер Гаррі його одягнув.

Крок шостий.

І ось у кімнаті, що захищена від будь-яких можливих прослуховувань, з особисто підсиленою професором Квірелом безпекою, лише після того, як Гаррі одягнув справжній Плащ невидимости, він занурив руку під сорочку та прокрутив зовнішню оболонку часовороту лише один раз.

Внутрішній піщаний годинник лишився так само закріпленим, а навколо все викривилося...

Їжа зникла зі стола, стільці гулькнули на своє місце, двері розчохнулися.

У кімнаті Мері нікого не було, як і мало бути. Професор Квірел зв'язався з «У Мері» під вигаданим ім'ям та запитав, чи буде в цей час кімната вільною, — не щоб забронювати, бо скасоване бронювання буде записане, а лише щоб запитати.

Крок сьомий.

Досі під Плащем невидимости, Гаррі вийшов через відчинені двері. Він знайшов шлях вкритими плиткою коридорами «У Мері» до добре оснащеного бару, де гостями опікувався сам власник — Джейк. У барі сиділо лише декілька людей, бо був ще ранок — навіть не ланч, і невидимому Гаррі довелося чекати біля дверей декілька хвилин, прислухатися до шуму голосів та булькання алкоголю, доки двері не відчинились назустріч величезному добродушному ірландцю, і тоді Гаррі тихо висковзнув одразу після того, як той пройшов.

Крок восьмий.

Гаррі йшов деякий час. Уже далеченько від «У Мері» Гаррі звернув з алеї Діагон у менший провулок. Наприкінці цього провулка стояла затемнена крамниця, що їй всі вікна було зачаровано у непрозора-чорний.

Крок дев'ятий.

— Роба меч диня друг, — сказав Гаррі пароль замку, і той відчинився.

Усередині крамниці також панувала темрява; відчинившись, двері ненадовго пропустили світло, яке встигло освітити велику порожню кімнату. Як казав професор захисту, тут раніше працювала крамниця меблів, та вона збанкрутіла, приміщення відійшло кредиторіві, який його досі не продав. Стіни було пофарбовано в простий білий колір, на дерев'яній підлозі були подряпини, і їй бракувало поліролю, а у задній стіні були лише одні зачинені двері. Колись тут роздивлялися були товар, але тепер тут було катма на що диви-

тися.

Двері клацнули за спиною Гаррі, і темрява перетворилася на абсолютну чорноту.

Крок десятий.

Гаррі дістав паличку та сказав «Лумос». Кімнату освітло біле сяйво. Гаррі зняв капшучок з пояса (лиховісне передчуття трохи посилюлося, коли він доторкнувся до капшучка пальцями) та обережно відкинув його в інший бік кімнати (лиховісне передчуття майже повністю зникло). Тоді він водночас зняв Плащ невидимости та прошипів: «зроблено».

Крок одинадцятий.

З капшучка висунулася зелена голова, а невдовзі виповзла й решта метрового тіла змія. За мить змій перетворився на професора Квірела.

Крок дванадцятий.

Гаррі тихо чекав, доки професор Квірел повторить тридцять заклять.

— Гаразд, — спокійно сказав професор Квірел, коли завершив з цим. — Якщо хтось досі за нами спостерігає, то ми все одно приречені, тому я говоритиму прямо й у людській подобі. Парселмова нелегко мені дається, адже я ані нащадок Салазара, ані справжня змія.

Гаррі кивнув.

— Отже, містере Поттер, — сказав професор Квірел. Він пильно дивився на Гаррі, його сині очі здавалися темними при світлі палички. — Ми наодинці, ніхто нас не бачить, і я маю поставити вам важливе питання.

— Уперед, — сказав Гаррі, його серце забилося частіше.

— Якої ви думки про уряд чаклунської Британії?

Гаррі очікував не зовсім цього, але чогось такого, тому відповів:

— Грунтуючись на моїх обмежених знаннях, я б сказав,

що і міністерство, і Чарверсуд здаються мені дурними, корумпованими та лихими.

— Правильно. Ви розумієте, чому я питаю?

Гаррі глибоко вдихнув та подивився прямо в очі професорові Квірелу, і не відводив погляд. Гаррі нарешті зрозумів був, яким чином отримувати неймовірні висновки з жалюгідних свідчень: треба знати відповідь заздалегідь, і він вигадав відповідь ще тиждень тому. Треба було лише трохи її пристосувати...

— Ви хочете запросити мене до таємної організації, де купа таких цікавих людей, як ви, — сказав Гаррі, — і одна з цілей цієї організації — реформувати чи скинути уряд чаклунської Британії. І так, я з вами.

Ненадовго запала тиша.

— Боюся, я очікував не такого розвитку розмови, — видав професор Квірел. Кутки його губ трохи смикалися. — Я лише збирався попросити допомоги з чимось надзвичайно зрадницьким і незаконним.

Прокляття, подумав Гаррі. Втім, професор Квірел не *заперечив* цього...

— Я слухаю.

— Спочатку скажіть, — у голосі професора Квірела не лишилося ані краплі легковажності, — чи готові ви *прийняти* таку просьбу, містере Поттер? Ще раз кажу, якщо ви відмовите в будь-якому разі, то зробіть це зараз. Якщо лише цікавість змушує вас не робити цього, приструньте її.

— Зрадництво й незаконність мене не хвилюють. Мене хвилюють ризики, і результат має їм відповідати. Проте я не можу повірити, щоб *ви* йшли на ризик легковажно.

Професор Квірел кивнув.

— Маєте рацію. Я страшенно зловживаю нашою дружбою, а також довірою до мене, як до вчителя Гогвортсу...

— Можете пропустити цю частину, — сказав Гаррі.

Кутки губ професора Квірела знову смикнулися, а потім повернулися на місце.

— Тоді я її пропущу. Містере Поттер, іноді ви граєте в гру: брешете правдою, граєте словами, щоб приховати справжнє значення на видноті. Я також маю репутацію людини, яка це полюбляє. Проте навіть якщо я лише *розповім* вам про те, чого я сподіваюся з вами сьогодні досягти, містере Поттер, ви *брехатимете* про це. Ви прямо брехатимете, без вагань, без гри слів чи натяків. І ворогові, і найближчому другові. Ви брехатимете Мелфою, Грейнджер і Макґонегел. Ви розмовлятимете, завжди й без вагань, *саме так*, як ви б розмовляли, якби нічого не знали, наперекір своїй честі. Так має бути.

Тиша тяглася деякий час.

Ця ціна вимірювалася часткою душі Гаррі.

— Перед тим, як розповісти... Чи можете ви хоча б сказати, чи потреба справді нагальна?

— Дехто найстрашеннішим чином потребує вашої допомоги, — просто відповів професор Квірел, — і ніхто крім вас не в змозі допомогти.

Знову запала тиша, але цього разу нетривала.

— Гаразд, — тихо сказав Гаррі. — Розповідайте мені про нашу місію.

Темну мантію професора захисту було важко відрізнити від тіні на стіні, що її відкидав силует, який перекривав світло з палички Гаррі.

— Звичайні чари патронуса, містере Поттер, захищають від страху дементора. Але дементори все одно можуть бачити вас і знають, де ви. На відміну від ваших чарів патронуса. Вони засліплюють дементорів, а то і якимось сильніше на них впливають. Те, що я бачив під плащем, навіть не дивилося у ваш бік, коли ви його вбивали. Ніби воно забуло про ваше існування, навіть під час смерті не згадало про вас.

Гаррі кивнув. Це було цілком очікувано, якщо боротися з дементором на рівні його справжнього існування, а не на рівні антропоморфізму. Смерть, можливо, і останній ворог, але не розумний ворог. Коли людство знищувало віспу, віспа не відбивалася.

— Містере Поттер, центральне відділення «Грінготсу» захищене усіма можливими закляттями, які знають гобліни. І все одно траплялися успішні пограбування сховищ. Що чаклунство може створити, те чаклунство може й зруйнувати. Але ніхто ще не втівав з Азкабану. Ніхто. На кожні чари є античари, існує метод обійти будь-які захисні чари. Чому ж тоді нікого ніколи не рятували з Азкабану?

— Бо Азкабан має щось нездоланне, щось таке жахливе, що ніхто не може це перемогти.

Це було ключовим елементом їхньої бездоганної системи безпеки, мало бути. Нічого людського. Сама смерть охороняла Азкабан.

— Дементорам не до вподоби, коли в них забирають їжу, — сказав професор Квірел. Тепер його голос став холодним. — Вони знають, коли хтось намагається. Там більше, ніж сто дементорів, і вони можуть розмовляти з охоронцями. Усе просто, містере Поттер. Для могутнього чарівника не складно проникнути в Азкабан, і не складно з нього вийти. Доки не намагаєшся забрати з собою щось, що належить дементорам.

— Але дементори *не* нездоланні, — сказав Гаррі, і він міг викликати патронуса за допомогою цієї думки тієї ж миті. — Ніколи не вірте в це.

— Пам'ятаєте, як воно було, коли ви зустрілися з дементором першого разу і зазнали невдачі? — дуже тихо запитав професор Квірел.

— Я пам'ятаю.

І тоді раптом Гаррі стало зле, він знав, до чого все йде.

Мав би й раніше здогадатися.

— В Азкабані є невинна людина, — сказав професор Квірел.

Гаррі кивнув. У нього в горлі стояв клубок, проте він не заплакав.

— Той, про кого мова, не був під дією Імперіуса, — сказав професор захисту, його темну мантію було видно як силует на тлі більшої тіні. — Є надійніші методи зламати волю, ніж Імперіус, якщо є час на тортури, виманологію та ритуали, про які я не розповідатиму. Не можу сказати, як я про це дізнався, як я дізнався про бодай щось із цього, не можу навіть натякнути про це навіть вам, доведеться мені довіритися. Але в Азкабані є людина, що ніколи не хотіла служити Темному Лордові, і роками страждала у найжахливішому холоді й темряві, які тільки можна уявити, та не заслуговувала жодної хвилини з цього.

Гаррі збагнув у раптовому осяянні, його рот поспішав вимовити це ледве не раніше за те, як формувалися його думки.

Без жодного натяку, без жодного попередження, ми всі подумали...

— Людина, яку звати Блек, — сказав Гаррі.

Запала мовчанка. Бліді сині очі втупилися у нього.

— Ну, — сказав професор Квірел по деякому часі. — Ось тобі й плани не казати вам ім'я, доки ви не погодитесь на місію. Я б спитав, чи не читаєте ви *мої* думки, якби це не було просто неможливо.

Гаррі нічого не сказав, проте здогадатися було доволі просто, якщо *вірити* в процеси сучасної демократії. Найочевиднішим кандидатом у невинні був той, хто не отримав суду...

— Я *безперечно* вражений, містере Поттер, — лице професора Квірела було суворим. — Але це серйозна справа, і якщо інші могли якимось чином дійти тих самих висновків, я *маю* про це знати. Отже, скажіть мені, містере Поттер, як, заради

Мерліна, Атлантиди й порожнечі між зірками, ви здогадалися, що мова йде про Белатрису?

Розділ 52. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 2

Адреналін вже переповнював кров Гаррі, його серце калатало в грудях, у цій темній збанкрутілій крамниці. Професор Квірел завершив був пояснення, і тепер Гаррі тримав в одній руці крихітну галузку, що була ключем. Ось воно: цього дня, цієї миті починалося справжнє життя Гаррі. Його перша справжня пригода, його перший прорив у підземелля, перший скинутий ним злий уряд, його перший порятунок принцеси з замку. Гаррі мав би бути наляканішим, обережнішим, проте натомість відчував лише, що вже час, і давно вже був час ставати гідним людей, про яких він читав у книжках, починати свій шлях перетворення на того, ким він завжди знав, що стане, — на героя. Зробити перший крок у напрямку до Кімбола Кінісана, капітана Пікара, Лайона-О з Тандери і точно *не* Рейсліна Маджере. З ранкових мультфільмів мозок Гаррі знав, що коли дорослішаєш, маєш отримати неймовірну могутність та врятувати всесвіт. Ось таку модель поведінки мозок Гаррі прийняв для дорослішання, а Гаррі вже дуже хотів почати дорослішати.

І якщо шаблонний сюжет вимагав, щоб герой втратив частину невинности під час першої пригоди, то принаймні зараз, у цю мить, доки він досі невинний, йому здавалося, що вже давно час пережити цей біль. Ніби скинути одяг, що для нього замалий, чи як нарешті перейти на наступний рівень гри після нескінченних одинадцяти років третього етапу, другого рівня гри в Супер-Маріо.

Гаррі прочитав був достатньо книжок, щоб розуміти, що

цей ентузіазм невдовзі зникне, тому насолоджувався ним, доки міг.

Пролунав ляскіт, і щось поряд з Гаррі зникло, і час для героїчних думок скінчився.

Гаррі переломив галузку рукою.

Коли летиключ активувався, Гаррі ніби гак зачепив за живіт, і цього разу смикнув його значно сильніше, ніж коли вони переміщувалися між Гогвортсом та алеєю Діагон...

...його відпустило посеред оглушливого грому та зливи. Його вдарило водою по обличчю, волога вкрила окуляри, і на мить його засліпило, світ став невиразним, і він почав падати вниз до далеких бурхливих хвиль океану.

Він прибув дуже-дуже-дуже високо над безкраїм Північним морем.

Через неочікувану люту бурю Гаррі ледь не випустив з рук мітлу, що її дав йому професор Квірел, а це було б невдалим рішенням. Лише за секунду Гаррі опанував себе й одним плавним рухом повернувся на мітлі назад.

— Я тут, — пролунав незнайомий голос з порожнього повітря над ним.

Голос був низьким та грубим, і належав жовтуватому довгов'язому бородатому чолові'язі, у якого багатозільнувся професор Квірел перед тим, як розілюзнити себе й свою мітлу.

— Я тут, — відгукнувся Гаррі з-під Плаща невидимости. Сам він не пив багатозільної настоянки. Чуже тіло перешкоджало магії, а Гаррі могла знадобитися вся його магія, хай як її було мало. Тому, згідно з планом, Гаррі мав бути невидимим майже весь час, а не використовувати багатозільну настоянку.

(Жоден з них не називав іншого на ім'я. Бо впродовж незаконної місії імен не називають, навіть якщо ти невидимий і висиш над нічим не примітним клаптиком Північного мо-

ря. Цього просто не роблять. Це було б по-дурному.)

Гаррі, старанно вхопивши мітлу однією рукою, доки вітер та дощ завивали навкруги, підвів паличку, яку він тримав не менш старанно, та імпервіуснув окуляри.

Потім, уже з чистими лінзами, Гаррі роззирнувся довкола.

А навколо був вітер та дощ, у найкращому разі п'ять градусів за Цельсієм. Гаррі вже був під дією чарів тепла, бо застосував їх просто щоб вийти на вулицю в лютому, проте вони аж ніяк не могли витримати несамовитих крапель. Дощ був дошкульнішим за сніг — робив вогкою будь-яку відкритку поверхню. Плащ невидимости робив тебе всього невидимим, проте *не огортав* тебе всього і, відповідно, не захищав від дощу. Ніщо не перешкоджало потоку води заливати його обличчя, шию, заливати футболку, а також рукави мантиї, вилоги штанів та взуття. Волога не обминула жодного клаптика тканини, що була на ньому.

— Сюди, — промовив голос під дією багатозільної настоянки, і навпроти мітли Гаррі засяяла цятка зеленого світла, а ще за мить цятка метнулася в якомусь напрямку, що на погляд Гаррі нічим не відрізнявся від інших.

Гаррі рушив за нею крізь сліпучий дощ. Подеколи він губив її — цю дрібну зелену цятку — але щоразу, коли таке траплялося, він гукав, і кількома секундами потому цятка знову з'являлася навпроти нього.

Коли Гаррі призвичаївся до руху цятки, та прискорилося, і Гаррі вичавив з мітли всю можливу швидкість та рушив за нею. Дощ шмагав його сильніше, Гаррі гадав, що якщо твоє лице обстрілюють дробом, то відчуття мають бути саме такими. Але окуляри лишалися прозорими та захищали його очі.

Лише за кілька хвилин на повній швидкості мітли Гаррі побачив за дощем величезну тінь, що височіла віддалік над

водою.

І відчув далеке відлуння порожнечі, що ширилася від місця, де чигала Смерть, омивала розум Гаррі та розходилася навколо нього, ніби хвиля, що розбивається об камінь. Цього разу Гаррі знав свого ворога, і його воля була незламною та сповненою світла.

— Я вже відчуваю дементорів, — пролунав грубий голос багатозільненого Квірела. — Я цього не очікував, не на такій відстані.

— Думайте про зірки, — намагався перекричати далекий грім Гаррі. — Звільніться від будь-якої злоби, не допускайте нічого негативного — думайте лише про зірки, про те, як це — відчувати себе безтілесною сутністю серед зірок. Тримайте цю думку мов бар'єр блокології навколо всього свого розуму. Дементорам буде складно проникнути крізь це.

На деякий час запала мовчанка, потім почулося слово «цікаво».

Зелена цятка здійнялася, і Гаррі трохи нахилив мітлу вгору, щоб летіти слідом, хоча через це мав потрапити до скупчення туману — хмари, що висіла над водами.

Невдовзі вони зависли над і трохи збоку від величезної трикутної металеві будівлі, що загрозово маячила далеко вниз. Сталевий трикутник був порожнім всередині, а не суцільним, це була будівля з трьох товстих стін і без центральної частини. Аврори-охоронці розташовувалися у верхньому рівні з південної сторони, як сказав був професор Квірел, і були під захистом своїх патронусів. Законний вхід до Азкабану був у південно-західному куті даху. Ним вони, звісно, не скористаються. Натомість вони використають коридор, що йшов прямо під північним кутом будинку. Професор Квірел спуститься першим, проб'є діру в стелі та захисних чарах поряд з північним краєм кута, і створить ілюзію над дірою.

В'язнів тримали у ребрах будівлі, на поверхах відповідно

до злочинів. Внизу, у центрі та глибині Азкабану розташовувалося гніздо більш ніж сотні дементорів. Періодично туди кидали купи землі, щоб підтримувати рівень, адже матерія безпосередньо поряд з дементорами розкладалася на порох і перетворювалася на ніщо...

— Зачекай одну хвилину, — сказав грубий голос, — швидко рушай за мною, і обережно проходь.

— Є, — тихо відповів Гаррі.

Цятка зникла, і Гаррі почав лічити: «раз раз тисяча, два раз тисяча, три раз тисяча...».

«...шістдесят раз тисяча», і Гаррі пірнув, вітер під час спуску верещав навколо, а він летів униз до грандіозної металевої конструкції, туди, де він міг відчувати, як тіні смерти чекали на нього, висмоктували світло та випромінювали порожнечу, а металева конструкція ставала дедалі більшою. Пласкою й невиразною була величезна зловісна сіра форма, крім єдиного підвищення-коробки у південно-західному кутку. Північний кут був рівнесенький, отвору, що його створив професор Квірел, зовсім не було видно.

Гаррі різко вирівняв мітлу, коли наблизився до північного кута. Він взяв більший запас, ніж вважав би достатньо безпечним на уроках польотів, проте ненабагато більший. Щойно він зупинився, він почав знову спускатися, цього разу повільно, до кінчика північного кута, що скидався на твердий дах.

Спускатися крізь ілюзорну стелю, доки ти невидимий, було доволі дивним відчуттям, а потім Гаррі опинився в металевому коридорі, що його освітлювало тьмяне оранжеве світло. Як збагнув Гаррі після здивованого погляду, освітлення забезпечували старомодні газові лампи з газожаровими сітками...

...бо магія згасне, її з часом висмокче присутність дементорів.

Гаррі зліз з мітли.

Тепер подих порожнечі відчувався сильніше, ніби він розтікався навколо Гаррі, проте не торкався його. Вони були далеко, проте їх було багато — рани цього світу. Гаррі міг би вказати на них із заплющеними очима.

— *Виклич с-вого патронус-са*, — прошипів змій з підлоги. Він видавався швидше безколірним, ніж зеленим, у цьому тьмяному оранжевому освітленні.

Гаррі відчув утому в голосі — навіть у парселмові. Гаррі цьому здивувався — професор Квірел казав був, що анімаги у формі тварин були значно менш уразливими для дементорів. (Гаррі припустив, що з тієї саме причини, з якої патронуси були тваринами.) Якщо професорові Квірелу було так кепсько у формі змія, то що ж з ним коїлося, коли він був у формі людини, що давало змогу використовувати магію?..

Гаррі вже здійняв руку з паличкою.

Це буде початком.

Навіть якщо це буде одна людина, якщо він міг врятувати від п'їтьми лише одну людину, і він ще не був достатньо могутнім, щоб телепортувати всіх в'язнів Азкабану до безпеки й спопелити трикутне пекло до ґрунту...

Все одно це почин, це початок, це був перший завдаток за все, чого Гаррі збирався досягти протягом життя. Годі чекати, годі лише сподіватися, годі обіцянок, усе починається тут. Тут і *зараз*.

Гаррі змахнув паличкою у тому напрямку, де далеко внизу чекали дементори.

— *Експекто патронум!*

І засяяла фігура гуманоїда. Він не був яскравим мов сонце, як раніше... напевно через те, що Гаррі все ж таки не вдалося припинити думати про *інших* в'язнів та їхні камери — про тих, кого він *не* збирався зараз врятувати.

Втім, це напевно на краще. Гаррі треба буде підтримува-

ти патронус довгий час, тому напевно ліпше не робити його надто яскравим.

Від цієї думки патронус ще трохи згаснув; а потім ще, бо Гаррі старався вкладати в нього трохи менше своєї сили, доки нарешті блискучий гуманоїд сяяв лише трохи яскравіше за найяскравішого патронуса-тварину, і Гаррі відчув, що спроби притлумити його далі можуть призвести до того, що той просто зникне.

— *Він с-стабільний*, — прошипів Гаррі та почав згодувати мітлу капшучку. Він не випускав палички з рук, і слабкий постійний потік від нього компенсував невеличкі втра-ти від патронуса.

Змій перетворився на довгов'язого жовтуватого чоловіка, що тримав в одній руці паличку професора Квірела та мітлу в іншій. Жовтуватий чоловік похитнувся, коли з'явився, і ненадовго сперся на стіну.

— Чудово виконано, хіба що крапельку повільно, — пробурмотів грубий голос. Звична для професора Квірела сухість чулася й у цьому голосі, хоч і не пасувала ані голосу, ані похмурому виразу цього обличчя з густою бородою. — Тепер я їх взагалі не відчуваю.

За мить мітла щезла під мантією чоловіка. Тоді він підвів паличку та доторкнувся своєї голови, і зі звуком, ніби розбилося яйце, знову зникнув.

У повітрі розквітла слабка зелена цятка, і Гаррі, досі окутаний Плащем невидимости, пішов слідом.

Якби хтось дивився на цю сцену, то зміг би побачити лише як зелена цятка пливе повітрям, а яскравий срібний гуманоїд йде за нею.

Вони йшли вниз, вниз, вниз, проминали газову лампу за лампою, а подеколи величезні металеві двері. Вони спустилися Азкабаном у цілковитій тиші. Професор Квірел створив був якийсь бар'єр, крізь який *він сам* міг чути, що коїться довкола, але жоден звук не виходив назовні й жоден звук не доходив до Гаррі.

Гаррі не вдалося зупинити свій розум від питання *навіщо* тиша, а також від відповіді на це питання. Він уже знав відповідь на якомусь безсловесному рівні, і саме очікування цієї відповіді спричинило безплідні спроби не думати про це.

Десь за цими величезними металевими дверима кричали люди.

Срібний гуманоїд коливався — яскравішав та тьмянішав — щоразу, як Гаррі про це думав.

Гаррі було сказано застосувати на собі бульбашкоголові чари. Щоб він не відчував жодних запахів.

Весь ентузіазм та героїзм уже зникли, як Гаррі й очікував, хоча він гадав, що це станеться пізніше. А сталося це перед першими ж металевими дверима, повз які вони пройшли. Кожні металеві двері були замкнені величезним замком, звичайним немагічним металевим замком, що не зупинив би й першокласника Гогвортсу — якби в того була його чарівна паличка й змога використовувати магію, а в'язням цього бракувало. Як роз'яснив професор Квірел, ці металеві двері вели не до окремих камер, а до коридору з декількома камерами. Це якимось чином трохи допомагало — знати, що не кожні двері вели до в'язня, що чекав за ними. Натомість за ними могло бути *більше* одного в'язня, що зменшувало емоційний вплив. Так само як одне дослідження показало, що люди жертвували більше грошей на порятунок однієї дитини, ніж на порятунок восьми дітей, хоча в обох випадках просили однакову суму...

Гаррі було дедалі важче не думати про щось інше, і щоразу, як у нього не виходило, світло патронуса колихалося.

Вони підійшли до місця, де прохід повертав ліворуч, — біля кута трикутної будівлі. І знову вони йшли металевими сходами, черговим маршем, знову вони спускалися вниз.

Усього лише вбивць не саджали в найнижчі камери. Завжди було, куди спуститися, завжди залишалося ще жахливіше покарання, якого варто боятися. Хай як низько ти пав, уряд чаклунської Британії завжди мав щось гірше, чим можна тобі погрожувати.

Але Белатриса Блек була смертежеркою, що вселяла більше страху за всіх, крім самого Лорда Волдеморта. Вродлива й смертоносна чародійка, непохитно вірна своєму господарю. Вона була, якщо таке взагалі можливо, навіть більш садистською та злою, ніж Відомо-Хто, ніби намагалася перевершити свого господаря...

...це про неї знали всі, це всі вважали правдою про неї.

Але перед тим, як сказав професор Квірел, перед дебютом найжахливішої прислужниці Темного Лорда, була собі в Слизерині дівчинка, була тихою, переважно проводила час наодинці, нікому не шкодила. Уже після з'явилися вигадані історії про неї, змінені заднім числом спогади (Гаррі добре знав дослідження на цю тему). Проте тоді, доки вона відвідувала школу, найталановитішу відьму Гогвортсу всі вважали чемною дівчинкою (як сказав був професор Квірел). Її нечисленні друзі вкрай здивувалися, що вона приєдналася до смертежерів, і ще більш здивувалися, що вона приховувала так багато пітьми за тією сумною, мрійливою усмішкою.

Такою колись була Белатриса — найперспективнішою відьмою покоління — перед тим, як Темний Лорд викрав та зламав її, розбив на друзки та зібрав знову, прив'язав до себе на глибшому рівні темнішими за «Імперіус» методами.

Десять років Белатриса служила Темному Лордові, уби-

вала тих, кого він казав убити, катувала тих, кого він казав катувати.

А потім нарешті Темного Лорда було переможено.

Та жахіття для Белатриси не припинилося.

Десь всередині Белатриси досі міг бути хтось, хто кричав, кричав весь цей час, хтось, кого психіатричний цілитель зможе повернути. А може й ні — професор Квірел не міг знати напевно. Але в будь-якому разі вони могли...

...принаймні вони могли витягти її з Азкабану...

Белатрису Блек посадили в камеру найнижчого рівня Азкабану.

Гаррі було складно не уявляти, що він побачить, коли дістанеться її камери. Белатриси мала спочатку майже не боятися смерті, якщо вона досі жива.

Вони спустилися ще одним маршем сходів, ще трохи наблизилися до Смерти та Белатриси, Гаррі міг чути лише стукіт їхнього невидимого взуття. З гасових ламп лилося тьмяне оранжеве світло, слабка зелена цятка повільно летіла, блискуча фігура йшла за нею, її срібне світло подеколи змінювало інтенсивність.

Після багатьох спусків вони опинилися в коридорі, що завершувався не сходами, а останніми металевими дверима, і зелена цятка зависла навпроти них.

Серце Гаррі трохи заспокоїлося, доки вони спускалися в глибини Азкабану без жодних подій. Але тепер воно знову калатало. Вони були на дні, до тіней смерті було як рукою сягнути.

Замок тихо клацнув, коли професор Квірел його відімкнув.

Гаррі глибоко вдихнув та пригадав усе, що сказав йому професор Квірел. Складно буде не достатньо точно зіграти потрібну роль, щоб обдурити Белатрису Блек, — складно буде водночас утримувати патронус...

Зелена цятка зникла, і за мить з'явився метровий змії, більше не невидимий.

Гаррі штовхнув металеві двері невидимою рукою, і вони повільно й зі скреготом трохи розчинилися — лише трохи, і він зазирнув усередину.

Він побачив коридор, що завершувався кам'яною стіною. В середині не було жодного освітлення, крім того, що надходило від патронуса Гаррі. Цього було достатньо, щоб він побачив у коридорі зовнішні ґрати восьми камер, проте він не міг побачити, що всередині. Важливішим, втім, було те, що він не міг побачити, чи є хтось у самому коридорі.

— *Нічого не бачу*, — прошипів Гаррі.

Змії кинувся вперед, хутко поплазував підлогою.

За мить...

— *Вона с-сама*, — прошипів змії.

«Залишся», звернув Гаррі думку до патронуса, і той став навпроти дверей, ніби охороняв їх. Гаррі штовхнув двері ще раз, щоб ширше їх прочинити, і зайшов усередину.

У першій камері, яку побачив Гаррі, був засохлий труп, шкіра була сірою та поцяткованою, у деяких місцях було видно кістки, очей не було...

Гаррі заплющив очі. Він досі міг це зробити, бо був невидимим, він нічому не шкодив, заплющивши очі.

Він про це вже знав, він читав був про це на шостій сторінці підручника трансфігурації: в Азкабані залишалися доки не спливав строк ув'язнення. Якщо перед тим ти помирав, то тебе тримали мерцем. Якщо строк був довічний, то твоє тіло просто лишали в камері, доки камера не стане потрібною, а тоді просто кидали тіло до ями дементорів. Але

побачити це все одно було шоком, цей труп колись був *особистістю*, когось просто *залишили* там...

Світло в кімнаті заколихалося.

«Спокійно», звернув Гаррі думку до своєї серцевини. Професорові Квірелу не піде на користь, якщо патронус зникне через його сумні думки. Так близько до дементорів професор Квірел може просто впасти й померти. «Спокійно, Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес, спокійно!».

З цією думкою Гаррі знову розплющив очі — не можна було марнувати час.

У другій камері був лише скелет.

За ґратами третьої камери він побачив Белатрису Блек.

Щось цінне й незамінне всередині Гаррі вигоріло мов трава на сонці.

Зрозуміти, що жінка не скелет, а її голова — не череп, можна було лише за текстурою шкіри, що все одно відрізнялася від кістки, хай якою білою та блідою Белатриса стала у темряві, у своєму самотньому очікуванні. Чи то її погано годували, чи то все, що вона з'їдала, висмоктували тіні смерти: її очі ніби запали під повіками, губи здавалися надто зсохлими, щоб стулитися над зубами. Колір вивітрився з колись чорної матерії, в якій вона потрапила до тюрми, ніби дементори висмоктали і його. Цей одяг певно колись був відвертим, але тепер висів на скелеті й показував лише зморшкувату шкіру.

«Я її рятую, я її рятую, я її рятую», несамовито повторював Гаррі подумки, знов і знов, мов застосовував блокологію, бажав, щоб патронус не зникнув, щоб залишився й «захистив Белатрису від дементорів»...

У серці, у внутрішній серцевині, Гаррі зберіг увесь жаль та співчуття, бажання врятувати її від п'їтьми. Срібне проміння, що лилося крізь прочинені двері, пояскравішало від цієї думки.

А інша його частина, ніби він просто дозволив іншій частині розуму робити щось звичне, і не треба було навіть приділяти цьому уваги...

Холодний вираз опанував обличчя Гаррі, невидиме під каптуром.

— Привіт, моя люба Белло, — промовив крижаний шепіт.
— Сумувала за мною?

Розділ 53. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 3

Жінка-груп розплющила очі, мляві запалі кулі вдивлялися в ніщо.

— Збожеволіла, — пробурмотіла Белатриса різким голо-
сом, — видається, маленька Бела збожеволіла...

Професор Квірел спокійно та точно проінструктував був Гаррі, як він має поводитися в присутності Белатриси. Що саме треба вдавати, про що треба не забувати.

Тобі здалося доцільним, а може просто веселим, зробити так, щоб Белатриса закохалася в тебе, змусити її служити тобі.

Це кохання не зникне в Азкабані, як стверджував професор Квірел, бо для Белатриси воно не було щасливою думкою.

Вона кохає тебе цілковито й повністю, усією душею. Ти не відповідаєш взаємністю, проте вважаєш її корисною. Вона про це знає.

Вона була найсмертоноснішою твоєю зброєю, ти називав її своєю любов'ю Белою.

Гаррі пригадав ніч, коли Темний Лорд вбив його батьків: холодну втіху, презирливий сміх, цей високий голос смертельної ненависти. Було зовсім нескладно здогадатися, що сказав би Темний Лорд.

— Сподіваюся, ти не збожеволіла, любя Бело, — сказав крижаний шепіт. — Божевільні не корисні.

Очі Белатриси зблиснули, спробували сфокусуватися на

порожньому повітрі.

— Володарю... Я чекала на вас, але ви не прийшли... Я шукала вас, проте не знайшла... Ви живі... — вона тихо бурмотіла ці слова, якщо там і були емоції, Гаррі їх не розчув.

— *Покажи їй с-своє обличчя*, — прошипів змії у ногах Гаррі.

Гаррі відкинув каптур Плаща невидимости.

Відповідальна за керування обличчям частина Гаррі дивилася на Белу без жодних ознак жалю, лише з холодною, спокійною зацікавленістю. (Доки серцевина Гаррі думала «Я врятую тебе, я врятую тебе, хай що буде...»)

— Шрам... — пробурмотіла Белатриса. — Ця дитина...

— Так вони всі вважають, — вимовив голос Гаррі, і трохи хихикнув. — Ти шукала не там, люба Бело.

(Гаррі спитав був, чому професор Квірел не міг зіграти роль Темного Лорда, а професор Квірел зазначив, що не було жодного розумного пояснення, чому б *ним* заволоділа тінь Того-Кого-Не-Можна-Називати.)

Очі Белатриси втупилися в Гаррі, вона мовчала.

— *С-скажи ш-щось парс-селмовою*, — прошипів змії.

Гаррі обернувся до змія, щоб було зрозуміло, що він розмовляє з ним, і прошипів:

— *Раз два три чотири п'ять ш-шіс-ть с-сім віс-сім дев'ять дес-ять.*

Запала мовчанка.

— Тих, хто не боїться п'тьми... — пробурмотіла Белатриса.

— *Вона й зжере*, — прошипів змії.

— Вона й зжере, — прошепотів крижаний голос.

Гаррі не хотів думати про те, як професор Квірел отримав цей пароль. Його розум, що все одно про це розмірковував, припустив, що напевно був потрібен смертежер, тихе звуко-

ізольоване місце, та якась пальникова виманологія.

— Ваша паличка, — пробурмотіла Белатриса, — я забрала її з будинку Поттерів та сховала, володарю... під надгробною плитою праворуч від могили вашого батька... ви тепер вб'єте мене, якщо це все, що вам було потрібно... гадаю, я завжди хотіла, щоб ви мене вбили... але я тепер не пам'ятаю цього, це напевно була приємна думка...

Серце Гаррі стислося, це було нестерпно, та... та він не міг розплакатися, не міг дозволити патронусу зникнути...

На обличчі Гаррі промайнуло роздратування, його голос був різким:

— Годі маячні. Ти йдеш зі мною, люба Бело, хіба що тобі більш до вподоби товариство дементорів.

Лице Белатриси смикнулося від недовгого здивування, проте кінцівки й не поворухнулися.

— *Тобі доведеться її винес-сти*, — прошипів Гаррі до змія.
— *У неї не лиш-шилося волі на втечу*.

— *Так*, — прошипів змія, — *але не недооцінюй її, вона була найс-мертонос-снішою з воїнів*, — зелена голова попереджально опустилася. — *Мене варто було б боятис-ся, хлопче, навіть якби я був зморений голодом та на дев'ять дес-ятих мертвий. С-стережися її, не припус-скайс-ся жодної помилки у с-своїй грі*.

Зелений змія плавно виповз за двері.

Невдовзі зіщулений чоловік з жовтою шкірою та з переляканим обличчям під бородою зайшов у кімнату з паличкою в руці.

— Володарю? — тремтячим голосом сказав слуга.

— Роби як було сказано, — прошепотів Темний Лорд крижаним голосом, що був ще жахливішим через те, що надходив з тіла дитини. — І не дозволяй своєму патронусу колихатися. Пам'ятай, якщо я не повернуся, то не буде тобі винагороди, і мине чимало часу, перш ніж твоїй родині дозволять

померти.

Вимовивши ці страхітливі слова, Темний Лорд натягнув плащ-невидимку на голову та зникнув.

Зіщулений слуга відчинив двері камери Белатриси, дістав з мантії крихітну голку та штрикнув нею людинку-скелет. Виступила єдина крапля крові, що невдовзі всоталася в невеличку ляльку, що її слуга поклав поряд на підлозі. Тоді він почав читати чари пошепки.

Невдовзі поряд на підлозі виникнув другий живий скелет, що нерухомо лежав. Потім слуга ніби завагався, доки з порожнього повітря не пролунав парселмовою нетерплячий наказ. Тоді слуга вказав паличкою на Белатрису та вимовив слово, і живий скелет, що лежав у ліжку, став голим, а скелет на підлозі одягненим у її вицвілий одяг.

Слуга відірвав невеличку смужку тканини з сукні, що лежала на нібито трупі. А з власної мантії цей переляканий чоловік дістав скляну пляшку з рештками золотої рідини на дні. Цю пляшку він приховав у куті, поклавши зверху вицвілу тканину, що майже зливалася з сірою металевою стіною.

Наступний помах палички підняв людину-скелет з ліжка у повітря, і майже таким саме рухом одягнув її у чорну мантію. Він поклав звичайну на вигляд пляшку шоколадного молока їй у руку, а крижаний шепіт наказав Белатрисі схопити пляшку й почати з неї пити, що та й зробила, на її обличчі досі був лише подив.

Тоді слуга зробив Белатрису невидимою, зробив себе невидимим, і вони пішли. Двері за їхніми спинами зачинилися з клацанням, бо спрацював зам'ок, і коридор за дверима знову занурився в темряву. Ніщо не змінилося, крім невеличкої прихованої пляшки в кутку однієї з камер і свіжого трупа, що лежав на підлозі.

Раніше, у закинутій крамниці, професор Квірел сказав був Гаррі, що вони скоять бездоганний злочин.

Гаррі вже збирався процитувати поширене прислів'я, що бездоганних злочинів не існує, але подумав про це дві третини секунди, згадав мудріше прислів'я та стулив пельку посеред речення.

Що, ти гадаєш, ти знаєш і звідки, ти гадаєш, ти це знаєш?

Якщо ти скоїв бездоганний злочин, про який ніхто ніколи не дізнається, то яким чином хтось може *знати*, що бездоганних злочинів не існує?

І якщо подумати про це таким чином, ставало очевидним, що, напевно, бездоганні злочини скоювали *повсякчасно*, і судовий слідчий записував це як смерть від природних причин, чи в газеті повідомлялося, що крамниця ніколи не була прибутковою і тому нарешті пішла з бізнесу...

Коли наступного ранку Белатрису Блек знайдуть мертвою у камері в Азкабані, з якого (як усі знали) ніхто ніколи не тікав, не буде розтину. Ніхто не здивується. Вони просто зачинять за собою коридор, а «Щоденний віщун» надрукує про це некролог наступного дня...

...такий бездоганний злочин спланував професор Квірел.

І не професор Квірел усе зіпсував.

Розділ 54. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 4

Слабка зелена цятка рухалася попереду, щоб задавати темп, а за нею йшла яскрава срібна фігура, всі інші дійові особи були невидимими. Вони пройшли п'ять секцій коридору, повертали праворуч п'ять разів та піднялися на п'ять маршів сходів. А коли Белатриса допила другу пляшку шоколадного молока, їй дали тверді плитки шоколаду.

Тепер вона доїла третю плитку шоколаду, і з її горла почулися дивні звуки.

Лише за деякий час Гаррі зрозумів, зміг обробити звуки, схожих на які він ще ніколи не чув. Ритм був зіпсованим, майже невпізнаним, Гаррі довго не міг збагнути, що Белатриса плаче.

Белатриса Блек плакала, найстрашніша зброя Темного Лорда плакала, вона була невидимою, проте їх можна було почути навіть зараз — тихі жалюгідні звуки, які вона намагалася стримати.

— Це насправді? — запитала Белатриса. До її голосу повернулася тональність, це вже не був шепіт мерця, голос зміцнів та сформулював питання, — це насправді?

«Так», подумала частина Гаррі, що симулювала Темного Лорда, «тепер замовкни».

Він не міг вимовити ці слова губами, просто не міг.

— Я знала... що ви... прийдете по мене... колись, — голос Белатрисы тремтів та ламався, коли вона набирала повітря для тихих схлипувань. — Я знала... що ви живі... що ви прийдете... по мене... володарю... — довге втягування повітря, ні-

би від неймовірного подиву, — і що навіть коли... ви прийдете... ви все одно не кохатимете мене... ніколи... ви ніколи не відповісте на моє кохання... ось чому... вони не змогли забрати... в мене кохання... хоч я й не пам'ятаю... не пам'ятаю багато всього... хоча не знаю, що саме забула... але пам'ятаю, як кохаю вас, володарю...

У серце Гаррі ніби встромили ніж — він ніколи не чув нічого настільки жахливого, йому хотілося знайти й вбити Темного Лорда лише за це...

— Вам досі... є з мене користь... володарю?

— Ні, — прошипів Гаррі без жодної думки, видавалося, він розмовляє автоматично, — я зайшов в Азкабан подихати свіжим повітрям. Звісно мені є з тебе користь! Не став дурних питань.

— Але... я слабка, — сказала Белатриса, і не стримала глибокого схлипування, що здавалося аж надто гучним у коридорах Азкабану, — я більше не можу вбивати для вас, володарю, вони все з'їли, з'їли мене всю, я заслабка, щоб битися, навіть я тепер вам...

Розум Гаррі несамовито шукав спосіб заспокоїти її, хоча з губ Темного Лорда не зійде жодне слово турботи.

— Бридка, — сказала Белатриса таким голосом, ніби забила останній цвях у власну труну, вбила останню надію. — Я бридка, це вони теж з'їли, я... я більше не вродлива, ви навіть... не зможете... використати мене... як винагороду... для своїх слуг... навіть Лестранжі... не захочуть... більше... завдавати мені болю...

Яскрава срібна фігура зупинилася.

Бо Гаррі зупинився.

«Темний Лорд, він...» частина Гаррі, що була м'якою та вразливою кричала від жаху, намагалася не визнати дійсність, відмовлялася розуміти, а його холодніша та міцніша частина завершила думку: «Вона підкорялася йому в цьому,

як підкорялася в усьому іншому».

Зелена цятка нетерпляче зарухалася, закликала вперед.

Срібний гуманоїд не зрушив з місця.

Белатриса схлипувала сильніше.

— Я... я не... я не можу... бути корисною... тепер...

Гігантські руки стисли Гаррі, витискали його ніби ганчірку, намагалися розчавити його серце.

— Будь ласка, — прошепотіла Белатриса, — просто вбийте мене... — тепер її голос здавався спокійним, коли вона сказала це. — Будь ласка, володарю, вбийте мене, у мене немає причин жити, я більше не корисна для вас... я лише хочу, щоб це припинилося... будь ласка, зробіть мені боляче востаннє, володарю, зробіть мені боляче, доки я не припиню... я кохаю вас...

Нічого сумнішого Гаррі в житті не чув.

Яскрава срібна фігура патронуса Гаррі блимнула...

Колихнулася...

Пояскравішала...

Гнів здіймався всередині Гаррі, лють на Темного Лорда, що скоїв це, лють на дементорів, на Азкабан, на світ, що дозволяв такі жахіття, це все лилося його рукою в паличку й прямо в патронуса, не було жодного способу заблокувати це, він спробував це зупинити, та нічого не сталося.

— Володарю! — прошепотів змінений голос професора Квірела. — Я втрачаю контроль над закляттям! Допоможіть мені, володарю!

Патронус яскравішав і яскравішав, він набирив силу швидше, ніж у день, коли Гаррі знищив був дементора.

— Володарю! — нажахано прошепотів силует. — Допоможіть! Усі його відчують, володарю!

«Усі його відчують», подумав Гаррі. Він ясно бачив це в уяві: як в'язні в камерах прокидаються від того, що холод і

тьма відступають, а на їхньому місці з'являється цілюще світло.

Кожна видима поверхня тепер сліпила, ніби біле сонце відбитим світлом, силуети Белатриси-скелета та довгов'язого чоловіка тепер були ясно видні у сяянні, закляття розілюзнення були нездатні встигати за цим неземним промінням. Лише Плащ невидимості зі смертельних реліквій витримав.

— Володарю! *Ви маєте зупинити це!*

Але Гаррі вже не мав волі зупинити це, він уже не хотів зупиняти це. Він відчував це — як дедалі більше іскор життя в Азкабані захищав його патронус — *він розгортався, ніби крила під сонцем, і від цієї думки повітря навкруги перетворилося на срібло, Гаррі знав, що треба робити.*

— *Благаю, володарю!*

Він пропустив слова повз вуха.

«Дементори у своїй ямі були далеко, але Гаррі знав, що може знищити їх навіть з цієї відстані, якщо світло буде достатньо яскравим, він знав, що сама смерть не витримає, якщо він не буде стримуватися, якщо він зірве печатки з усіх брам всередині себе, наповнить колодязі закляття найглибиннішими частинами свого духу, усім своїм розумом, усією волею, віддасть цілковито все закляттю...».

І в цій середині Сонця, лише трохи тьмяніша тінь рухалася вперед з простягнутою в благанні рукою.

НЕПРАВИЛЬНО

НЕ ТРЕБА

Раптове лиховісне передчуття ударилося об сталеву впевненість Гаррі, страх і непевність боролися з яскравою метою, ніщо інше не змогло б на нього вплинути. Силует зробив ще крок до нього, і ще один, лиховісне передчуття стягнуло точки страшенної катастрофи. І ніби від відра холодної води, Гаррі побачив, зрозумів наслідки того, що він

робив, небезпеку та пастку.

Якби хтось дивився ззовні, то побачив би, як середина сонця яскравішає та тьмяніє...

Яскравішає та тьмяніє...

...і гасне, гасне, гасне доки не перетворюється на звичайне місячне сяйво, що в порівнянні здавалося цілковитою темрявою.

У цій темряві місячного сяйва стояв високий чоловік з простягнутою з благанням рукою, лежала на підлозі жінка-скелет зі спантеличеним обличчям.

І стояв на колінах досі невидимий Гаррі. Страшніша небезпека минула, і тепер Гаррі старався не знепритомніти, і підтримувати закляття на цьому слабшому рівні. Він щось спустошив у собі, і сподівався, що нічого не втратив назавжди... Він мав би розуміти, мав би пам'ятати, що не лише магія живила чари патронуса...

— Дякую, володарю, — прошепотів чолов'яга.

— Дурень, — вимовив голос хлопця, що вдавав Темного Лорда. — Хіба я не попереджав тебе, що закляття може бути фатальним, якщо не контролювати свої емоції?

Звісно, очі професора Квірела не розширилися.

— Так, володарю, я розумію, — тремтячим голосом сказав слуга Темного Лорда, та обернувся до Белатриси...

Вона повільно підводилася з підлоги, ніби дуже, дуже стара жінка-магл.

— Як весело, — прошепотіла Белатриси, — тебе ледь не вбили чари патронуса... — хихотіння, що звучало, ніби хтось прочищав інструмент для хихотіння. — Я певно могла б тебе покарати, якби володар заморозив тебе на місці й у мене були ножі... можливо, я таки можу бути корисною? О, я почуваюся трохи краще, як дивно...

— Помовч, люба Бело, — крижаним голосом сказав Гаррі,

— доки я не дозволю тобі розмовляти.

Відповіді не було, що означало покірність.

Слуга підняв жінку-скелет у повітря, знову зробив її невидимою, і одразу сам зникнув зі звуком розбитого яйця.

Вони пішли далі коридорами Азкабану.

І Гаррі знав, що коли вони проходили повз, в'язні у камерах прокидалися, а страх відступав на неоціненну мить, можливо, вони навіть відчували якесь зцілення, коли світло проходило поряд, а потім це все зникало, і поверталися холод і тьма.

Гаррі дуже намагався не думати про це.

Інакше його патронус набиратиме силу, доки не спопелить кожного дементора Азкабану, доки не засяє достатньо яскраво, щоб знищити їх навіть з цієї відстані...

Інакше його патронус набиратиме силу, доки не спопелить кожного дементора Азкабану, і використає як паливо все життя Гаррі цілком.

У кімнатах аврорів на верхівці Азкабану одна трійця аврорів хропіла у бараках, одна трійця аврорів набиралася сил у кімнаті відпочинку, і одна трійця аврорів чергувала у командній кімнаті — пильнувала. Командна кімната була простою, але великою, з трьома стільцями позаду, у яких сиділи аврори. У кожного в руці була паличка, щоб підтримувати патронусів. Три яскраві білі створіння крокували навпроти вікна, захищали їх від страху дементорів.

Вони зазвичай сиділи подалі й грали в покер, і не дивились у вікно. Так, з нього можна було побачити трохи неба, і навіть на годину чи дві виходило сонце щодня, але з вікна також було видно головну яму пекла.

На випадок, якщо дементор захоче підлетіти й щось сказати.

Аврор Лі нізащо б не погодився на службу тут, і начхати на потрібну платню, якби йому не треба було підтримувати родину. (Його насправді звали Ксіаогуанг, але всі його називали просто Майк; він назвав дітей Су та Као, і сподівався, що так їм буде легше.) Єдиною розрадою, крім грошей, було те, що принаймні його товариші чудово грали в драконовий покер. Хоча за їхніх умов *не* грати чудово було складно.

Це була їхня п'ять тисяч триста шістдесят пошта гра, і у Лі були найкращі карти з п'ятдесят третьої сотні. Була субота лютого, грали три гравці, відповідно, він міг змінити масть будь-якої однієї закритої карти, крім двійки, трійки та сімки. А цього було достатньо, щоб зібрати корпус-до-корпусу з єдинорогів, драконів та сімок...

З іншого боку стола Джерард Маккаскер підвів погляд з карт до вікна й почав витріщатися.

На диво швидко в Лі виникло погане передчуття.

Якщо на його сімку чирви подіє модифікатор дементора й перетворить на шістку, то в нього залишиться звичайнісінька пара, і Маккаскер може виграти...

— Майку, — сказав Маккаскер, — а що це з твоїм патронусом?

Лі озирнувся.

Його срібний борсук відвернувся від спостереження за ямою та втупився вниз на щось, що міг бачити лише він.

За мить качка з місячного сьйва Барі та яскравий мурахоїд Маккаскера зробили те ж саме: витріщилися вниз.

Аврори презирнулися й зітхнули.

— Я скажу їм, — зголосився Барі. За протоколом треба було відправити трьох аврорів, що відпочивали, але не спали, дослідити будь-що незвичне. — Можливо, заміню одного з них та подивлюся спіраль «В», якщо ви двоє не

проти.

Лі презирнувся з Маккаскером, і вони обидва кивнули. Проникнути в Азкабан було нескладно, якщо грошей достатньо, щоб найняти могутнього чарівника, і наміри достатньо гідні, щоб залучити когось, хто здатен викликати патронуса. Багато хто проникав в Азкабан заради друзів, щоб дати їм пів дня часу з патронусом, можливість бачити справжні сни замість кошмарів. Щоб залишити їм прихований у їхній камері запас шоколаду і цим підвищити шанси пережити строк в Азкабані. А аврори-охоронці... ну, якщо вас упіймають, то, напевно, вийде переконати аврорів забути про цей злочин за відповідний хабар.

Для Лі відповідний хабар був у межах між двома кнатами та серпиком. Він ненавидів це місце.

Але в Барі Однорука була дружина, а в дружини рахунки від цілителів, а хто міг дозволити собі найняти когось здатного проникнути в Азкабан, міг дозволити собі й дати на лапу Барі серйозну суму, якщо саме він упіймає порушника.

За мовчазною згодою, бо ніхто не хотів першим пропонувати це вголос, вони спочатку завершили партію в покер. Лі виграв, адже жоден дементор насправді не з'явився. А тоді вже й патронуси припинили витріщання й повернулися до звичайного обходу, тому, напевно, нічого не сталося, проте процедура є процедура.

Коли Лі закріпив весь банк, Барі всім офіційно кивнув та підвівся з-за стола. Довгі білі пасма волосся старшого чоловіка терлися об його фасонну червону мантію, а мантія терлася об металеву підлогу командної кімнати, доки Барі йшов до дверей, що вели до раніше вільних аврорів.

Лі відсортували були до Гафелпафу, і подеколи йому було важко сприймати такі речі. Але Барі показував їм усім світлини, і без сумнівів треба було дати людині допомогти своїй хворій дружині, особливо враховуючи, що в нього лиши-

лося лише сім місяців до пенсії.

Слабка зелена цятка пливла металевим коридором, а срібний гуманоїд, що тепер був трохи тьмянішим, ішов за нею. Подеколи срібна фігура спалахувала, особливо коли вони проминали одні з величезних металевих дверей, проте завжди знову згасала.

Лише очима неможливо було побачити невидимих інших: одинадцятирічний Хлопчик-Що-Вижив, живий скелет Белатриса Блек та багатозільнугий професор захисту Гогвортсу йшли разом Азкабаном. Якщо це був початок анекдоту, то Гаррі не знав завершення.

Вони проминули ще чотири марші сходів, а тоді грубий голос професора Квірела рівно й без емоцій сказав: «наближається аврор».

Гаррі надто довго обмірковував це, напевно цілу секунду, а коли збагнув, у його кров надійшов адреналін, і він згадав, що вони з професором Квірелом обговорювали були, що робити в цьому випадку. Тоді Гаррі крутнувся на місці й побіг туди, звідки вони прийшли.

Гаррі дістався найближчого маршруту сходів і поспіхом ліг на третю згори сходинку, холодний метал був твердим, попри плащ та мантію. Він підвів голову й визирнув з-за сходинок, але не зміг побачити професора Квірела. Це означало, що він був поза досяжністю дурних заклять.

Яскравий патронус підійшов до нього та ліг поряд на сходинку нижче, адже його теж не мають бачити.

Ледь чутно було вітер та свист повітря, а тоді звук від того, що невидиме тіло Белатрисы опустилося на сходинку ще нижче, від неї нічого не було потрібно, крім...

— Лежи спокійно, — холодно прошепотів він високим голосом, — і тихо.

І був спокій, і тиша.

Гаррі доторкнувся паличкою до сторони металевої сходинки поряд з собою. Якби на його місці був будь-хто інший, то йому довелося б дістати з кишені кнат... чи відірвати клаптик тканини від мантії... чи відкусити шматочок одного з нігтів... чи знайти достатньо велику крихту каміння, щоб її можна було бачити, і вона була достатньо міцною, щоб не розсипатися й не рухатися, доки він торкався б до неї паличкою. Але Гаррі зі всемогутньою силою часткової трансфігурації міг використовувати будь-яку матерію під рукою.

Тридцять секунд, і Гаррі з гордістю став власником викривленого дзеркала, і...

— *Вінгардіум Левіоза*, — прошепотів Гаррі якомога тихіше.

...левітував його над сходами, і спостерігав за допомогою цієї викривленої поверхні майже за всім коридором, де невидимий професор Квірел чекав.

Тоді Гаррі почув далекий звук кроків.

І побачив фігуру (у дзеркалі було складно побачити подробиці) людини у червоній мантії, що спустилася сходами, і зайшла до нібито порожнього коридору. Її супроводжував невеличкий патронус-тварина, хто саме Гаррі не міг розібрати.

Аврора захищало блакитне мерехтіння, складно було сказати точніше, але принаймні це Гаррі бачив, аврор був під захистом посилених щитів.

«Дідько», подумав Гаррі. Згідно з професором захисту, ключовим у мистецтві бою було старатися створити захист, що міг заблокувати все, що хтось інший може кинути у вас, і водночас намагатися атакувати тим, що ймовірно не заблокує їхній поточний захист. Відповідно, найлегшим

методом виграти будь-яку справжню битву — професор Квірел повторював це знову й знову — було пристрелити ворога перед тим, як той взагалі встигне створити щит, з-за спини чи з достатньо близької відстані, щоб він не встиг ані ухилитися, ані протидіяти вчасно.

Хоча, можливо, у професора Квірела вийде вистрелити у спину, якщо...

Але аврор зупинився після трьох кроків коридором.

— Гарне розілюзнення, — сказав суворий чоловічий голос, якого Гаррі не впізнавав. — Тепер покажи себе, інакше ти *справді* потрапиш у халепу.

Тоді фігура високого бородатого чолов'яги стала видимою.

— І ти з патронусом, — вимовив суворий голос. — Виходь теж. *Зараз*.

— Нерозумно, — сказав грубий голос довгов'язого чолов'яги. Тепер це був не нажаханий голос слуги Темного Лорда — раптом він став голосом професійного шантажиста й компетентного злочинця. — Ти не хочеш знати, хто за мною стоїть. Повір, не хочеш. П'ятсот галеонів прямо зараз у руки, якщо ти просто підеш геть. Великі неприємності для кар'єри, якщо відмовишся.

Запала довга мовчанка.

— Слухай, хай хто ти там є, — пролунав суворий голос. — Видається, ти не розумієш, як це працює. Мені начхати, за тобою стоїть Луціус Мелфой чи Албус хай йому Дамблдор. Ви *всі* виходите, я сканую кожного, а *тоді* ми обговорюємо, скільки вам це коштуватиме...

— Дві тисячі галеонів, це остання пропозиція, — сказав грубий голос, тепер у ньому чулася погроза. — Це в десять разів більше за стандартну суму і більше, ніж ти заробляєш на рік. І повір мені, якщо ти побачиш щось, що не маєш побачити, то пожалкуєш, що не взяв ці...

— Мовчати! — гаркнув суворий голос. — У тебе рівно п'ять секунд, щоб покласти паличку, доки я тебе не поклав. П'ять, чотири...

«Що ви робите, професоре Квірел?» гарячково думав Гаррі. «Атакуйте першим! Принаймні створіть щит!».

— ...три, два, один! *Заклятус!*

Барі витріщався, мурахи бігали йому по спині.

Паличка чоловіка перемістилася була так швидко, ніби вона явилася туди, а його закляття зараз сумирно сяяло біля неї: не заблоковане, не скасоване, не віддзеркалене, а *спіймане*, ніби муха у мед.

— Тепер я пропоную лише п'ятсот галеонів, — сказав чоловік холоднішим, офіційнішим голосом. Він сухо посміхнувся, і ця посмішка не пасувала бородатому обличчю. — І тобі доведеться погодитися на чари пам'яті.

Барі вже змінив гармоніки своїх щитів, щоб його власний проклин не зміг крізь них пройти, вже нахилив паличку у захисну позицію, вже підвів свою зміцнену штучну руку так, щоб мати змогу заблокувати все, що можливо, уже подумки використовував безмовні закляття, щоб додати шарів до своїх щитів...

Чоловік не дивився на Барі. Натомість він з цікавістю тичав у закляття Барі, що досі коливалося на кінці палички чоловіка. Він діставав червоні іскри й відкидав їх пальцями, повільно розбирав проклин, ніби той був дитячою головоломкою.

Чоловік не створив жодного щита.

— Скажи, — промовив він знудженим голосом, що не пасував цьому грубому горлу. Барі б вирішив, що використано

багатозільну настоянку, якби міг повірити, що хтось може так мистецьки використовувати магію з чужого тіла, — що ти робив в останню війну? Підставлявся під удар, чи тримався подалі від небезпеки?

— Під удар, — сказав Барі. У його голосі був сталевий спокій аврора з майже сотнею років бойового стажу, за сім місяців до обов'язкової пенсії. Навіть Дикозор Муді не зміг би це вимовити твердіше.

— Доводилося битися зі смертежерами?

Тепер на обличчі Барі грала невесела посмішка.

— З двома водночас, — це були двоє з довірених воїнів-убивць Відомо-Кого, особисто треновані своїм темним господарем. Два смертежери проти одного Барі. Це був найважчий бій у житті Барі, але він вистояв, і втратив лише лівицю.

— Ти їх убив? — видавалося, чоловік просто цікавився, він продовжував витягати нитки вогню зі значно зменшеного прокльону наприкінці його палички, тепер його пальці спітнали з магії Барі невеличкі візерунки перед тим, як перетворити їх на ніщо.

Піт виступив під мантією Барі. Він мигцем дістав дзеркало з пояса металевою рукою.

— Барі Майкові, потрібна підмога!

Була павза, а потім тиша.

— Барі Майкові!

Дзеркало в його руці було тьмяним та нічого не показувало. Барі повільно прикріпив його назад до пояса.

— Я доволі давно востаннє бився з серйозним опонентом, — сказав чоловік, так і не глянувши на Барі. — Спробуй не надто мене розчарувати. Можеш атакувати коли будеш готовий. Чи можеш піти з п'ятьма сотнями ґалеонів.

Запала довга мовчанка.

Тоді повітря заверещало, ніби металом різали скло, коли

Барі рубонув паличкою вниз.

Гаррі ледве бачив, ледве міг щось розібрати серед усього світла й спалахів. Поверхня дзеркала була бездоганною (вони вже практикували цю тактику в Легіоні Хаосу), але сцена була замаленькою, та Гаррі здавалося, що він нічого не збагнув би, навіть якби стояв за метр від бою. Усе коїлося надто *швидко*: червоні струмені відбивалися синіми щитами, зелені сітки світла спліталися разом, якісь тіні з'являлися й зникали. Він не міг навіть зрозуміти, хто що створював, лише бачив, що аврор кричав закляття одне за іншим і шалено ухилився, а багатозільнутий професор Квірел стояв на місці й тихо злегка змахував паличкою, хоча подеколи вимовляв слова невідомих мов, через які усе дзеркало заповнювало біле світло, а потім було видно, що половина щитів аврора зникла, а він похитнувся назад.

Гаррі бачив демонстраційні дуелі між найсильнішими семикласниками, та поточна дуель була настільки вищою за ті, що мозок Гаррі занімів від того, який перед ним довгий шлях. Жоден семикласник не протримався б і пів хвилини проти аврора, усі три війська сьомого року разом не змогли б навіть подряпати професора захисту...

Аврор упав на землю, він тримався на руці й коліні, друга рука несамовито жестикулювала, він викрикував слова у відчаї, декілька заклять Гаррі впізнав, і всі вони були закляттями-щитами, а навколо аврора крутилася зграя тіней, що нагадували вир бритв.

А тоді Гаррі побачив, як багатозільнутий професор Квірел підкреслено вказав паличкою туди, де аврор провів на колінах останні миті битви.

— Здавайся, — сказав грубий голос.

Аврор кинув щось невимовне.

— Тоді, — сказав голос, — *Авада...*

Час ніби вкрай сповільнився, ніби можна було почути окремі склади, «*Ke*», «*Da*» і «*Vra*», був час побачити, як аврор відчайдушно намагався кинутися вбік. Але хоч усе й відбувалося так повільно, не було часу *зробити* щось, не було часу навіть розтулити губи й закричати «*HI*», не було часу, щоб поворухнутися, можливо навіть на думки.

Часу вистачило лише на одне безнадійне бажання, щоб невинна людина не померла...

І яскрава срібна фігура стала перед аврором.

Стала лише за частку секунди перед тим, як зелене світло влучило у ціль.

Барі несамовито намагався вивернутися вбік і не знав, чи в нього вийде...

Він сфокусував погляд на своєму опоненті та дедалі ближчій смерті, тому лише на мить побачив контури сліпучого силуету, патронуса, що був яскравішим за всі, що Барі будь-коли бачив, цього ледве вистачило, щоб він розпізнав неможливу форму, перед тим, як зелене й срібне світла зіткнулися й згасли. *Обидва згасли. Смертельне прокляття заблокували*, а тоді в нього заболіли вуха від звуку, і він побачив, що його жажливий опонент кричить, кричить, кричить, стиснув голову та кричить, і починає падати, а Барі вже падає...

Барі впав на землю через власний несамовитий кидок. Вивихнуте ліве плече та зламане ребро запротестували. Барі проігнорував біль, впорався знову стати на коліна, підвів

паличку, щоб паралізувати опонента. Він не розумів, що коїться, проте знав, що це його єдиний шанс.

— *Закляктус!*

Червоне закляття полетіло до чоловіка, що падав, розірвалося на частини й зникло — не через щити. Барі міг навіть *бачити* це, як повітря навколо його опонента, що впав та кричить, колихалося.

Барі міг відчутти це як страшенний тиск на його тіло — потік магії зростав, зростав і зростав, наближався до жахливої точки переламу. Інстинкти волали, щоб він тікав, доки все не вибухнуло. Це були не чари, не прокляття — це чаклунство знавісніло. Та Барі навіть не встигнув піднятися на ноги...

А чоловік відкинув свою паличку подалі (він відкинув свою паличку!), і за секунду він зовсім зникнув.

На землі нерухомо лежав зелений змії, він був нерухомим ще до чергового паралітичного закляття Барі, яке той викликав рефлекторно. Воно влучило, не зустрівши жодного опору.

Коли страшенний потік та тиск почали розсіюватися, а знавісніле чаклунство вгамувалося, вражений Барі помітив, що крик тривав. Тільки він звучав інакше, ніби кричав хлопчик, і лунав зі сходів, що вели на нижчий рівень.

Цей крик теж спинився, і тоді запанувала тиша, якщо не зважати на нерівне дихання Барі.

Його думки були повільними, спантеличеними, безладними. Його опонент був *божевільно* могутнім, це була не дуель, це більш скидалося на його перший рік стажування на аврора, коли він намагався битися з мадам Тармою. Смертежери не були варті й десятої його частини, Дикозор Муді не був йому рівним... і хто, що, як, заради яєць Мерліна, заблокувало *смертельне прокляття*?

Барі зібрав достатньо сил, щоб торкнутися паличкою ре-

бра й пробурмотіти закляття зцілення, а потім зробити те ж саме з плечем. Це забрало більше енергії, ніж мало б, забагато забрало, його магія була на волосину від повного знесилення. Він уже не був здатен щось зробити з рештою порізів та синців, не міг посилити жалюгідні рештки своїх щитів. Він міг лише підтримувати свого патронуса.

Барі глибоко, важко вдихнув, вирівняв своє дихання як міг, а тоді заговорив.

— Ти. Хай хто ти там є. Виходь.

Запала тиша, і Барі спало на думку, що цей хтось може бути непритомним. Він не розумів, що щойно сталося, проте він чув крик...

Ну, був один метод це перевірити.

— Виходь, — сказав Барі суворішим голосом, — або я почну застосовувати прокляття широкої дії.

Він напевно не зміг би, навіть якби спробував.

— Зачекайте, — пролунав голос хлопчика, *маленького* хлопчика — високий, тонкий і тремтячий, ніби хтось стримував втому чи сльози. Голос ніби наблизився. — Будь ласка, зачекайте. Я... виходжу...

— Скинь невидимість, — прогарчав Барі. Він був надто стомлений для антирозілюзнення.

За мить з-під плаща-невидимки з'явилося обличчя хлопчика, Барі побачив чорне волосся, зелені очі, окуляри та яскраво червоний шрам у формі блискавки.

Якби в нього було на двадцять років менше досвіду, він напевно кліпнув би. Натомість він бовкнув щось, чого напевно не варто було казати в присутності Хлопчика-Що-Вижив.

— Він, він, — схлипував хлопець. Його молоде лице було переляканим та втомленим, сльози досі струменіли його щокми, — він викрав мене і змусив викликати мого патронуса... він сказав, що вб'є мене, якщо я цього не зроблю... тільки я не міг дозволити йому вбити вас...

Барі досі був спантеличеним, проте все повільно починало ставати на місце.

Гаррі Поттер, єдиний чарівник, що пережив смертельне прокляття. Можливо, Барі й вдалося б ухилитися від зеленої смерти, він точно докладав усіх зусиль, проте якби це питання розглядав Чарверсуд, то було б вирішено, що він у боргу за життя перед шляхетним родом Поттерів.

— Ясно, — значно лагідніше прогарчав Барі. Він почав йти до хлопця. — Синку, мені шкода, що тобі довелося через таке пройти, проте ти маєш кинути плащ і паличку.

Решта Гаррі Поттера з'явилася з-під плаща. Його оздоблена синім гогвортська мантія просякла потом, а правиця стискала одинадцятидюймову паличку з гостролиста так міцно, що побіліла.

— Паличку, — повторив Барі.

— Вибачте, — прошепотів одинадцятирічний хлопчик, — ось.

Він витягнув паличку у напрямку Барі.

Барі ледь зупинив себе, щоб не нагримати на травмованого хлопця, що щойно врятував йому життя. Натомість він із зітханням стримав імпульс і просто простягнув руку, щоб забрати паличку.

— Слухай, синку, *справді* не можна направляти паличку на...

Кінець палички злегка крутнувся під рукою Барі, і хлопчик прошепотів «Сомніум».

Гаррі витріщився на тіло аврора на підлозі. Відчуття триумфу не було — лише нищівний розпач.

(Навіть тоді ще могло бути не запізно.)

Гаррі озирнувся на нерухомого зеленого змія.

— *Вчителю?* — прошипів Гаррі. — *Друже? Будь лас-ска, ти живий?*

Нездоланний страх заповнив серце Гаррі. У ту мить він зовсім забув, що щойно бачив, як професор захисту намагався вбити офіцера поліції.

Гаррі направив паличку на змія і почав вимовляти слово «*Інервація*», і лише тоді його мозок прокинувся й накричав на нього.

Він не смів використовувати магію на професорі Квірелі.

Гаррі відчув був це — пекучий, несамовитий біль у голові, ніби його мозок от-от розпадеться навпіл. Він відчув це — як магія професора Квірела та його магія зійшлися в антигармонії, і справдилася лиха вість. Ось що таке таємниче й жахливе станеться, якщо Гаррі та професор Квірел надто наблизяться один до одного, чи застосують один на одному магію, чи якщо *їхні закляття навіть торкнуться одне одного*, виникне неконтрольований резонанс їхніх магій...

Гаррі витріщився на змія, він навіть не міг побачити, чи той дихає.

(Минали останні секунди.)

Він озирнувся й втупився в аврора, що бачив був Хлопчика-Що-Вижив. Він знав.

Увесь розмах катастрофи навалився на Гаррі, ніби вага у сто тисяч тонн. Так, йому вдалося приспати аврора, проте тепер він нічого не міг вдіяти, не було шансів на порятунок, місія зазнала краху, усе зазнало краху, *він* зазнав краху.

Приголомшений, розгублений, у розпачі він *не подумав про це*, не побачив очевидного, не згадав, звідки надходять усі відчуття безнадії, не збагнув, що йому досі треба знову викликати чари справжнього патронуса.

(А тоді вже стало запізно.)

Аврор Лі та аврор Маккаскер переставили стільці навколо стола, тому вони побачили його одночасно — голий, худий мов скелет жах, що висів за вікном. У них з'явився головний біль лише від цього видовища.

Вони обидва почули голос, ніби давно мертвий труп вимовив ці слова, а самі слова постаріли й померли.

Слухати дементора було боляче.

— Белатриса Блек поза камерою, — сказав він.

На мить від жаху запала мовчанка, а потім Лі вистрибнув зі стільця й побіг до комунікатора, щоб викликати підкріплення з міністерства, а Маккаскер схопив дзеркало та почав якомога швидше попереджати трьох аврорів, що пішли на обхід.

Розділ 55. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 5

У коридорі з глибокими борознами, що нагадував руїну, хлопчик повільно повз уперед під світлом гасових ламп. Одна його рука була простягнута до нерухомого змія, що був його вчителем.

Гаррі уже був лише в метрі від тіла змії, коли вперше відчув його — ніби легкий лоскіт на межі сприйняття.

Хай і таке слабке, але лиховісне передчуття...

Отже, професор Квірел був *живим*.

Думка не призвела до жодної радості — лише до чогось на кшталт сухого відчаю.

Гаррі все одно невдовзі впіймають, і хай як він намагатиметься все пояснити, все одно для репутації буде не дуже. Ніхто більше йому не довірятиме, усі вважатимуть його наступним темним лордом, вони не допоможуть йому, коли прийде час битися з Лордом Волдемортом, Герміона зневіриться у ньому, напевно навіть Дамблдор шукатиме іншого героя...

...мабуть, вони просто відправлять його додому до батьків.

Він зазнав краху.

Гаррі поглянув на оглушене тіло офіцера поліції на підлозі, на вже суху кров від легких порізів та ударів, вигорілі клапті витончено вишитої червоної мантиї.

Гаррі був дурнем. *Не треба* було оглушувати офіцера поліції, треба було просто *наполягати* на версії, ніби його викрав професор Квірел...

«Можливо ще не запізно», прошепотів якийсь голос зсередини. «Ти ще можеш виправити цю помилку. Аврор тебе бачив, він пам'ятає, що оглушив тебе... але якби він помер, якби помер професор Квірел, якби Белатриса померла, то ніхто не зміг би спростувати твою версію...».

Рука Гаррі почала повільно здійматися, його паличка вказала на офіцера поліції та...

Рука Гаррі завмерла.

У нього виникло непевне відчуття, що він поведився якось нетипово для себе. Ніби він щось забув — щось важливе, але ніяк не міг згадати, що саме.

А. Точно. Він же був з тих, що вірять у цінність людського життя.

Він згадав це зі здивуванням — він не міг пригадати, чому життя інших людей здавалося йому цінним...

«Гаразд», подала голос його логічна частина, «чому мої погляди відтоді змінилися?».

Бо він був у Азкабані...

І забув знову викликати патронуса...

Будь-яка дія чомусь здавалася страшенним зусиллям, ніби сама думка щось зробити була вантажем, що його було надто складно підняти. Але видавалося, що знову вікликати патронуса варто, адже він досі відчував перед дементорами страх. І хоч він і не міг пригадати, як воно було — відчувати щастя, але точно знав, що зараз він його не відчуває.

Гаррі підвів руку, рівно виставив перед собою паличку, поставив пальці на початкові позиції.

А тоді залякнув.

Він не міг... пригадати... яку щасливу думку він використовував був.

Це було дивно, адже думка була для нього дуже важливою, він справді мав би її згадати... щось пов'язане зі смертю?

Але що в цьому могло бути щасливого...

Гаррі тремтів, раніше Азкабан не здавався йому холодним, але тепер він холоднішав щомиті. Усе скінчено, він провалився надто глибоко, він уже ніколи не зможе викликати патронуса...

«Можливо, це вплив дементації, а не об'єктивна оцінка ситуації», зазначила його логічна частина — навички, що їх він довів до рефлексу, і вони не потребували жодної енергії, щоб діяти. «Вважай страх дементорів когнітивним попередженням і старайся побороти його, як будь-яке інше когнітивне попередження. Відчуття безнадії не обов'язково свідчить про те, що ситуація справді безнадійна. Можливо, усе, про що воно свідчить: дементори поряд. Усі негативні емоції й песимістичні оцінки тепер треба розглядати з підозрою, вважати помилковими, доки не доведено інше».

(Якби хтось спостерігав за хлопчиком, доки той думав, то побачив би за окулярами та шрамом-блискавкою задумливе, спантеличене, спохмурніле обличчя. Рука хлопчика завмерла у початковій позиції для чарів патронуса.)

«Присутність дементорів впливає на ту частину тебе, що відповідає за щастя. Якщо ти не можеш отримати щасливий спогад за мнемонічною асоціацією за ключем “щастя”, можливо, вийде відновити пам'ять в інший спосіб. Коли ти востаннє розмовляв з кимось про чари патронуса?»

Цього Гаррі теж не міг пригадати.

На нього нахлинув нездоланний відчай, що був відкинутий його логічною частиною як ненадійний, зовнішній, не-Гаррі. Гнітюче відчуття досі тиснуло на нього, проте його розум міркував далі, це не потребувало багато зусиль...

«Коли ти востаннє розмовляв з кимось про дементорів?».

Професор Квірел сказав був, що він вже відчував присутність дементорів, а Гаррі відповів був... сказав був професорові Квірелу...

...думати лише про зірки, про безтілесний політ космосом, використати цей спогад мов бар'єр блокології навколо всього свого розуму.

На другому занятті з захисту, у п'ятницю, ось коли професор Квірел показав йому зірки, а потім знову на Різдво.

Нескладно було згадати їх — пекучі точки білого на тлі абсолютної чорноти.

Гаррі згадав Чумацький Шлях і той величезний вихор, яким він плинув.

Гаррі згадав спокій.

Частина холоднечі на кінчиках його рук і ніг ніби відступила.

Він щось сказав був уголос у день, коли вперше викликав чари патронуса, він міг згадати звуки цього речення, хоч відчуття й здавалися незбагненними...

«...Моя думка була про цілковите невизнання смерті як природного порядку».

Чари справжнього патронуса потребують думки про цінність людського життя.

«...Але є інші життя, що досі живуть, і за які варто боротися. Твоє життя, моє життя, життя Герміони Грейнджер, усі життя на Землі, і всі життя поза нею, які треба обороняти й захищати».

Та ідея всіх убити... то був не справжній він, то була дементація...

Відчай — лише впливом дементорів.

«Де є життя, є надія. Аврор досі живий. Професор Квірел досі живий. Белатриса досі жива. Я досі живий. Власне, ніхто ще не помер...».

Тепер Гаррі міг уявити Землю — синьо-білу кулю посеред поля зірок.

«...і я їм не дозволю!».

— Експекто патронум!

Він вимовив ці слова невпевнено, і коли знову з'явилася людська фігура, вона була неяскравою — місячне світло замість сонячного, біле замість срібного.

Та вона повільно набирала силу, доки Гаррі ритмічно ди- хав та відновлював себе. Давав час світлу витіснити пільму з його розуму. Згадував речі, які він ледь не забув, і підживлював цими спогадами патронуса.

Навіть коли світло знову сяяло яскравим сріблом, за- тьмарило проміння гасових ламп та повністю вигнало холоднечу, кінцівки Гаррі все одно тремтіли. Ще трохи й він зазнав би поразки.

Гаррі глибоко вдихнув. Гаразд. Час знову розглянути си- туацію, тепер, коли його думки більше не зазнають штучно- го песимістичного впливу дементорів.

Гаррі обміркував ситуацію.

...вона досі здавалася доволі безнадійною, якщо чесно.

Це вже був не нездоланий відчай, проте Гаррі досі бу- ло кепсько, якщо висловитися делікатно. Він не наважував- ся занурюватися в темну сторону, а саме в неї була здатність лускати задачі такого рівня складності мов горішки. Його темна сторона б зверхньо розсміялася від самої думки зда- тися лише через те, що він втратив професора Квірела й був покинутий в глибинах Азкабану, а також його бачив офіцер поліції. Звичайний Гаррі не був здатен легко давати собі ра- ду з такими ситуаціями.

Але крім як рухатися далі все одно не було варіантів. Не- можливо вгадати чогось *більш* безглузлого, ніж здаватися ще до того, як програв.

Гаррі роззирнувся довкола.

Тьмяні гасові лампи освітлювали сірий металевий кори- дор. На стінах, підлозі й стелі були глибокі порізи — деякі ви- топлені. Будь-хто з першого погляду збагне, що тут була би-

тва.

Професор Квірел легко б усе полагодив, якби...

Тоді відчуття зради вдарило Гаррі з повною силою.

«Чому... чому він... чому...».

«Бо він лихий», тихо та сумно сказали грифіндорець і гелпафець. «Ми попереджали».

«Ні!» з відчаєм подумав Гаррі. «Ні, це не тримається купи, ми збиралися скоїти бездоганний злочин, аврора треба було забуттягнути, коридор полагодити, було ще не запізно, але СТАЛО б запізно, якби він помер!».

«Але професор Квірел насправді й не збирався скоїти бездоганний злочин», пролунав подумки безжальний голос слизеринця. «Він хотів, щоб злочин помітили. Він хотів, щоб усі дізналися, що хтось убив аврора та організував утечу Белатрисі Блек з Азкабану. Він приготував якісь свідчення, якісь докази того, що ти брав у цьому участь, щоб шантажувати тебе. І ти б назавжди належав йому».

Від цієї думки патронус Гаррі ледь не згаснув.

«Ні...» подумав Гаррі.

«Так», сумно відповіли інші його три частини.

«Ні. Це все одно безглуздя. Професор Квірел мав знати, що я постану проти нього, щойно побачу, як він убив аврора. Що я навіть можу взяти й зізнатися в усьому Дамблдорві, сподіваючись, що вийде переконати в правді — що мене обдурили. І... хіба для шантажу вбивство аврора проти моєї волі справді *достатньо* додавало до того, що я з власної волі допомагав Белатрисі втекти з Азкабану? Значно хитрішим було б тримати докази моєї участі в цьому злочині та вдавати з себе мого союзника якомога довше, приберегти шантаж доки той стане потрібним...».

«Раціоналізація», заперечив слизеринець. «То *навіщо* ж професор Квірел це зробив?».

І Гаррі з надією — він знав, що частково ним керує жага заперечити дійсність, і насправді ця техніка призначена для іншого: «Я помітив, що я спантеличений».

Запала внутрішня тиша. Жодна з його частин не знала, що можна додати.

І Гаррі продовжив оцінювати свою ситуацію середнього рівня безнадійності.

Чи треба було переоцінити ймовірність того, що Белатриса була лихою?

...місії це не стосувалося жодним чином. Те, що Белатриса наразі лиха, було *даністю*. Зробили її такою катуванням, виманологією та жахливими ритуалами з невинної дівчини, чи вона була такою з власної волі, ніяк не впливало на поточну ситуацію. Ключовим фактом було те, що доки Белатриса вважала Гаррі Темним Лордом, вона підкорятиметься йому.

Це вже один ресурс. Проте Белатриса була змороною голodom та на дев'ять десятих мертва.

«*О, я почувуюся трохи краще, як дивно...*» — Белатриса сказала була це своїм зламаним голосом, після безконтрольного сяяння патронуса Гаррі.

Гаррі спало на думку, і він не зміг би до пуття пояснити, чому це спало йому на думку, можливо він просто навігадував це, проте... йому здавалося ймовірним, що давно забране дементорами втрачалося назавжди. Але те, що дементори забрали були *нешодавно*, чари справжнього патронуса могли повернути. Ніби різниця між спорожнілою склянкою та зниклою непотрібною склянкою. Відповідно, Белатриса відновила те, що втратила впродовж приблизно тижня. Жодних щасливих спогадів — їх з'їли роки тому. Але хай яку силу й магію з неї висмоктали протягом тижня, можливо, вона відновила. Ніби вона відпочивала тиждень і знову накопичувала магію...

Гаррі поглянув на тіло змія, що був професором Квірелом.

...можливо накопичила достатньо для *Інервації*.

Якщо, звісно, будити професора Квірела взагалі було розумним.

Частина відчаю повернулася до Гаррі від цієї думки. Він не міг довіряти професорові Квірелу, не знав, чи буде мудрим розбудити його, не після того, що щойно сталося.

«Спокійно», звернув до себе думку Гаррі й поглянув на тіло аврора на підлозі.

Також Белатриса може бути здатна на чари пам'яті.

Принаймні, це буде першим кроком. Це не зовсім порятунком усіх з Азкабану, і аврори *знатимуть*, що сталося щось дивне, навіть тіло Белатрисы може викликати достатньо підозр, щоб зробити автопсію. Проте це було кроком.

...і *чи справді* буде аж так складно вибратися з Азкабану? Якщо вони дістануться верху Азкабану достатньо швидко — перед тим, як цей аврор мав відзвітувати, перед тим, як хтось помітить, що його немає, то вони зможуть просто вилетіти крізь отвір, що його створив був професор Квірел, і відлетіти достатньо далеко, щоб активувати летиключ, що був у Гаррі. (І професор Квірел, і Гаррі мали летиключі — кожен був достатньо потужним, щоб перемістити двох людей зі змією чи без. Як і з подвійно прихованим відходом з «Кімнати Мері», професор Квірел у своїх планах продумав стільки заходів додаткової безпеки, що вразив навіть Гаррі.)

Белатриса могла понести професора Квірела у подобі змія — Гаррі не наважувався його торкатися чи левітувати.

Гаррі розвернувся й хутко підійшов до Белатрисы, що чекала на сходах. Він відчував приплив сил. *Видавалося*, у нього не такий уже й поганий план, і не можна було марнувати час на нескінченні обмірковування.

Що робити з професором Квірелом, та і, якщо вже про це,

з Белатрисою після того, як летиключ перенесе їх туди, де вони мали передати Белатрису психіатричному цілителю... ну, Гаррі подумає про це, коли прийде час. Напевно, Гаррі доведеться обморочити цілителя, щоб той щось зробив... і це буде до дідька непросто зробити, Гаррі навіть не знав, чого він хотів, але йому й Белатрисі треба рушати *негайно*.

Головна перешкода, як здалося Гаррі, коли він прокрутив весь свій план в уяві, виникне, коли вони дійдуть до даху. За оригінальним планом професор Квірел мав крадькома під дією невидимости конфунднути датчики, що сліdkували за повітряним простором навколо Азкабану, щоб тим на вхід надходили нескінченно повторювані останні п'ять хвилин. Професор Квірел сказав був, що не може розілюзнити патронаса Гаррі, а якщо його *вимкнути*, то дементори помітять, що Белатриси немає, і повідомлять аврорів...

Думка Гаррі залякла.

Подеколи фраза «от лайно» нездатна була гідно описати ситуацію.

Руки Лі не тремтіли, попри адреналін. Він відчинив ґрати, за якими була щезальна шафа для переміщення до Азкабану з кімнати під суворою охороною в глибинах Відділу Дотримання Магічних Законів. (Звісно, це була одностороння щезальна шафа. Захисні чари дозволяли декілька швидких шляхів до Азкабану, кожен з вкрай обмеженим доступом, і жодного швидкого шляху з Азкабану.)

Лі відійшов подалі, направив паличку на шафу, вимовив закляття «*Гармонія Нектере Пасус*». І секунди не минуло...

Двері шафи розчахнулися з тріскотом, і в кімнату широким кроком зайшла широкоплеча відьма з квадратною ще-

лепою й коротесеньким сивим волоссям. На ній не було жодних ознак її статусу, не було коштовностей чи інших прикрас — лише звичайна мантия аврора була визнана гідною її: директорка Амелія Боунз, голова Відділу Дотримання Магічних Законів, за чутками єдина відьма у ВДМЗ, що могла перемогти Дикозора Муді в чесному бою (не те щоб хтось з цих двох зазвичай бився чесно). Лі навіть чув, як подейкували, що Амелія могла являтися всередині ВДМЗ, і, певно, випадки на кшталт цього породжували такі чутки — тривогу він здійняв не більш як п'ятдесят секунд тому.

— У повітря, негайно! — гарикнула вона через плече трійці аврорів-жінок, що йшли за нею з поліційними мітлами, напевно їм усім було замало місця там, де вони чекали, доки Лі не активує щезальну шафу. — Мені потрібно більше спостерігачів у повітрі! І не забувайте підтримувати чари антирозілюзнення!

Тоді вона обернулася до нього.

— Доповідайте, авроре Лі! Чи відомо нам уже, як вони проникли всередину?

Ще одна трійця аврорів з мітлами матеріалізувалася зі щезальної шафи та хутко вийшла, доки Лі ще не встигнув почати відповідь.

За ними вийшла трійця бойових чаклунів у повному спорядженні.

Потім ще одна трійця бойових чаклунів.

І ще одна з мітлами.

Чахле тіло Белатриси Блек нерухомо лежало на сходах, коли Гаррі туди дістався. Її очі були заплющеними, і коли Гаррі спитав холодним високим шепотом, чи вона не спить,

відповіді не було.

Недовгий напад паніки зупинила думка, що напевно професор Квірел просто оглушив її, щоб вона не чула, як зіщулений слуга Темного Лорда раптом перетворився на гартованого злочинця, а потім на експерта з бойової магії. І це було добре, бо інакше вона б почула, як Гаррі вимовив «Експекто патронум».

Гаррі відкинув каптур Плаща, вказав паличкою на Белатрису, та якомога лагідніше прошепотів *«Інервація»*.

Судячи з того, як смикнулося тіло Белатриси, Гаррі не вдалося досягти потрібного рівня лагідності.

Запалі темні очі розплющилися.

— Люба Бело, — сказав Гаррі холодним, високим голосом. — На жаль, у нас виникли невеликі складнощі. Чи достатньо сил ти відновила для дрібної магії?

По деякому часі бліда голова Белатриси кивнула.

— Дуже добре, — сухо сказав Гаррі. — Я не вимагатиму, щоб ти йшла без допомоги, люба Бело, проте, на жаль, ти мусиш йти.

Він вказав на неї паличкою й вимовив *«Вінгардіум Левіоза»*.

Гаррі зменшив потік сили до рівня, що його він зможе підтримувати довгий час, і цього все одно було достатньо, щоб підняти дві третини її ваги. Вона була... худю.

Повільно, ніби вперше за довгі роки, Белатриса Блек підвелася на ноги.

Амелія широким кроком зайшла до кімнати для чергування, аврор Лі зі своїм срібним бобром ішли слідом. Вона ско-

ристалася була своїм часоворотом, щойно почула про тривогу, і витиснула з додаткової години все можливе для підготовки бойових сил. Неможливо створювати *петлю* часу всередині Азкабану — майбутнє Азкабану не може взаємодіяти з його минулим, тому вона не могла прийти перед тим, як ВДМЗ отримав повідомлення, проте вона могла прийти вчасно...

Її очі втупилися в труп, що не мав плаща й видавався вкрай мертвим, і зависнув поза вікном.

— Де Белатриса Блек? — владно запитала Амелія, вона не виказувала жодного страху перед створінням страху.

Але навіть її кров на мить захолола, коли труп розтулив губи та пробулькотів:

— *Не знаю.*

Гаррі спостерігав, тепер знову повністю невидимий, як Белатриса повільно схилилася, підняла паличку професора Квірела (Гаррі не наважувався її торкнутися) та повільно випрямилася знову.

Тоді Белатриса направила паличку на змія і сказала рівним голосом, хоч і пошепки: «*Інервація*».

Змій не ворухнувся.

— Спробувати ще раз, володарю? — прошепотіла вона.

— Ні, — сказав Гаррі. На мить йому стало зле, та він опанував себе. Гаррі вирішив був начхати на все й спробувати розбудити професора Квірела, коли зрозумів, що дементори напевно вже попередили аврорів. Його високий, холодний голос провадив далі без жодної затримки, — як гадаєш, ти здатна на чари пам'яті, люба Бело?

Белатриса трохи помовчала, а потім невпевнено відпові-

ла:

— Гадаю так, володарю.

— Знищ останні пів години пам'яті аврора, — наказав Гаррі.

Він трохи вагався був, чи варто надати якісь пояснення, обмірковував, що він скаже, якщо Белатриса спитає, чому вони просто не вб'ють аврора. У цьому випадку Гаррі пояснить, що вони вдають інше угруповання, а тоді скаже їй замовкнути...

Та Белатриса просто направила паличку на аврора, мовчки стояла так деякий час, і нарешті прошепотіла «*Забуттятус.*»

Тоді вона похитнулася, проте не впала.

— Дуже добре, моя люба Бело, — сказав Гаррі й злегка розсміявся. — А також я попрошу тебе понести цю змію.

І знову жінка нічого не сказала, не вимагала жодних пояснень, не спитала, чому Гаррі чи вочевидь невидимий слуга, що керує патронусом, не могли цього зробити. Вона лише попленталася туди, де лежав довгий змії, повільно схилилася, підняла його та закинула його на плече.

(Крихітна частинка Гаррі зазначила, що було дуже зручно мати посіпаку, що просто виконує накази без жодних питань, і навіть встигла подумати, що легко може звикнути мати посіпаку на кшталт Белатриси, доки на цю частку розуму не загорланила вкрай обурена решта.)

— За мною, — наказав хлопчик посіпаці, і вони пішли.

У кімнаті для чергування стало тісно. Дуже тісно — ще трохи й стало б важко дихати. Хоча навколо самої Амелії був вільний простір. Якщо для того, щоб дихати, треба було поті-

снити директорку Боунз, то краще вже не дихати.

Амелія поглянула на Ору, що вертіла в руках дзеркало аврора Маккаскера.

— Спеціалістко Вейнбах, — grimнула вона, і молода відьма здригнулася. — Є якийсь зв'язок із дзеркалом Однорука?

— Жодного, — знервовано відповіла Ора, — його... тобто воно має бути заблокованим, не знищеним, а обережно заблокованим, бо воно не здійняло тривоги, але лінія зв'язку настільки відсутня, ніби воно зламане...

Амелія не змінилася в лиці, хоча та її частина, що вже оплакувала Однорука, стала трохи сумнішою та значно злішою. Сім місяців, йому залишилося лише сім місяців до відставки після сторіччя служби. Вона пам'ятала його ще енергійним молодим аврором, дуже давно, і всю кар'єру він служив ВДМЗ з бездоганною вірністю, принаймні коли це справді мало значення...

Хтось за це *горітиме*.

Дементор досі висів за вікном, даремно відкидаючи тінь остраху на всі їхні дії. Істота могла лише булькотіти про відсутність знань чи взагалі не відповідати на питання на кшталт «Белатриса Блек втекла?», «Чому ви не можете її знайти?», «Як вони переховуються?». Амелія почала хвилюватися, чи не встигли злочинці вже втекти, коли...

— Ми знайшли отвір на даху над спіраллю «В»! — крикнув хтось з-за дверей. — Досі відкритий, чари, що запобігають тривозі, досі активні!

Губи Амелії вишкірилися, ніби вони були щелепами вовка, що збирався їсти.

Белатриса Блек досі була в Азкабані.

В Азкабані Белатриса Блек і залишиться навечно.

Вона хутко підійшла до вікна і, тепер ігноруючи дементора, поглянула догори, щоб на власні очі перевірити, як мі-

тли патрулюють небо. Вона не могла з цієї точки бачити все небо, проте встигла помітити, як пролетіли десять мітел, і вже цього має бути достатньо, щоб спіймати будь-кого. Хоча вона все одно збиралася відправити у повітря всі мітли, які зможе. Її аврори мали найшвидші спортивні мітли на ринку — «Німбус-2000». Її людей не спіткають невдачі у погонях.

Амелія відвернулася від вікна й спохмурніла. У кімнаті вже був сміховинний нагвалт, двом третинам цих людей не *треба* було тут перебувати, їм просто *хотілося* бути ближче до центру подій. Якщо їй було щось, чого Амелія терпіти не могла, то це людей, що робили те, що їм хотілося, замість того, що потрібно.

— Гарзд, увага! — гарикнула Амелія. — Годі тинятися тут, беріть під варту верхній рівень кожної спіралі! Саме так, — сказала вона у відповідь на здивовані погляди, — усіх трьох! Вони могли пробити тунель крізь підлогу чи стелю, щоб перейти до іншої, якщо ви самі не здогадалися! Ми спустатимемося рівень за рівнем, доки не спіймаємо їх! Я беру на себе спіраль «В», Скрімджер, на тобі «Б», — вона затнулася, згадавши, що Дикозор звільнився минулого року, кому вона могла... — Шеклболте, на тобі спіраль «А», беріть з собою лише найсильніших бійців! Перевіряйте кожну камеру на своєму шляху, зазирайте під ковдри, застосовуйте повний набір чарів виявлення в кожному коридорі! Ніхто не вийде з Азкабану, доки злочинців не спіймають, ніхто! І...

Всі здивовано поглянули на Амелію, коли її голос затихнув.

«Злочинці винайшли якийсь спосіб приховати Белатрису Блек від дементорів».

Це мало б бути *неможливо*.

Від цього в неї холола кров, від усвідомлення цього. Це скидалося на...

Амелія глибоко вдихнула, і продовжила промову тоном категоричного наказу.

— І коли ви впіймаєте їх, зробіть збіса все, щоб переко-
натися, що це справді вони, а не наші люди, що їх змусили
прийняти багатозільну настоянку. Будь-кого, хто поводи-
ться дивно, перевіряйте на Імперіус. Завжди залишайтеся в
полі зору інших. Не думайте, що як хтось в уніформі аврора,
то він друг, якщо не впізнаєте обличчя.

Вона обернулася до спеціаліста зв'язку.

— Передай мітлам. Якщо одна мітла почне летіти геть
без жодної причини, *половина* з них має переслідувати її, а
решта хай продовжують патрулювати. І змініть гармоніки
на всьому, що можна, — можливо, вони вкрали наші ключі.

Тоді знову звернула погляд на решту кімнати.

— Є підстави підозрювати кожного аврора, що в нього за-
лишилася родина, якій можна погрожувати.

Вона побачила, як обличчя посуворішали, побачила, як
молодші аврори здригнулися, і знала, що вони зрозуміли.

Але про всяк випадок сказала це вголос.

— Сьогодні в нас продовження старої Чаклунської Війни.
Лише через те, що Відомо-Хто помер, смертежери не забули
його фокусів. А тепер *виконуйте!*

Невидимий Гаррі йшов у тиші освітленим гасовими лам-
пами сірим коридором. За ним йшла Белатриса та срібна фі-
гура. А він намагався вигадати план поліпше.

Спочатку, коли він збагнув був, що аврори напевно вже
знали, та ще й що професор Квірел не прокинеться...

У його голові на секунду не було *жодної* думки.

І так і не з'явилося, проте він наказав Белатрисі спускати-ся вниз, щоб виграти якомога більше часу. Аврори, як гадав Гаррі, почнуть з верхнього рівня й перевірятимуть рівень за рівнем. У аврорів був час: вони могли рухатися повільно й з максимальною обережністю. Вони знали, що в їхньої здоби-чі немає виходу.

Гаррі не міг вигадати жодного виходу.

Доки не запитав себе «ну, а якби це була лише гра військ, що б зробив генерал Хаосу?».

Тоді відповідь надійшла миттєво.

А тоді Гаррі подумав «але якщо все аж так просто, чому ніхто раніше не тікав з Азкабану?».

Тоді він усвідомив можливу проблему. «Гаразд, і як гене-рал Хаосу впорався б із цим?».

Тоді генерал Хаосу зробив додаток до свого першого пла-ну.

Це був...

Це був *грифіндорський*, найбожевільніший план з усіх, які Гаррі будь-коли...

Тому тепер він намагався вигадати *ліпший* план, що не потребував, щоб йому дуже пощастило.

«Ой які ми вередливі», сказав грифіндорець. «А хто ще мить тому скаржився, що в нас *узагалі* немає плану? Радій, що ми взагалі маємо план, містере Тепер-Нам-Усім-Кінець».

— Володарю, — затинаючись прошепотіла Белатриса, коли вони спускалися черговим маршем сходів, — я повертаю-ся до своєї камери, володарю?

Гаррі думав про інше, тому йому потрібен був деякий час, щоб сприйняти ці слова, а потім ще мить, щоб вгамува-ти жах, а Белатриса продовжувала говорити.

— Ліпше... благаю, володарю, ліпше вже померти, — ска-зала вона. А тоді прошепотіла взагалі ледь чутно: — але я по-

вернуся до камери, якщо треба, володарю...

— Ми не повертаємося до твоєї камери, — автоматично прошипів голос Гаррі. На його обличчі не було жодних проявів його справжніх емоцій.

«Ем...» сказав гафелпафець. «Ти справді щойно подумав “Ти маєш працювати на мене, я тебе цінуватиму” ?»

«Навіть камінь відреагував би на таку відданість», подумав Гаррі. «Навіть якщо я отримую її через помилку, я не можу не...».

«Вона вірна вбивця й кат Темного Лорда, теоретично вона віддана через те, що невинну дівчину розібрали до гвинтика й використали як запчастини, щоб створити її», сказав гафелпафець. «Чи ти забув?».

«Якщо хтось виявляє таку відданість мені, навіть через помилку, частина мене не може не відчувати щось. Темний Лорд мав бути... *лихим* видається недостатньо сильним словом, він мав бути *порожнім*... щоб не цінувати її відданости — штучна вона чи ні»._

Найліпші частини Гаррі не мали на це відповіді.

А тоді Гаррі почув його.

Він був тихим, але сильнішав щокроку.

Далекий, невиразний жіночий голос.

Гаррі автоматично нашорошив вуха, щоб розчути слова.

— ...будь ласка, не...

— ...не хотіла...

— ...не помирай...

Розум Гаррі збагнув, *кого* він чує, тієї ж миті, як він зрозумів, *що* він чує.

Бо професор Квірел більше не підтримував тишу, а Азкабан насправді не був тихим.

Слабкий жіночий голос повторював:

— Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!

— Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!

Він гучнішав з кожним кроком Гаррі, тепер можна було почути емоції в словах: жах, жаль, відчай...

— Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!

...бо найгірші спогади жінки повторювалися знову й знову...

— Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!

...вбивство, через яке її відправили до Азкабану...

— Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!

...де за вироком дементорів вона мала дивитися на те, як її жертва вмирає, вмирає і знову вмирає в нескінченному циклі. Її мали посадити в Азкабан нещодавно, судячи з сили життя в її голосі.

Тоді Гаррі спало на думку, що професор Квірел проходив повз ці двері, чув ці звуки та не виказав ані краплі занепокоєння. Гаррі б назвав це неспростовним доказом зла, якби він сам не мовчав у присутності Белатрисси, не тримав дихання рівним, хоча всередині нього все волало, волало й волало.

Патронус пояскравішав, не безконтрольно, але яскравішав з кожним кроком Гаррі вперед.

Він пояскравішав ще, коли Гаррі й Белатрисса спустилися сходами, вона перечепилася, а Гаррі подав їй свою лівицю з-під Плаща, попри лиховісне передчуття через близькість змія навколо її шиї. Вона здивувалася, проте прийняла допомогу й нічого не сказала.

Це допомогло Гаррі — бути в змозі допомогти Белатриссі — проте цього було недостатньо.

Не могло бути достатньо, коли він бачив величезні металеві двері в центрі коридору цього рівня.

Не могло бути достатньо, коли вони підійшли ближче, і жінка замовкла, бо патронус був поряд, і їй більше не треба було проживати знову свої найгірші спогади.

«Добре», сказав його внутрішній голос. «Це перший крок».

Кроки Гаррі неминуче наближали його до металевих дверей.

І...

«Тепер відчини двері...»

...Гаррі йшов далі...

«Що це ти робиш? Повернися й витягни її звідси!»

...йшов далі...

«Врятуй її! Що ти робиш? Вона страждає, ТИ МУСИШ ЇЇ ВРЯТУВАТИ!»

Летиключ Гаррі міг перемістити двох людей, лише двох, плюс-мінус одну змію. Якби в них був і летиключ професора Квірела... проте *не було*, він був у людської подоби професора Квірела, і не було жодного способу отримати цей летиключ... Сьогодні Гаррі міг врятувати лише одну людину, і лише одна людина була на найнижчому рівні Азкабану, найстрашеннішим чином потребувала його допомоги...

— НЕ ЙДИ! — почувся крик з-за металевих дверей. — Ні-ні-ні, не йди, не забирай його, не-не-не...

У коридорі сяяло світло, і воно стало яскравішим.

— Благаю, — схлипував жіночий голос, — благаю, я вже не можу згадати імен своїх дітей...

— Сядь, Бело, — якимось чином Гаррі вдалося це холодно прошепотіти. — Я маю з цим розібратися.

Бела не встигла й сісти, а чари польоту зменшилися й зникли. Вона скидалася на темний скелет у яскравому повітрі.

«Я помру», подумав Гаррі.

Повітря й далі яскравішало.

Зрештою, він не *безперечно* помре.

Це була ймовірність смерті, та хіба ж не існували речі

жахливіші за ймовірність смерті?

Повітря й далі яскравішало, більший патронус почав формуватися навколо нього, срібну людську фігуру вже було ледь видно в палахкому повітрі — цей вогонь підтримувало життя Гаррі.

«Якщо я знищу дементорів, то навіть якщо виживу, вони знатимуть, що це був я... я втрачу підтримку, програю війну...»

«Та ну?» сказав внутрішній голос, що підганяв його. «Після того, як ти знищиш усіх дементорів Азкабану? Гадаю, це радше доведе твоє право на звання Світлого Лорда, тож ВРЯТУЙ ЇЇ ВРЯТУЙ ЇЇ ТИ МАЄШ ВРЯТУВАТИ ЇЇ...»

Фігуру гуманоїда вже неможливо було розрізнити.

Коридор було не видно.

Тіло Гаррі залишалося невидимим під Плащем.

Він був лише безтілесною точкою серед нескінченного срібного світла.

Гаррі відчував, як життя покидає його, живить закляття. Десь далеко він відчував, що тіні смерті злякалися.

«Я збирався досягти більшого, ніж це... Я збирався битися з Темним Лордом, об'єднати чаклунський та маглівський світи...»

Піднесені цілі були такими далекими, такими абстрактними у порівнянні з благаннями про допомогу однієї жінки. Не було *безперечним*, що Гаррі колись вдасться зробити щось важливіше, ніж оцей вчинок тут і зараз.

І з тим, що могло стати його останнім подихом, Гаррі подумав:

«Є й інші дементори, напевно інші Азкабани... якщо я збираюся це зробити, то маю бути ближче до центральної ями, таким чином буде потрібно менше мого життя, що збільшить імовірність того, що я виживу для знищення

інших дементорів... навіть якщо припустити, що це оптимальний вчинок, тут і зараз — неправильні час і місце для цього вчинку. НЕ ТУТ І НЕ ЗАРАЗ!».

«Що?» обурено запитали інші його частини, й заходилися шукати контраргумент, що його не існувало...

Світло повільно згасало до звичайного рівня, доки Гаррі зосередився на єдиному беззаперечному факті, єдиній очевидній істині, що вони не були в оптимальному місці, зараз *не могло бути правильним часом...*

Світло повільно згасало.

Частина життя Гаррі повернулася до нього.

Частина була втрачена як випромінювання.

Але в Гаррі залишилося достатньо, щоб стояти на ногах і підтримувати яскравість срібної людської фігури. І коли він підвів руку з паличкою й прошепотів «Вінгардіум Левіоза», магія слухняно допомогла Белатрисі підвестися. (Адже не магію він витрачав, магія ніколи й не живила його чари патронуса.)

«Присягаюся», подумав Гаррі, тримаючи дихання якомога рівніше в присутності Белатрисис, хоча сльози стікали його невидимими щокми. «Присягаюся своїм життям, своєю магією, своїм мистецтвом раціоналіста, присягаюся всім, що дороге мені, та всіма своїми щасливими спогадами, я даю присягу, що колись я покінчу з цим місцем. Будь ласка, будь ласка, хай мене пробачать...».

І вони вдвох пішли далі, доки вбивця з-за дверей кричала й благала, щоб хтось повернувся й врятував її.

Він мав би витратити більше часу, мав би провести якусь церемонію на спогад про свою жертву — жертву частиною себе. Проте Белатриса була поряд, тому Гаррі просто йшов без затримки, нічого не казав, дихав рівномірно.

Тому Гаррі йшов далі, залишивши частину себе позаду. Він знав, ця його частина завжди скнітиме тут. Навіть після

того, як Гаррі колись повернеться з декількома чаклунами, що спроможні на чари справжнього патронуса, і вони разом знищать тут усіх дементорів. Навіть якщо він розплавить трикутну будівлю й спопелить острів до такого рівня, що води моря зімкнуться над ним, і не залишиться жодної ознаки того, що це місце колись існувало. Навіть тоді Гаррі не поверне собі цю частину.

Зграя створінь світла припинили витріщатися вниз і продовжили крокувати металевим коридором, ніби нічого їй не сталося.

— Саме так було минулого разу? — кинула директорка Боунз авророві Лі.

— Так, мем, — відповів молодий аврор.

Директорка наказала запитати дементорів ще раз, чи ті можуть знайти ціль, і без подиву сприйняла негативну відповідь за декілька секунд.

Емелайн Венс стражденно вирішувала, що їй робити.

Вона вже не була членом Ордену Фенікса, бо його розпустили після завершення останньої війни. Але впродовж війни — вона знала, вони всі знали — директор Кравч тихо схвалював був їхню неофіційну битву.

Директорка Боунз не була Кравчем.

Але зараз вони полювали на Белатрису Блек, що була смертежеркою, і її точно рятували інші смертежери. Патронуси поводитися дивно — усі яскраві створіння зупинялися й витріщалися вниз, а потім поверталися до своїх господарів. І дементори не могли знайти свою ціль.

Їй здавалося, що надзвичайно доречно порадитися з Албусом Дамблдором.

Чи може варто просто *запропонувати* директорці Боунз звернутися до Дамблдора? Але якщо директорка Боунз досі не зв'язалася з ним...

Емелайн деякий час вагалася, напевно надто довго, але зрештою наважилася. «До біса все», подумала вона. «Ми всі на одній стороні, і маємо триматися купи, подобається це директорці Боунз чи ні».

Від цієї думки її срібний горобець приземлився їй на плече.

— Тримайся позаду, охороняй наш тил, — тихесенько пробурмотіла Емелайн, ледве розтуляючи губи, — дочекайся, доки ніхто не дивитиметься прямо на тебе, а тоді знайди Албуса Дамблдора. Якщо він буде не сам, дочекайся, доки він залишиться сам. І скажи йому: «Белатриса Блек тікає з Азкабану, а дементори не можуть її знайти».

Розділ 56. СТЕ, задача умовної оптимізації ч. 6

Тихими, на щастя тихими були металеві двері наступного рівня. Чи то за ними нікого не було, чи то вони страждали тихо, а може вони кричали, але в них уже не було голосу, чи вони просто тихо бурмотіли щось у темряві...

«Я не впевнений, що мені вдасться», подумав Гаррі, і він не міг винити у цій безнадії дементорів. Нижче було ліпше, нижче було безпечніше. Його план потребував часу, а аврори певно вже спускалися вниз. Але якщо Гаррі доведеться спокійно й з рівним диханням пройти повз ще одні металеві двері, то він може з'їхати з глузду. Якщо йому доведеться залишити частинку себе за кожними дверима, то невдовзі від нього нічого не залишиться.

Кіт з місячного саява з'явився та приземлився поряд з патронусом Гаррі. Гаррі ледь не скрикнув, що не пішло б на користь його ролі в очах Белатриси.

— Гаррі! — почув він голос професорки Макґонегел. Він ще ніколи не чув, щоб вона була такою стривоженою. — Де ти? З тобою все гаразд? Це мій патронус, відповідай!

Різким зусиллям Гаррі очистив розум, настроїв горло, напустив спокою, змінив особистість, ніби бар'єр блокології. Це потребувало декількох секунд, і він відчайдушно сподівався, що професорка Макґонегел не помітить цього завдяки затримкам зв'язку, і не менш відчайдушно він сподівався, що патронуси не були здатні розповісти про те, що коїться навкруги.

Невинний голос маленького хлопчика вимовив:

— Я в «У Мері», професорко, на алеї Діаґон. По правді, са-

ме зараз іду до туалету. Щось сталося?

Кіт стрибнув у нікуди, і Белатриса почала тихо хихикати, це був сухий схвальний сміх. Вона швидко замовкла, коли Гаррі зашипів.

За мить кіт повернувся й промовив голосом професорки Макґонегел:

— Я негайно вирушаю тебе забрати. *Нікуди* не йди. Якщо ти не поряд з професором захисту, не повертайся до нього, нічого нікому не кажи, я буду в тебе, щойно зможу!

І яскравий кіт розтанув у стрибку вперед.

Гаррі поглянув і запам'ятав час, щоб після того, як він усіх звідси витягне і професор Квірел знову закріпить часо-ворот, він зміг повернутися в часі й бути в туалеті «У Мері» вчасно...

«Знаєш», сказала та частина його мозку, що розв'язувала задачі, «є якась межа кількості обмежень, які можна накласти на задачу, доки вона не стане *справді* нерозв'язною, ти це знаєш?».

Це мало бути неважливим, і насправді таким і було, це й поряд не стояло зі стражданнями будь-кого із в'язнів Азкабану, і втім Гаррі не міг позбутися думки: якщо його план не призведе до того, що його заберуть з «У Мері», ніби він ніколи нікуди й не виходив, і якщо професор захисту не видаватиметься цілковито невинним у жодній і будь-якій шкоді, то професорка Макґонегел *його вб'є*.

Її команда готувалася відгризти черговий шматок території спіралі «В»: здіймала щити й сканувала перед тим, як скасувати щити позаду. Амелія тарабанила пальцями по стегну в роздумах, чи варто порадитися із загальновідомим екс-

пертом. Якби ж він не був таким...

Амелія почула знайомий тріск полум'я і вже знала, що вона побачить, якщо обернеться.

Третина її аврорів крутнулися на місці й направили палички на старого чарівника у серпастих окулярах та довгою срібною бородою, що з'явився прямо посеред них з яскравим червоно-золотим феніксом на плечі.

— Не стріляти! — багатозільна настоянка легко змінювала обличчя, але підробити переміщення за допомогою фенікса було б значно складнішим — захисні чари дозволяли це як один зі швидких шляхів до Азкабану, але швидких виходів не існувало.

Стара відьма й старий чарівник витріщалися одне на одного довгу мить.

(Водночас Амелія розмірковувала, хто з її аврорів надіслав йому звістку. З нею було декілька колишніх членів Ордену Фенікса. Вона намагалася згадати, чи траплялося, щоб горобець Емелайн чи кіт Енді були відсутні серед яскравих створінь. Але вона знала, що це марно. Це навіть міг бути не хтось з її людей — старий лис часто знав речі, які він жодним чином не міг знати.)

Албус Дамблдор ввічливо схилив голову перед Амелією.

— Сподіваюся, я тут не заважаю, — спокійно промовив чарівник. — Ми ж усі на одному боці, хіба ні?

— Побачимо, — суворо кинула Амелія. — Ти тут, щоб допомогти нам впіймати злочинців, чи для захисту злочинців від наслідків їхніх дій?

Чи збираєшся ти завадити заслуженому Поцілунку для вбивці мого брата, старий лисе? Амелія чула, що Дамблдор порозумнішав наприкінці війни, переважно через нескінченне бурчання Дикозора, але повернувся до свого дурного милосердя, щойно знайшли тіло Волдеморта.

Десятки маленьких білих та срібних точок — віддзерка-

лення сьйливих тварин — мерехтіли в серпастих окулярах старого чарівника.

— Моя жага не допустити втечі Блек навіть більша за твою, — сказав він. — Ми *мусимо зробити все*, щоб вона не покинула в'язницю живою, Амеліє.

Амелія не встигла заговорити, навіть висловити неочікувану вдячність, а старий чарівник змахнув довгою чорною паличкою, і з'явився пломінкий срібний фенікс. Він певно був яскравішим за всі їхні патронуси разом. Вона вперше бачила, щоб це закляття виконували безмовно.

— Накажи всім своїм аврорам скасувати свої патронуси на десять секунд, — сказав старий чарівник. — Що не знайде пітьма, може знайти світло.

Амелія різко кинула наказ офіцерові з комунікацій, та повідомить усіх аврорів через дзеркала, передасть команду виконати прохання Дамблдора.

На це пішло кілька секунд, а потім запанувала неприємна тиша. Жоден з аврорів не наважувався заговорити, а Амелія впорядковувала думки. «Ми мусимо зробити все, щоб вона не покинула в'язницю живою...» Албус Дамблдор не міг перетворитися на Бартеміуса Кравча без вагової причини. Якби він збирався їй розповісти чому, він би вже це зробив. Але це точно був недобрий знак.

І все одно приємно знати, що цю проблему вони вирішуватимуть разом.

— Зараз, — залунав хор з дзеркал, і всі патронуси зникли, крім пломінкого срібного фенікса.

— Чи залишився ще один патронус? — запитав старий чарівник яскраву істоту.

Яскрава істота схилила голову — кивнула.

— Можеш його знайти?

Срібна голова знову кивнула.

— Чи запам'ятаєш ти його, якщо він зникне й знову з'явиться?

Останній кивок від пломінкого фенікса.

— Усе зроблено, — сказав Дамблдор.

— Готово, — за мить пролунало з кожного дзеркала.

Амелія здійняла паличку й почала вичакловувати патронуса. (Хоча з вовчою посмішкою на обличчі це потребувало додаткових зусиль — думати про те, як Сьюзен вперше поцілувала її у щоку, а не розмірковувати про ймовірну долю Белатрисы Блек. Цей інший Поцілунок і справді був щасливою думкою, але не такою, що її можна використати для чарів патронуса.)

Вони навіть не дісталися кінця цього коридору, а патронус Гаррі ввічливо — ніби в школі — здійняв руку.

Гаррі швидко міркував. Питання було в тому, як... ні, це теж було очевидно.

— Видається, — сказав Гаррі холодним, трохи веселим голосом, — що хтось сказав цьому патронусові передати повідомлення лише мені.

Він хихикнув.

— Ну що ж. Перепрошую, любя Бело. *Квіетус*.

Срібний гуманоїд одразу заговорив власним голосом Гаррі:

— Є інший патронус, що шукає цей патронус.

— *Що?* — вигукнув Гаррі. А тоді, без марнування часу на роздуми про те, що коїться, — Ти можеш його заблокувати? Не дати себе знайти?

Срібний гуманоїд заперечно похитав головою.

Не встигла Амелія й інші аврори завершити чари патронуса, як...

Пломінкий срібний фенікс полетів, справжній червонозолотий фенікс рушив за ним, а старий чарівник спокійно пішов слідом швидким кроком. Він тримав довгу паличку спрямованою додолу.

Щити навколо території аворів розійшлися перед старим чарівником мов вода, і закрилися, коли він пройшов, ледве чи захвилювавшись.

— *Албусе!* — крикнула Амелія. — Що це ти робиш?

Але вона вже знала.

— Не йдіть за мною, — суворо сказав старий чарівник. — Я здатен захистити себе, та не здатен захистити інших.

Від прокляття, яке Амелія крикнула йому вслід, здригнулися навіть її власні аврори.

«Це нечесно, нечесно, нечесно! Є межа кількості обмежень, які можна накласти на задачу, доки вона не стане справді нерозв'язною!».

Гаррі притлумив непотрібні думки, проігнорував втому і змусив свій розум розглянути нові вимоги, він мав думати *швидко*, використати адреналін для жвавого розгляду ланцюжків логіки без вагань, а не витрачати його на відчай.

Щоб місія була успішною,

(1) Гаррі мав скасувати свого патронуса.

(2) Белатриса мала бути схованою від дементорів після того, як патронуса буде скасовано.

(3) Гаррі мав не піддаватися дії дементорів після того, як патронуса буде скасовано.

...

«Якщо я впораюся з цим», сказав мозок Гаррі, «то хочу тістечко, а якщо ти зробиш задачу навіть трохи складнішою, і я маю на увазі бодай крапельку складнішою, то я вилізаю з твого черепа та їду на Таїті».

Гаррі зі своїм мозком розглянули задачу.

Азкабан століттями був неприступним, бо неможливо було сховатися від погляду дементорів. Отже, якщо Гаррі винайде *інший* спосіб сховати Белатрису від дементорів, то він ґрунтуватиметься на його наукових знаннях чи на тому, що дементори були смертю.

Мозок Гаррі запропонував очевидний спосіб завадити дементорам бачити Белатрису: припинити її існування, тобто вбити її.

Гаррі привітав свій мозок за швидку роботу і наказав шукати далі.

«Убий її та поверни до життя», було наступною пропозицією. «Використай *Фрігідейро*, щоб охолодити Белатрису до такої температури, щоб уся активність мозку зупинилася, а потім підігрій її за допомогою *Термос*. Людей, що потрапили в дуже холодну воду, успішно оживляли за пів години без жодних ознак пошкодження мозку».

Гаррі обміркував це. Белатриса може не вижити через виснаження. *І* це може не завадити смерті бачити її. *І* йому буде складно віднести холодну непритомну Белатрису далеко. *І* Гаррі не міг пригадати, яка саме температура тіла мала бути не смертельною, а тимчасово зупиняти мозок.

Це була ще одна чудова швидка ідея, проте Гаррі сказав мозкові далі розмірковувати над...

...способами заховати її від Смерти...

Гаррі насупився. Десь він чув був про таке...

«Щоб стати могутнім чарівником, необхідно мати бездоганну пам'ять», казав був професор Квірел. «Щось прочитане двадцять років тому в старому манускрипті чи ексцентричний перстень на пальці людини, з якою ви зустрічалися лиш раз, часто можуть виявитися ключем до загадки...».

Гаррі зосередився як міг, та не міг згадати. Крутилося на язичі, та не міг згадати. Тому він сказав підсвідомості пробувати робити здогади далі, а сам зосередив увагу на іншій проблемі.

«Як захистити себе від дементорів без чарів патронуса?»

Директор багаторазово скасовував свого патронуса за декілька кроків від дементора впродовж одного дня, і від цього був лише стомлений. Як директор цього досягнув? Чи здатен на таке й Гаррі?

Це могло бути пов'язано лише з випадковими генами, тоді Гаррі буде непереливки. Але якщо припустити, що в задачі було рішення...

То найочевиднішою відповіддю було те, що Дамблдор не боявся смерті.

Дамблдор *справді* не боявся смерті. Дамблдор чесно, щиро вірив, що смерть — ще одна цікава пригода. Вірив у це до нутра кісток, а не лише як у зручні слова, що допомагали позбутися когнітивного дисонансу, — не просто вдавав мудрість. Дамблдор вирішив, що смерть — це правильний, природний порядок. І хай який крихітний страх залишився в ньому, дементорам потрібен був довгий час і присутність поряд, щоб виснажити його за допомогою цієї маленької вади.

Цей шлях був для Гаррі неможливим.

А тоді Гаррі подумав про іншу сторону монети, очевидне зворотне питання:

«Чому я настільки вразливіший за решту? Інші учні не

падали, щойно між ними й дементором не залишалося патронуса».

Гаррі збирався знищити смерть, покінчити з нею, якщо зможе. Він збирався жити вічно, якщо вийде. Він на це справді сподівався, думка про смерть не викликала в нього відчаю, смерть не здавалася неминучою. Він не був з тих, хто сліпо чіпляється за власне життя. Насправді йому довелося докласти зусиль, щоб *не* спалити все своє життя для захисту інших від смерти. Чому ж тіні смерти мали таку владу над Гаррі? Йому не здавалося, що він аж так боїться.

Чи це Гаррі від початку раціоналізував? І це він потайки боявся смерти настільки, що перекручував власні думки, і сам був винен у тому, у чому звинувачував був Дамблдора?

Гаррі обміркував це, змусив себе не ігнорувати таку можливість. Ця версія була неприємною, проте...

Проте...

Проте неприємні думки не завжди були *істинними*, і ця не видавалася правильною. Ніби в ній було зерно правди, проте воно було не там, *де* стверджувала гіпотеза...

І тоді Гаррі збагнув.

«О».

«О, тепер я розумію».

«Насправді боїться...».

Гаррі спитав свою темну сторону, що та думає про смерть.

І патронус Гаррі заколихався, потьмянів, ледь не зникнув тієї ж миті через хвилю несамовитого, непереборного жаху, схлипувань, невимовного страху, готовність зробити що завгодно, аби не померати, відмовитися від будь-чого, аби не померати. Його темна сторона втрачала здатність на нормальні думки, на нормальні відчуття в присутності цього цілковитого жаху, не могла дивитися у прірву неіснування так само як не могла дивитися прямо на Сонце, вона

перетворювалася на сліпу нажахану істоту, що хотіла лише знайти темний закуток, заховатися там і не думати про це більше...

Світло срібної фігури досягло рівня місячного і тремтіло, мов свічка, що гасне...

«Усе гаразд», подумав Гаррі, «усе гаразд».

І уявив, ніби він заколисує свою темну сторону, мов налякану дитину у своїх руках.

«Правильно й доречно боятися, бо смерть жахлива. Не приховуй свого переляку, не соромся його, носи його, мов медаль за відвагу, відкрито серед білого дня».

Це було дивно — відчувати, ніби ти розділився навпіл, одночасно усвідомлювати думки, що намагалися заспокоїти, і думки темної сторони про незбагненність і дивакуватість звичайних думок Гаррі. Чого його темна сторона ніколи не очікувала у зв'язку зі своїм страхом смерті, так це прийняття, похвали й пропозиції про допомогу...

«Ти не маєш боротися наодинці», тихо сказав Гаррі своїй темній стороні. «Решта мене підтримує тебе в цьому. Я не дозволю собі померти й не дозволю померти своїм друзям. Ані тобі-собі, ані Герміоні, ані мамі з татом, ані Невілові, Драко чи будь-кому, це моє бажання захистити...». Він уявив крила з сонячного світла, ніби крила патронуса, які той розгорнув був, і накрив ними це перелякане дитя.

Патронус знову пояскравішав, світ навколо Гаррі крутнувся, чи може це розум Гаррі обертався?..

«Візьми мене за руку», подумав та уявив Гаррі, «йди зі мною, і ми зробимо це разом...».

Розум Гаррі похитнувся, ніби його мозок зробив крок ліворуч, або весь світ зробив крок праворуч.

І в яскраво освітленому коридорі Азкабану, де гасові лампи затьмарювало рівне непохитне світло гуманоїдного патронуса, невидимий хлопчик стояв з дивною усмішкою на

обличчі, і лише трохи тремтів.

Гаррі якимось чином знав, що він щойно досягнув чогось важливого, більш значущого, ніж просто підвищив свою витривалість у присутності дементорів.

На додачу він ще й згадав. Хай як кумедно, але допомогло саме те, що він розмірковував про смерть як антропоморфну істоту. Тепер Гаррі згадав, що саме, подекують, здатне заховати когось від погляду самої Смерти.

У коридорі Азкабану швидка хода чарівника раптом спиналася. Бо яскрава срібна істота, що вела його, завмерла була у повітрі — з розпачем змахувала крилами. Пломінкий білий фенікс нахилив голову, озирнувся, ніби був спантеличеним. А потім поглянув на свого господаря й з жалем похитав головою.

Без жодного слова чарівник розвернувся й хутко пішов туди, звідки прийшов.

Гаррі стояв струнко й прямо, він відчував, як його омиває страх, і відчував страх навколо. Мабуть, ці хвили порожнечі розмивали якусь крихітну його частину, неспинно билися об нього, мов об нерухомий камінь. Але його руки не були холодними, і магія не покинула його. З часом ці хвили можуть достатньо розмити його, щоб знищити його, просочитися крізь хай яку маленьку його частинку, що досі ховалася від смерти замість того, щоб використовувати цей страх як спонукання до боротьби. Але на такий результат потрі-

бен час, особливо коли тіні смерти далеко й не зосереджені на ньому. Він залагодив ваду, тріщину, розлам у собі, і зірки яскраво палахкотіли в його розумі, величезні й позбавлені страху, блискучі серед холоду й темряви.

Будь-хто інший побачив би лише хлопчика, що стояв сам у погано освітленому металевому коридорі, та дивну усмішку на його обличчі.

Бо Белатриса Блек та змії навколо її шиї були приховані Плащем невидимости, однією з трьох Смертельних реліквій, яка, подейкують, здатна заховати власника від погляду самої Смерти. Відповідь на цю загадку було забуто, а Гаррі її заново знайшов.

І тепер Гаррі знав, що захист Плаща не був простою невидимістю розлізнення, цей Плащ *ховав* тебе, а не просто робив невидимим, тебе під ним було так само неможливо побачити, як незнаючий не міг побачити тестрала. І Гаррі також знав, що символ Смертельних реліквій всередині Плаща було намальовано кров'ю тестрала, і саме це надавало Плащу цю можливість, дозволяло боротися з дементорами на їхньому рівні й блокувати їх. Це скидалося лише на здогад, але певний здогад, знання прийшло до нього, щойно він розв'язав загадку.

Белатриса досі була прозорою під Плащем, проте вона більше не була прихованою від Гаррі. Гаррі знав, що вона там. Тепер вона була для нього такою ж очевидною, як тестрала. Бо Гаррі лише позичив свій Плащ, а не віддав його. Він збагнув та опанував Смертельну реліквію, що передавалася з покоління в покоління Поттерів.

Гаррі поглянув прямо на невидиму жінку, і сказав:

— Чи впливають на тебе дементори, Бело?

— Ні, — сказала жінка м'яким, заінтригованим голосом і додала, — Проте володарю... *ви...*

— Якщо ти скажеш щось дурне, це мене роздратує, — хо-

лодно сказав Гаррі. — Невже тобі здається, що я пожертвую собою заради тебе?

— Ні, володарю, — відповіла прислужниця Темного Лорда. У її голосі чулося здивування, чи, можливо, благоговіння.

— За мною, — холодно прошепотів Гаррі.

І вони продовжили свій шлях униз. Темний Лорд дістав з глибин капшучка тістечко та з'їв його. Якби Белатриса спитала, Гаррі сказав би, що це для шоколаду, проте вона не спитала.

Старий чарівник широким кроком повернувся до авро-рів, срібний та червоно-золотий фенікси тепер були позаду нього.

— *Ти...* — почала ревіти Амелія.

— Вони скасували патронуса, — сказав Дамблдор. Старий чарівник ніби й не підвищував голос, проте його спокійні слова якимось чином заглушили її власні. — Тепер я не можу їх знайти.

Амелія заскреготіла зубами, відклала чимало уїдливих зауваг на потім і обернулася до офіцера зв'язку.

— Передай у кімнату для чергування, щоб дементора *знову* спитали, чи відчуває він Белатрису Блек.

Спеціаліст зв'язку передала повідомлення дзеркалом, а за кілька секунд зі здивуванням підвела погляд.

— Ні...

Амелія вже подумки кляла все на світі.

— ...проте вони бачать когось іншого на нижніх рівнях — не в'язня.

— Добре! — кинула Амелія. — Скажіть дементору, що

дюжині його родичів дозволено зайти в Азкабан та схопити цього невідомого і будь-кого, хто з ним поряд! І якщо вони побачать Белатрису Блек, то мають Поцілувати її негайно!

Амелія обернулася й вовком подивилася на Дамблдора, готова до суперечки з ним. Проте старий чарівник лише з легким сумом на неї поглянув і не сказав ані слова.

Аврор Маккаскер передав наказ директорки трупу, що висів за вікном.

Труп наділив його такою смертоносною посмішкою, що аврор ледь не розпався на частини, а тоді істота полетіла униз.

Невдовзі дюжина дементорів піднялися зі свого звичайного місця в центральній ямі Азкабану й попрямували назовні, до стін величезної металевої споруди, що височіла над ними.

Вони пройшли крізь отвори в основі Азкабану — найтемніші з усіх створінь почали свій марш жаху.

Розділ 57. СТЕ, Обмежене мислення, ч. 7

Гаррі *сподівався був*, що злився зі своєю таємничою темною стороною, і тепер матиме всі її переваги без жодних недоліків — зможе викликати кришталеву ясність та незламність за бажанням без потреби ставати холодним та злим.

Він вкотре переоцінив свої успіхи. *Щось змінилося*, але Гаррі досі мав таємничу темну сторону, вона досі була окремою сутністю, і його звичайне я досі було зламним. Та попри успішне зцілення темної сторони від страху смерті, Гаррі не наважувався зануритися в темну сторону посеред Азкабану, без жодного захисту від дементорів — не можна було аж так спокушати долю.

А прикро, бо трохи незламності йому б *зовсім не завадило прямо зараз*.

Особливо важко було через те, що він не міг спертися на стіну, не міг розплакатися, не міг навіть зітхнути. Люба Бела спостерігала за ним, а нічого з цього її Темний Лорд би не зробив.

— Володарю... — напружено й тихо сказала Белатриса. — Дементори... вони наближаються... я відчуваю їх, володарю...

— Дякую, Бело, — пролунав сухий голос, — я вже знаю.

Гаррі не міг відчувати діри цього світу так само як коли він був під Смертельною реліквією, проте він відчував, що потяг порожнечі посилювався. Спочатку він помилково приписав це спуску сходами, але коли вони завершили спускатися, посилення не спинилося. Потім зменшилося, коли дементори пішли далі вздовж спіралі, потім знову почало збільшу-

ватися, коли вони почали підійматися сходами... Тепер дементори були всередині Азкабану, і вони йшли за Гаррі. Ну звісно. Може Гаррі тепер і стійкий, але не *схований*.

«Нова вимога», сказав Гаррі своєму мозкові. «Знайди спосіб здолати дементорів без чарів патронуса. Альтернативно, знайди ще один спосіб сховати когось від дементорів, крім Плаща невидимости...».

«Я звільняюся», відповів його мозок. «Знайди собі інший шматок обчислювального субстрату, що розв'язуватиме твої задачі зі сміховинно великою кількістю обмежень».

«Я серйозно», подумав Гаррі.

«Я теж», не відступав його мозок. «Застосуй чари патронуса й чекай, доки тебе знайдуть аврори. Схаменися. Усе скінчено».

«Здавайся...».

Потяг порожнечі посилювався щомиті, і Гаррі збагнув, що коїться. Він старанніше зосередився на зірках, спробував ігнорувати розпач...

«А знаєш», зазначила його логічна частина, «якщо тобі не дозволено *жодної* негативної думки через те, що вона відкриє твій розум дементорам, то *це теж* когнітивне упередження. Як ти дізнаєшся, коли *справді* час здаватися?».

Знизу почулося відчайдушне схлипування й крики, чулися слова «ні» та «геть». В'язні знали, в'язні відчували.

Дементори наближались.

— Володарю, ви... ви не маєте ризикувати собою заради мене... заберіть свій Плащ...

— Тихо, дурепо, — злобно прошипів голос. — Коли я вирішу тобою пожертвувати, я тобі скажу.

«Вона має рацію», сказав слизеринець. «Ти *не маєш* ризикувати собою заради неї. Не може бути, щоб її життя було таким же цінним, як твоє».

І щойно Гаррі почав розглядати можливість принести Белатрису в жертву, щоб врятувати себе...

Тієї ж миті, частина тьмяного оранжевого світла гасових ламп ніби зникла з коридору, а пальців Гаррі торкнулася холоднеча. І тоді він зрозумів, що сама думка про те, щоб залишити Белатрису тіням смерти робить його знов вразливим. Щойно він ухвалить це рішення, він, мабуть, навіть не зможе більше використовувати чари патронуса, адже зрадить ту ідею, що рятувала його раніше.

Гаррі спало на думку, що він усе одно зможе взяти в Белатриси Плащ, навіть якщо більше не буде здатен на чари патронуса. А тоді йому довелося хутко спинити цей хід думок, і цілковито зосередитися на рішенні *не* робити цього, бо інакше він міг би просто впасти на місці. А вир порожнечі навколо нього вже став смертельно сильним. Кричали *над* ним, крики внизу спинилися.

«Це якась маячня», зазначила його логічна частина. «Раціональні агенти не мають зазнавати такої цензури на процес мислення, усі теореми ґрунтуються на тому, що процес мислення не впливає на дійсність жодним чином, крім як через ухвалені рішення, і, відповідно, можна вибрати оптимальний алгоритм та не турбуватися про те, як твої думки взаємодіють з дементорами...».

...

«Це справді дурна думка», втрутився грифіндорець. «Навіть я вважаю цю думку дурною, а я твій внутрішній грифіндорець. Ти ж не збираєшся насправжки просто стояти там і...».

— Ми знайшли їх! — крикнула Ора, тріумфально підвів-

ши чарівне дзеркало. — Дементори за внутрішніми стінами визначили місце: сьомий рівень, спіраль «В», ось де вони!

Аврори очікувально втупилися у неї.

— Ні, — спокійно сказала Амелія. — Там *один* з них. Дементори досі не можуть знайти Белатрису Блек. Ми не кинемося туди й не дозволимо їй прослизнути в сум'ятті. Ми не розділятимемо сили, щоб не втрапити у засідку. Якщо просуватися обережно, ми не програємо. Передайте Скрімджерові та Шеклболтові, щоб продовжували спускатися рівень за рівнем, як і раніше...

Старий чарівник вже жваво йшов уперед. Цього разу Амелія навіть не марнувала дихання на те, щоб клясти його, а їхні старанно зведені щити знову розступилися перед ним мов вода, і лише трохи сколихнулися, коли він пройшов.

Гаррі чекав на початку коридору, коло сходів, що вели нагору. Белатриса зі змієм були за ним, їх приховувала опанована Гаррі Смертельна реліквія. Він знав, хоч і не міг бачити, що виснажена чаклунка сиділа на сходах, відкинувшись назад, бо Гаррі скасував чари польоту, щоб звільнити свій розум та магію.

Гаррі втупився в дальній кінець коридору — там, де сходи йшли вниз. Тепер світло потьмяніло, а температура впала не лише в його розумі, а й насправді. Страх гримів над ним та навколо нього, мов море під час бурі, а потяг порожнечі перетворився на страшенну тягу чорної діри, що все ближчала.

Угору сходами на іншому кінці коридору крізь присмертне повітря рівномірно пливли порожнечі, відсутності, рани світу.

Гаррі очікував, що вони зупиняться.

Чимдуж, щонайсильніше зосередився на тому, що очікує, що вони зупиняться.

Прогнозував їхню зупинку.

Вірив, що вони зупиняться.

...ну принаймні такий був задум...

Гаррі обрубав небезпечну випадкову думку й очікував, що *дементори залякнуть*. У них не було власного інтелекту, вони були лише ранами світу, вони приймали подобу й структуру згідно з очікуваннями інших. Люди могли вести з ними перемовини, пропонувати їм жертви в обмін на співпрацю лише через те, що *вірили, що з дементорами можна домовлятися*. Отже, якщо Гаррі достатньо сильно повірить, що порожнечі розвернуться та підуть геть, то вони розвернуться й підуть геть.

Але рани світу все наближалися, вир страху вже здавався суцільним, порожнеча розривала матерію й розум, речовину й дух, можна було навіть побачити, як метал тьмянів, коли діри світу проминали його.

Він почув за спиною тихий звук від Белатрисси. Вона не вимовила жодного слова, бо їй було наказано мовчати.

«Не думай про них як про живих істот, вважай їх психочутливими об'єктами. Я можу їх контролювати, якщо можу контролювати себе...».

Проблема була в тому, що він *не міг* контролювати себе так легко, не міг змусити себе вірити, ніби щось синє — зелене, силою волі. Не міг позбутися усіх думок про те, як ірраціонально *змушувати* себе повірити у щось. Як *неможливо* за допомогою будь-яких хитрощів повірити у щось, якщо ти *знаєш*, що намагаєшся себе обдурити. Усе тренування Гаррі проти самообману відмовлялося вимикатися, *хай як це шкодило саме в цьому унікальному, особливому випадку...*

Тіні смерті перетнули вже половину коридору, і тоді Гар-

рі підвів руку з розчепіреними пальцями та наказав твердим, упевненим голосом:

— Зупиніться.

Тіні смерті зупинилися.

За спиною Белатриса придушено зойкнула, ніби їй вибили повітря з грудей.

Гаррі зробив жест — заздалегідь умовлений сигнал, що означав «повтори все, що сказали дементори».

— Вони кажуть, — голос Белатрисы тремтів, — вони сказали: «Нам обіцяли Белатрису Блек. Скажи, де вона ховається, і тебе помилують.»

— Белатриса? — запитав Гаррі з напускною веселістю. — Вона вже давно втекла.

За мить Гаррі зрозумів, що варто було сказати, ніби Белатриса серед аврорів на верхньому рівні — це призвело б до більшого хаосу.

Ні, неправильно вважати, ніби дементорів можна обдурити, — вони лише *предмети*, ними керують *очікування* інших...

— Вони кажуть, — надломленим голосом доповідала Белатриса, — кажуть, що знають, що це брехня.

Порожнечі відновили рух уперед.

«Її очікування мають більшу віру, ніж мої. Їх контролює вона, і сама про це не знає...».

— Не чини опору, — сказав Гаррі, і вказав паличкою за спину.

— Я, я кохаю вас, прощайте, володарю...

— *Сомніум*.

Це, як не дивно, допомогло — почути саме ці жахливі слова, зрозуміти помилку Белатрисы. Це нагадало Гаррі, за що він бореться.

— Зупиніться, — повторив Гаррі.

Белатриса спала, тепер лише його воля чи, радше, його очікування мали керувати цими сферами анігіляції...

Але вони все просувалися далі, і Гаррі не міг стримати хвилювання, чи не зашкодив попередній досвід його впевненості, і через це він *не зможе* зупинити їх. Через усвідомлення цього він починав сумніватися ще більше... Йому потрібен був час, щоб підготуватися, краще було б спочатку навчитися контролювати лише одного дементора в клітці...

Між Гаррі та тінями смерти залишилася лише чверть коридору, вітри порожнечі були такими сильними, що Гаррі вже відчував, як ерозія почала діяти на нього самого.

І тоді Гаррі спало на думку, що, можливо, він просто помилявся, і в дементорів *були* власні бажання й можливість планувати. А може їх контролювало уявлення *кожного* про їхню поведінку, а не лише того, хто був до них найближчим. А тоді...

Гаррі виставив паличку в початкову позицію чарів патронуса та сказав:

— Один вашого роду потрапив до Гогвортса й не повернувся. Його більше не існує. Смерть померла.

Дементори зупинилися, дюжина ран світу нерухомо повисла в повітрі, а порожнеча кричала навколо них, ніби смертельний вітер, що дув у ніщо.

— Розверніться та йдіть, і не кажіть про це нікому, маленькі тіні, або я знищу й вас.

Гаррі пересунув пальці до початкової позиції чарів патронуса, підготувався застосувати їх. У його розумі Земля вже світилася посеред зірок, денна сторона була яскравою та синьою у сонячному світлі, нічна сторона мигтіла світлом людських міст. Гаррі не блефував, не намагався якось схитрувати. Тіні смерти рушать уперед і будуть анігільовані, або вони підуть. Він був готовий до обох варіантів...

І порожнечі так само плавно пішли туди, звідки при-

йшли. Нищівний вітер слабшав з кожним метром їхнього віддалення, коли вони спускалися сходами й зникли.

Чи в них справді був якийсь власний псевдоінтелект, чи Гаррі просто нарешті вдалося *повірити*, що вони підуть... Цього Гаррі не знав.

Але вони пішли.

Гаррі скористався нагодою: присів поряд з непритомною Белатрисою на сходах, відкинувся назад, як і вона, і навіть на мить заплющив очі. Лише на мить — він, дідько, не планував спати в Азкабані. Проте ця мить йому була потрібна. Аврори, як сподівався Гаррі, продовжать повільно спускатися сходами, тому якісь п'ять хвилин відпочинку не завадять. Гаррі старанно формулював свої думки позитивно й радісно: «ой, я тут трохи відновлю сили й мені стане краще» замість, скажімо, «ой, я просто впаду тут від емоційного й фізичного виснаження», бо дементори ще недостатньо віддалилися.

«І, до речі», звернувся Гаррі до власного мозку, «тебе звільнено».

— Я його знайшов! — почувся крик старого чарівника.

«Кого?» подумала Амелія, а тоді обернулася, щоб побачити, як Дамблдор повернувся, а в нього в руках...

...було те єдине, та єдина людина, яку вона ніколи б не очікувала побачити...

...чоловіка в пошматованій червоній мантиї, він був весь подряпаний, ніби брав участь у невеличкій війні, засохла кров прикривала чимало порізів. Його очі були розплющені, і він жував плитку шоколаду, яку тримав у живій рущі.

Барі Однорук був *живий*.

Здійнявся радісний гомін, її аврори опускали палички,

дехто вже поспішав підійти.

— *Не розслаблятися!* — прогрімівла Амелія. — Перевірте їх обох на багатозільну настоянку, проскануйте Барі щодо дрібних анімагів та пасток...

— *Інервація. Вінгардіум Левіоза.*

Запанувала тиша. Потім Гаррі відчув, хоча не міг цього бачити, що невидима жінка підвелася на ноги й вертіла головою, щоб роззирнутися довкола.

— Я... жива?..

Гаррі кортіло сказати «ні» — просто подивитися на її реакцію.

— Не став дурних питань, — прошипів він натомість.

— Що сталося? — прошепотіла Белатриса.

І Темний Лорд видав дикий, високий сміх.

— Я настрахав дементорів, моя люба Бело.

І знову тиша. Гаррі хотів бачити обличчя Белатриса. Невже він сказав щось не так?

За деякий час почувся тремтячий голос:

— Чи може таке бути, володарю, що у цій новій подобі я стала вам не байдужа...

— Ні, — холодно сказав Гаррі, відвернувся (хоча не відводив від неї палички) і почав йти. — І доклади зусиль, щоб більше не дратувати мене, або — є з тебе користь чи ні — кину тебе тут. А тепер іди за мною чи лишайся. У мене є робота.

Гаррі швидким кроком пішов уперед, і не слухав схлипувань, що лунали позаду. Він знав, що Белатриса йде за ним.

...бо менше за все цій жінці було потрібно, найостанніше, що їй було потрібно перед тим, як психіатричний ціли-

тель почне спроби повернути її справжню, — це повірити в те, що Темний Лорд колись може покохати її у відповідь.

Старий чарівник задумливо гладив свою срібну бороду і споглядав за тим, як аврора Барі виносять з кімнати два сильних аврори.

— Ти щось розумієш, Амеліє?

— Ні, — прямо відповіла вона.

Вона підозрювала, що це якась пастка, яку вони не змогли намацати. Тому аврора Барі не буде залучено в операції — натомість його стерегтимуть.

— Можливо, — повільно вимовив старий чарівник, — той з них, хто здатен на чари патронуса — не просто заручник. Хтозна, може його змусили брати в цьому участь хитрощами? Хай з якої причини, вони лишили твоєму авророві життя. Не будьмо першими, хто користуватиметься смертельними закляттями, коли знайдемо їх...

— Ясно, — раптом зрозуміла стара відьма, — ось який у них план. Забуттятнути й залишити його живим їм нічого не коштувало, а нас змушує вагатися... — Амелія рішуче кивнула та звернулася до своїх людей. — Діємо без змін.

Старий чарівник зітхнув.

— Є якісь новини від дементорів?

— Якщо я скажу, — кинула Амелія, — ти знову втечеш?

— Тобі це нічого не коштує, Амеліє, — тихо сказав старий чарівник, — і може врятувати когось із твоїх людей від бою.

«Нічого не коштує, крім мого шансу на помсту...».

Та помста в порівнянні була дрібницею. Старий чарівник, що так її драгував, часто зрештою мав рацію — частково

саме це в ньому й дратувало.

— Дементори більше не відповідають на питання про людину, яку, як вони стверджували, бачили раніше, — сказала йому Амелія, — і вони не кажуть ані чому, ані де.

Дамблдор звернув погляд на яскравого срібного фенікса, що сидів у нього на плечі й освітлював весь коридор. Той тихо похитав головою у відповідь.

— Я теж не можу їх виявити, — сказав Дамблдор, а потім знизав плечима. — Гадаю, мені варто просто прогулятися всією спіраллю зверху донизу й подивитися, чи не зустріню я щось, га?

Амелія б наказала йому цього не робити, якби гадала, що це змінить бодай щось.

— Албусе, навіть ти можеш потрапити у засідку, — застерегла Амелія, коли старий чарівник обернувся, щоб піти.

— Пусте, дорогенька, — радісно кинув чарівник, не зупиняючи черговий відхід. Він змахнув своєю п'ятнадцятидюймовою паличкою з невідомого темно-сірого дерева, ніби відмахнувся від її слів. — Я невразливий.

Запала тиша.

(— Він же не міг цього справді сказати... — прошепотіла аврорка з найменшим досвідом з усіх присутніх — досі напружена молода леді Ноела Каррі — старшому члену її трійці — авророві Брукс. — Чи сказав?)

(— Йому це зійде з рук, — прошепотіла у відповідь Ізабелла, — це ж Дамблдор — навіть Доля вже не сприймає його серйозно.)

— Ось чому, — стомлено пояснила Амелія, переважно для молодших аврорів, — ми ніколи не викликаємо його, хіба що немає іншого виходу.

Гаррі лежав на твердій лавці, що в цій камері була ліжком, і старався не ворушити жодним м'язом. Лежав без жодного руху, доки чекав на повернення страху. Наближався патронус, і потужний. Белатрису приховувала Смертельна реліквія — прості чари не виявлять її, але Гаррі не знав, які інші вміння можуть застосувати аврори, щоб знайти його самого, і не наважувався видати своє незнання питанням до Белатриси. Тому Гаррі лежав на твердому ліжку у камері за зачиненими дверима і за величезними зачиненими металевими дверима позаду, у цілковитій темряві, повністю під ковдрою, і сподівався, що хай хто це був, він не зазирне, або не надто прискіпливо оглядатиме все, якщо зазирне...

Насправді на це Гаррі не міг вплинути жодним чином, ця частина його долі цілком залежала від прихованих змінних. Переважно його розум зосередився на поточній трансфігурації, яку він виконував.

У тиші Гаррі почув, як наблизилися швидкі кроки. Вони зупинилися поза дверима, а тоді...

...почали віддалятися.

Невдовзі повернувся страх.

Гаррі проігнорував відчуття полегшення так само як ігнорував страх. Він тримав у розумі форму маглівського пристрою значно більшого за автомобільний акумулятор, і повільно застосовував цю форму до льодового куба (це була вода з пляшки з капшучка, що її Гаррі заморозив за допомогою «Фрігідейро»). Не можна було трансфігурувати на те, що має згоріти, проте оригінально матерія була водою, а бульбашкоголові чари захищали повітря, яким вони дихали, тож Гаррі сподівався, що ані йому, ані комусь іншому не стане від цього погано.

Тепер питання було лише в тому, чи вистачить йому часу до того, як аврори ґрунтовно обстежать цей блок камер, для завершення цієї трансфігурації та для часткової трансфі-

гурації, яку він мав здійснити далі...

Коли старий чарівник повернувся ні з чим, навіть Амелія почала трохи хвилюватися. Вона з двома іншими командами аврорів уже спустилася на третину трьох спіралей — синхронно, без жодних прогалин у їхньому захисті, щоб ніхто не зміг вислизнути, прорізавши собі прохід крізь стелю, і вони досі не бачили жодних ознак злочинців.

— Чи не міг би ти відзвітувати? — запитала Амелія без тону наказу.

— Спочатку просто пройшовся згори донизу, — доповів старий чарівник. Він хмурився, через що його обличчя було навіть більш зморшкуватим, ніж зазвичай. — Я оглянув камеру Белатриси, знайшов там ляльку-труп на її місці. Гадаю, ця втеча планувалася як непомітна. Щось приховано в кутку під клаптем тканини. Я це не чіпав, щоб твої аврори могли дослідити його. На зворотному шляху я відкрив кожні двері й зазирнув до кожної камери. Я не побачив нічого розілюзненого — лише в'язнів...

Їх перервав крик червоно-золотого фенікса, і всі аврори здригнулися через цей крик. У ньому було засудження і невідкладна вимога, що ледь не змусила Амелію одразу бігти до коридору.

— ...у доволі гіркому стані, — тихо додав Дамблдор. На мить сині очі стали дуже холодними за серпастими окулярами. — Чи готовий хтось із вас узяти на себе відповідальність за наслідки ваших дій?

— Я не... — почала Амелія.

— Я знаю. Вибач, Амеліє, — старий чарівник зітхнув. — У декого з новіших в'язнів лишилися крихти магії, коли я їх

оглядав, у кожного відчув тільки залишки сили — у найсильнішого магії було як у першокласника. Я чув багато криків засудження від Фоукса, проте жодного виклику. Видається, вам доведеться продовжити пошуки. Вони здатні сховатися достатньо добре, щоб уникнути мого швидкого огляду.

Коли Гаррі завершив першу трансфігурацію, він присів, стягнув з себе ковдру, ненадовго використав «Лумос», щоб поглянути на годинник, і був приголомшений: минуло майже півтори години. Як давно хтось — він, звісно, не дивився у тому напрямку — відчинив і знову зачинив двері, Гаррі гадки не мав.

— Володарю?.. — обережно й тихо прошепотіла Белатриса.

— Можеш говорити, — відгукнувся Гаррі. Він наказав був їй мовчати, доки він працює.

— Сюди заходив Дамблдор.

Павза.

— Цікаво, — без емоцій зреагував Гаррі.

Він був радий, що не помітив був цього. Видавалося, їх ледь не спіймали.

Гаррі промовив слово до капшучка і почав витягати магичний пристрій, що його він з'єднає з продуктом години своєї праці. Тоді, коли він витягнув пристрій з капшучка, чергове слово, і в нього був тюбик промислового клею. Перед тим, як почати ним користуватися, Гаррі застосував бульбашковоголові чари на собі й Белатрисі, та наказав їй створити ці чари на змієві, щоб випари клею у замкненій камері їм не нашкодили.

Коли клей почав застигати — поєднувати технологію

з магією, Гаррі поклав пристрій на ліжку, а сам сів на підлогу. Він хотів трохи відновити сили магії та розуму перед наступною трансфігурацією.

— Володарю... — непевно сказала Белатриса.

— Так? — сухо запитав голос.

— Що це за пристрій, який ви виготовляєте?

Гаррі швидко міркував. Видавалося, це слухна нагода перевірити свої плани — треба було лише ставити питання-натяки.

— Подумай, моя люба Бело, — сказав Гаррі. — Як складно могутньому чарівнику прорізати стіни Азкабану?

— Зовсім не складно, володарю?.. — по деякому часі спантеличено й повільно сказала Белатриса.

— Саме так, — сказав сухий, високий голос господаря Бели. — Припустімо, хтось це зробить і вилетить крізь отвір на мітлі, здійметься в небо й полетить геть. Видається, врятувати в'язня Азкабану легко, чи не так?

— Але, володарю... У аврорів — у них є власні мітли, володарю, і швидкі...

Гаррі вислухав: усе було, як він і очікував. Темний Лорд відповів — знову тоном сократичного розпитування, а Белатриса поставила чергове питання, якого Гаррі не очікував, проте питанням-відповіддю Гаррі показав, що, зрештою, це не мало значення. А у відповідь на останнє питання Белатриса Темний Лорд лише посміхнувся та сказав, що час йому повертатися до роботи.

Гаррі підвівся з підлоги камери, підійшов до дальнього краю та приклав паличку до твердої поверхні стіни — стіни Азкабану, суцільного металу, що відділяв їх від прямого впливу ями дементорів.

І Гаррі почав часткову трансфігурацію.

Він сподівався, що на це закляття піде менше часу. Гаррі

тренувався був годинами накладанню своєї унікальної магії. Це вже стало рутиною — лише трохи складнішою для нього, ніж звичайна трансфігурація. Форма, яку він перетворював, мала доволі невеличкий загальний об'єм — хай вона була широкою, високою й довгою, проте вона була дуже тонкою. Гаррі вирішив, що пів міліметра має вистачити, враховуючи бездоганну гладкість...

На лаві, що була тюремним ліжком, де Гаррі поклав був трансфігурований технологічний пристрій, що був з'єднаний з магічним предметом клеєм, що сохнув, крихітні золоті літери виблискували на маглівському артефакті. Гаррі не те щоб *планував* був, щоб вони там були, проте ці слова лунали десь у його розумі, і тому, видається, стали частиною трансфігурованої форми.

Гаррі міг би сказати багато всього різного з приводу саме цього тріумфу технологічної винахідливості. Незчисленну кількість висловів Гаррі *міг би* сказати та *сказав би*, якби Белатриси не було поряд.

Але був лише один вислів, що Гаррі міг сказати тільки зараз, і напевно ніколи в нього більше не буде шансу його вимовити. (Тобто, *подумати*, якщо він не міг його сказати вголос.) Самого фільму він не бачив, проте бачив трейлер, і з якоїсь причини фраза залишилася в його пам'яті.

Дрібними золотими літерами на маглівському пристрої було написано:

«Ви, придуркуваті голови! Слухайте сюди!»

Розділ 58. СТЕ, Обмежене мислення, ч. 8

Примітка автора: уривок фільму «Армія Темряви», що Гаррі бачив у трейлері, можна побачити на YouTube за ключем KrSHPsiU6cg.

Ключова цитата (вимовляє сучасна людина, що переміщується в часі у середньовіччя, розмахує рушницею):

«Ви, придуркуваті голови! Слухайте сюди! Бачите це? Це... моя чарівна паличка!»

В абсолютній темряві стояв хлопець. Він притиснув чарівну паличку до металевої стіни Азкабану та випробовував магію, що в неї лише три інші людини могли повірити, і лише він один нею володів.

Звісно, могутній чарівник міг би прорубати стіну протягом секунди — одним жестом та словом.

Пересічному дорослому довелося б попрацювати кілька хвилин, і після він відчував би втому.

Та щоб досягти того ж результату, доки ти першокласник Гогвортсу, треба діяти *ефективно*.

На щастя — ну, не *на щастя*, удача не мала до цього жодного стосунку, — *через свідоме рішення* Гаррі щодня приділяв вправам з трансфігурації додаткову годину, він навіть у цьому єдиному предметі був попереду Герміони. Він вправлявся у частковій трансфігурації так довго, що почав подумки сприймати справжній устрій Всесвіту як щось буденне,

йому треба було лише трохи більше зусиль на те, щоб тримати в розумі його безчасову квантову природу, навіть зосередившись водночас на чіткому ментальному розділенні між концепцією форми та концепцією матеріалу.

А *недоліком* того, що це мистецтво стало для нього рутинною...

...була здатність Гаррі розмірковувати про інше, доки застосовував його.

Якимось чином йому це не спадало було на думку, він не бачив очевидного, аж доки не з'явилася перспектива *справді дійсно зробити це лише за кілька хвилин*.

Те, що Гаррі збирався зробити...

...було небезпечним.

Справді небезпечним.

Небезпечним рівня хтось-справді-чесно-може-загинути.

Зустрітися віч-на-віч із дюжиною дементорів без патронуса було *страшно*, але лише страшно. Гаррі міг би викликати чари патронуса, і *зробив би* це, щойно йому б здалося, що він втрачає таку можливість, чи коли він відчув би, що не може більше чинити опір. І навіть якби це не спрацювало... навіть тоді, хіба що дементорам було наказано Цілувати всіх, кого вони знайдуть, невдача не була б *фатальною*.

Тут усе було інакше.

Трансфігурований маглівський пристрій міг вибухнути та вбити їх.

Інтерфейс між технологією та магією міг вийти з ладу різнотніми способами та вбити їх.

Аврорам могло пощастити, і вони могли влучити.

Це було просто, ну...

Справді небезпечно.

Гаррі помітив, що намагається вмовити себе повірити в те, що це безпечно.

І справді, усе *могло* вийти, проте...

Навіть якщо забути про те, що раціоналістам не можна вмовляти себе, Гаррі знав, що аж ніяк не впорається вмовити себе, що ймовірність померти від цієї спроби менша за 20%.

«Програй», сказав гафелпафець.

«Програй», сказав голос професора Квірела в його розумі.

«Програй», вимовили ментальні моделі Герміони, професорки Макгонеґел, професора Флитвіка, Невіла Лонґботома і, ну, фактично всіх, кого Гаррі знав, крім Фреда та Джорджа — вони б миттю погодилися на цей план.

Треба просто піти знайти Дамблдора й у всьому зізнатися. Це треба зробити, справді треба, тепер лише цей вчинок був *розумним*.

І якби в цій місії брав участь лише Гаррі, якби від цього залежало лише його життя, він так би й вчинив. Безсумнівно.

Найбільше заважав зосередитися на поточній частковій трансфігурації, і навіть загрожував відкрити його дементорам...

...досі неприємний, досі у подобі змія, професор Квірел.

Якщо професор Квірел потрапить в Азкабан за свою участь у втечі, то він помре. Він напевно не протягне й тижня. Він був настільки чутливим.

Ось так все просто.

Якщо Гаррі *програє*...

То втратить професора Квірела.

«І нехай він напевно лихий», тихо запитала його гафелпафська частина. «Усе одно?».

Це рішення Гаррі приймав аж ніяк не свідомо. Він просто не міг цього зробити. Програвати можна було очки гуртожитків, але не *людей*.

«Якщо ти вважаєш, що твоє життя достатньо цінне, щоб

не ризикувати ним на вісімдесят відсотків, щоб захистити всіх в'язнів Азкабану», прокоментувала його слизеринська частина, «то ти ніяк не можеш виправдати, що ризикуєш життям на двадцять відсотків заради порятунку життя Белатриси та професора Квірела. Тут явно якісь проблеми з математикою, ти явно призначаєш неузгоджену вартість результатам».

Логічна його частина зазначила, що слизеринець щойно довів, що має рацію.

Гаррі тримав у розумі форму, продовжував накладати закляття. Він завжди міг скасувати місію, навіть якщо *звершить* трансфігурацію, і він не хотів марнувати вже витрачених зусиль.

А тоді Гаррі спало на думку ще дещо, і раптом йому стало дуже важко не перервати закляття, і дуже важко не втратити стійкість перед дементорами.

«А що як летиключ перенесе нас не туди, куди стверджував професор Квірел?».

У ретроспективі це було очевидно.

Навіть якщо запланована втеча пройде абсолютно успішно, навіть якщо магівський пристрій працюватиме і *не* вибухне, і *не* виникне непередбачуваних ефектів від його взаємодії з магічним предметом, навіть якщо аврори не влучать, навіть якщо Гаррі відлетить достатньо далеко від Азкабану, щоб скористатися летиключем...

...після переміщення їх може чекати не психічний цільтедь.

Гаррі вірив був у це, коли ще довіряв професорові Квірелу, і він забув перерозглянути цей погляд після того, як виявилось, що довіряти професорові Квірелу не можна.

«У тебе не вийде», сказав гафелпафець. «Мова йде вже просто про якусь дурість».

У кімнаті ніби похолоднішало, проте Гаррі не зупиняв

трансфігурацію, хоч його спротив дементорам похитнувся.

«Я не можу втратити професора Квірела».

«Він намагався вбити поліціяннта», сказав гафелпафець. «Ти вже втратив його — у ту мить. Белатриса напевно саме така, як і вважають усі. Просто забори назад свій Плащ, знайди Дамблдора та скажи йому, що тебе обдурили».

«Ні», відчайдушно подумав Гаррі, «спочатку я маю поговорити з професором Квірелом, можливо є пояснення, ну хтосьна, може він стояв надто далеко від мого патронуса, і на нього подіяли дементори... я не розумію, це було безглуздо за всіма моїми гіпотезами, чому він зробив це... я не можу просто...».

Гаррі обірвав цей ланцюжок своїх думок, доки не втратив свою стійкість перед страхом, — він не міг думати про те, щоб згодувати професора Квірела дементорам, і бути рішуче налаштованим проти смерти водночас — це було неможливо з позицій раціональності.

«Твоє мислення штучно зіпсоване», спокійно зазначила його логічна частина, «знайди спосіб полагодити його».

«Гаразд, генеруймо варіанти», подумав Гаррі. «Не вибираємо, не оцінюємо, точно не вирішуємо нічого... просто розмірковуємо, що ще я можу зробити, крім оригінального плану».

І Гаррі продовжив прорізати отвір у стіні. Він застосовував часткову трансфігурацію на тонкій циліндричній оболонці металу: два метри в діаметрі, пів міліметра завтовшки, довжиною від себе й до кінця стіни. Він перетворював пів міліметра товщини металу на моторну оливу. Моторна олива була рідиною, і не можна було трансфігурувати на рідину, бо вона випаровується, проте він, Белатриса та змії були під дією бульбашкоголових чарів. І Гаррі застосує «Фініте» на оливі одразу після — розвіє свою трансфігурацію...

...щойно відділений та змащений шмат металу зіслизне

зі стіни на підлогу камери — він нахилив циліндр так, щоб гравітація втягла його, коли трансфігурацію буде завершено.

Якщо Гаррі з Белатрисою *не* вилетять на його мітлі крізь створений отвір у стіні...

Мозок Гаррі запропонував спробувати трансфігурувати поверхню, що прикриє діру в стіні, залишити місце для Белатриси й професора Квірела, де можна сховатися під Плащем, а сам Гаррі здасться. Коли професор Квірел прокинеться, вони з Белатрисою спробують самостійно вигадати, як втекти з Азкабану.

Це, по-перше, була тупа ідея, а по-друге, на підлозі камери буде валятися величезний шматок металу — це їх видасть.

А тоді мозок Гаррі побачив очевидне.

«Нехай Белатриса й професор Квірел використають твій план втечі. А сам залишайся і здавайся».

Під загрозою було життя саме Белатриси й професора Квірела.

Вони вигравали, а не програвали від цього ризикованого плану.

І не було жодної причини, взагалі жодного розумного аргументу, щоб Гаррі пішов би з ними.

Спокій сповнив Гаррі, коли він подумав про це, холод та темрява, що хвилями накочувалися на межі його розуму відступили. Так, це було воно — нешаблонне мислення, прихований третій варіант. Хибність дилеми була очевидна в ретроспективі. Якщо Гаррі здавався, він *не мав* також здавати Белатрису й професора Квірела. Якщо Белатриса й професор Квірел виберуть небезпечний шлях, Гаррі *не мав* іти з ними.

Гаррі навіть не треба буде принижуватися й зізнаватися в тому, що його обдурили, якщо він накаже Белатрисі стерти йому пам'ять. Всі — включно з Гаррі — просто вирішать, що його викрали. Треба визнати, що не існувало правдопо-

дібної причини, чому б Темний Лорд міг наказати Белатрисі зробити це. Але Гаррі міг просто посміхнутися й сказати Белатрисі, що їй не можна знати, ось і все...

Її команда аврорів вже спустилася на три чверті Азкабани, як і інші дві команди в інших двох спіралях. Амелія вже напружилася, готова до бою, хоча вона гадала, що злочинці ховаються на другому знизу рівні. Почасти їй хотілося, щоб Дамблдор перевірів був цей поверх старанніше, а почасти вона раділа, що він цього не зробив.

А потім пролунав далекий звук, ніби тихе «дзінь» надійшло з великої відстані. Ніби десь, скажімо, на другому поверсі, виник дуже гучний звук.

Амелія не встигла стриматися й несвідомо поглянула на Дамблдора.

Старий чарівник знизав плечима, злегка їй усміхнувся і сказав:

— Ну якщо ти просиш, Амеліє.

І знову пішов.

— *Фініте Инконтатем*, — промовив Гаррі до оливи, що вкривала величезний шмат металу на підлозі.

Він ледве міг себе чути через дзвін у вухах — так гучно гепнувся суцільний метал, що вислизнув зі стіни, об підлогу. (Заднім числом Гаррі подумав, що варто було застосувати чари тиші, хоча це аж ніяк не зупинило б поширення звуку металевою підлогою.)

— *Фініте Інкантатем*, — знову промовив Гаррі, цього разу до оливи, що вкривала двометровий отвір у стіні, і поширив ефект на всю його довжину.

Гаррі скасовував власну магію, і тому закляття майже не вимагало зусиль. Гаррі вже був дещо стомленим, проте більше йому не треба буде чаклувати. Насправді навіть це не було *обов'язковим*, просто Гаррі не хотів залишати трансфігуровану рідину без нагляду, а також не хотів піддавати загрози таємницю часткової трансфігурації.

Ця двометрова діра, що вела до волі, була дуже... *спокусливою*.

Світло, що лилося ззовні... не те щоб прямо сонце сяяло на обличчя, проте воно було яскравішим за все, що було всередині Азкабану.

Гаррі *хотілося* просто втекти, застрибнути на мітлу з Белатрисою та змієм. Цілком можливо, що вони *успішно* втечуть. І *тоді*, якщо Гаррі піде з ними, то він з професором Квірелом зможе повернутися в часі й здаватися цілковито невинними, усе може повернутися до норми.

Якщо ж Гаррі залишиться й здасться... то навіть якщо всі вирішать, що Гаррі був заручником, припустять, що Гаррі збрехав патронусові професорки Макґонегел під дулом палички... навіть якщо для Гаррі не буде жодних наслідків, ну...

Навряд чи професор захисту продовжить викладання у Гогвортсі.

Професор Квірел дійде до приреченого кінця своєї кар'єри — у лютому цього шкільного року.

І так, професорка Макґонегел вб'є за це Гаррі, і так, це відбуватиметься повільно й буде боляче.

Але залишитися тут було розсудливим, безпечним, *розумним* рішенням, і Гаррі відчував більше спокою, ніж жалю.

Гаррі обернувся до Белатриси, розкрив рота, щоб надати

їй останній наказ...

І пролунало шипіння, слабке шипіння, шипіння, що було повільним та спантеличеним, і шипінням цим було сказано:

— *Ш-що це був... за ш-шум?*

Коридором хутко крокував старий чарівник. Він підійшов до металевих дверей та розчинив їх, хоча знав з пам'яті, що камери всередині були порожні.

Тоді чарівник вимовив сім могутніх заклинань виявлення, а тоді пішов далі. Загалом треба буде докласти невеликих зусиль, адже лишилося перевірити не так багато камер.

— *Вчителю*, — прошипів Гаррі. Вир різноманітних емоцій водночас здійснювся в ньому. Він знав, хоч і не міг бачити, що зелений змії на плечах Белатриси повільно здійснював голову та роззирався довкола. — *З тобою вс-се... гаразд, вчителю?*

— *Вчитель?* — пролунав слабкаий, спантеличений шепіт. — *Де я?*

— *У тюрмі*, — прошипів Гаррі, — *у тюрмі з життежерами, ми мали врятувати жінку, ти і я. Ти с-спробував умертвити захис-сника, я заблокував твоє с-смертельне прокляття, між нами виник резонанс-с... ти знепритомнів, я мав перемогти захис-сника с-сам... мої чари охоронця були с-скас-совані, життежери змогли с-сказати захис-сникам, ш-що жінка втекла. Тут є хтос-сь, хто може відчувати*

мої чари охоронця, напевно директор ш-школи... тому я мав с-скас-сувати чари охоронця і знайти інший с-спос-сіб с-сховати тебе й жінку від життежерів без чарів охоронця, навчитис-ся захиш-щати с-себе без чарів охоронця, відлякав життежерів без чарів охоронця, потім розробив новий план втечі для тебе й жінки та, нареши-шти, прорізвав діру в товс-стій металевій с-стіні тюрми, хоча я лиш-ше перш-шоклас-сник. Немає час-су пояс-снювати, ти маєш-ш іти негайно. Якш-що ми ніколи більш-ше не зус-стрінемос-ся, вчителю, знай, ш-що я був радий наш-шому знайомс-ству, хоча ти напевно лихий. Добре, ш-що є можливіс-сть с-сказати принаймні це: прош-щавай.

І Гаррі дав Белатрисі мітлу й сказав просто:

— Сідай.

Він вирішив був зберегти пам'ять. По-перше, ці спогади були важливими. По-друге, вони з професором Квірелом почали планувати це все тиждень тому, а Гаррі не збирався стирати цілий тиждень свого життя чи пояснювати Белатрисі, що саме треба забуттягнути. Гаррі напевно впорається з сироваткою правди, а якщо Дамблдор наполягатиме, щоб Гаррі опустив свої щити блокології для глибшої перевірки... ну, Гаррі весь час діяв доволі героїчно.

— *С-стій!* — сказав змій. Тепер його голос набув сили. — *С-стій, с-стій, с-стій! Ш-що це за «прош-щавай»?*

— *План втечі ризикований,* — сказав Гаррі. — *Моєму життю нічого не загрожує — лиш-ше твоєму та її. Тому я лиш-шаюся, здаюс-ся...*

— *Ні!* — наполегливо прошипів змій. — *Ніяк ні! Забороняю!*

Белатриса сіла на мітлу. Гаррі відчував (хоча й не бачив), що її голова обернулася, щоб подивитися на нього, і не промовила ані слова. Очікувала, напевно, просто очікувала на його накази.

— *Більш-ше не довіряю тобі*, — прямо сказав Гаррі. — *Не піс-ля того, як ти намагавс-ся умертвити захис-ника.*

І змій зашипів:

— *Я не збиравс-ся умертвляти захис-ника! Ти ш-що, дурень, хлопче? Умертвляти його не було с-сенс-су, лихий я чи ні!*

Земля припинила обертатися, залякла на орбіті навколо Сонця.

Шипіння змія переповнювала така лють, якої Гаррі ніколи не чув від людської подоби професора Квірела.

— *Умертвити його? Якби я хотів умертвити його, він був би мертвий протягом с-секунди, йолопе, він далеко не мого рівня! Я хотів підкорити, домінувати, змус-сити його с-скинути ш-щити навколо розуму. Треба було прочитати його, ш-щоб знати, хто чекав на його звіт, дізнатис-ся подробиці для закляття пам'яті...*

— *Ти викорис-став с-смертельне прокляття!*

— *Я знав, ш-що він ухилиться!*

— *Невже його життя таке неважливе? А якби він не ухиливс-ся?*

— *Я б відш-шовхнув його зі ш-шляху закляття власною магією, дурний хлопче!*

І знову обертання планети завмерло. Про це Гаррі не подумав був.

— *Безталанний телепень-с-стратег*, — прошипів змій так злобно, що його шипіння-речення ніби перекривалися й наповзали на хвіст одне одному, — *розумник-імбецил, хитрий ідіот, нетренований с-слизеринець-дурень, твоя незас-служена недовіра зруйнувала...*

— *Не час-с зараз с-сперечатис-ся*, — спокійно сказав Гаррі. Приплив полегшення зупинило посилене напруження. — *Адже я не можу належно розгніватис-ся на тебе, бо інакше*

відкриюс-ся життежерам. Мус-симо пос-спіш-шати, хтос-сь міг почути ш-шум...

— Розповідай план втечі, — владно наказав змії. — Хутко!

Гаррі пояснив. Парселмові бракувало слів для маґлівської технології, проте Гаррі описав, що пристрій робив, і професор Квірел ніби зрозумів.

Пролунали короткі шипіння — зміїний еквівалент здивованого реготу, а тоді посипалися накази:

— С-скажи жінці відвернутис-ся, зас-стос-суї закляття тиш-ші, пос-став чари охоронця за дверима. Я перетворюс-ся, зроблю кілька ш-швидких поліш-шень твого винаходу, дам жінці зілля для крайніх випадків, ш-щоб вона змогла с-створити для нас-с ш-щит, перетворюс-ся назад перед тим, як ти с-скас-суєш чари. Тоді план с-стане безпечніш-шим.

— І я маю вірити, — прошипів Гаррі, — ш-що цілитель для жінки с-справді чекає на нас-с?

— Зас-стос-суї голову, хлопче! Припус-стімо, ш-що я лихий. Я, очевидно, не планував припинити викорис-стання тебе тут. Ця міс-сія виникла через с-сприятливу можливіс-ть, вона була вигадана піс-сля того, як я побачив твої чари охоронця, ус-ся подія мала бути непомітною, невідомим мало залиш-шитис-ся вс-се піс-сля того, як ми покинули міс-сце їди. Очевидно, ш-що ти побачиш-ш людину, ш-що гратиме роль цілителя, коли ми прибудемо! Потім повернемос-ся до міс-ся їди, продовжимо за оригінальним планом!

Гаррі витріщився на невидимого змія.

З одного боку, через всі ці слова Гаррі почувався дурнем.

З іншого боку, не те щоб вони заспокоювали.

— Отже, — прошипів Гаррі, — ш-що с-саме в тебе за плани ш-щодо мене?

— Ти казав, ш-що немає часу, — відповіло зміїне шипіння, — але за планом ти, очевидно, правитимеш-ш країною, на-

віть твій юний ш-шляхетний друг це вже зрозумів. С-спитай його по поверненні, якиш-що бажаєш-ш. Більш-ше зараз не ка-затиму — час-с тікати, а не патякати.

Старий чарівник підійшов до чергових металевих дверей, що за ними чулося нескінченне безбарвне бурмотіння: «Я не хотів. Я не хотів. Я не хотів...» Червоно-золотий фенікс на його плечі вже кричав із закликом, а старий чарівник вже здригався від цього крику, коли...

Інший скрик заповнив коридор. Він скидався на крик фенікса, проте не був справжнім закликом фенікса.

Чарівник озирнувся — не встигнув він поглянути на яскраве срібне створіння, як цей витвір закляття здійнявся з його іншого плеча, відштовхнувшись своїми ефемерними кігтями.

Несправжній фенікс полетів коридором униз.

Старий чарівник помчав слідом, затупотівши, мов жвавий юнак шістдесяти років.

Справжній фенікс скрикнув, скрикнув удруге й втретє, не відлітаючи від металевих дверей. А тоді, коли стало зрозуміло, що його господар не повернеться на його заклики, неохоче полетів до нього.

Цього разу професор Квірел повернувся до своєї справжньої подоби — багатозільна настоянка діяла лише годину — і хоча професор захисту був блідим та спирався на металеві ґрати найближчої камери, його магія була достатньо силь-

на, щоб схопити паличку без жодного слова ще до того, як Белатриса встигла скинути Плащ і слухняно покласти його в простягнуту руку Гаррі. Лиховісне передчуття, хоча ще не досягло минулого рівня, знову набирало силу, разом з тим, як до професора захисту поверталася магія і межі його могутнього магічного поля стикалися з легенькою дитячою аурою Гаррі.

Гаррі вголос описав маглівський пристрій та назвав його уважному чарівникові, а тоді після «Фініте» замість плоду своєї важкої праці знову отримав льодовий куб. Професор Квірел не міг застосовувати жодних заклять на чомусь, що Гаррі трансфігурував був, адже це була б взаємодія, хай яка віддалена, між їхніми магіями. Проте...

За три секунди професор Квірел вже тримав у руках власну трансфігуровану версію маглівського пристрою. Єдиний вигук та помах палички, і рештки клею зникли з магічного предмета. Ще три закляття, і магічна частина нерозривно з'єдналася з технічною. Далі на маглівському пристрої було застосовано чари незламності та бездоганної роботи.

(Гаррі почувався значно ліпше через те, що робить це під наглядом дорослого.)

Белатрисі кинули зілля, і професор Квірел водночас з Гаррі наказали «Пий», ніби сказали це одним голосом. Виснажена жінка вже піднесла його до губ, не очікуючи на команду. Бо будь-кому було очевидно, що цей змії-анімаг був могутнім і довіреним слугою Темного Лорда.

Гаррі натягнув каптур Плаща невидимости на голову.

Швидка й страшна магія вистрелила з палички професора захисту та спотворила отвір у стіні, і водночас пошрамувала величезний шматок металу, що лежав посеред кімнати. Гаррі попросив був про це, сказавши, що використаний ним метод міг ідентифікувати його.

— Ліва рукавичка, — сказав Гаррі капшучку, дістав її та

одягнув.

Жест від професора захисту, і на плечах Белатриси з'явився упряж, ще один — і інший, менший виріб з тканини з'явився на її руці та щось на кшталт наручників на зап'ястках. А жінка ще не встигла й допити зілля.

Лице Белатриси набуло дивного, хворобливого кольору, її запалі очі ніби пояскравішали, і тепер видавалися значно небезпечнішими...

...невеличкі хмарки пари виходили з її вух...

(Гаррі вирішив про це не думати.)

...і Белатриса Блек зареготала раптовим божевільним сміхом, що надто гучно звучав посеред маленьких тюремних камер Азкабану.

(Зовсім скоро, як пояснив був професор захисту, Белатриса знепритомніє й не прийде до тями довгий час — це ціна за зілля, яке вона прийняла. Проте лише на кілька хвилин вона відновить, напевно, двадцятку частину її минулої могутності.)

Професор захисту кинув паличку Белатрисі й миттю перетворився на зеленого змія.

А миттю *потому* страх дементорів повернувся в кімнату.

Белатриса лише трохи здригнулася, впіймала паличку, і жестом без жодного слова змусила змія злетіти й закріпитися в упряжі на її спині.

Гаррі сказав мітлі «Гоп!».

Белатриса прикріпила паличку до кобури на руці.

Гаррі застрибнув на двомісну мітлу попереду — він буде нею керувати.

Белатриса сіла позаду, взяла схожі на наручники вироби та прикувала свої руки до держаків мітли. Гаррі тим часом сховав свою паличку у капшучку.

І вони втрюх метнулися крізь отвір у стіні...

...і були просто неба, прямо над ямою дементорів, посеред величезної трикутної призми під назвою Азкабан. Денне проміння лилося на них з ясно видного синього неба.

Гаррі нахилив мітлу та почав прискорюватися вгору й до центру трикутного простору. У лівиці, що була в рукавиці, щоб уникнути прямого контакту між його шкірою та чимось трансфігурованим професором Квізелом, він тримав перемикач, що контролював маглівський пристрій.

Далеко над ними залунали крики.

«Ви, придуркуваті голови!».

Аврори на швидких спортивних мітлах спускалися з неба — вони пірнали прямо на них, спалахнули ледь видні іскри світла — перші закляття аврорів уже наближалися.

«Слухайте сюди!».

— Протего Максимус! — крикнула Белатриса могутнім, надломленим голосом, а тоді загіготала, коли навколо них з'явилося мерехтливе блакитне поле.

«Бачите це?».

З ями руйнації в центрі Азкабану здійнялося в повітря понад сотню дементорів. Для когось це скидалося на величезну кількість трупів, на летючий цвинтар. А для іншого — на конгломерат відсутностей, що утворювали один величезний розлам у світі своїм рухом вгору.

«Це...».

Голос древнього й могутнього чарівника прогарчав страшенне закляття, і неймовірний спалах біло-золотого вогню вистрілив крізь отвір у стіні Азкабану. Мить вогонь був безформним, а тоді з нього почали формуватися крила.

«Моя...».

Аврори активували антиантигравітаційний прокльон, що був частиною захисних заклять Азкабану, тим самим знешкодили всі чари польоту, що не були нещодавно

оновлені зміненим паролем.

Тяга мітли Гаррі вимкнулася.

Гравітація, з іншого боку, залишилася ввімкненою.

Рух їхньої мітли вгору сповільнився, почав втрачати швидкість, перетворюватися на падіння.

«Чарівна...»

Але закляття, що зберігали напрямок мітли, дозволяли нею керувати, чари, що не давали вершникам падати з мітли, дещо захищали їх від прискорення — ці чари досі працювали.

«МІТЛА!».

Гаррі натиснув на кнопку запалювання на моделі «Берсеркер ПФРС» Н-класу від «Дженерал Текнікс»: твердопаливну ракету з рушієм на перхлораті амонію, що була з'єднана з двомісною мітлою «Німбус Х200».

І був шум.

Розділ 59. СТЕ, Цікавість, ч. 9

Мітли винайшли були в середньовіччі, як назвали б той час магли. Гадано, це зробила легендарна відьма Селестрія Релево, що нібито була праправнучкою Мерліна.

Селестрія Релево, чи хай там хто насправді винайшов ці закляття, зеленого поняття не мала про Ньютонову механіку.

Відповідно, мітли працювали за Арістотелевою фізикою. Вони рухалися туди, куди ти їх направляв.

Хочеш летіти прямо — направляй їх прямо. І не треба хвилюватися про те, що частина тяги має компенсувати ефект гравітації.

Повертаєш мітлу — і вся її нова швидкість вже скерована в новому напрямку, і її не зносить вбік відповідно до попереднього імпульсу.

Мітли мають максимальну швидкість, а не максимальне прискорення. І це жодним чином не пов'язано з опором повітря — просто мітли мають якусь максимальну Арістотелеву рушійну силу, на яку здатні чари кожного окремого екземпляра.

Гаррі ніколи раніше *не помічав* був цього, хоча був достатньо обдарованим, щоб отримувати найліпші оцінки на заняттях з польотів. Мітли працювали саме так, як *інстинктивно* й очікував людський розум, і через це Гаррі впорався *зовсім не помітити* їхньої абсурдності з погляду фізики. У той перший четвер на заняттях з польотів увагу Гаррі відвернули інші явища, що здалися йому тоді цікавішими: слова на аркуші паперу та червоне сяйво певної кулі. Тож його мозок

просто призупинив недовіру, позначив реальність мітел як прийнятну і продовжив розважатися; Гаррі так жодного разу і не *поставив собі питання*, що мало б очевидну відповідь. Є такий прикрий факт: ми *обмірковуємо* лише крихітну частку від того, що спостерігаємо...

Ось така історія про те, як Гаррі Джеймса Поттера-Еванса-Верреса ледь не вбив брак цікавості.

Бо ракети працювали *не* за Аристотелевою фізикою.

Ракети *не* працювали так, як людський розум інстинктивно очікує від летючих штук.

Відповідно, мітла на ракеті *не* рухалася, як магічні мітли, що на них Гаррі так чудово літав.

Нічого з цього Гаррі не встиг тоді подумати.

По-перше, найгучніший шум, що він був чув у житті, заважав йому розчутити власні думки.

По-друге, прискорення вгору в 4g залишало йому десь дві з половиною секунди, щоб пролетіти Азкабан знизу доверху.

І хай це були *найдовші* дві з половиною секунди в історії часу, все одно багато не обміркуєш.

Часу вистачило лише побачити, як у нього летять промені аврорських проклять, трохи змінити кут польоту мітли, щоб ухилитися, збагнути, що мітла просто продовжує летіти далі майже не змінивши напрямку замість того, щоб летіти, куди треба. Гаррі активував безсловесні концепції:

«Дідько»

і

«Ньютон»

По чому Гаррі значно сильніше нахилив мітлу, і тоді вони понеслися просто в стіну, тому він нахилив мітлу назад, а згори продовжували падати ворожі вогні, а знизу підпливали дементори та якесь гігантське крилате створіння з біло-золотого полум'я, і ось вже Гаррі викручує мітлу до неба та —

йой — тепер його несе до іншої стіни, тож він трохи нахилиється, щоб уникнути зіткнення, але він вже заблизько, тож він нахилиє мітлу ще, аж раптом — гульк! — і далекі аврори на своїх мітлах вже не такі й далекі, і він от-от вривається в якусь жінку, тож він відвертає мітлу в протилежному напрямку, щоб лише за мить збагнути, що ракета — вкрай потужний вогнемет, і це він направляє на аврора вогнемет, тому він крутнув мітлу вбік, не зупиняючи польоту вгору, і тут уже не згадаєш, чи направлена ракета на когось іншого, та принаймні не на *ту жінку*.

Гаррі розминувся з іншим аврором десь в метрі, промайнував повз нього на направленому вбік вогнеметі, і рушив далі вгору зі швидкістю, як він визначив потім, приблизно 300 кілометрів на годину.

Якщо позаду й лунали крики запечених аврорів, він цього не чув, але це ні про що не свідчило — бо Гаррі наразі чув лише неймовірно гучний шум.

За декілька *спокійніших хоч і не тихіших* секунд навколо не було жодних аврорів, жодних дементорів, і жодних гігантських крилатих створінь з полум'я, а велика та жахлива споруда Азкабану видавалася на диво крихітною з цієї висоти.

Гаррі направив мітлу до Сонця, що його було ледь видно крізь хмари (взимку воно висіло низько в ці години). Мітла ще дві секунди прискорювалася й хутко набрала дивовижну швидкість, перш ніж вигоріло тверде паливо ракети.

Після цього, коли Гаррі знову міг чути свої думки, навколо лише завивав вітер, бо вони летіли стрімголов; завдяки чарам йому треба було чіплятися за мітлу так, ніби вони летіли зі швидкістю, що дорівнювала різниці між поточною та максимально допустимою швидкістю мітли. І тепер ця різниця ставала дедалі меншою. Ось тоді Гаррі насправді і подумав усе це про Ньютонову механіку та Арістотелеву фізику, про мітли, ракети та важливість цікавості, і що він біль-

ше ніколи не робитиме нічого настільки грифіндорського, чи принаймні доки не дізнається таємницю безсмертя Темного Лорда. І чому він послухав професора Квіріна Квірела і це його *«запевняю тебе, хлопче, я б не погодився на це, якби не очікував, щ-що виживу»*, а не професора Майкла Верреса-Еванса і його *«Синку, якщо ти робитимеш щось з ракетами власноруч, і я маю на увазі будь-що без нагляду тренованого професіонала, то ти помреш, і мамі буде сумно»*.

— *ЩО?* — заволила Амелія у дзеркало.

Завивання вітру послабилось до стерпного рівня, коли опір повітря сповільнив мітлу, через що Гаррі міг вдосталь насолодитися дзижчанням та дзвоном, що ніби переповнював весь його мозок.

Професор Квірел мав накласти чари Квіетус на вихлоп ракети... та певно чари Квіетус не були всемогутніми... тепер Гаррі розумів, що мав би трансфігурувати пару затичок для вух, а не покладатися на чари Квіетус, хоча навряд чи б і вони допомогли...

Ну, в арсеналі магічних ліків має бути щось проти остаточної втрати слуху.

Ні, серйозно, магічне лікування мало з цим впоратися. Він бачив, як учні приходили до мадам Помфрі зі значно гіршими пораненнями...

«А існує якийсь спосіб пересадки уявної особистості до іншої голови?» запитав гафелпафець. «У твоїй я жити більше

не хочу».

Гаррі запхав всі ці думки подалі, адже він нічого з цього приводу наразі не міг вдіяти. Чи є щось, про що *варто* непокоїтися...

Тоді Гаррі поглянув за спину, і вперше за весь цей час перевірів, чи не здуло Белатрису чи професора Квірела з мітли.

Та зелений змії досі був в упряжі, а виснажена жінка досі трималася за мітлу, її обличчя досі мало хворобливий колір, а очі досі були яскравими й небезпечними. Її плечі тряслися, ніби вона істерично реготала, а губи рухалися, ніби щось кричала, проте жодних звуків не було.

А, точно.

Гаррі зняв каптур свого плаща і вказав пальцем на вухо, щоб вона зрозуміла, що він не чує.

Тоді Белатриса схопила паличку, направила її на Гаррі, і раптом дзвін у вухах зменшився, і він зміг її чути.

За мить він пошкодував про це. Прокляття, які вона кричала про Азкабан, дементорів, аврорів, Дамблдора, Луціуса, Бартеміуса Кравча, щось під назвою «Орден Фенікса» та про всіх, хто стояв на шляху її Темного Лорда тощо, не пасували молодій та чутливій аудиторії. А від її сміху в нього боліли щойно зцілені вуха.

— Годі, Бело, — нарешті сказав Гаррі, і тієї ж миті її голос урвався.

Запала тиша. Гаррі натягнув каптур Плаща на голову, просто на загальних засадах. І одразу збагнув, що внизу могли бути телескопи чи щось таке, і стягати каптур навіть на мить було надзвичайно дурним вчинком; лишалося тільки сподіватися, що вся місія не піде під три чорти через цю одну помилку...

«Видається, ми не з того тіста зліплені, щоб таке робити, га?» зазначив слизеринець.

«Ей», за звичкою заперечив гафелпафець, «неможливо

зробити щось бездоганно першого ж разу, нам просто потрібно більше практики... ЗАБУДЬТЕ, ЩО Я ЦЕ СКАЗАВ».

Гаррі знову озирнувся і побачив на її лиці подив та зацікавленість. Вона все вертіла й вертіла головою.

Нарешті Белатриса запитала, вже тихіше:

— Володарю, де це ми?

«Що ти маєш на увазі?» хотів сказати Гаррі, проте Темний Лорд ніколи не визнає, що чогось не розуміє, тому Гаррі сухо відповів:

— Ми на мітлі.

«Вона що, гадає, що ми мертві, і це рай?».

Руки Белатрисы були приковані до мітли, тому вона підвела лише палець, щоб вказати, і запитала:

— Що це?

Гаррі прослідкував за напрямком пальця й побачив... нічого особливого, насправді не побачив...

Тоді Гаррі збагнув. Вони піднялися достатньо високо, і його вже не приховували хмари.

— Це Сонце, люба Бело.

Вийшло на диво беземоційно. Темний Лорд сказав це абсолютно спокійно, можливо з домішкою роздратування, хоча щоками Гаррі водночас текли сльози.

У нескінченному холоді, цілковитій темряві, Сонце, безперечно, було...

Щасливим спогадом...

Белатриса продовжувала роззиратися довкола.

— А ці пухнасті штуки? — запитала вона.

— Хмари.

— Але що вони *таке*? — по деякому часі запитала Белатриса.

Гаррі не відповів, бо був не здатен втримати голос рівним, його голос не вийшов би рівним. Усе, що він міг, — ди-

хати спокійно, попри плач.

За деякий час Белатриса видихнула, так тихо, що Гаррі ледве розчув, слово «Гарно...».

Її обличчя повільно розслабилося, колір зникнув з її тепер блідого лица так само швидко, як з'явився.

Її схоже на скелет тіло осіло на мітлу.

Позичена паличка безпорадно теліпалася на ремінці, прикріплена до нерухомої руки Белатриси.

«ТА ВИ ЗНУЩАСТЕСЯ...».

Тоді Гаррі пригадав, що перцеве зілля мало свою ціну. Белатриса «довгенько *с-спатиме*», сказав був професор Квірел.

Щойно він поглянув на сніжно-білу виснажену жінку, яка на яскравому сонці видавалася мертвішою за будь-що з баченого Гаррі живим, якась частина Гаррі стала цілковито переконана, що вона *справді* померла, вимовивши своє останнє слово, що професор Квірел неправильно розрахував був дозу...

...або навмисно пожертвував Белатрисою, щоб вона охороняла їх протягом втечі...

«Вона дихає?».

Гаррі не міг бачити, чи дихає вона.

На мітлі неможливо було дотягнутися й перевірити її пульс.

Гаррі поглянув уперед, щоб пересвідчитися, що вони не летять прямісінько на зіткнення з якимось летючим камінням, і направив мітлу на Сонце. Невидимий хлопець та потенційно мертва жінка летіли в далечінь, і його пальці вчепилися в дерево так, що аж побіліли.

Він не міг дотягнутися назад і зробити їй штучне дихання.

Не міг використати нічого з аптечки.

«Довіритися професорові Квірелу в тому, що він не ризи-

кнун її життям?».

Дивно, це було дивно, що навіть тепер, коли він щиро вірив, що професор Квірел не збирався вбивати аврора (бо це було б дурним вчинком), заспокоювання професора захисту більше не заспокоювали.

Тоді Гаррі спало на думку перевірити...

Гаррі озирнувся й прошипів:

— *Учителю?*

Змій не поворухнувся в упряжі, не вимовив ані слова.

...можливо, змії, оскільки він не є справжнім вершником, не підпадав під захист від прискорення. Або професор захисту знепритомнів був через те, що був надто близько до дементорів без захисту, хай навіть на мить і у формі анімага.

Це було погано.

Саме професор Квірел мав сказати Гаррі, коли буде безпечно використати летиключ.

Гаррі керував мітлою побілілими пальцями й думав, напружено думав якийсь малий, не означений чітко проміжок часу, протягом якого Белатриса цілком могла вже не дихати, протягом якого і професор Квірел міг уже бути бездиханним деякий час.

І Гаррі вирішив, що змарнувати летиключ — це помилка, яку можна виправити, а залишити мозок занадто довго без кисню — це невиправна помилка.

Тож Гаррі дістав з капшучка наступний за послідовністю летиключ, зупинив мітлу посеред яскраво-синього неба (Гаррі щойно збагнув, що не знає, чи здатен летиключ пристосуватися не тільки до обертання Землі, а й пристосувати загальний вектор швидкості до нового місця), доторкнувся летиключем до мітли і...

Гаррі завагався. Він стискав у руках цю галузку — таку саму він переломив, як здавалося, два тижні тому. І тепер

відчув раптове небажання повторювати цю дію. Ніби в його мозку з'явилося нове правило: «переламувати галузки — погана ідея».

Але це не було логічно, тому Гаррі все одно переломив галузку.

З-за металевих дверей поблизу почувся оглушливий гуркіт, внаслідок чого Амелія пожбурила дзеркало, яке тримала в руках, і розвернулася з паличкою напоготові. Двері розчахнулися, і за ними, на тлі величезної діри в тюремній стіні, стояв Албус Дамблдор. Від діри ще йшла курява.

— Амеліє, — сказав старий чарівник. У його голосі не лишилося й крихти звичайної веселости, його очі за серпастими окулярами були тверді мов сапфіри. — Я маю покинути Азкабан, і я маю зробити це *негайно*. Чи є якийсь швидший за мітлу спосіб покинути сферу дії захисних чарів?

— Ні...

— Тоді мені потрібна твоя найшвидша мітла, зараз же!
Хотіла Амелія бути поряд з аврором, що постраждав від зложару чи хай що там це було.

А треба було дізнатися, що відомо Дамблдоріві.

— Ви! — гарикнула стара відьма до своєї команди. — Продовжуйте зачищати коридори, доки не дійдете до низу; можливо, вони ще не всі втекли! — і тоді звернулася до старого чарівника. — Дві мітли. Ти можеш стисло розказати мені все, коли будемо в повітрі.

Далі був двобій поглядів, та недовгий.

Гаррі неприємно сильно смикнуло за живіт — значно сильніше, ніж коли він переміщувався в Азкабан. Цього разу він перетинав достатню відстань, тож устиг почути мить тиші та роздивитися невидний простір між просторами, розщелину між одним місцем та іншим.

Сонце, що на них двох пролило було трохи проміння, швидко затьмарилося дощовими хмарами, коли вони вирвалися з Азкабану і полетіли за напрямком вітру, і швидше за вітер.

— Хто це зробив? — прокричала Амелія до мітли, що летіла в метрі від неї.

— Один з двох, — відповів Дамблдор, — я ще не знаю, хто. Якщо перший, у нас проблеми. Якщо другий, то у нас всіх значно більші проблеми.

Амелія не марнувала дихання на зітхання.

— Коли ти знатимеш?

Голос старого чарівника був похмурим, тихим, і втім якимось чином перекривав вітер.

— Для досконалости три речі їм потрібні, якщо це перший: плоть найвірнішого слуги Темного Лорда, кров найзапеклішого ворога Темного Лорда та доступ до певної могили. Я гадав був, що Гаррі Поттер у безпеці, бо їхня спроба в Азкабані майже провалилася — хоча я все одно надіслав до нього охоронців — але тепер я справді наляканий. У них є доступ до часу, хтось із часоворотом надсилає їм повідомлення. Я підозрюю, що спроба викрасти Гаррі Поттера вже була здійснена кілька годин тому. І через це *ми* не знаємо про неї, бо в Азкабані час не може переплітатися сам із собою. Це минуле здійснилося до нашого майбутнього, розумієш.

— А якщо інший? — прокричала Амелія. Те, що вона почула, вже було достатньо тривожним. Це скидалося на найтемніший з темних ритуалів, і він був зосереджений на самому Темному Лорді.

Старий чарівник — його обличчя тепер було ще похмуришим — нічого не сказав, лише похитав головою.

Коли летиключ відпустив був Гаррі, сонце лише виднілося з-за обрїю, і це радше нагадувало схід сонця, ніж захід. Їхня мітла висіла низько над невеличким простором темно-оранжевого каміння й піску, що формував горбкуваті пагорби, ніби хтось навалив купи землі й забув їх розрівняти. На берег неподалік аж із-за самого обрїю накочувалися хвилі, хоча земля під мітлою була принаймні на кілька метрів вища за рівень моря.

Гаррі кліпнув очима на світанкові види, а тоді збагнув, що летиключ був міжнародним.

— Гей! — почувся пронизливий жіночий крик за його спиною.

Гаррі розвернув мітлу, щоб подивитися. Пані середнього віку тримала руку коло рота — нарочито кликала їх і чимдуж квапилася в їхньому напрямку. Її добре обличчя, вузькі очі та умброва шкіра свідчили про невідому Гаррі расу. На ній була яскрава багряна мантія невідомого Гаррі покрою. А коли вона розтулила губи, то він не впізнав її акцент, бо не особливо багато подорожував.

— Де вас носило? Ви запізналися на дві години! Я ледь не пішла собі... агов?

Була недовга павза. Думки Гаррі якимось дивно плинули — надто повільно, усе здавалося таким далеким, ніби його й

решту світу розділяло товсте скло і ще одне скло було між ним та його почуттями, тож він міг лише бачити, проте не торкатися. Цей стан з'явився, коли він побачив світанкове світло, добру відьму, і вирішив, що це скидається на доречну кінцівку пригоди.

Відьма добігла до них та витягла паличку, пробурмотіла щось — розірвала наручники, що прив'язували виснажену жінку до мітли, і ось уже Белатриса повільно перепливає на вкритий піском камінь, її руки-кістки й бліді ноги теліпаються, як якісь мертві істоти.

— О, Мерліне, — шепотіла відьма, — Мерліне, Мерліне, Мерліне...

«Вона видається стурбованою», подумало щось далеке між двома скляними поверхнями. «Чи сказав би таке справжній цілитель, чи хтось, кому сказано грати його роль?».

Ніби заговорив не Гаррі, а якась інша частина його за ще одним склом, з його губ злетів шепіт:

— Зелений змії на її плечах — анімаг, — не високий шепіт, не холодний — лише тихий. — Він непритомний.

Голова відьми смикнулася вгору, вона поглянула в напрямку голосу, що лунав з порожнього повітря, а потім повернула погляд до Белатриси.

— Ви не містер Джафе.

— Це якраз і є анімаг, — прошепотіли губи Гаррі.

«О», подумав Гаррі за склом, що дослухався до власних слів, «це цілком розумно. Професор Квірел, мабуть, використав інше ім'я».

— Відколи це він став... ба, забудьте, — вона на мить приклала паличку до носа змія, а тоді різко похитала головою. — З ним все гаразд, потрібен лише день відпочинку. А от з нею...

— Ви не могли б його зараз розбудити? — прошепотіли гу-

би Гаррі. «А чи гарна це ідея?» подумав Гаррі, проте його губи явно вважали, що так.

Знову різке хитання головою.

— Якщо «Інервація» не допомогла... — почала відьма.

— Я не пробував, — прошепотіли губи Гаррі.

— Що? Чому... Ой, забудьте. *Інервація*.

Після нетривалої павзи змій повільно виповз з упряжі. Повільно підвів зелену голову й огледівся.

А тоді перекинувся на людину. Мить професор Квірел стояв, а потім впав на коліна.

— Лягай, — сказала відьма, не відводячи погляду від Белатрисы. — Це ти там, Джеремі?

— Так, — доволі хрипко сказав професор захисту, обережно розкладаючи себе на відносно пласкій ділянці жовто-оранжевої скелі. Він був не таким блідим, як Белатриса, проте його обличчя здавалося безкровним у темному світанковому світлі. — Салют, міс Кемблбанкер.

— Я ж казала, — зреагувала відьма, її голос був різким, та легка усмішка виднілася на обличчі, — називай мене Кристел, це не Британія, і ми не терпітимемо тут ваших формальностей. *Крім того*, я тепер не «міс», а «докторка».

— Перепрошую, докторко Кемблбанкер, — і сухий смішок.

Усмішка відьми трохи поширшала, а голос став значно різкішим.

— Хто твій друг?

— Тобі не треба знати, — очі професора Квірела були заплющені, він лежав на землі.

— Як погано все пройшло?

— Прочитаєш завтра в будь-якій газеті з міжнародною секцією, — і справді сухо відповів він.

— Я сумувала за тобою, Джеремі, — паличка відьми тор-

калася, штовхала, колола тіло Белатриси то тут, то там.

— Справді? — дещо здивовано запитав професор захисту.

— Анікрапельки. Якби я не була тобі винна...

Професор захисту почав сміятися, та невдовзі сміх перейшов у напад кашлю.

«Що скажеш?» запитав слизеринець у внутрішнього критика, доки Гаррі слухав за скляними стінами. «Вистава чи дійсність?».

«Не знаю», сказав внутрішній критик Гаррі. «Я не в найліпшій критичній формі наразі».

«Чи може хтось вигадати хороше питання, щоб зібрати більше інформації?» запитав рейвенкловець.

І знову пролунав шепіт з порожнього повітря над мітлою:

— Які шанси скасувати все, що з нею було зроблено?

— О, подивімося. Виманологія та невідомі темні ритуали, десять років, щоб це закорінилося, потім десять років під впливом дементорів? Скасувати це? Ви з глузду з'їхали, містере хай-там-хто-ви-є. Питання в тому, чи залишилося від неї взагалі щось, і я б сказала, що шанси один до трьох... — відьма раптом затнулася, а коли продовжила, її голос став тихішим. — Якщо ви раніше були її другом... то ні, ви ніколи не отримаєте її назад. Ліпше усвідомте це зараз.

«Віддаю свій голос за виставу», сказав внутрішній критик. «Вона б не випалила це все у відповідь на одне питання, якби не шукала можливости це сказати».

«Взято до уваги, проте я надаю малу вагу впевненості у цьому», сказав рейвенкловець. «Дуже складно не дозволити своїм підозрам керувати сприйняттям, коли оцінюєш настільки непевні свідчення».

— Яке зілля ви їй дали? — запитала відьма після того, як розкрила рот Белатриси й зазирнула всередину, її паличка

спалахувала різноманітними кольорами для освітлення.

Людина, що лежала на підлозі, спокійно відповіла:

— Перцеве...

— *Ти сказився чи що?*

Знову сміх-кашель.

— Вона проспить тиждень, і це якщо пощастить, — сказала відьма й цокнула язиком. — Я надішлю тобі сову, коли вона розплющить очі, певно, щоб ти міг повернутися й вмовити її дати ту незламну обітницю. Чи даси ти мені щось, щоб вона не вбила мене на місці, якщо впорається ворухнутися протягом місяця?

Професор захисту, так і не розплющивши очі, дістав з мантиї аркуш паперу, і за мить на ньому з димом з'явилися слова. Коли дим вщухнув, аркуш полетів до жінки.

Жінка подивилася на напис, здійнявши брови, та сардонічно хмикнула.

— Краще б це спрацювало, Джеремі, бо за моїм заповітом усі мої статки йдуть на винагороду за твою голову. До речі...

Професор захисту знову занурив руку в складки мантиї та кинув відьмі мішечок, що дзеленчав. Відьма впіймала його, зважила та задоволено гмикнула.

Тоді вона підвелася, а бліда жінка-скелет злетіла з землі разом з нею.

— Я повертаюся, — сказала відьма. — Не можу починати роботу тут.

— Зажди, — сказав професор захисту.

Він жестом отримав свою паличку з руки Белатриси й кобури. Тоді він направив паличку на Белатрису, зробив у тиші невеличке коло паличкою та вимовив «*Забуттятус*».

— *Ну все*, — кинула відьма, — я забираю її звідси, доки ще хтось не заподіяв їй шкоди...

Одна її рука обійняла всохле тіло Белатриси Блек, і вони

обидві зникли з гучним «ЛЯСК!» явлення.

І в горбкуватому місці запала тиша, якщо не зважати на лагідний шум хвиль та тихий шелест вітру.

«Гадаю, виставу завершено», сказав внутрішній критик. «Я ставлю два з половиною з п'яти. Вона напевно не дуже досвідчена акторка».

«Цікаво, справжня цілителька здавалася б більшою підробкою, ніж акторка, що їй сказали зіграти таку, чи ні?» заміряно запитав рейвенкловець.

Ніби це був телевізійний серіал, ось як він почувався, ніби він дивився телевізійний серіал, героям якого він не дуже співчував, ось чим це все здавалося з-за скляних стін.

Якимось чином Гаррі впорався поворушити губами самотійно, направити власний голос у досі світанкове повітря, і сам здивувався, почувши своє питання.

— І скількома ж людьми ви є?

Блідий чоловік, що лежав на землі, не розсміявся, але з мітли Гаррі зміг побачити, як куточки губ професора Квірела піднялися, сформували знайому сардонічну посмішку.

— Я не трудився рахувати. А скількома є ви?

Це не мало бути таким шоком для внутрішнього Гаррі — почути таку відповідь, і втім він відчув... відчув... нестабільність. Ніби в нього забрали його центр...

А.

— Перепрошую, — сказав голос Гаррі. Йому паморочилося в голові, і голос здавався далеким та неемоційним, — Гадаю, за кілька секунд я знепритомнію.

— Використай четвертий летилюч з тих, що я тобі дав. Той, що я назвав нашим сховком про всяк випадок. І не знімай плащ.

Вільною рукою Гаррі дістав іншу галузку з капшучка та переломив її.

І знову смикнув летиключ, міжнародно довгий, і ось Гаррі десь, де темно.

— *Лумос*, — вимовили губи Гаррі — якась його частина, що піклувалася про безпеку цілого.

Він був посеред чогось, що скидалося на закинутий маглівський склад.

Гаррі зліз з мітли й ліг на підлогу. Він заплющив очі, і якась його охайна частина згасила світло перед тим, як він занурився в темряву.

— Куди ти? — крикнула Амелія. Вони вже були поряд з межею захисних заклять.

— Повернуся в часі, щоб захистити Гаррі Поттера, — сказав старий чарівник.

Не встигла Амелія й почати питати, чи потрібна йому допомога, як відчула межі захисних заклять, коли вони їх перетнули.

Пролунав ляскіт явлення, і старий чарівник з феніксом зникли, залишивши позичену мітлу.

Розділ 60. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 10

— Прокиньтесь.

Очі Гаррі рвучко розплющилися, він прокинувся та одразу почав задихаючись хапати ротом повітря, розпластане на підлозі тіло намагалося почати функціонувати. Він не міг згадати снів, можливо, його мозок був надто виснаженим, щоб бачити сни, видавалося, він щойно заплющив очі і вже за мить почув це слово.

— Ви маєте прокинутися, — почувся голос Квіріна Квірела. — Я дав вам стільки часу, скільки міг, проте буде розумно зберегти принаймні одне використання часовороту. Невдовзі ми муситимемо повернутися на чотири години до «У Мері», і досконало вдавати, ніби сьогодні не сталося нічого цікавого. Я хотів поговорити з вами перед цим.

Гаррі повільно сів посеред темряви. Його тіло боліло, і не лише в місцях, де він лежав на твердому бетоні. Зображення з пам'яті перекривали одне одного — усе, що його непритомний мозок не впорався перетворити на пристойне жахіття, він бачив тепер.

Дванадцять жахливих відсутностей пливуть металевим коридором, навколо них тьмяніє метал та світло, температура падає, коли порожнеча намагається висмоктати все життя з цього світу...

Біла мов крейда шкіра, натягнута над кістками, що залишилися, коли жир та м'язи розклалися...

Металеві двері...

Голос жінки...

«Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай...»

«Я вже не можу згадати імен своїх дітей...»

«Не йди, не забирай його, не-не-не...»

— Що це було за місце? — сипло вичавив зі свого горла Гаррі, ніби воду пропустили крізь надто вузьку трубу. У темряві його голос звучав майже таким зламаним, яким був голос Белатриси Блек. — *Що це було за місце? Це була не тюрма, це було ПЕКЛО!*

— Пекло? — спокійно перепитав професор захисту. — Ви про християнську фантазію про покарання? Гадаю, є подібність.

— Як... — Гаррі важко було розмовляти, ніби щось величезне блокувало його голос посеред горла. — Як... як вони могли...

Люди побудували були це місце, хтось *створив* був Азкабан, вони створили його *свідомо*, вони зробили його *навмишно*, ця жінка, у неї були діти, діти, що їх імен вона вже не пам'ятає, якийсь суддя *вирішив*, щоб це сталося з нею, хтось мав *притягти* її в камеру й замкнути двері, доки вона кричала, хтось годував її щодня та йшов собі геть, і *не випускав* її...

— **ЯК ЛЮДИ МОЖУТЬ ТАКЕ РОБИТИ?**

— Чому б їм такого не робити? — запитав професор захисту.

Слабке блакитне світло осяяло склад, показало високу склепінчасту стелю, запорошену бетонну підлогу та професора Квірела, що сидів на віддалі від Гаррі та спирався спиною на пофарбовану стіну. Блакитне світло перетворювало стіни на поверхні айсбергів, порошок на сніжинки, а чоловік перетворився на скульптуру з льоду, закутану в темряву там, де його прикривала чорна мантія.

— Яка їм користь з в'язнів Азкабану?

Гаррі розкрив рота, та він лише крякнув. Не вимовив жо-

дного слова.

Легка посмішка скривила губи професора захисту.

— Знаєте, містере Поттер, якби Той-Кого-Не-Можна-Називати запанував у чаклунській Британії та побудував таке місце як Азкабан, він побудував би його, щоб насолоджуватися стражданням ворогів. А якби натомість йому їхні страждання почали здаватися несмаком — ну а як же, він наказав би знести Азкабан наступного ж дня... А щодо тих, хто справді побудував Азкабан, тих, хто не наказує його знести й водночас повчає інших високими проповідями — і не вважає себе лиходієм... ну, містере Поттер, гадаю, якби в мене був вибір, з ким сидіти за одним столом — з такою людиною чи з Відомо-Ким — я вибрав би компанію Темного Лорда, як більш прийнятну для себе.

— Я не розумію, — голос Гаррі тремтів; він читав був класичні досліди з психології у тюрмах, як звичайні студенти коледжу перетворювалися на садистів, щойно їм випадала роль охоронців. Лише зараз він збагнув, що в досліді бракувало правильного питання, найважливішого питання, не розглядалися ключові люди — не тюремні охоронці, а *усі інші*, — я справді не розумію, професоре Квірел, як люди можуть просто стояти поряд і дозволяти це, чому чаклунська Британія *робить це*...

Очі професора захисту не змінили кольору в цьому блакитному освітленні, адже це світло було того ж кольору, що й райдужна оболонка очей Квіріна Квірела, цих шматочків льоду, що ніколи не тануть.

— Вітаю вас, містере Поттер, з першою зустріччю зі справжньою політикою. Що жалюгідні створіння в Азкабані можуть дати будь-якій фракції? Хто виграє від союзу з ними? Політик, що відкрито підтримує їх, асоціюватиметься зі злочинцями, зі слабкістю, з огидними речами, про які люди не любляють думати. З іншого боку, політики можуть де-

монструвати силу та жорстокість, коли вимагають довших строків. Зрештою, демонстрація сили потребує жертви, яку треба розчавити. І населення аплодує, адже вони інстинктивно підтримують переможця, — холодний задоволений сміх. — Розумієте, містере Поттер, ніхто ніколи не вірить, що він потрапить в Азкабан, тому вони не вбачають у цьому шкоди собі. А щодо того, що вони накликають на інших... Гадаю, колись вам сказали, ніби людей таке турбує? Це брехня, містере Поттер, людей це анітрохи не турбує, і якби ви не провели дитинство під такою старанною опікою, ви б уже давно це помітили. Втішайтеся цим: поточні в'язні Азкабану голосували за того ж міністра магії, що запропонував посунути їхні камери ближче до дементорів. Я визнаю, містере Поттер, що слабо вірю в демократію як ефективну форму правління, проте я поважаю поетичність того, як вона змушує своїх жертв бути співучасниками власного ж знищення.

Нещодавно возз'єднане я Гаррі от-от могло знову розлетітися на частки. Ці слова били його свідомість мов молоток, змушували його відступати крок за кроком дедалі ближче до прірви, де чигала безодня. І він намагався знайти щось, щоб урятуватися, якусь хитру відповідь, щоб спростувати ці слова, проте її все не було.

Професор захисту спостерігав за Гаррі скоріше зацікавлено, ніж владно.

— Дуже просто зрозуміти, як Азкабан побудували і як він продовжує існування, містере Поттер. Людей турбує лише те, що вони самі очікують отримати чи втратити. А доки вони не очікують кари, їхня жорстокість та байдужість не мають меж. Усі чарівники цієї країни нічим не відрізняються від того, хто хотів над ними панувати — від Відомо-Кого. Їм лише бракує його могутности та його... відвертости.

Руки хлопця з такою силою стислися в кулаки, що нігті

врізалися в долоню. Якщо його пальці були білими чи обличчя було блідим, цього не можна було побачити в слабкому блакитному світлі, що перетворювало все на лід чи тінь.

— Колись ви запропонували мені підтримку, якщо моїм прагненням є стати наступним темним лордом. Через це, професоре?

Професор захисту нахилив голову, тонка посмішка виділялася на його обличчі.

— Навчіться всього, чому я навчатиму вас, містере Поттер, і свого часу ви правитимете в цій країні. Тоді можете знести тюрму, що її створила демократія, якщо на той час Азкабан все ще здаватиметься вам неприйнятним. Подобається вам це чи ні, містере Поттер, але сьогодні ви побачили, що ваша воля суперечить волі населення цієї країни, і що ви не готові схилити голову й прийняти їхнє рішення. Отже, для них, знають вони про це чи ні, і визнаєте ви це чи ні, ви є їхній наступний темний лорд.

У одноколірному непохитному світлі хлопець та професор захисту здавалися нерухожими льодяними скульптурами, колір їхніх очей був однаковим, і вони були дуже схожі один на одного в цьому освітленні.

Гаррі втупився прямо в ці бліді очі. Усі давно стримані питання, ті, що він їх збирався відкласти до травневих ід. Це була брехня, як зрозумів тепер Гаррі, самоомана, насправді він мовчав через страх того, що він може почути. Та тепер усе злітало з його губ, усе одразу.

— На першому ж нашому занятті ви хотіли переконати моїх однокласників, що я вбивця.

— Так і є, — з веселістю відповів професор захисту. — Проте якщо ви питаєте про те, чому я *розповів* їм про це, містере Поттер, то відповідь полягає в тому, що невизначеність буде вашим головним союзником на вашому шляху до влади. Одного дня дайте знак слизеринцям, наступного

заперечте його знаком грифіндорцям. Слизеринці матимуть можливість вірити, у що бажають вони, а грифіндорці теж вмовлять себе вас підтримати. Доки є невідомість, люди можуть вірити у те, що їм здається вигіднішим. І доки ви видаватиметеся сильним, доки здаватиметься, що ви перемагаєте, їхні інстинкти підкажуть їм, що варто вас підтримати. Ідїть у тіні, і тоді світло й темрява вдвох підуть за вами.

— І, — продовжив хлопець рівним голосом, — для чого саме це *вам*?

Професор Квірел ще сильніше сперся на стїну, на його обличчя лягла тїнь, очі перетворилися з блїдого льоду на темні ями, нїби в його змїїної подобі.

— Я бажаю, щоб Британія стала сильною під керівництвом сильного лїдера. Це є моє бажання. Щодо причин, — професор Квірел невесело посміхнувся, — гадаю, я не розкриватиму їх.

— Лиховїсне передчуття, що я відчуваю коло вас, — вимовляти слова було дедалі важче, адже він підкрадався дедалі ближче до чогось страшного й забороненого. — Ви завжди знали, що воно означає.

— У мене було кілька здогадів, — сказав професор Квірел, вираз його обличчя неможливо було побачити. — І я зараз не розповім усе, про що здогадався. Проте принаймні це я скажу вам: ця лиха вість спалахує *для вас*, коли ми наближаємося один до одного, а не для мене.

Хоча б зараз мозкові Гаррі вдалося позначити це як сумнівне твердження та можливу брехню, а не просто повірити в усе, що Гаррі чув.

— Чому ви інколи перетворюєтеся на зомбі?

— Особисті причини, — сказав професор Квірел без тїні гумору в голосі.

— Яким був ваш справжній мотив для порятунку Бела-

триси?

Ненадовго запанувала тиша, впродовж якої Гаррі дуже старався контролювати дихання, тримати його рівним.

Нарешті професор захисту знизав плечима, ніби це не мало значення.

— Я ж усе розжував для вас, містере Поттер. Я сказав вам усе, щоб ви могли вивести відповідь, якби були достатньо зрілим, щоб розглянути це найочевидніше питання. Белатриса Блек була наймогутнішою слугою Темного Лорда, її вірність була найменш сумнівною. Вона є найімовірнішою людиною, що може мати якусь частину втраченого учення Салазара, що має бути вашим.

Гаррі повільно охоплював гнів, повільна лють, щось жалливе почало закипати в його крові, і за кілька секунд він скаже щось, що справді не варто казати, доки вони були лише вдвох на закинутому складі...

— Але вона була невинною, — сказав професор захисту. Він не посміхався. — І в неї забрали волю в усіх її рішеннях, тому вона не мала можливості страждати за *власні* помилки... мені здалося це *зайвим*, містере Поттер. Якщо вона не скаже вам нічого корисного... — професор захисту знову злегка знизав плечима. — Я не вважатиму сьогоднішню працю марною.

— Як альтруїстично з вашого боку, — холодно сказав Гаррі. — То якщо всі чарівники всередині не відрізняються від Відомо-Кого, чи є ви винятком з цього правила?

Очі професора захисту досі були в тіні, ці чорні ями, що з ними неможливо було зустрітись поглядом.

— Вважайте це примхою, містере Поттер. Подеколи мене розважало пограти роль героя. Хтозна, можливо, Відомо-Хто міг би сказати те саме.

Гаррі розкрив рота для останнього питання...

І виявилось, що він не здатен його поставити, це останнє

питання, останнє й найважливіше питання, не міг змусити себе вимовити слова. Попри те, що така відмова була забороненою для раціоналіста, попри нескінченне цитування літанії Тарського та літанії Гендліна, попри віру в «те, що здатна знищити правда, має бути знищено», саме в ту мить він не міг наважитися поставити це останнє питання вголос. Хоч він і знав, що мислив хибно, хоч і знав, що він мав би бути кращим за це, та все одно не міг вимовити питання.

— Тепер моя черга влаштувати вам допит, — професор Квірел випрямив спину, хоча досі спирався на стіну айсберга — пофарбованого бетону. — Мені цікаво, містере Поттер, чи є вам що сказати про те, як ви ледь не вбили мене та ледь не звели нанівець наші спільні зусилля. Мені натякали, що в таких випадках вибачення є ознакою поваги. Проте ви не надали мені жодних вибачень. Ви просто ще не дійшли до цього, містере Поттер?

Сказано це було спокійним тоном — ніби тихе лезо, настільки гостре, що переріже тебе навпіл, а ти й не збагнеш, що тебе вбивають.

І Гаррі просто подивився на професора захисту холодними очима, що ніколи ні від чого не здригнуться: тепер навіть від смерти. Він уже не був в Азкабані, вже не боявся безстрашної частини себе. І гранчастий камінь, що ним був Гаррі, повернувся, щоб впоратися зі стресом, плавно перемінився з однієї грані на іншу, від світла до п'ятми, від тепла до холоду.

«Пророхована хитрість з його боку, щоб змусити мене почуватися винним, змусити мене підкоритися йому?».

«Щирі емоції з його боку?»

— Зрозуміло, — сказав професор Квірел. — Гадаю, це відповідає...

— Ні, — спокійно й зібрано сказав хлопець, — у вас не вийде так просто фабрикувати розмову, професоре. Я зробив

чимало, щоб захистити вас та безпечно вивести вас з Азкабану вже *після* того, як вважав, що ви намагалися вбити поліціанта. Включно із зустріччю з дванадцятьма дементорами без чарів патронуса. Цікаво, якби я надав вибачення, як ви вимагаєте, чи сказали б ви у відповідь «дякую»? Чи я правильно здогадався, що ви вимагаєте моєї покори, а не лише поваги?

Після недовгої павзи професор Квірел відповів, тепер відверто холодно, він уже не приховував загрози:

— Видається, ви досі не можете змусити себе програти, містере Поттер.

Пітьма визирала з очей Гаррі, і в нього не було жодних сумнівів. Професор захисту став простим смертним у цьому погляді.

— О, а *ви* зараз розмірковуєте, чи *вам* варто вдати програв мені, і вдати, ніби вам треба підкоритися моему гніву, щоб не зламати ваші власні плани? Вам бодай *спало на думку* фальшиво перепросити з розрахунку? Мені теж ні, професоре Квірел.

Професор захисту засміявся, тихо й без тіні гумору, сміх був більш порожнім, ніж простір між зірками, і небезпечним, як будь-який вакуум, насичений жорстким випромінюванням.

— Ні, містере Поттер, ви не засвоїли урок, зовсім ні.

— Я багато разів думав про те, щоб програти там, в Азкабані, — сказав хлопець рівним голосом. — Що треба просто здатися і піти до аврорів. Програти було найрозумнішою дією. Я чув у себе в голові ваш же голос, що казав це. І я б *зробив* це, якби був там сам. Але я не міг змусити себе програти *вас*.

На деякий час запала тиша, ніби навіть професор захисту не міг вигадати, що на це відповісти.

— Мені цікаво, — зрештою сказав професор Квірел. — А за що саме на ваш погляд я маю перепросити? Я дав вам чіткі

інструкції, що робити в разі бою. Ви мали лежати, не втручатися в бій, не використовувати магію. Ви порушили ці інструкції і зруйнували місію.

— Я не ухвалював жодних рішень, — рівно відповів хлопець, — не було жодного вибору, лише бажання, щоб аврор не помер, і мій патронус був там. Щоб це бажання ніколи не виникло, ви мали попередити мене, що можете блефувати за допомогою смертельного прокляття. Без додаткових уточнень я вважаю, що як ви направляєте на когось паличку та кажете «Авада Кедавра», то ви бажаєте йому смерті. Хіба це не перше правило безпеки непростених заклять?

— Правила для дуелей, — сказав професор захисту. Частка холоду повернулася до його голосу. — А дуелі — це спорт, а не галузь бойової магії. У справжньому бою прокляття, що його неможливо заблокувати, і від нього *треба* ухилитися, є незамінною тактикою. Я гадав, що вам це має бути очевидним, проте, напевно, я переоцінив ваш інтелект.

— Також мені здається нерозсудливим, — вів далі хлопець, ніби відповіді не було, — не *сказати мені*, що застосування будь-якого закляття на вас з мого боку може вбити нас обох. А що як з вами стався б якийсь нещасний випадок, і я спробував би використати інервацію чи чари польоту? Ця непоінформованість, що ви її дозволили з незбагнених для мене причин, також зіграла роль у цій катастрофі.

Запанувала тиша. Очі професора захисту звузилися, і на його обличчі промайнуло здивування, ніби він потрапив у якусь геть незнайому ситуацію. Та він все одно не вимовив і слова.

— Ну, — сказав хлопець. Він не відводив погляду від очей професора захисту. — Я безперечно шкодую, що завдав вам болю, професоре. Проте я не вважаю, що в цій ситуації маю підкоритися вам. Я ніколи насправді не розумів концепції вибачення, тим паче в такій ситуації. Якщо я висловлю

жаль, проте не покору, чи вважатиметься це вибаченням?

І знову цей холодний-холодний сміх, темніший за порожнечу між зірками.

— Гадки не маю, — сказав професор захисту, — я теж ніколи не розумів концепцію вибачення. Видається, ця хитрість не має сенсу між нами, адже ми обидва знаємо, що це брехня. Тож не згадуймо більше про це. Ми виплатимо борги один одному у свій час.

І знову тиша.

— До речі, — сказав хлопець, — Герміона Грейнджер ніколи не побудувала б Азкабан, хай кого б збиралися в ньому тримати. І вона б померла, проте не нашкодила невинному. Просто хочу це зазначити, бо ви раніше сказали, ніби всі чарівники всередині такі, як Відомо-Хто, а це просто хибне твердження. Збагнув би це раніше, якби я не був, — хлопець ненадовго похмуро всміхнувся, — втомленим.

Очі професора захисту були напівзаплющені, а вираз обличчя якимось далеким.

— Всередині люди не завжди такі, як зовні, містере Поттер. Можливо, вона просто хоче, щоб інші вважали її хорошою дівчинкою. Вона не може викликати чари патронуса...

— Ха, — тепер усмішка хлопця стала більш справжньою, теплішою. — У неї не виходить з тих саме причин, що й у мене були проблеми. Я певен, у ній достатньо світла, щоб знищувати дементорів. Вона не змогла б *зупинити* себе від знищення дементорів, навіть якби це коштувало їй життя... — голос хлопця затихнув, а потім відновився. — Мабуть, я не така й хороша людина, може бути. Проте хороші люди існують, і вона одна з них.

— Вона молода, і показова доброта їй нічого не варта, — сухо.

Знову павза. А тоді хлопець сказав:

— Професоре, я маю запитати. Коли ви бачите щось таке

темне й похмуре, вам навіть на гадку не спадає, що можна спробувати й *поліпшити* це якимось? Ніби так, щось в головах людей відбувається страшенно не так, і змушує їх вважати, що катувати злочинців це класно, проте це не означає, що вони справді лихі всередині. І, можливо, якщо навчити їх правильних речей, показати їм їхні помилки, можна було б змінити...

Професор Квірел засміявся, і вже не так порожньо, як раніше.

— Ох, містере Поттер, інколи я забуваю, наскільки ви юні. Та легше змінити колір неба, — знову смішок, тепер холодніший. — А причина того, що ви так легко пробачаєте дурням та добре про них думаєте, містере Поттер, полягає в тому, що самі ви ще від них жодного разу глибоко не страждали. Ваше захоплення звичайними ідіотами зникне першого ж разу, як їхня дурість коштуватиме вам чогось цінного. На кшталт ста галеонів з вашої власної кишені, мабуть, а не болісної смерті сотні незнайомців, — професор захисту тепер тонко посміхався. Він дістав годинник з мантії та поглянув на нього. — Час іти, якщо нам більше немає чого сказати один одному.

— У вас немає питань щодо неможливих речей, що я зробив, щоб витягти нас з Азкабану?

— Ні, — сказав професор захисту. — Мені здається, я вже зрозумів більшість з них. Щодо решти, надто зрідка я зустрічаю когось, кого не можу побачити наскрізь одразу, друг це чи ворог. Я розв'язу ваші загадки самостійно у свій час.

Професор захисту піднявся, відштовхнувшись від стіни обома руками, підвівся на ноги плавно, хай і дещо повільно. Хлопець зробив те саме, хоч і менш граційно.

А тоді хлопець випалив останнє й найжахливіше питання, що він його не міг поставити раніше. Ніби якщо вимовити його вголос, то це стане дійсністю, хоча вже й так було

більш ніж очевидно, що так і є.

— Чому я не такий, як інші діти мого віку?

У безлюдному провулку алеї Діагон, де містилися шматки нещезнутого сміття в проміжках між цеглинами вулиці, а також вздовж цегляних будинків навколо, де-не-де був бруд та інші ознаки занедбаності, явився в дійсність древній чарівник та його фенікс.

Чарівник уже занурив у мантію руку, щоб скористатися піщаним годинником, коли, за звичкою, кинув оком на випадкову точку між дорогою та стіною, щоб запам'ятати її...

І він кліпнув від подиву: у тій точці був клаптик пергаменту.

Похмурим стало обличчя Албуса Дамблдора, коли він наблизився, взяв зіжмаканий клаптик, та розгорнув його.

На ньому було написано єдине слово «НІ» та більше нічого.

Чарівник повільно випустив пергамент з рук. Він неухважно потягнувся до тротуару рукою, взяв найближчий клаптик пергаменту, що був на диво схожий на той, що він щойно випустив. Він доторкнувся до нього паличкою і за мить на ньому було написано те ж слово «НІ», тим самим почерком, що був його власним.

Старий чарівник планував був повернутися на три години, коли Гаррі Поттер тільки-но прибув до алеї Діагон. Він уже бачив на своїх пристроях, що хлопець покинув Гогвортс, і не міг цьому запобігти (його єдина спроба обдурити власні інструменти, і таким чином керувати часом, не змінивши його вигляду для минулого себе, призвела була до достатньої катастрофи, щоб переконати його ніколи більше не вдавати-

ся до такого шахрайства). Він сподівався був забрати хлопця першої ж миті після його прибуття, і забрати його в інше безпечне місце, хай і не в Гогвортс (адже його пристрої не повідомляли про повернення хлопця). Проте тепер...

— Парадокс, якщо я заберу його одразу по прибутті на алею Діагон? — пробурмотів сам собі старий чарівник. — Можливо, вони не починали втілювати свій план пограбування Азкабану, доки не підтвердили його прибуття сюди... або... можливо...

Пофарбований бетон, тверда підлога й далекі стелі, дві фігури стоять обличчям одна до одної. Одна сутність, що мала подобу людини за тридцять, що вже лисіла, та інший розум у подобі одинадцятирічного хлопця зі шрамом на чолі. Лід та тінь, бліде блакитне світло.

— Я не знаю, — відповів чоловік.

Хлопець лише поглянув на нього та сказав:

— Ой, та ну?

— Щира правда, — наполягав чоловік. — Я нічого не знаю, а свої здогади не висловлюватиму. Втім, я скажу ось що...

Розділ 61. СТЕ, таємничість та відвертість, ч. 11

І летіли вони у мареві зеленого вогню, їх жбурляло у мережі флу, а серце Мінерви тим часом калатало від жаху, якогось вона не відчувала вже десять років і три місяці. Міжпросторові коридори зайшлися кашлем і виплюнули їх всіх у приймальню «Грінготсу» — там був найбезпечніший вихід з мережі флу впродовж усієї алеї Діагон; такий канал туди було надзвичайно важко перехопити; до того ж мережа флу — найшвидший спосіб вибратися з Гогвортсу, якщо робиш це без фенікса. Гоблін-клерк повернувся до них, широко розплющив очі, і почав робити дещо шанобливий уклін...

Мужність, місце, мудрість!

І ось вже обидва вони — на алеї просто за «У Мері», і палички в них уже напоготові, і вони роззираються довкола, стоячи спина до спини, і Северусу до вуст вже підступають слова антирозілюзнення.

На дорозі нікого не було.

Коли вона знову повернулася обличчям до Северуса, він уже ляскав себе по голові паличкою, зі звуком, ніби розбили ячну шкарлупу, а його губи декламували слова закляття невидимості; він злився з оточенням, перетворився на легке затьмарення загального фону; а тоді затьмарення ворухнулося, підлаштувалося під кольори на тлі себе, а тоді він зник.

Вона опустила паличку й вийшла вперед, готуючись до власного розілюзнення, коли...

Позаду неї пролунав знайомий звук вогняного спалаху.

Вона стрімко розвернулася і побачила там Албуса; його правиця з затисненою в ній довгою паличкою вже була під-

нята. Його очі за серпастими окулярами дивилися похмуро і рішуче, а Фоукс в нього на плечі розгорнув крила кольору полум'я, готовий до польоту і битви.

— Албусе! — вигукнула вона. — А я гадала...

Вона щойно бачила, як він рушив до Азкабану, вона гадала, що навіть фенікс не повернеться звідти настільки легко.

Тоді вона збагнула.

— Вона втекла, — сказав Албус. — Твій патронус дістався до нього?

Її серце закалатало сильніше, а жах у венах ніби загустів.

— Він сказав, що він там, у туалеті...

— Сподіватимемося, що він сказав правду, — відповів Албус і злегка стукнув її паличкою по голові. Мінерва відчула, ніби їй на голову потекла цівка води, і вже за мить усі четверо (бо невидимим став навіть Фоукс, хоча подеколи можна було помітити щось на кшталт вогняної блискітки в повітрі) поквапились до входу в ресторан. Вони постояли перед дверима, доки Албус щось шепотів, і за мить один із клієнтів, що його було видно за вікном, розгублено встав і відчинив двері, ніби виглядаючи зовні якогось товариша; і ось вже троє з них пройшли всередину і швидко рушили повз відвідувачів (Мінерва знала, що Северус уважно роздивлявся їхні обличчя, а Албус помітив би будь-кого під дією розілюзнення) до вказівника, яким була позначена вбиральня...

Старі дерев'яні двері з позначкою «wc» розчахнулися з гуркотом, і в них вихром увірвалися чотири невидимих рятівники.

У невеличкій та чистій дерев'яній кімнатці було порожньо. На рукомийнику блищали свіжі краплі води, та жодних слідів Гаррі не було, лише якийсь папірець лежав на закритій накривці унітаза.

Їй забило подих.

Папірець піднявся у повітря за наказом Албуса, а за мить

вже був перенаправлений до неї.

М.: Що капелюх попросив мене тобі переказати?

Г.

— Йой, — здивовано зойкнула Мінерва. Їй знадобилася секунда, щоб второпати питання. Направду, таке не забувається, але вона наразі мислила в дещо іншому *режимі*... — Що я нахабна юначка й не маю пхатися в його справи.

— Ась? — спитало повітря голосом Албуса, так, ніби навіть його можна шокувати.

А тоді у повітрі поруч з унітазом вигулькнула голова Гаррі Поттера. Обличчя в нього було холодне і напружене, це був той надто-дорослий-Гаррі, якого вона була іноді бачила, його очі стріляли поглядом навсбіч.

— Що коїться... — почав хлопчик.

Албус, тепер знову видимий, так само як і вона, і Фоукс, миттю рвонувся вперед, випростав лівицю й висмикнув волосину з Гарріної голови (хлопчик видав заскочений зойк), Мінерва перехопила волосину, і ось уже Албус загарбав майже-невидимого хлопчика в обійми, і спалахнуло червоно-золоте полум'я.

Гаррі Поттер у безпеці.

Мінерва зробила кілька кроків уперед, обіперлася об стіну, де щойно стояли Албус і Гаррі, спробувала повернути собі самовладання.

Вона... призабула деякі навички протягом тих десяти років, що Орден Фенікса було розпущено.

Поруч із нею Северус поступово набув видимість. Його права рука вже витягала з мантиї флакончик, а ліва вимогливо простягнулася до неї. Вона віддала Северусові волосину Гаррі, і за секунду та впала у флакон з напівфабрикатом багатозільної настоянки. Зілля одразу почало шипіти й пускати бульбашки — воно набувало сили, і невдовзі Северус зможе зіграти роль наживки.

— Це було неочікувано, — повільно зауважив майстер-зіллеввар. — Чому наш директор не забрав містера Поттера *раніше*, хотів би я знати, якщо вже він пішов так далеко, що перекрутив час? Нібито нічого йому не перешкоджало... Тож твій патронус мав би вже застати містера Поттера у повній безпеці...

Вона не подумала про це, бо їй заскочило думку щось жахливе. Не таке жахливе, як втеча Белатрисы Блек з Азкабану, але майже...

— У Гаррі є *плащ-невидимка*? — запиталася вона.

Майстер-зіллеввар нічого не відповів; він стрімко зменшувався.

Тік-так, крап-хлюп, дзень-день-лень...

Ці звуки досі дратували її, хоча з часом вона навчилася їх ігнорувати; коли стане директоркою, вона затишить весь цей гармидер. Який з директорів Гогвортсу, думала вона, перший був такий ласкавий і нетактовний, що створив пристрій для створення *шуму* і передав його своїм послідовникам у спадок?

Вона сиділа в кабінеті директора, за столом, що нашвидкуруч собі трансфігурувала, і працювала над одним із сотні важливих документів, завдяки яким складна машина, що нею був Гогвортс, досі була на ходу; вона могла дуже глибоко занурюватися у паперову роботу — це допомагало їй не думати про інше. Албус якимось дещо незадоволено зауважив, що справи в Гогвортсі йдуть ще краще за наявності зовнішньої кризи, про яку вона уникає думати...

...десять років тому, саме тоді Албус востаннє сказав так.

Мелодійний звук повідомив про наближення відвідува-

ча.

Мінерва продовжувала читати якийсь пергамент.

Двері розчахнулися, поступившись Северусові Снейпу, що він зробив три кроки всередину та одразу запитав:

— Є якісь вісті від Дикозора?

Албус уже підводився з крісла, а вона ховала свої пергаменти та розвіяла стіл.

— Патронус Муді доповідає тому мені, що в Азкабані, — сказав Албус. — Його Око нічого не бачило; а якщо Око Венса чогось не бачить, тоді цього чогось не існує. Що в тебе?

— Ніхто не намагався силоміць отримати мою кров, — відповів Северус. Він скорчив смішну гримасу. — Крім професора захисту.

— *Що?* — відгукнулася Мінерва.

— Він одразу побачив, що я самозванець — я не встиг ще й рота розтулити, і цілком логічно одразу атакував, вимагаючи від мене видати розташування містера Поттера, — ще одна посмішка-гримаса. — Чомусь, коли я закричав, що я Северус Снейп, це його не заспокоїло, така ось дивина. Я впевнений, ця людина охоче вбила б мене за один серпик, ще й віддала би п'ять кнатів решти. Довелося паралізувати нашого любого професора Квірела, що було нелегко, і на прокляття він зреагував не дуже так. «Гаррі Поттер», звісно що переляканий, повідомив власника, і професора захисту доставили до лікарні Святого Мунго...

— *До лікарні?*

— ...де сказали, що він, мабуть, впродовж тижнів виснажував себе на роботі, перш ніж звалився від перевтомлення, такий вже він був знесилений. Ваш дорогоцінний професор захисту в порядку, Мінерво, приголомшувач пішов йому на користь, змусивши взяти декілька вихідних. Потім я відмовився від пропозиції перенести мене в Гогвортс через флу, а натомість пішов вештатися алеєю Діагон; втім, видається,

сьогодні крові містера Поттера ніхто не зажадав.

— Я певен, наш професор захисту в надійних руках, — сказав Албус. — Мінерво, нашої уваги потребують важливіші речі.

Їй довелося зробити зусилля, щоб припинити думати про долю професора захисту. Вона знову сіла у крісло, з якого була підхопилася; Северус за допомогою одного жесту розжився посадковим місцем, і всі троє згуртувалися поближче, щоб розпочати нараду.

З цими двома вона почувалася як самозванець під дією багатозільної настоянки. Війна та інтриги не були її рідною стихією. Їй нелегко було лишатися на один крок попереду близнюків Візлі, та й це іноді не вдавалося. Зрештою, вона зараз сиділа тут лише тому, що чула була пророцтво...

— Ми маємо справу, — почав директор, — із доволі зловісною загадкою. Я знаю лише двох чаклунів, що могли б організувати цю втечу.

Мінерва різко втягнула повітря.

— Тож існує імовірність, що це *не* Відомо-Хто?

— На жаль, так, — відповів Директор.

Вона скосила очі й побачила, що Северус так само спантеличений, як і вона. *На жаль* є шанс, що Темний Лорд не повстав знову? Та вона б радо віддала все що мала, щоб він не повстав!

— Тож, — важко продовжив Албус. — наш перший підозрюваний — Волдеморт, що постав і намагається воскресити себе. Я читав багато таких книжок, що я б волів навіть не бачити, досліджуючи можливі засоби його повернення, і знайшов лише три. Його найширша дорога назад до життя — це філософський камінь, що, як запевняє мене Фламель, навіть сам Волдеморт не здатний створити сам. Поставши за його допомогою, він стане ще могутнішим, і ще жахливішим. Я б не подумав, що Волдеморт здатний

подолати спокусу, яку становить камінь, тим паче що така очевидна пастка — це виклик для його інтелекту. Його друга можливість майже так само надійна: плоть його слуги, охоче віддана; кров його ворога, забрана силою; та кістка його предка, без відома передана нащадкові. Волдеморт — перфекціоніст... - тут Албус зиркнув на Северуса, і той схвально кивнув, — тож він зажадає наймогутнішої комбінації, себто плоті Белатрисы Блек, крові Гаррі Поттера і кістки свого батька. І, нарешті, третій і останній шлях Волдеморта до життя — це спокусити якусь жертву і протягом довгого часу пити з неї життя; в такому разі Волдеморт буде слабший за своє попереднє втілення. Його причини поцупити Белатрису зрозумілі. І, якщо він тримає її в резерві, щоб використати, якщо не здобуде камінь, — це б пояснило, чому досі не відбулося жодної спроби викрасти Гаррі Поттера.

Мінерва знову кинула швидкий погляд на Северуса — він уважно слухав, не виказуючи жодного здивування.

— А ось що *не* зрозуміло, — продовжив директор, — це як Волдемортіві вдалося здійснити цю втечу. На місці Белатрисы було залишено мертву ляльку, отже планувалося, що її втеча залишиться непоміченою; і, хоча ця частина плану провалилася, дементори все одно не змогли її знайти після першого сигналу тривоги. Азкабан лишався непроникним впродовж сторіч, і я не можу собі уявити, яким чином Волдеморт міг досягти цього.

— Це може нічого не означати, — сказав Северус без жодного виразу. — Щоб Темний Лорд був здатен робити те, що ми не можемо собі уявити, йому треба лише мати ліпшу уяву.

Албус похмуро кивнув.

— На превеликий жаль, зараз є ще один чаклун, що сміється в лице неможливому. Чаклун, який не так давно винайшов нові могутні чари, що здатні осліпити дементорів і

не дати їм помітити втечу Белатриси Блек. І проти нього є також інші свідчення.

Серце Мінерви стукало якомсь нерівно, вона ще не знала як, чи чому, але з невимовним жахом вже починала здогадуватися хто...

— Хто б це міг бути? — дещо спантеличено спитав Северус.

Албус відкинувся назад у кріслі й вимовив ці фатальні слова, яких вона і боялася:

— Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес.

— Поттер? — перепитав майстер-зіллевар з таким приголомшенням, що вона ніколи не чула в його зазвичай шовковому голосі. — Директоре, це у вас такі жарти? Він лише першокласник! Істерика й декілька дитячих витівок із плащем-невидимкою не роблять його...

— Це не жарт, — втрутилася Мінерва, і її голос був лише трохи гучніший за шепіт. — Гаррі вже робить оригінальні відкриття у сфері трансфігурації, Северусе. Щоправда, я не знала, що він до того ж і чари досліджує.

— Гаррі — не звичайний першокласник, — урочисто промовив директор. — Темний Лорд позначив його як рівного собі, і він володіє силою, якої Темний Лорд не відає.

Северус подивився на неї, і треба було дуже добре його знати, щоб зрозуміти, скільки благання в цьому погляді.

— Я що, мушу сприймати це серйозно?

Мінерва просто кивнула.

— А хтось *іще* знає про це... нове й могутнє закляття? — спитав Северус.

Директор подивився на неї, ніби перепрошував за щось...

Якимось чином вона здогадалась; здогадалась ще до того, як він сказав, і їй закортіло заверещати на весь Гогвортс.

...та він просто сказав:

— Квірін Квірел.

— *З якого дива*, — її голос ладен був розтопити половину пристроїв у кабінеті, — містер Поттер взагалі СКАЗАВ нашому професору захисту про своє блискуче нове закляття для втечі з в'язниць...

Директор втомлено провів зморшкуватою рукою по зморшкуватому лобі.

— Квірін просто опинився поруч, Мінерво. Навіть я тоді не вбачав у цьому жодної шкоди, — тут директор трошки завагався. — А ще Гаррі сказав, що його чари небезпечно пояснювати комусь із нас; а коли я ще раз його спитав в той день, він наполягав, що не пояснював їх і Квірінові й не опускав бар'єрів блокології у присутності професора захисту...

— Містер Поттер — *блоколог*? Ти дав йому плащ-невидимку, і в нього імунітет до сироватки правди, і він *товаришує з близнюками Візлі*? Албусе, ти хоч уявляєш собі, що через тебе стане з цією школою? — вона ледь чи не зривалася на вереск. — На час їхнього випуску від Гогвортсу залишиться лише курява над вирвою в землі!

Албус відкинувся на спинку свого величезного м'якого крісла і всміхнувся:

— Ти ще забула про часоворот.

І тут вона заверещала, але тихесенько.

Северус ліниво протягнув:

— Може, мені вже тоді навчити його варити багатозільну настоянку, га, директоре? Для повноти, раптом ви ще не повністю задоволені масштабами свого хатнього чудовиська.

— Ліпше, мабуть, наступного року, — відповів Албус. — Мої дорогі друзі, питання полягає в тому, чи це Гаррі Поттер викрав Белатрису Блек з Азкабану, бо це щось більше за звичайний підлітковий бунт, навіть за моїми толерантними

стандартами.

— Перепрошую, директоре, — перервав його Северус, посміхнувшись так сухо, як він ніколи не посміхався до Албуса, — проте я б волів зазначити для протоколу, що відповідь на це питання негативна. Це зробив Темний Лорд, дешево і сердито.

— Тоді чому, — заперечив Албус, і в голосі його не було більше ноток сміху, — чому коли я хотів знайти Гаррі одразу по його прибутті до алеї Діагон, виявилось, що це призведе до парадокса?

Мінерва ще глибше занурилась у крісло, сперлася ліктем на тверде бильце, поклала голову на руку і в розпачі заплющила очі.

У певних колах гуляла приказка, що з тридцяти аврорів лише один у змозі розслідувати злочини, в яких залучені часовороти. З цих небагатьох та половина, що досі *не* з'їхала з глузду, скоро з'їде.

— Тож ви підозрюєте, — тим часом правив своє Северус, — що Поттер вирушив з алеї Діагон до Азкабану, тоді повернувся в часі до алеї Діагон, щоб ви його підібрали...

— Саме так, — почувла вона голос Албуса. — Хоча також можливо, що Волдеморт чи його посіпаки споглядали за Гаррі, щоб упевнитися, що він прибув до алеї Діагон, перш ніж почати напад на Азкабан. Можливо, що в них був хтось із часоворотом, щоб відправити назад повідомлення про успіх, яке б запустило операцію викрадення. Насправді саме мої підозри щодо цих можливостей змусили мене відправити тебе і Мінерву на окреме завдання, перш ніж сам я вирушив до Азкабану. Я тоді гадав, що спроба втечі скінчиться поразкою, та якщо забрати Гаррі Поттера означало б також побачити факт їхньої остаточної поразки, то я сам не міг би піти до Азкабану після цієї взаємодії з ним — інакше б майбутнє Азкабану зустрілося б з його минулим, а

це неможливо. Відтак, коли я в Азкабані не отримав звіт ані від тебе з Мінервою, ані від Флитвіка, що я його просив спробувати зв'язатися з тобою, я зрозумів, що ваша взаємодія з Гаррі Поттером була взаємодією з майбутнім Азкабану, що означає, що хтось надсилав був повідомлення у часі...

Тоді Албус замовк.

— Але ж, директоре, — заперечив Северус, — *ви* повернулися з майбутнього Азкабану і взаємодіяли з нами...

Майстер настоянок дав реченню повиснути у повітрі.

— Але ж Северусе, якби я *отримав* був звіти від тебе та Мінерви про те, що Гаррі Поттер у безпеці, я б, по-перше, не повертався б назад у часі...

— Директоре, я гадаю, ми мусимо намалювати схему.

— Я погоджуюся, Северусе.

Вони зашурхотіли пергаментом по столу, зашкрябали перами й сперечалися далі.

Мінерва сиділа в кріслі, голову на руці, очі заплющені.

Якось Мінерва чула історію про одного злочинця з часоворотом, що його надав йому відділ таємниць, винятково сильно помилившись щодо його благонадійності; і був собі один аврор, якому було доручено вистежити цього невідомого порушника, і авророві теж дали часоворот; в кінці історії обидва вони опинилися в лікарні Святого Мунго, у палаті для остаточно схиблених.

Мінерва просто сиділа із заплющеними очима, намагалася не прислухатися, не думати про це і залишитися при здоровому глузді.

Якийсь час потому суперечка нібито почала вичерпуватися, і вона сказала вголос:

— Часоворот містера Поттера обмежений проміжком часу з дев'ятої вечора до півночі. Албусе, захисну оболонку було порушено?

— Навіть мої найчутливіші чари не показали жодних спроб втручання, — відповів Албус. — Проте захисні оболонки — річ нова; та обійти застережні заходи невимовників і не лишити по цьому сліду... Це може виявитись *не* неможливим.

Вона розплющила очі й побачила Северуса і директора, що напружено вдивлялися в аркуш пергаменту, вкритий заплутаними крокозябрами. Безперечно, щоб їх зрозуміти, їй довелося б з'їхати з глузду.

— Ви дійшли якихось конкретних *висновків*? — звернулась до них Мінерва. — І благаю, не кажіть мені, як саме ви їх дійшли.

Северус і директор презирнулися, а тоді повернулися до неї.

— Ми дістали висновку, — урочисто проголосив директор, — що Гаррі або замішаний в цьому, або ні; що Волдеморт або мав доступ до часовороту, або не мав; що, незалежно від подій в Азкабані, ніхто не відвідував цвинтар у Малому Генгелтоні, адже Муді вже контролював його в моєму минулому.

— Якщо стисло, дорога Мінерво, — уточнив Северус, — ми нічого не знаємо; хоча й цілком *імовірно*, що в усьому цьому був якимось чином залучений інший часоворот. Власне, я підозрюю, що Поттера підкупили, ошукали чи залякали, щоб він передавав повідомлення в часі, можливо навіть стосовно цієї втечі з тюрми. Я не робитиму очевидного припущення щодо особистості, яка стоїть за лаштунками цієї п'єси. Втім, я пропоную, щоб сьогодні о дев'ятій вечора ми перевірили, чи зможе Поттер переміститися на повні шість годин назад у часі — так ми дізнаємося, чи користувався він своїм часоворотом.

— Це видається розумним в будь-якому разі, — сказав Дамблдор. — Простеж за цим, Мінерво, і попроси Гаррі потім

зайти в мій кабінет, як буде в нього хвилинка.

— Але ви все ще підозрюєте Гаррі в тому, що він брав безпосередню участь у втечі? — спитала Мінерва.

— Можливо, але мало ймовірно, — відповів Северус

— Так, — водночас відповів Албус.

Мінерва щипнула себе за носа, зробила глибокий вдих та видих.

— Албусе, Северусе, який у містера Поттера міг би бути *мотив* зробити щось подібне!

— Жодного не можу вигадати, — сказав Албус, — але факт залишається фактом, що саме магія Гаррі й лише вона, наскільки мені відомо, могла...

— Чекайте, — сказав Северус. Його обличчя втратило будь-який вираз. — Мені тут дещо спало на думку, я маю перевірити...

Майстер-зіллевар зачерпнув порошку флу, прокрокував до каміна... Албус поквапливо змахнув паличкою, щоб розпалити там вогонь, — і ось уже в спалаху зеленого полум'я, зі словами «Кабінет вихователя гуртожитку Слизерин» Северус зник.

Вони з Албусом подивилися одне на одного та знизали плечима; тоді Албус повернувся до розглядання пергаменту.

Лише за декілька хвилин Северус знову вийшов з каміна, струшуючи з себе сліди попелу.

— Тож, — сказав майстер настоянок. Знов ця відсутність виразу. — Боюся, що містер Поттер таки має мотив.

— Говори! — вигукнув Албус.

— У загальній кімнаті Слизерину я знайшов Лесата Лестранжа, він був зайнятий уроками, — почав Северус. — Він не намагався уникнути мого погляду. І видається, містерові Лестранжу не подобається, що його батьки перебувають в Азкабані, в холоді та темряві, а дементори жеруть їхнє життя,

змушують їх страждати кожен секунду кожного дня. Ось він і сказав це все містерові Поттеру, і благав його врятувати їх. Бо, бачте, містер Лестранж чув був, що Хлопчик-Що-Вижив може зробити що завгодно.

Вона презирнулася з Албусом.

— Северусе, — сказала Мінерва, — я *впевнена*, що навіть *Гаррі...* занадто розсудливий для *такого...*

Її голос ставав все тихіше, аж доки не запала тиша.

— Містер Поттер вважає себе Богом, — безвиразно відповів на це Северус, — а Лесат Лестранж впав перед ним на коліна у молитовному благанні.

Мінерва витріщилась на Северуса — їй стало моторошно. Вона вивчала була релігію маґлів — релігія була однією з найпоширеніших причин, чому батьки учнів маґлівського роду потребували забуття, — і вона знала достатньо, щоб зрозуміти, що саме щойно сказав був Северус.

— Хай там як, — продовжив майстер зілваріння, — я зазирнув у думки містера Лестранжа, щоб побачити, чи відомо йому щось про втечу матері. Він ще нічого не чув. Та щойно він дізнається, він дійде висновку, що відповідальна за це людина — це Гаррі Поттер.

— Зрозуміло... — повільно протягнув Албус. — Дякую, Северусе. Це гарна новина.

— *Гарна новина?* — не втрималася Мінерва.

Албус глянув на неї, тепер і його обличчя припинило виражати бодай щось; і вона з жахом згадала, що Албусів...

— Це найкраща з можливих причин рятувати Белатрису з Азкабану, — тихо пояснив Албус. — І якщо це *не* Гаррі, то не забуваймо — тоді це точно Волдеморт, який робить перші кроки. Та не поспішаймо з висновками, позаяк є ще стільки всього, що нам невідомо, але стане відомо невдовзі.

Албус знову підвівся з-за стола, пройшов до каміна, що досі палахкотів вогнем, кинув туди ще трохи зеленого поро-

шку і встромив голову поміж язиків полум'я.

— Відділ дотримання магічних законів, — замовив він. — Кабінет директорки.

За мить почувся голос мадам Боунз, чіткий і різкий.

— Що таке, Албусе? Ми тут трохи зайняті.

— Амеліє, — сказав Албус, — я прошу тебе поділитися з нами інформацією щодо будь-яких ваших відкриттів стосовно цієї справи.

Запала тиша.

— О, — голос мадам Боунз із палахкотливого вогню відгнив кригою, — а ти відповіси послугою на послугу, га, Албусе?

— Можливо, — спокійно відповів старий чарівник.

— Якщо через твої замовчування загине хоч один аврор, старий лисе, я вважатиму, що повна відповідальність за цю смерть лежить на тобі.

— Я розумію, Амеліє, та я не маю бажання розпалювати непотрібні побоювання, чи викликати зайву недовіру...

— Белатриса Блек *втекла* з Азкабану! Яка тривога, і яка недовіра, враховуючи це, здадуться мені необґрунтованими, як ти гадаєш?

— Можливо, мені доведеться нагадати тобі ці твої слова, — звернувся старий чарівник до зеленого полум'я. — Бо, якщо я дізнаюся, що мої страхи мають підґрунтя, я скажу тобі. А тепер, Амеліє, благаю, якщо ви дізналися хоч щось з цього приводу, прошу, розкажи мені.

Знову запала мовчанка, і після павзи голос мадам Боунз промовив:

— У мене є інформація, яку я дізналася з майбутнього, за чотири години відтепер. Таке тебе цікавить?

Албус помовчав...

(зважаючи, як зрозуміла Мінерва, імовірність того, що

йому потрібно буде повернутися назад у часі більше, ніж на дві години від поточної позиції; позаяк неможливо відправити інформацію на часову відстань, що перевищує шість годин, за жодної комбінації часоворотів)

...і зрештою відповів:

— Так, цікавить.

— Нам пощастило, — долинув голос мадам Боунз, — одна з тих авророк, що переслідували втікачів, — маглівського роду; і вона нам сказала, що закляття летючого вогню, як ми його назвали, можливо, і не закляття взагалі, а маглівський артефакт.

Це було як удар в живіт, і Мінерву почало на правду нудити. Будь-хто, хто бачив Легіон Хаосу у бою, одразу впізнає, чий це почерк...

Голос мадам Боунз правив далі:

— Ми вікликали Артура Візлі з відділу нелегального використання маглівських речей — він знає про маглівські артефакти більше, ніж будь-який інший чаклун у світі, — і дали йому опис всієї сцени зі слів аврорів, і він здогадався. Це був маглівський артефакт під назвою ракесвіста. Вони його так називають, бо нормальний магл полетить на такій, коли рак на горі свисне. Лише шість років тому одна така штука вибухнула, вбила сотні маглів і ледь не підпалила Місяць. Візлі каже ракесвіста базується на особливій науці, що називається «протилежна дія». Тож наш план — це розробити таке закляття, щоб ця наука навколо Азкабану не діяла.

— Дякую, Амеліє, — серйозно сказав Албус. — Це все?

— Я подивлюся, чи є в нас щось із найближчих шести годин у майбутньому, — відповів голос мадам Боунз. — Я наказала, щоб мені цього поки що не повідомляли, тож я попрошу їх одразу сказати тобі. А *ти* нічого не хочеш мені розповісти, Албусе? На що з двох можливостей це більш схоже?

— Поки що ні, Амеліє, — сказав Албус. — але скоро в мене,

можливо, буде для тебе звістка.

Він розігнув спину, і камін запалав звичайним жовтим вогнем. На обличчі старого чарівника була видна кожна хвилина з усіх прожитих ним років, кожна природна секунда з моменту його народження, і кожна секунда, додана часоверотом, а також декілька декад, доданих постійним стресом.

— Северусе? — спитав старий чарівник. — Що це було насправді?

— Ракета, — відповів напівкровний майстер зіллеваріння, який виріс був у маглівському містечку Прядильний Кінець, — це одна з найдивовижніших маглівських технологій.

— Наскільки імовірно, що *Гаррі* обізнаний в цьому містецтві? — спитала Мінерва.

Северус протягнув:

— Ой, та такі хлопчики, як містер Поттер, знають про ракети *все*; це я тобі точно кажу, дорога Мінерво. Не забувайте, в маглівському світі все робиться інакше. — Северус насупився. — Втім, ракети *також* небезпечні, а ще дорогі...

— Гаррі вкрав і сховав невідому суму грошей зі свого сховища в «Грінготс», — сказав директор. Під їхніми поглядами, він змушений був додати: — *Я* цього не планував, але я зробив помилку, відправивши професора захисту наглянути за тим, як Гаррі забиратиме звідти п'ять галеонів на різдвяні подарунки... — директор знизав плечима. — Так, так, згоден, чисте божевілля, в ретроспективі. Продовжимо.

Мінерва тихесенько гупнула декілька разів лобом об тверду поверхню билльця.

— І все ж таки, директоре, — заперечив Северус, — те, що смертежери не користувалися маглівськими артефактами в першу війну, не означає що *він* про них нічого не знає. Ракети падали на Британію як зброя, з маглівського боку війни Гріндельвальда. Якщо він провів ці роки в маглівському

притулку, як ви нам казали, директоре... тоді він теж чув про ракети. А якщо він дослухався до відомостей про містера Поттера та його навчальні битви з використанням маглівських артефактів, він би перейняв сильні сторони свого ворога, і спробував би ще їх посилити. Саме *так* він і мислить; він намагається опанувати будь-яку силу, що зустрінеться йому на шляху.

Старий чарівник стояв абсолютно непорушно, як мольфар у тиху погоду; навіть волосся його бороди ніби змерзлося, перетворилося на дріт; Мінерві спало на думку, і нічого страшнішого вона ніколи не думала, що Албус Дамблдор залякнув на місці від жаху.

— Северусе, — почав Албус Дамблдор, його голос ледь чи не зривався, — ти хоч розумієш, що ти кажеш? Якщо Гаррі Поттер і Волдеморт вестимуть війну за допомогою маглівської зброї, від світу нічого не залишиться, крім попелу!

— *Що?* — здивувалася Мінерва. Вона, звісно, чула про пістолети, але на думку досвідченої відьми, вони не були аж *такі* небезпечні.

Северус відповів, так, ніби її тут взагалі не було.

— Тоді, директоре, можливо, він саме про це й попереджає Гаррі Поттера: каже, що будь-яка атака за допомогою маглівської зброї потягне за собою масований контрудар. Накажіть містерові Поттеру припинити будь-яке використання маглівських технологій в його битвах; це означатиме, що послання отримано... а він не отримає більше підказок. — Северус спохмурнів. — Втім, якщо подумати про це, містер Мелфой — і звісно міс Грейнджер — гм, здається, загальна заборона на технології видається розумнішою...

Старий чарівник схопив себе за голову і пробелькотів:

— Я починаю *сподіватися* на те, що за цією втечею стоїть Гаррі... О, борони нас Мерлін, що я зробив, що я накоїв, що стане з цього світу?

Северус знизав плечима:

— З того що я чув, директоре, маглівська зброя лише трохи гірша за найбільш *таємничі* аспекти чаклунства...

— *Гірша?* — булькнула Мінерва, а тоді з очевидним зусиллям закрила рота.

— Гірша за будь-яку небезпеку, що чигає на нас у ці роки затухання й забуття, — уточнив Албус. — Не гірша за те, що стерло Атлантиду зі скрижалей часу.

Мінерва вирячилася на нього. Вона відчувала, як уздовж спини тече цівка холодного поту.

Северус правив своє, звертаючись до Албуса:

— Всі смертежери, за винятком Белатриси, зрадили б його, ніхто б його не підтримав, всі центри сили світу об'єдналися б у боротьбі проти нього — якби він необачно використав якусь справді небезпечну силу. Хіба ця ситуація сильно відрізняється?

До обличчя старого чарівника повернувся якийсь рум'янець.

— Може й ні...

— Хай там як, — сказав Северус, посміхнувшись трошки зверхньо, — а маглівську зброю так легко не дістати, ані за тисячу галеонів, ані за тисячу тисяч.

«А хіба ж Гаррі не отримує всі свої пристрої для битв шляхом простої трансфігурації?» подумала Мінерва, але перш ніж вона відкрила рота, щоб спитати...

Камін спалахнув зеленим, і в ньому з'явилося обличчя Пія Тікнесі, помічника мадам Боунз.

— Головний магу Чарверсуду? — звернувся він до Дамблдора. — Я маю для вас інформацію з... — він блимнув очима на Мінерву з Северусом, — шести хвилин тому.

— Ви хочете сказати з шести годин потому, — виправив його Албус. — Ці двоє теж мусять це почути. Звітуйте.

— Ми знаємо, як це було зроблено, — сказав Тікнесі, — у камері Белатриси Блек в одному з кутків було знайдено схований флакон від зілля; аналіз залишку рідини показав, що там було зілля анімагів.

Запала довга тиша.

— Зрозуміло... — важко промовив Албус.

— Перепрошую? — сказала Мінерва. Їй було незрозуміло.

Голова Тікнесі розвернулася до неї:

— Анімаги, мадам Макгонегел, у їхній тваринній подобі не так сильно цікавлять дементорів. Усіх в'язнів перед доправленням в Азкабан перевіряють; якщо хтось виявляє здібності анімага, його іншу подобу знищують. Втім, ми не розглядали варіант, що хтось під захистом чар патронуса прийматиме зілля, медитуватиме, і так зможе стати анімагом після того, як потрапив в Азкабан...

— Я завжди гадав, — сказав Северус. На його вуста повернулася звична глумлива посмішка, — що медитація анімага потребує значного часу.

— Ну, містере Снейп, — прогарчав Тікнесі, — згідно з архівами, Белатриси Блек була анімагом *до того*, як була засуджена на ув'язнення в Азкабані, і її подоба була знищена; тож можливо *друга* медитація в неї вийшла коротшою!

— Я б ніколи не подумав, що якийсь в'язень Азкабану спроможний на таке... — сказав Албус, — та Белатриси Блек до свого ув'язнення була наймогутнішою чарівницею, і якщо хтось на це і здатен, то це вона. Чи можна убезпечити Азкабан від такого надалі?

— Так, — відповіла впевнена голова Пія Тікнесі. — Згідно з нашим експертом майже неможливо собі уявити, що потрібну медитацію можна провести менш ніж за три години, незалежно від досвіду. Відтепер тривалість усіх відвідувань не перевищуватиме двох годин, а дементори повідомлятимуть нам, якщо якісь чари патронуса будуть підтримуватись в зо-

ні в'язнів довше цього терміну.

Видавалося, Албуса це засмутило, але він погодився:

— Зрозуміло. Звісно, подальших спроб такого характеру не передбачається, але це не привід послаблювати пильність. І коли Амелія про це дізнається, скажіть також, що в мене є для неї інформація.

Голова Пія Тікнесі зникла без подальших коментарів.

— Не передбачається подальших спроб? — запиталася Мінерва.

— Ну звісно ж, дорогенька Мінерво, — Северус ще не до кінця позбавився гидотної посмішки, — бо, якби Темний Лорд планував подальше звільнення з Азкабану якихось іще своїх посіпак, він би не залишив по собі флакон зілля, щоб ми дізналися, як він все робить, — Северус насупив брови. — Визнаю... я і зараз не дуже розумію, навіщо йому лишати там флакон.

— Це якесь повідомлення... — повільно вимовив Албус. — І я не розумію, що воно повідомляє, геть не розумію...

Він стукотів кінчиками пальців об стіл.

Дві чи три довгі хвилини старий чарівник дивився просто перед собою і хнюпився; Северус теж зберігав мовчання.

Тоді Албус розгублено потрусив головою і спитав:

— Северусе, а *ти* щось збагнув?

— Ні, — відповів майстер зіллеваріння, сардонічно посміхнувшись, — та може воно і на краще; хай там що ми *мали б* зрозуміти, це ще одна частина його плану, і вона провалилася.

— Тепер ти впевнений, що це *справді* Відомо... що це Волдеморт? — спитала Мінерва. — А не може бути такого, щоб якийсь інший смертежер замислив увесь цей хитрий план?

— І про ракети теж інший смертежер знав? — сухо уто-

чнів Северус. — Я не вірю, що інші смертежери захоплюються маглологією. Це точно він.

— О так, це він, — сказав Албус. — Азкабан багато віків був неприступний, і все це — щоб впасти завдяки банальному зіллу анімага. Це надто хитро, надто неможливо, а такі «надто» завжди були надійним підписом Волдеморта, ще з тих часів, коли він звався Томом Редлом. Будь-хто, хто хоче підробити такий підпис, мусить бути рівним Волдемортові у хитрості. І більш ніхто у світі не зможе випадково переоцінити мої розумові здібності й залишити мені послання, якого я не здатен осягнути.

— Хіба що він оцінив ці твої здатності дуже точно, — сказав Северус позбавленим інтонації голосом, — і в такому разі саме на такі твої думки він і розраховував.

Албус зітхнув.

— Теж правда. Але навіть якщо він бездоганно провів мене, ми можемо принаймні бути впевнені, що це не Гаррі Поттер.

Вона мала б відчути полегшення. Натомість Мінерва відчула, як всім її еством, венами й легенями, по спині та по кістках, розливається смертний холод.

Вона пам'ятала такі розмови.

Вона пам'ятала такі розмови десятирічної давнини, розмови тих часів, коли в Британії лилися ріки крові, коли чаклуни й відьми, яких вона колись була навчала, гинули сотнями; вона пам'ятала будинки у вогні, дитячий плач і спахлаи зеленого світла...

— Що ви скажете мадам Боунз? — прошепотіла вона.

Албус підвівся з-за стола, пройшов до середини кімнати, по дорозі торкаючись чудернацьких механізмів, що видавали світло чи звук; тоді однією рукою він поправив окуляри, іншою поправив срібну бороду на мантії; нарешті древній маг розвернувся до глядачів.

— Я скажу їй все, що я знаю про темне мистецтво горокраксів, яке позбавляє душу смерти, — сказав Албус Дамблдор; його м'який голос огорнув всю кімнату. — Я скажу їй, що можна зробити з плоттю слуги.

— Я скажу їй, що я знову скликаю Орден Фенікса.

— Я скажу їй, що Волдеморт повернувся.

— Я скажу їй, що Друга Чаклунська Війна почалася.

Декілька годин потому...

Старовинний годинник на стіні заступниці директора мав табло із золотими стрілками й срібними цифрами; він працював абсолютно безшумно, позаяк на ньому було накладено чари тиші.

Золота годинна стрілка наближалася до срібної дев'ятки, золота хвилинна стрілка робила те саме — дві взаємопов'язані компоненти часу зближувались, щоб скоро опинитися в одному і тому самому місці, але ніколи не зітнутися.

Була 20:43 — наближався той час, коли часоворот Гаррі відкриється, і його буде перевірено найнадійнішою з перевірок, яку не обійти жодним закляттям, хіба що це закляття здатне обійти закони самого часу. Жодне тіло чи душа, жодне знання чи речовина не може розтягнутися на сім додаткових годин протягом дня. Вона складе повідомлення для професора Флитвіка на місці, скаже Гаррі передати це повідомлення на шість годин у минуле професорові Флитвіку о 15:00, і спитає в професора Флитвіка, чи отримав він тоді це повідомлення.

І професор Флитвік скаже їй, що він отримав був повідомлення о третій сьогодні.

І вона скаже Северусові та Албусові, що вони мають трохи *більше* вірити в Гаррі.

Професорка Макгонеґел викликала патронуса й наказала сьйнистому коту піти до містера Поттера й сказати йому: «Містере Поттер, прошу зайти до мого кабінету, щойно ви отримаєте це, не заходячи нікуди по дорозі».

Розділ 62. Стенфордський Тюремний Експеримент, фінал

Мінерва поглянула на годинник — на різкий рух золотих стрілок, на срібні цифри. Це винайшли магли, а перед тим чаклуни й не задумувались про час. Дзвони, що ними керував піщаний годинник, — ось що використовувалося для занять за часів побудови Гогвортсу. Поборникам чистої крові дуже хотілося б, щоб це було не так, і тому Мінерва знала про це.

Вона отримала була «відмінно» за НОЧІ з маглології. Тепер вона згадувала це з соромом, бо знала так мало. Навіть тоді її молодша версія розуміла, що заняття були бутафорією — їх викладав чистокровний чарівник. Нібито через те, що маглородці не розуміють, про що варто розповідати учням чаклунського роду. Насправді ж причина була в тому, що Рада опікунів взагалі не схвалювала маглів. Але коли їй було сімнадцять, найважливішим для неї було отримати оцінку «відмінно», як вона тепер із сумом згадувала...

«Якщо Гаррі Поттер і Волдеморт вестимуть війну за допомогою маглівської зброї, від світу нічого не залишиться, крім попелу!».

Вона не могла цього уявити, не могла уявити через те, що не могла уявити, як Гаррі б'ється з Відомо-Ким.

У неї було чотири сутички з Темним Лордом, і вона їх всі пережила. Тричі її захищав Албус, а одного разу поряд був Муді. Вона чудово пам'ятала спотворене, схоже на зміїне обличчя, розкидану по шкірі блідо-зелену луску, багряно-червоні очі; сміх, що скидався на високе шипіння; голос, що був придатним лише для жорстокости й катування: абсолю-

тна й довершена потвора.

І їй було легко уявити Гаррі Поттера: щире обличчя хлопчика, що набувало то сміховинної серйозности, то серйозної сміховинности.

І думати про їхню зустріч із направленими один на одного паличками було надто боляче.

Вони не мали права, не мали жодного права змушувати до цього одинадцятирічного хлопця. Вона знала, що директор вирішив був щодо нього цього дня, адже їй було сказано вжити відповідних заходів. І якби таке зробили з нею в його віці, вона б лютувала, кричала й плакала, була невтішною тижнями, і...

«Гаррі — не звичайний першокласник, — сказав був Албус. — Темний Лорд позначив його як рівного собі, і він володіє силою, якої Темний Лорд не відає».

Страхітливий загробний голос лився був з горла Сивілі Трелоні — істинне, справжнє пророцтво знову лунало в голові Мінерви. Їй здавалося, що воно мало зовсім інший зміст, ніж гадав директор, проте вона була нездатна сформулювати різницю словами.

І втім, це було правдою: якщо на Землі й існувала одинадцятирічна дитина, що була в змозі нести таку ношу, то це був хлопець, що зараз наближався до її кабінету. І якби вона сказала щось на кшталт «бідолашний Гаррі» при ньому... ну, йому б це не сподобалося.

«Отже, тепер я маю винайти спосіб убити безсмертного темного чарівника, — сказав був Гаррі того дня, коли вперше дізнався. — Як же прикро, що ви не повідомили були про це *перед* тим, як вирушити на покупки...».

Вона була вихователем Грифіндору достатньо довго, і бачила достатньо смертей друзів. Вона знала, що деяких людей неможливо врятувати від долі героя.

У двері постукали, і професорка Макґонегел сказала:

— Заходьте.

Гаррі зайшов, його обличчя досі було холодним та пильним, як і в «У Мері». На мить їй стало цікаво, чи носив він цю маску — чи грав цю роль — увесь день.

Хлопчик сів на стілець перед столом та спитав:

— Отже, прийшов час розповісти мені, що коїться? — спокійні слова, без тіні різкості, що пасувала б виразу обличчя.

Брови професорки Макґонегел мимоволі здійнялися від подиву.

— Директор вам нічого не розповів, містере Поттер?

— Лише що він отримав попередження про загрозу мені, та що тепер я в безпеці, — похитав головою хлопець.

Мінерві важко було дивитися йому в очі. Як вони можуть вчиняти з ним так — як вони можуть піддавати хлопця цьому: цій війні, цій долі, цьому пророцтву... і навіть не *довіряти* йому...

Вона змусила себе подивитися прямо на Гаррі й побачила, що його зелені очі спокійно її роздивляються.

— Професорко Макґонегел? — тихо нагадав про себе хлопець.

— Містере Поттер, боюся, я не в праві пояснити вам все, проте якщо після цього директор *все одно* нічого вам не розкаже, можете повернутися до мене, і я піду на нього нагримаю.

Очі хлопця розширилися, вона побачила щось від справжнього Гаррі, доки його обличчя знову не перетворилося на холодну маску.

— Хай там як, — сухо вела далі професорка Макґонегел. — Мені прикро щодо незручностей, містере Поттер, проте я маю вас попросити використати ваш часоворот, щоб повернутися на шість годин до третьої дня й передати професорові Флитвіку таке повідомлення: «Срібло на дереві». Попросить

професора запам'ятати час, коли він отримав повідомлення. Після цього з вами хоче зустрітися директор, коли вам буде зручно.

Після недовгої мовчанки хлопець сказав:

— Отже, мене підозрюють у зловживанні часоворотом?

— Підозрюю не я! — поквапом запевнила професорка МакГонегел. — Мені *справді* прикро щодо незручностей, містере Поттер.

І знову запала тиша, а тоді хлопчик знизав плечима.

— Це геть зіпсує мій режим сну, проте, гадаю, нічого не вдієш. Будь ласка, скажіть ельфам-домовикам, щоб десь о третій ранку завтра мені дали сніданок, якщо я попрошу.

— Звісно, містере Поттер. Дякую за розуміння.

Хлопець підвівся зі стільця та офіційно кивнув їй, тоді висковзнув крізь двері й вже потягнувся до часовороту. Вона ледь не гукнула «Гаррі!», тільки от не знала, що сказати далі.

Натомість вона почала чекати, втупившись у годинник.

Як довго треба чекати, доки Гаррі не повернеться в часі?

Насправді їй взагалі не треба було чекати. Якщо він це зробив був, то це вже сталося...

І тоді Мінерва усвідомила, що тягнула час, бо нервує, і це її засмутило. Витівки — так. Неймовірні, невимовні витівки з розважливостю й далекоглядністю каміння у вільному падінні — так, але він не здатен на щось темне чи справді шкідливе. Вона й гадки не мала, як хлопець обхитрував Капелюх, щоб той не розподілив його до Грифіндору, у якому йому явно було місце. Під усіма цими витівками приховувалося щире й незламне добро, як і в близнюків Візлі, хоча навіть прокляття «Круціатус» не змусило б її сказати це вголос.

— *Експекто патронум*, — вигукнула вона тоді. — Піди до професора Флитвіка й повернися з його відповіддю. Спитай у нього: «Чи передавав містер Поттер повідомлення від мене,

що це було за повідомлення, і коли його було отримано?».

Годиною раніше, використавши останній оберт часовороту та одягнувши Плащ невидимости, Гаррі повернув піщаний годинник під сорочку.

Він попрямував до підземель Слизерину, пересував невидимі ноги якомога швидше, та не біг. На щастя, кабінет заступниці директора був на нижньому поверсі Гогвортсу...

Декілька сходів (Гаррі переступав через сходинку, проте не через дві) — і Гаррі зупинився в коридорі поряд з останнім рогом, за яким був вхід до вітальні Слизерину.

Гаррі дістав аркуш пергаменту (не паперу) й самописне перо (не ручку) з капшучка, і сказав перу:

— Напиши ці літери саме так, як я їх скажу: Щ-Ч-О-Ю-Г-Ш, пробіл, Б-А-Ф-К-Ш-Ю-Ь-Й-О-П-А-П-Л-Ф.

У криптографії існує два типи шифрів: ті, що можуть завадити прочитати повідомлення молодшому братові, і ті, що можуть завадити прочитати повідомлення провідним урядам світу. Цей шифр був першого типу, та ліпше, ніж нічого. Теоретично, його все одно ніхто не мав побачити. Та навіть якби хтось і побачив, він не запам'ятав би нічого цікавого, хіба що спочатку розшифрував би текст.

Гаррі поклав цей пергамент у пергаментний конверт та запечатав його невеличкою кількістю зеленого воску, розтопленого за допомогою палички.

Теоретично, звісно, Гаррі міг би зробити все це декілька годин тому, проте зробити це *після* того, як він почує повідомлення від самої професорки МакГонегел, здавалося менш схожим на «гратися з часом».

Гаррі поклав цей конверт в інший конверт, що вже мі-

стив аркуш паперу з іншими інструкціями та п'ять серпиків.

Він закрив цей конверт (на ньому зовні вже було написано ім'я), запечатав зеленим воском і його, та вдавив у печатку останній серпик.

Тоді Гаррі поклав *цей* конверт в останній конверт, що на ньому великими літерами було написано ім'я «Мері Тейвінгтон».

Після цього Гаррі визирнув з-за рогу, за яким похмурий портрет слугував дверима до слизеринської вітальні. Він не хотів, щоб портрет запам'ятав, як не-бачив когось невидимого, тому скористався чарами польоту, щоб направити конверт до похмурого чоловіка й кілька разів ним постукати.

Похмурий чоловік кинув оком на конверт, тоді поглянув на нього крізь монокль, зітхнув, озирнувся всередину вітальні Слизерину та крикнув:

— Повідомлення для Мері Тейвінгтон!

Тоді конверт упав на підлогу.

За кілька секунд двері-портрет відчинилися, і Мері схопила конверт з підлоги.

Вона його відкриє й побачить всередині серпик та листа, що адресовано четвертокласниці Маргарет Булстроуд.

(Слизеринці таке робили повсякчасно, а серпик безперечно означав нагальне замовлення.)

Маргарет відкриє *свій* конверт і знайде там п'ять серпиків та конверт, що його треба залишити в закинутому кабінеті...

...після того, як вона скористається часоворотом, щоб повернутися на п'ять годин...

...і там вона знайде ще п'ять серпиків, якщо дістанеться туди швидко.

А невидимий Гаррі Поттер чекатиме там з третьої до пів на четверту, про всяк випадок — раптом хтось здійснить оче-

видну перевірку.

Ну, тобто очевидну для професора Квірела.

Професорові Квірелу також було очевидно, що (а) Маргарет Булстроуд мала часоворот і (б) вона не надто сумлінно ним користувалася, наприклад, розповідала молодшій сестрі цікавезні чутки «перед» тим, як їх чув будь-хто інший.

Напруженість Гаррі частково спала, коли він — досі невидимий — відійшов від дверей-портрета. Якимось чином його розум все одно хвилювався щодо плану, хоч він і *знав*, що той вже завершився успішно. Тепер залишалася лише конфронтація з Дамблдором, і на сьогодні все... Він піде до гаргуйлів директора о дев'ятій вечора, адже о восьмій було б підозріліше. Так він зможе стверджувати, що просто неправильно зрозумів, що професорка Макґонегел мала на увазі під «після»...

Тихий невиразний біль стиснув серце Гаррі при думці про професорку Макґонегел.

Тож Гаррі трохи глибше занурився у свою темну сторону, що вона тримала спокійний вираз обличчя й не виявляла втому, а також продовжувала йти.

Розплата прийде, та інколи треба використати всі можливості сьогодні, а розплачуватися за це завтра.

Навіть темна сторона Гаррі відчувала втому, коли спіральні сходи доставили його до величезних дубових дверей, що були останньою брамою до кабінету Дамблдора. Та оскільки Гаррі тепер *законно* вже чотири години тому мав би лягти спати, цю втому можна було не приховувати — хоча б фізичну, хай і не емоційну.

Дубові двері розчахнулися...

Гаррі одразу направив очі на великий стіл і трон за ним. Тому потрібен був деякий час, щоб збагнути, що трон порожній, а на столі була лише книга зі шкіряною оправою. Гаррі перевів погляд на чарівника, що стояв серед дивних штукочин — десятків таємничих невідомих пристроїв. Фоукс та Сартувальний Капелюх посідали на відведених для них місцях, яскраве тепле багаття тріскотіло у ніші — Гаррі раніше не розпізнав її як камін. І дві парасольки з трьома червоними лівими капцями теж були на місці. Усе було звичним, крім самого високого старого чарівника, що стояв та був одягненим у мантію майже найофіційнішого чорного кольору. Побачити цю мантію на цій людині було шоком — ніби якби Гаррі побачив свого тата у діловому костюмі.

Дуже древнім здавався Албус Дамблдор, і дуже скорботним.

— Привіт, Гаррі, — сказав старий чарівник.

Гаррі підтримував альтернативне я, щось на кшталт конструкції блокології — невинного-Гаррі, який і гадки не мав, що відбувається. Цей Гаррі нахилив голову й холодно сказав:

— Директоре. Гадаю, ви вже отримали від заступниці МакГонегел звіт, і якщо ви не проти, я б *справді* хотів знати, що коїться.

— Так, — сказав старий чарівник, — прийшов час, Гаррі Поттере.

Директор випростався — лише трохи, адже чарівник уже стояв прямо. Проте якимось чином через цю незначну зміну він став здаватися на пів метра вищим; якщо не молодшим, то принаймні сильнішим; грізним, та не небезпечним; могутність огортала його, мов плащ. І тоді він промовив чистим голосом:

— Сьогодні розпочалася твоя війна з Волдемортом.

— Що? — запитав зовнішній Гаррі, що нічого не знав. А те, що дивилося зсередини мало таке ж за змістом питання,

хоч і значно менш культурне.

— Белатрису Блек забрали з Азкабану, вона втекла з тюрми, що з неї неможливо втекти, — сказав старий чарівник. — Цей вчинок несе всі ознаки діяння Волдеморта — я такого бачив чимало. А вона — найвірніша його прислужниця — є однією з трьох речей, потрібних йому для створення нового тіла. Минуло десять років, і ворог, що його ти колись переміг, повернувся, як і пророкували.

Жодна з частин Гаррі не могла вигадати, що тут можна сказати, принаймні протягом кількох секунд, доки старий чарівник не продовжив.

— Для тебе це наразі мало що змінює. Я відновив Орден Фенікса, що служитиме тобі. Я сповістив кількох людей, що можуть і мають повірити: Амелію Боунз, Аластора Муді, Бартеміуса Кравча, декого ще. Про пророцтво — так, пророцтво існує — я їм не розповів, але вони знають, що Волдеморт повернувся, і знають, що тобі відведено якусь вирішальну роль. Я разом з ними буду вести війну на початкових стадіях, доки ти міцнішатимеш, можливо, мудрітимеш, тут, у Гогвортсі.

Старий чарівник підвів руку, ніби в благанні та продовжив:

— Отже, наразі для тебе зміниться лише одне, і я молю тебе зрозуміти таку потребу. Чи впізнаєш ти книжку на моєму столі, Гаррі?

Внутрішній Гаррі кричав та бився головою об уявні стіни, а зовнішній Гаррі обернувся й подивився на, як виявилось...

Запанувала доволі довга тиша.

А тоді Гаррі сказав:

— Це примірник «Володаря Перснів» Джона Роналда Руела Толкіна.

— Ти впізнав цитату з цієї книжки, — сказав Дамбл-

дор, його погляд був пильним, — отже, гадаю, ти добре її пам'ятаєш. Якщо я помиляюся, дозволь дізнатися про це.

Гаррі просто витріщався.

— Важливо розуміти, що ця книжка не є реалістичним описом чаклунської війни. Джон Толкін ніколи не боровся з Волдемортом. Твоя війна не буде схожа на книжки, що ти їх читав. Справжнє життя — не казка. Розумієш, Гаррі?

Гаррі доволі повільно кивнув на знак згоди. Потім заперечно похитав головою.

— Зокрема, — сказав Дамблдор, — Гандальф вчинив дещо вкрай дурне у першій книзі. Він припустився багатьох помилок, цей чарівник Толкіна. Проте цю хибу пробачити йому найскладніше. Ось у чому полягає ця помилка: коли Гандальф уперше запідозрив, хай навіть на мить, що у Фродо Перстень Влади, він мав доставити Фродо до Рівенделу *негайно*. Потім йому могло б бути соромно, цьому старому чарівнику, якби його підозри виявилися хибними. Йому могло бути ніяково наказувати Фродо, а самому Фродо було б вкрай незручно відкидати всі інші плани на своє життя. Проте невеличкі сором, зняковілість та незручність — ніщо порівняно з програшем у війні, коли дев'ять назгулів нападають на Шир, доки ти читаєш старі манускрипти в Мінас Тіріті, та забирають Перстень. І постраждав би не лише Фродо. Усе Середзем'я впало б у рабство. Якби це була *не* казка, Гаррі, вони б програли війну. Ти мене розумієш?

— Ем... — сказав Гаррі, — не зовсім...

У такому стані з Дамблдором важко було залишатися достатньо холодним. Його темна сторона не дуже ладнала з дивацтвами.

— Тоді я скажу прямо, — продовжив старий чарівник. Його голос був суворим, а очі сумними. — Гандальф одразу й сам мав доставити Фродо до Рівенделу. І Фродо ніколи не мав покидати Рівендел без охорони. Не мало бути ночі страху в Брі,

не мало бути Курганних Пагорбів, не мало бути Вітрового Пагорба, де Фродо поранили. Вони могли програти всю війну кожного з цих разів через нерозсудливість Гандальфа! Тепер ти розумієш, що я кажу тобі, сину Майкла й Петунії?

І Гаррі, що нічого не знав, зрозумів.

Гаррі, що нічого не знав, погодився, що це розумне, мудре, інтелектуальне, розсудливе, *правильне* рішення.

І Гаррі, що нічого не знав, сказав саме те, що *сказав би* невинний Гаррі, доки безмовний спостерігач кричав від збентеження й агонії.

— Ви кажете, — голос Гаррі тремтів, адже приховані емоції пробивалися назовні, — що я не їду додому до батьків на Великдень.

— Ти *побачиш* їх знову, — швидко сказав старий чарівник. — Я благатиму їх прибути сюди й побачитися з тобою, я надаватиму їм усі можливі зручності впродовж їхніх відвідувань. Але ти не повернешся додому на Великдень, Гаррі. І влітку не повернешся. Більше не буде обідів на алеї Діагон, навіть під наглядом професора Квірела. Твоя кров — це друга річ, якої потребує Волдеморт, щоб повернутися у повній силі. Тому ти ніколи не покинеш земель Гогвортсу без життєво важливої причини, і лише під достатньо сильною охороною, щоб відбити будь-яку атаку й повернути тебе назад до безпечного місця.

Волога підступила до очей Гаррі.

— Це прохання? — запитав він нерівним голосом. — Чи наказ?

— Мені прикро, Гаррі, — м'яко сказав старий чарівник. — Сподіваюся, вони зрозуміють потребу. Та якщо ні... Боюсь, у них немає жодних засобів. Закон, хай як несправедливо, не вважає їх твоїми опікунами. Мені шкода, Гаррі, я зрозумію, якщо ти ненавидітимеш мене за це, проте так треба.

Гаррі крутнувся на місці, подивився на двері, адже він

не міг більше дивитися на Дамблдора — не довіряв власному обличчю.

«Ось вона ціна для тебе самого», сказав гафелпафець, «хоча ти змушував і інших платити. Чи змінить це твою оцінку ситуації, як очікував професор Квірел?».

Маска невинного Гаррі автоматично сказала саме те, що він сказав би:

— Чи в небезпеці мої батьки? Чи треба перемістити сюди їх?

— Ні, — почув він голос старого чарівника. — Я вважаю, що ні. Ближче до кінця війни смертежерів навчили не нападати на родини членів Ордена. І навіть якщо Волдеморт зараз діє без своїх колишніх помічників, він знає, що наразі рішення ухвалюю я, і знає, що я нічого йому не дам за жодних погроз твоєї родині. Я довів йому, що не піддаюся на шантаж, отже він навіть не намагатиметься.

Тоді Гаррі обернувся назад, і побачив холод на обличчі старого чарівника, що відповідав зміні голосу. Сині очі Дамблдора за окулярами стали твердими мов сталь. Вони не пасували цій людині, проте пасували офіційній чорній мантиї.

— Тож це все? — голос Гаррі тремтів. Пізніше він обмірковує це, пізніше він вигидає якусь хитру протидію, пізніше він питає в професора Квірела, чи можна було якось перекопати директора, що той помиляється. Наразі вся увага Гаррі була зосереджена на масці невинного Гаррі.

— Волдеморт використав маглівський артефакт для втечі з Азкабану. Він спостерігає за тобою й навчається в тебе, Гаррі Поттере. Невдовзі працівник міністерства — Артур Візлі — випустить указ, що зупинить використання будь-яких маглівських артефактів під час битв професора Квірела. У майбутньому, коли в тебе виникне гарна ідея, не розголошуй її.

У порівнянні це здавалося неважливим. Гаррі просто

кивнув та повторив питання:

— Це все?

Запанувала тиша.

— Будь ласка, — прошепотів старий чарівник. — Я не маю права просити в тебе пробачення, Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес, проте, будь ласка, принаймні скажи, що розумієш чому.

В очах старого чарівника блищала волога.

— Я розумію, — вимовив зовнішній Гаррі, що розумів, — Тобто... Я все одно й сам про це думав... мені було цікаво, чи вийде зробити так, щоб і ви, і мої батьки дозволили мені залишитися в Гогвортсі на літо, як сиротам, щоб читати тут бібліотеку. Усе одно в Гогвортсі цікавіше.

З горла Албуса Дамблдора почувся хрип.

Гаррі знову розвернувся до дверей. Він не вийшов сухим з води, проте він от-от вийде.

Він зробив крок уперед.

Потягнувся до ручки дверей.

А тоді пронизливий крик прорізав повітря...

Ніби в сповільненій зйомці Гаррі обернувся та побачив, що фенікс здійнявся в повітря й летить до нього, змахуючи крилами.

Справжній Гаррі — той, що знав власну провину, — відчув напад паніки. Він не подумав був про це, не очікував цього. Він підготувався до зустрічі з Дамблдором, проте забув про *Фоукса*...

Хлоп, хлоп, хлоп — тричі змахнув крилами фенікс, ніби вогонь здіймався й гаснув. Час ніби сповільнився, доки Фоукс летів над таємничими пристроями до Гаррі.

І ось червоно-золотий птах зависнув навпроти нього. Він м'яко змахував крилами, трохи підстрибував у повітрі, мов полум'я свічки.

— Що таке, Фоуксе? — здивовано запитав несправжній Гаррі й подивився феніксові в очі, як зробив би, якби був невинним. Справжній Гаррі відчував ту ж огидну нудоту, як і коли професорка Макгонегел висловила йому свою довіру. І він подумки запитав: «Чи став я сьогодні лихим, Фоуксе? Мені не здавалося, що я лихий... Чи ненавидиш ти мене тепер? Якщо я став кимось, кого ненавидить фенікс, може ліпше просто здатися зараз, відкинути все й зізнатися...».

Фоукс закричав. Це був найжахливіший крик з усіх, що Гаррі чув. Від цього крику всі пристрої заколивалися, а всі сплячі фігури на портретах підскочили.

Він прорізав всі захисні механізми Гаррі, ніби розпечений до білого жару меч, усі його шари луснули, мов повітряна куля. Сльози вільно потекли щоками Гаррі, і він хапав ротом повітря, доки говорив, а слова лилися з його горла, мов лава...

— Фоукс каже, що він хоче, щоб я... щось... зробив... з в'язнями... Азкабану...

— Фоуксе, ні! — вигукнув старий чарівник. Дамблдор кинувся вперед, потягнувся до фенікса рукою у благанні. Розпач у голосі старого чарівника не поступався розпачу крику фенікса. — Ти не можеш такого від нього просити, Фоуксе, він ще лише хлопчик!

— Ви були в Азкабані, — прошепотів Гаррі, — ви взяли з собою Фоукса, ви бачили... ви бачили... ви були там, ви бачили... ЧОМУ ВИ НІЧОГО НЕ ЗРОБИЛИ? ЧОМУ НЕ ВИПУСТИЛИ ЙХ?

Коли вібрація інструментів вгамувалася, Гаррі збагнув, що його крик поєднався з криком фенікса, і фенікс тепер зависнув у повітрі поряд з ним, навпроти Дамблдора. Голова птаха була на рівні його голови.

— Ти можеш, — прошепотів старий чарівник, — ти справді можеш чути голос фенікса так ясно?

Схлипування Гаррі ледве дозволяли йому розмовляти, адже всі металеві двері, повз які він пройшов, усі голоси, що він їх чув, усі найгірші спогади — розпачливе благання, доки він йшов геть, усе це запалало в його розумі, як вогонь крику фенікса, усі його внутрішні хвилеломи знесло. Гаррі не знав, чи справді він чув голос фенікса так ясно, чи зрозумів би він Фоукса, якби нічого не знав. Гаррі знав лише, що в нього з'явилося гідне виправдання сказати речі, що їх професор Квірел заборонив йому згадувати *за жодних обставин* віднині. Бо саме це й сказав би невинний Гаррі, саме це він і зробив би, якби *міг* чути так ясно.

— Вони страждають... Ми маємо їм допомогти...

— *Я не можу!* — кричав Албус Дамблдор. — Гаррі, Фоуксе, *я не можу*, я нічого не можу вдіяти!

Знову пронизливий вереск.

— *ЧОМУ НІ? ПРОСТО ПІДІТЬ ТА ЗАБЕРІТЬ ЇХ ЗВІДТИ!*

Старий чарівник відірвав погляд від фенікса, натомість його очі зустрілися з очима Гаррі.

— Гаррі, розтлумач Фоуксові! Скажи йому, що все не так просто! Фенікси не просто тварини, проте вони *все ж таки* тварини, Гаррі, вони не розуміють...

— Я теж не розумію, — голос Гаррі тремтів. — Я не розумію, чому ви *згодуєте людей дементорам!* Азкабан — не тюрма, це катівня, і ви *катуєте цих людей до СМЕРТІ!*

— Персіваль, — хрипло вимовив старий чарівник, — Персіваль Дамблдор, мій рідний батько, Гаррі, мій рідний батько помер в Азкабані! Я знаю, знаю, що це жах! *Але що я маю зробити?* Увірватися в Азкабан силою? Оголосити відкрите повстання проти міністерства?

КАР!

Запанувала тиша, а потім Гаррі сказав тремтячим голосом:

— Фоукс нічого не знає про уряди, він просто хоче, щоб

ви... випустили в'язнів з... їхніх камер... і він допоможе вам боротися, якщо хтось заважатиме, і... я теж, директоре! Я піду з вами й знищу будь-якого дементора, що наблизиться! Ми розберемося з політичними наслідками потім, закладаюся, нам з вами разом це зійде з рук...

— Гаррі, — прошепотів старий чарівник, — фенікси не розуміють, як перемога в битві може коштувати виграшу у війні.

Сльози текли щоками старого чарівника й крапали на його срібну бороду.

— Вони знають лише боротьбу, — продовжив він. — Вони хороші, проте не мудрі. Ось чому вони вибирають собі у господарів чарівників.

— Ви можете вивести дементорів кудись, де я зможу з ними розправитися? — тепер Гаррі благав. — Виводьте їх групами по п'ятнадцять... Гадаю, я можу знищити таку кількість за раз без шкоди для себе.

Старий чарівник похитав головою.

— Складно було пояснити втрату й одного... ще одного, можливо, мені й дадуть, але двох ніколи... їх вважають національною власністю, Гаррі, зброєю на випадок війни...

Тоді в Гаррі запалала лють, спалахнула, мов вогонь, — може, вона прийшла від фенікса, що тепер сидів у нього на плечі, а може, від його темної сторони. Дві злості переплелися в ньому — холодна й гаряча, і з його горла пролунав дуже дивний голос:

— Скажіть мені дещо. Що має зробити уряд, що мають зробити виборці зі своєю демократією, що мають зробити люди з країною, щоб я вирішив, що я більше не на їхньому боці?

Очі старого чарівника розширилися, він витріщався на хлопця з феніксом на плечі.

— Гаррі... це твої слова, чи слова професора захисту...

— Бо має ж існувати якась межа, чи не так? І якщо це не Азкабан, то що?

— Гаррі, послухай, будь ласка, почуй мене! Чарівники не змогли б жити один з одним, якби вони оголошували повстання проти решти щоразу, як вони відрізнялися б! Завжди буде щось...

— Азкабан — не просто щось! Це зло!

— Так, навіть зло! Навіть якесь зло, Гаррі, позаяк чарівники не бездоганно хороші! І втім краще жити в мирі, ніж у хаосі. А якщо ми з тобою увірвемося в Азкабан силою, це буде початок хаосу, хіба ти не розумієш? — голос старого чарівника переповнювало благання. — І можна протистояти волі товаришів відкрито чи таємно, проте не *ненавидіти* їх, не проголошувати їх злом та ворогом! Я не думаю, що люди цієї країни заслуговують на таке від тебе, Гаррі! І навіть якщо деякі з них заслуговують... А як же діти, як же учні Гогвортсу, як же всі хороші люди, що перемішані з поганими?

Гаррі поглянув на плече, де сидів Фоукс, і побачив, що той дивиться на нього. Вони не сяяли, та все одно палали — червоне полум'я серед моря золотого вогню.

«Що думаєш, Фоуксе?».

— Кар? — сказав фенікс.

Фоукс не зрозумів розмову.

Хлопець подивився на старого чарівника й сказав невиразним голосом:

— А може фенікси мудріші за нас, розумніші за нас, і супроводжують нас з надією, що колись ми *послухаємося* їх та колись *зрозуміємо*, колись ми просто *випустимо* в'язнів з їхніх камер...

Гаррі розвернувся, розчахнув дубові двері, ступив на сходи й грюкнув дверима за спиною.

Спіральні сходи почали обертатися, Гаррі спускався. Він закрив обличчя долонями й почав ридати.

Лише напівдорозі до низу він помітив різницю, помітив, що тепло розтікається його тілом, і зрозумів, що...

— Фоуксе? — прошепотів Гаррі.

...фенікс досі в нього на плечі, сидить так, як Гаррі кілька разів бачив, що він сидів на плечі Дамблдора.

Гаррі знову зазирнув у ці очі — червоне полум'я серед золотого вогню.

— Ти ж не став моїм феніксом... Правда?

Кар!

— А, — сказав Гаррі, його голос трохи тремтів, — це добре, Фоуксе, бо я не думаю... директор... не думаю, що він заслуговує...

Гаррі зупинився й перевів подих.

— Не думаю, що він заслуговує на це, Фоуксе, він старається чинити правильно...

Кар!

— Та ти на нього злишся й хочеш донести свою думку. Я розумію.

Фенікс поклав голову Гаррі на плече, кам'яний гаргуйль плавно відійшов убік, і пропустив Гаррі до коридорів Гогвортсу.

Розділ 63. СТЕ, наслідки

Наслідки, Герміона Грейнджер:

Вона саме згортала книжки й відкладала домашнє завдання, щоб лягти спати, а Падма й Менді склали книжки у стоси на столі навпроти неї, коли Гаррі Поттер зайшов до рейвенкловської вітальні. І лише тоді вона збагнула, що після сніданку його не бачила.

Це спостереження було швидко затьмарено значно дивовижнішим.

На плечі Гаррі сиділо золото-червоне крилате створіння — яскравий птах з полум'я.

Гаррі був сумним, виснаженим та справді *знесиленим* — ніби лише фенікс давав йому змогу стояти на ногах. Та в ньому все одно відчувалося тепло — коли вона зустрілася з ним поглядом, їй здалося, ніби вона дивиться на директора — ось таке враження виникло в Герміони, хоча це й було якоюсь нісенітницею.

Гаррі Поттер проплентався рейвенкловською вітальнею повз диванчики дівчаток, що витріщалися на нього, повз хлопців за грою в карти. Хлопці теж витріщалися. Він йшов до неї.

Теоретично, вона ще не розмовляла з Гаррі Поттером — тиждень завершиться завтра, проте хай там що коїлося явно було *значно* важливішим за це...

— Фоуксе, — сказав Гаррі, доки вона розкрила рота, — оця дівчинка — Герміона Грейнджер. Вона зараз зі мною не розмовляє, бо я дурень, але якщо хочеш сидіти на плечі хорошої людини, то вона значно ліпший вибір, ніж я.

Як багато втоми й болю в голосі Гаррі Поттера...

Та не встигла вона вирішити, що робити, як фенікс зіслизнув з плеча Гаррі (рух нагадував те, як вогонь здійсмається сірником, якщо дивитися зі швидкою перемоткою) та метнувся до неї. Навпроти неї зависнув фенікс, він розглядав її очима зі світла та полум'я.

— *Кар?* — запитав фенікс.

Герміона втупилася у фенікса. У неї було таке відчуття, ніби на контрольній вона натрапила на питання, до якого вона забула підготуватися, — найважливіше питання, а вона все своє життя не готувалася до нього жодним чином. Вона не знала, що сказати.

— Я... Мені лише дванадцять, я ще нічого не *зробила*...

Фенікс лише легко облетів навколо кінчика свого крила мов створіння зі світла й вогню, власне, саме таким створінням він і був. Тоді майнув назад на плече Гаррі Поттера, і влаштувався там надовго.

— Дурне хлопчисько, — сказала Падма з іншого боку стола. Видавалося, вона ніяк не могла вирішити — сміятися чи глузувати, — фенікси не для розумних дівчаток, що старанно виконують домашнє завдання. Вони для дурників, що бездумно атакують п'ятьох старших цькувальників-слизеринців. Не дарма ж грифіндорські кольори — червоний з золотим, знаєш.

Більшість рейвенкловської вітальні зайшла дружним сміхом.

Герміона до нього не долучилася.

Як і Гаррі.

Гаррі закрит обличчя рукою.

— Передай Герміоні, що мені шкода, — ледь не прошепотів він Падмі. — Скажи їй, що я забув, що фенікси — тварини, вони не розуміють часу й планування, вони не розрізняють людей, що *будуть* здійснювати хороші вчинки пізніше... Я

взагалі не впевнений, що в них є концепція того, ким є людина, можливо, вони розуміють лише те, що робить людина. Фоукс не знає, що таке дванадцять років. Передай Герміоні, що мені шкода... я не мав... усе вийшло не так...

Гаррі вже повернувся в напрямку сходів до спальні й почав повільно туди просуватися.

Герміона не могла дозволити, щоб усе так скінчилося, просто *не могла*. Вона не знала, спонукало її змагання з Гаррі чи щось інше. Вона просто не могла дозволити, щоб усе скінчилося тим, що фенікс від неї відвернувся.

Вона *мусила*...

Її розум звернувся з палким питанням до бездоганної пам'яті, де знайшов лише одну відповідь...

— Я збиралася бігти до дементора, щоб спробувати врятувати Гаррі! — відчайдушно крикнула вона вслід червонозолотому птахові. — Тобто, я й справді почала бігти й усе таке! Це ж було по-дурному й сміливо, чи не так?

Фенікс знову здійнявся з плеча Гаррі з криком-щебетом. Знову полетів до неї мов полум'я, тричі облетів її, ніби вона була посеред пожежі, і лише на мить фенікс торкнувся її щок, а тоді полетів назад до Гаррі.

У вітальні Рейвенклоу запала тиша.

— Я ж казав, — гучно вимовив Гаррі, а тоді піднявся сходами.

Він піднявся якимось надто швидко, ніби чомусь був дуже легким. Уже за мить не було видно ані його, ані Фоукса.

Рука Герміони тремтіла, коли вона приклала її до того місця, де Фоукс торкнувся її крилом. Невеличка область тепла досі відчувалася там — ніби один шматочок її шкіри дуже лагідно розігріли.

Вона надала відповідь на питання фенікса, як їй здавалося. Проте було таке відчуття, що вона ледь-ледь склала тест — ніби вона отримала 62, хоча могла б отримати 104, якби

доклала більше зусиль.

Якби *взагалі* доклала зусиль.

Вона ж насправді навіть не *намагалася*, якщо подумати.

Лише виконувала домашні завдання...

«Кого ти врятувала?».

Наслідки, Фоукс:

Кошмари — ось чого очікував хлопець — криків, благань, завивання ураганів порожнечі унаслідок того, як жахіття записуються до пам'яті і, можливо, таким чином стають частиною минулого.

І хлопець знав, що кошмари прийдуть.

Наступної ночі вони прийдуть.

Хлопець спав, і йому снилося, що цілий світ горить — Говортс горить, його дім горить, вулиці Оксфорду горять — усе палає золотим вогнем, що сяє та не поглинає. І всі люди, що йдуть палахкими вулицями, світяться білим яскравіше за вогонь, ніби вони самі були багаттям чи зірками.

Інші хлопці-першокласники заходили до спальні й бачили на власні очі диво, про яке їх уже сповістили чутки. Гаррі Поттер спокійно й нерухомо лежав у своєму ліжку, на його обличчі була усмішка, а на подушці поряд сидів червоно-золотий птах та спостерігав за ним, яскраві крила були розправлені над ним, ніби ковдра над головою.

Розплату було відкладено ще на один день.

Наслідки, Драко Мелфой:

Драко поправив мантию так, щоб зелене оздоблення було прямим. Він змахнув паличкою над власною головою та вимовив чари, про які батько йому розповів був, коли інші діти ще гралися в бруді. Ці чари забезпечували таку чистоту одягу, що жодна порошок не забруднювала мантию.

Драко взяв таємничий конверт, що його надіслав совою батько, та сховав його у мантиї. Він вже застосував *Інсендіо* та *Еверто* на таємничій записці.

Тоді він попрямував до сніданку, щоб спробувати сісти саме тієї миті, коли з'явиться їжа. Тоді видаватиметься, ніби всі інші чекали на його появу, щоб почати трапезу. Бо коли ти був нащадком Мелфоїв, ти мав бути першим у всьому, включно зі сніданком — ось чому.

Вінсент та Грегорі чекали на нього поряд з дверима до його особистої кімнати. Вони встали навіть раніше за нього, проте, звісно, не були одягнуті настільки охайно.

У слизеринській вітальні нікого не було — навіть якщо хтось вставав так рано, все одно йшов одразу снідати.

У підземеллях було спокійно й тихо, за винятком їхніх власних лунких кроків.

Велика Зала була сповнена стривоженим гамором, попри відносно малу кількість людей. Дехто з молодших дітей плакав, учні бігали туди-сюди між столами, чи стояли купками й кричали одне на одного. Староста в червоному стояв навпроти двох учнів у зеленому та кричав на них, а Снейп крокував до цього неподобства...

Шум трохи притих, коли люди побачили Драко, багато хто почав витріщатися на нього й замовкнув.

Їжа з'явилася на тарілках. Ніхто навіть не поглянув на неї.

Снейп розвернувся на місці, змінивши ціль, та попрямував просто до Драко.

Клубок застряг у горлі Драко. Невже щось сталося з батьком... ні, звісно батько сказав би йому... хай що коїться, чому батько йому не розповів...

Драко побачив мішки під очима Снейпа, коли втомлений вихователь його гуртожитку підійшов ближче. Майстер зіллеваріння ніколи не приділяв надто багато уваги своєму вигляду (і це було слабо сказано), проте цього ранку його мантія була навіть бруднішою й неохайнішою, ніж зазвичай, а також мала додаткові масні плями.

— Ти не чув? — прошипів вихователь гуртожитку, коли наблизився. — Заради всього святого, Мелфою, ти що, газет не читаєш?

— Що сталося, профе...

— Белатрису Блек хтось витягнув з Азкабану!

— *Що?* — шоковано запитав Драко.

Ґрегорі за його спиною вимовив дещо, що не варто було б, а Вінсент лише зойкнув.

Снейп розглядав його примруженими очима деякий час, а тоді різко кивнув.

— Бачу, Луціус тобі нічого не сказав, — Снейп хмикнув та відвернувся...

— Професоре! — вигукнув Драко. Лише зараз він починав розуміти, що це означає, його розум несамовито працював.

— Професоре, що мені робити... Батько не сказав мені...

— Тоді я *пропоную*, — глузливо кинув Снейп, доки відходив, — щоб ти *саме це* їм і сказав, Мелфою, як і хотів твій батько!

Драко озирнувся на Вінсента та Ґрегорі, хоча він не знав, навіщо марнує час, — звісно, вони були ще більш спантеличеними, ніж він.

Тоді Драко підійшов до слизеринського стола і сів у дальньому кінці, де ще не було людей.

Драко поклав собі на тарілку омлет з сосисками та автоматично почав їсти.

Белатрису Блек хтось витягнув з Азкабану.

Белатрису Блек хтось витягнув з Азкабану?..

Драко не міг уявити, що це могло означати. Це було цілковито неочікувано — ніби Сонце згасне... ну, тобто Сонце цілком очікувано згасне за шість мільярдів років, проте це було так само неочікувано, як якби Сонце згасло *завтра*. Батько цього б не зробив, Дамблдор би цього не зробив, *ніхто* не мав би бути *здатен* це зробити... що це означало... яка *користь* з Белатриси після десяти років у Азкабані... навіть якщо вона відновить сили, яка користь з могутньої чаклунки, якщо вона цілковито лиха, божевільна й фанатично віддана Темному Лордові, якого більше немає?

— Гей, — сказав Вінсент, що сидів поряд з Драко, — я не збагну, босе, нащо ми це зробили?

— *Ми* цього не робили, йолопе! — різко обірвав його Драко. — Ох, заради Мерліна, якщо навіть *ти* вважаєш, що ми... хіба тато не розповідав тобі історій про Белатрису Блек? Якось вона катувала батька. Вона катувала й *твого* батька, вона катувала *всіх*. Темний Лорд одного разу сказав їй використати «Круціо» на *собі*, і вона *зробила це!* Вона робила божевільні речі не для того, щоб залякувати й підкоряти людей, вона робила божевільні речі, бо божевільна! Вона сука, ось вона хто!

— Та невже? — пролунав розгніваний голос з-за спини Драко.

Драко не озирнувся. Ґрегорі й Вінсент прикриють його спину.

— Я очікувала, що ти зрадієш...

— ...почувши, що смертежера звільнили, Мелфою!

Амікус Керроу завжди був одним з *інших* проблемних людей. Батько якось сказав Драко, що той за жодних

обставин не має залишатися з Амікусом сам на сам...

Драко розвернувся й поглянув на Флору й Гестію Керроу з «посмішкою номер три», що означала: «я з найдавнішого шляхетного роду, а ви ні, і так, це має значення». Тоді Драко сказав у їхньому загальному напрямку, проте жодним чином не саме їм:

— Є смертежери, а є смертежери, — а тоді повернувся до їжі.

Почулися два синхронні розлючені пирхання, а тоді дві пари взуття помчали до протилежного кінця слизеринського стола.

За кілька хвилин до них підбігла Мілісент Булстроуд, їй явно не вистачало повітря, проте вона сказала:

— Містере Мелфой, ви чули?

— Про Белатрису Блек? — запитав Драко. — Так...

— Ні, про Поттера!

— Що?

— Поттер вчора ходив з *феніксом* на плечі, і він мав такий вигляд, ніби його протягли через десять ліг бруду, подекують, що фенікс переніс його в Азкабан, щоб спробувати зупинити Белатрису, і він бився з нею на дуелі, і вони підірвали половину фортеці!

— *Що?* — вигукнув Драко. — Ой, та просто *не може бути*, щоб...

Драко затнувся.

Він уже чимало разів казав таке про Гаррі Поттера, і вже помітив тенденцію.

Мілісент побігла розповідати комусь ще.

— Ти ж не можеш *справді* повірити... — почав Грегорі.

— Я вже чесно не знаю, — відповів Драко.

За декілька хвилин, коли Теодор Нот вже сів навпроти нього, а Вільям Розье вже приєднався до близнючок Керроу,

Вінсент злегка підштовхнув його й сказав «Там».

Гаррі Поттер зайшов до Великої Зали.

Драко уважно його розгледів.

На обличчі Гаррі не було ані тривоги, ані подиву, ані шоку — лише...

Лише той самий неуважний, зосереджений на чомусь внутрішньому Гаррі, коли він намагався знайти відповідь на питання, що його Драко ще не міг зрозуміти.

Драко поквапом підвівся з лавки, кинув команду «Залишайтеся тут» і статечно пішов до Гаррі.

Видавалося, що той помітив наближення Драко лише коли повертав до рейвенкловського стола, а Драко...

...швидко кинув оком на Гаррі...

...а тоді пройшов повз нього й вийшов з Великої Зали.

За хвилину Гаррі визирнув з-за рогу до невеличкої кам'яної ніші, де чекав Драко. Це, звісно, не введе усіх в оману, проте залишить їм можливість правдоподібного заперечення.

— *Квієтус*, — сказав Гаррі. — Драко, що...

Драко дістав з мантиї конверт.

— У мене є повідомлення від батька для тебе.

— *Га?* — вимовив Гаррі, взяв конверт з рук Драко, і доволі неохайно його розірвав. Тоді витягнув аркуш пергаменту, розгорнув його та...

Гаррі різко втягнув повітря.

Тоді Гаррі поглянув на Драко.

А тоді Гаррі знову поглянув на пергамент.

Запала мовчанка.

— Луціус сказав тобі відзвітувати про мою реакцію на це? — запитав Гаррі.

Драко на мить замислився, почав зважувати можливі відповіді, розкрив рота...

— Уже бачу, що так, — сказав Гаррі, а Драко вилаяв себе — він мав би впоратися краще, тільки було *важко* вирішити.
— Що ти йому скажеш?

— Що ти здивувався, — сказав Драко.

— Здивувався, — сухо повторив Гаррі. — Ага. Добре. Скажи йому це.

— А *що* там? — запитав Драко. А коли побачив, що Гаррі вагається, додав: — Якщо ти спілкуєшся з батьком за моєю спиною...

Тоді Гаррі без жодного слова передав папір Драко.

Там було написано:

«Я знаю, що це зробив ти».

— *ЯКОГО...*

— Саме це я й хотів спитати, — сказав Гаррі. — У тебе є хоч якісь ідеї, що з твоїм татом не так?

Драко витріщився на Гаррі.

— А ти *зробив* це? — запитав Драко.

— Що? *Навіщо* мені б це... Як я міг...

— Ти зробив це, Гаррі?

— Ні! Звісно ні!

Драко уважно слухав, та не почув ані непевності, ані тремтіння голосу.

Тож Драко кивнув та сказав:

— Гадки не маю, про що батько думає, проте *не може* — і я маю на увазі *просто неможливо*, — щоб це було до добра. І, ем... подекують також...

— Про що, — стомлено сказав Гаррі, — подекують, Драко?

— Фенікс *справді* переніс тебе до Азкабану, щоб ти спробував не дати Белатрисі Блек утекти...

Наслідки: Невіл Лонгботом

Гаррі тільки-но сів за рейвенкловський стіл. Він сподівався швидко з'їсти хоч щось. Він знав, що має напевно кудись піти обміркувати всіляке, проте в ньому ще залишилося тихе відлуння спокою фенікса (навіть після зустрічі з Драко), і він не хотів його відпускати. Ще лишилися спогади про красу якогось сну, хоча більше нічого про цей сон він не пам'ятав. А та його частина, що *не* відчувала спокою, просто чекала, доки на нього не зваляться всі ковадла, щоб коли він піде кудись усамітнитися й обміркувати все, він міг обробити всі нещастя гуртом.

Гаррі стиснув виделку рукою, підняв трохи м'ячки й підніс до рота...

А тоді пролунав вереск.

Хтось весь час скрикував, коли дізнавався про новини, проте вуха Гаррі *впізнали* цей скрик...

Гаррі миттєво підскаочив з лавки й вже рушив до гафелпафського стола. Йому стало жахливо зле. Це був один з факторів, які він не розглянув, коли вирішив скоїти цей злочин, адже професор Квірел запланував, що ніхто не має дізнатися. І тепер, після всього, Гаррі просто... просто *не подумав* про це...

«Це», з гіркотою сказав гафелпафець, «також твоя провина».

Та коли Гаррі дістався туди, Невіл уже сидів та їв смажені котлети під гостросмоквяним соусом.

Руки Невіла тремтіли, проте він різав їжу, їв її, і нічого не впускав.

— Привіт, генерале, — голос Невіла був майже рівним. — Чи бився ти вчора з Белатрисою Блек на дуелі?

— Ні, — сказав Гаррі. Його власний голос з якоїсь причини був нерівним.

— Як я й думав, — знову почувся скрегіт, коли ніж розрізав сосиску. — Я збираюся вистежити й вбити її. Чи можу я розраховувати на твою допомогу?

У натовпі гафелпафців, що зібралися навкруги, почувлися зойки.

— Якщо вона прийде по тебе, — сипло сказав Гаррі, «якщо це все була жахлива помилка, якщо все було брехнею», — я захищатиму тебе до останнього подиху, — «не дозволю тобі постраждати від моїх дій за жодних обставин», — проте я не допомагатиму тобі шукати її, Невіле. Друзі не допомагають друзям коїти самогубство.

Виделка Невіла завмерла посеред шляху до його рота.

І продовжила рух, Невіл узяв шматок м'яса й прожував його.

І проковтнув.

А тоді сказав:

— Я не маю на увазі *прямо зараз*. Я маю на увазі після випуску з Гогвортсу.

— Невіле, — Гаррі старанно контролював голос, — я гадаю, що навіть після випуску, це все одно буде *вкрай дурний вчинок*. Мають бути значно досвідченіші аврори, що знайдуть її...

«От дідько, погано підібрав слова...».

— Послухай його! — вигукнув Ерні Макмілан.

— Неві, будь ласка, обміркуй це, він має рацію! — благала старша дівчина, що стояла поряд з Невілом.

Невіл підвівся.

— Будь ласка, не йдіть за мною, — сказав він.

Невіл залишив їх усіх позаду. Гаррі й Ерні бездумно зробили кілька кроків за ним, як і деякі інші гафелпафці.

Невіл сів за грифіндорський стіл, і здалеку (їм довелося напружитися, щоб розчути) почувся його голос:

— Я збираюся вистежити й вбити її після випуску, хтось хоче допомогти?

Принаймні п'ятеро людей відповіли «Так», а Рон Візлі гучно сказав:

— Ставайте всі в чергу, зранку мені прийшла сова від мами. Вона каже передати всім, щоб Белатрису залишили їй.

— *Моли Візлі проти Белатрисы Блек?* За дурнів нас маєте? — обурився хтось.

Рон взяв з тарілки мафін та зважив його у руці...

Хтось торкнувся плеча Гаррі. Коли він озирнувся, побачив незнайому старшу дівчину в мантії із зеленим оздобленням, що віддала йому пергаментний конверт та швидко пішла геть.

Гаррі деякий час розглядав конверт, а потім підійшов до найближчої стіни. Це не забезпечувало усамітнення, проте Гаррі вважав, що цього буде достатньо. Крім того, він не хотів справляти враження, ніби йому треба було багато приховувати.

Це була система доставляння Слизерину, її використовували, коли хотіли з кимось спілкуватися так, щоб ніхто не знав, що ви спілкувалися. Відправник давав конверт разом з десятьма кнатами комусь, хто мав репутацію надійного посильного. Той забирав п'ять кнатів і передавав конверт іншому посильному разом з п'ятьма кнатами. Другий посильний відкривав конверт та діставав з нього інший конверт, на якому було написано, кому його треба доставити. Таким чином ніхто з двох посильних не знав і відправника, і отримувача, тобто ніхто більше не знав, що вони спілкувалися...

Коли Гаррі підійшов до стіни, він прикрив конверт мантією та розкрив його під складками тканини. Тоді обережно кинув оком на пергамент, що він його дістав.

Там було написано:

Кабінет ліворуч від трансфігурації, восьма ранку.

Л.Л.

Гаррі витріщився на напис. Він намагався згадати когось з ініціалами Л.Л.

Його розум шукав...

Шукав...

Знайшов...

— Дівчинка з «Базікала»? — здивовано прошепотів Гаррі й стулив пельку. Їй було лише десять років, вона взагалі не мала бути в Гогвортсі!

Наслідки: Лесат Лестранж.

Гаррі стояв у вільному кабінеті поряд з трансфігурацією о восьмій ранку й чекав. Принаймні він встигнув трохи поїсти перед зустріччю з черговою катастрофою — Луною Лавгуд...

Двері в кімнату відчинилися, і Гаррі побачив, і подумки справді *сильно* себе копнув.

Ще одна річ, про яку він не подумав, ще одна річ, про яку *він справді мав би подумати*.

Мантія із зеленим оздобленням старшого хлопця сиділа криво, на ній виднілися червоні плями, що дуже скидалися на кров, а куточок його рота було розрізано й вилікувано — за допомогою «Епіскі» чи інших простих медичних чарів, що не повністю виліковували рани.

На лиці Лесата Лестранжа були доріжки від сліз: свіжих та напіввисохлих, а також була волога в очах, що свідчила про майбутні сльози.

— *Квієтус*, — промовив старший хлопець, — *Гоменум Ревеліо*, — і ще купу інших зачать, а Гаррі все марно намагався думати.

Потім Лесат опустил паличку та сховав її в мантії. Хлопець опутився на вкриту порохом підлогу, цього разу повільно й офіційно.

Він схилив голову вниз, аж доки його чоло не торкнулося пороху. Гаррі б щось сказав, та він втратив голос.

— Мое життя належить вам, володарю, як і моя смерть, — нерівним голосом сказав Лесат Лестранж.

— Я, — спромігся Гаррі, та в його горлі був величезний клубок, що заважав розмовляти, — я... — «не мав до цього жодного стосунку» мав би він сказати *прямо зараз*, втім, невинному Гаррі теж було б важко розмовляти...

— Дякую, — прошепотів Лесат, — дякую, володарю, ох, дякую, — хлопець на колінах почав придушено схлипувати. Гаррі міг бачити лише чорне волосся на його потилиці, обличчя він не бачив. — Я був таким дурнем, володарю. Невдячним покидьком, не гідним служити вам, я не здатен достатньо себе принизити, адже я... Я кричав на вас після того, як ви мені допомогли, бо гадав, що ви мені відмовили, і лише сьогодні зранку я збагнув, яким недоумком був, що просив вас у присутності Лонгботома...

— Я не мав до цього жодного стосунку, — сказав Гаррі.

(Було досі дуже важко прямо брехати.)

Лесат повільно підняв голову з підлоги й поглянув на Гаррі.

— Я розумію, володарю, — голос старшого хлопця трохи тремтів, — ви не вірите в мої здібності, і справді я вже показав, який я дурень... Я лише хотів сказати, що я вдячний, і що я розумію, що певно було важко врятувати й одну людину, тепер вони наготові, що ви не можете... врятувати бацька... та я вдячний, я тепер завжди буду вдячний вам. Якщо

вам колись буде користь з такого негідного слуги, покличте мене, хай де я буду, і я прийду, володарю...

— Я жодним чином до цього не причетний.

(Та щоразу ставало легше.)

Лесат поглянув на Гаррі, і непевно запитав.

— Я можу йти, володарю?..

— Я не твій володар.

— Так, володарю, я розумію, — сказав Лесат. Він підвівся з підлоги, випрямився й глибоко вклонився, а тоді пішов до дверей.

Вже коли рука Лесата торкнулася дверної ручки, він зупинився.

Гаррі не бачив обличчя Лесата, коли той запитав:

— Ви відправили її кудись, де про неї піклуватимуться?

Вона про мене не питала?

А Гаррі абсолютно рівним голосом сказав:

— Будь ласка, припини. Я жодним чином до цього не причетний.

— Так, володарю, вибачте, володарю, — сказав Лесат.

Слизеринець відчинив двері й зачинив їх за собою. Гаррі чув, як він прискорився й побіг, та недостатньо швидко, щоб Гаррі не почув, як він почав схлипувати.

«Чи заплакав би я», думав Гаррі. «Якби я нічого не знав, якби я був невинним, чи заплакав би я зараз?».

Гаррі не знав, тож просто витріщався на двері.

А якась неймовірно нетактовна його частина подумала: «Ура, ми виконали квест і отримали посіпаку...».

«Стули пельку. Якщо ти колись захочеш щодо чогось голосувати... стули пельку».

Наслідки, Амелія Боунз:

— Тобто небезпеки для його життя більше немає, як я розумію, — сказала Амелія.

Цілитель — старий чоловік у білій мантії (він був маглівського роду й дотримувався якоїсь дивної маглівської традиції, про яку Амелія ніколи не питала, хоча особисто вона вважала, що через це він скидався на привида) — похитав головою та сказав:

— Точно немає.

Амелія поглянула на непритомну людину, що відпочивала у ліжку цілителів, на опіки й згорілу плоть. Тонкий коцьик, що його прикривав був заради порядності, відсунули за її наказом.

Він може повністю одужати.

Може й не повністю.

Цілитель сказав був, що зарано для впевнености.

Тоді Амелія поглянула на іншу відьму у кімнаті — детектива.

— І ти стверджуєш, — сказала Амелія, — що паливо для горіння було трансфігуроване з води, імовірно, у формі льоду.

Детектив кивнула головою й дещо спантеличено сказала:

— Було б значно гірше, якби не...

— Як це *мило* з їхнього боку, — кинула вона, а тоді стомлено притисла руку до чола. Ні... ні, це *справді* була доброта. На останньому етапі втечі вже не було жодного сенсу когось дурити. Хай хто це зробив, відповідно, *справді* старався мінімізувати шкоду, і він розмірковував про те, що аврори дихатимуть димом, а не про те, що хтось потрапить під вогонь. Якби цей хтось досі керував пристроєм, без сумнівів, він би направив ракесвисту з більшим милосердям.

Та Белатриса Блек вилетіла з Азкабану на ракесвисті са-

ма — з цим погоджувалися всі аврори, що були свідками. Чари антирозілюзнення були активні, і на ракесивісті була лише одна жінка, хоча мітла була двомісною.

Якійсь хорошій невинній людині, що була здатна на чари патронуса, задурили голову, щоб вона врятувала Белатрису Блек.

Невинна людина, що билася з Одноруком Барі та обережно підкорила досвідченого аврора без істотної для нього шкоди.

Якось невинна людина трансфігурувала паливо для маглівського артефакту, що на ньому вони вдвох мали втекти з Азкабану, із замороженої води — бо піклувалася про її аврорів.

На цьому користь цієї людини для Белатрисы Блек скінчилася.

Здавалося б, будь-хто здатний здолати Однорука Барі мав би передбачити, що буде далі. З іншого боку, здавалося б, ніхто здатний на чари патронуса не мав би й намагатися врятувати Белатрису Блек.

Амелія опустила руку на очі й заплющила їх. Мить вона присвятила оплакуванню. «Цікаво, хто це був, і як Відомо-Хто ним маніпулював... яка історія була здатна переконати...».

Лише хвилину потому вона збагнула, що ця думка означала, що вона починала вірити. Можливо через те, що, хай як складно було повірити Дамблдорві, ставало дедалі важче *не* впізнати руку цього холодного, темного інтелекту.

Наслідки, Албус Дамблдор:

Так, до кінця сніданку лишилося лише п'ятдесят сім се-

кунд, і йому довелося використати чотири оберти часовороту, проте зрештою, Албус Дамблдор встигнув.

— Директоре? — ввічливо пискнув професор Філіус Флітвік, коли старий чарівник проходив повз нього дорогою до свого місця. — Містер Поттер залишив вам повідомлення.

Старий чарівник зупинився. Він питально подивився на професора чарів.

— Містер Поттер сказав, що коли прокинувся, усвідомив, як несправедливо було те, що він сказав вам після того, як Фоукс кричав. Містер Поттер сказав, що перепрошує лише за цю частину, а не за решту.

Старий чарівник не відводив погляду від свого професора чарів і мовчав.

— Директоре? — пискнув Філіус.

— Перекажи йому, що я сказав дякую, — відповів Албус Дамблдор, — та мудріше слухати феніксів, ніж старих мудрих чарівників, — і він сів на своє місце за три секунди до того, як уся їжа зникла.

Наслідки, професор Квірел:

— Ні, — гаркнула мадам Помфрі на дитину, — вам *не можна* його побачити! *Не можна* його розпитувати! Не можна поставити йому навіть *одне малесеньке питаннячко*! Він лежатиме у ліжку й *нічого* не робитиме принаймні *три дні*!

Наслідки, Мінерва Макґонегел:

Вона прямувала до шкільної лікарні, а Гаррі Поттер ішов

від неї, і вони мали пройти одне повз одного.

У його погляді не було злоти.

Не було суму.

Цей погляд ніби взагалі нічого не містив.

Ніби... ніби він дивився на неї достатньо довго, щоб було зрозуміло, що він *не* уникає її погляду, і ані секундою довше.

А тоді відвів погляд ще до того, як вона визначилася, як треба на нього подивитися. Ніби він хотів позбавити її цього обов'язку.

Він нічого їй не сказав, коли пройшов повз неї.

Вона теж промовчала.

Що вона могла сказати?

Наслідки, Фред та Джордж Візлі:

Вони аж зойкнули, коли завернули за ріг і побачили Дамблдора.

Не через те, що директор з'явився нізвідки й суворо на них витріщався. Дамблдор *завжди* так робив.

Та чарівник був у офіційній чорній мантії та видавався *дуже* древнім і *дуже* могутнім. Він дивився на них двох ПРОНИЗЛИВИМ ПОГЛЯДОМ.

— Фреде та Джордже Візлі! — промовив Дамблдор Голосом Могутності.

— Так, директоре! — сказали вони, миттю випроставшись і віддавши йому честь — вони таке бачили на якихось старих світлинах.

— Слушайте уважно! Ви друзі Гаррі Поттера, це так?

— Так, директоре!

— Гаррі Поттер у небезпеці. Йому *не можна* покидати

захисних чарів Гогвортсу. Почуйте мене, сини Візлі, я благаю вас. Ви знаєте, що в мені не менше від Грифіндора, ніж у вас, і що я знаю, що є правила вищі за правила. Але це, Фреде та Джордже, є надзвичайно важливим, цього разу не має бути жодних винятків — ані маленьких, ані великих! Якщо ви допоможете Гаррі покинути Гогвортс, він може *померти*! Якщо він відправить вас на завдання — можете йти, просить дістати йому щось — можете допомогти, та якщо він попросить вас допомогти йому самому вишмигнути з Гогвортсу, ви *маєте відмовити*! Ви розумієте?

— Так, директоре! — насправді бездумно сказали вони, а тоді обмінялися непевними поглядами...

Яскраво-сині очі директора уважно їх розглядали.

— Ні, не бездумно. Якщо Гаррі попросить його вивести назовні, ви маєте відмовити. Якщо він спитає вас, як вийти назовні, ви маєте відмовити. Я не проситиму вас доповісти про це мені, бо знаю, що ви цього ніколи не зробите. Та благайте його від мого імені прийти до *мене*, якщо це так важливо, щоб я його охороняв, коли він піде. Фреде, Джордже, мені прикро піддавати вашу дружбу таким випробуванням, проте йдеться про його *життя*.

Близнюки довго дивилися один на одного — вони не спілкувалися, лише думали однакові думки одночасно.

Вони перевели погляди на Дамблдора.

Дрижаки пройшлися їхніми тілами, коли вони вимовили це ім'я:

— Белатриса Блек.

— Ви безсумнівно можете вважати, — сказав директор, — що все принаймні так погано.

— Гарзд...

— ...зрозуміли.

Наслідки, Аластор Муді й Северус Снейп:

Коли Аластор Муді втратив був око, він примусово попросив одного з найосвіченіших рейвенкловців — Сем'юела Г. Лиала, кому Муді не довіряв трохи менше, ніж пересічній людині, бо не повідомив був про те, що той незареєстрований вовкулака. І заплатив Лиалу, щоб той склав список усіх відомих магічних очей, і всі відомості про їхнє поточне місце перебування.

Коли Муді отримав список, він не марнував часу на те, щоб його дочитати, адже першим пунктом було Око Венса, що було відомим ще до епохи Гогвортсу, і наразі було власністю могутнього темного чаклуна, що панував у якійсь крихітній всіма забутій країні-пеклі, що розташовувалася достатньо далеко від Британії, щоб не перейматися всілякими дурними правилами.

Ось як Аластор Муді втратив ліву ногу й придбав Око Венса, і як пригноблені душі Урулату були звільнені приблизно на два тижні, доки інший темний чаклун не прийшов на місце попереднього.

Він міг далі полювати на Ліву ногу Венса, проте вирішив цього не робити, коли зрозумів, що *всі саме на це й очікуватимуть*.

Зараз Дикозор Муді повільно обертався, повсякчас обертався, щоб спостерігати за цвинтарем у Малому Генгелтоні. Це місце мало б бути значно похмурішим, проте в яскравому денному світлі воно було просто покритою травою землею зі звичайними надгробками, обмежованими парканчиками з крихкого металу, які було вкрай легко перелізти. Такі паркани магли використовували замість захисних чарів. (Муді не міг збагнути, що магли про це думали. Вони що, *вдавали*,

що мають захисні чари чи що? І він вирішив не питати, чи магли-злочинці вдають, що вірять у це.)

Насправді Муді *не треба* було обертатися, щоб спостерігати за цвинтарем.

Око Венса сприймало світ у всіх напрямках навколо, незалежно від того, куди воно було направлене.

Та не було жодної причини дозволяти колишньому смертежерові на кшталт Северуса Снейпа про це знати.

Інколи люди називали Муді «параноїком».

Муді завжди казав їм, щоб вони вижили після ста років полювання на темних чаклунів, а потім йому про це розповідали.

Якось Дикозор Муді вирішив визначити, скільки часу йому було потрібно, щоб досягти того, що він тепер вважав доречним рівнем обачності, — зважив, скільки досвіду йому знадобилося, щоб бути успішним через свою *підготовку*, а не через удачу, — і почав підозрювати, що більшість аврорів стільки не жили. Муді якось сказав про це Лиалу, той щось записував і підраховував, і тоді сказав йому, що в середньому мисливець на темних чаклунів помирав вісім з половиною разів перед досягненням відповідної «параноїдальності». Це багато чого пояснювало, якщо, звісно, Лиал не збрехав.

Вчора Албус Дамблдор розповів Дикозору Муді, що Темний Лорд за допомогою невимовних темних мистецтв пережив смерть власного тіла, і тепер прокинувся десь за кордоном, і шукає шляхів повернути могутність та почати чаклунську війну знову.

Хтось інший, напевно, поставився б до цього скептично.

— Повірити не можу, що ніхто з вас не розповів мені про цю штуку з воскресінням, — різко сказав Дикозор. — Ти хоч розумієш, скільки часу доведеться витратити, щоб обробити могилу кожного предка кожного темного чаклуна, якого

я вбивав, що може бути достатньо розумним, щоб створити горокракс? Ви не лише *зараз* вирішили обробити цю, так?

— Я оновлюю зілля щороку, — спокійно сказав Северус Снейп. Він відкрив третій флакончик з, як він *стверджував*, сімнадцяти пляшок, і почав змахувати над ним паличкою. — Могили інших предків ми обробили лише довготривалими речовинами, адже в декого з нас менше вільного часу, ніж у тебе.

Муді спостерігав, як рідина спіраллю витікає з пляшки й зникає, щоб з'явитися в кістках на місці, де колись був кістковий мозок.

— І все ж ви вважаєте, що варто створити пастку, а не просто знищити кістки натомість.

— У нього є інші шляхи до життя, якщо він побачить, що цей заблоковано, — сухо сказав Снейп, відкриваючи четверту пляшку. — І щоб ти не питає, це має бути оригінальна могила, місце першого поховання, кістка має бути забрана під час ритуалу, а не раніше. Тому він не міг взяти її заздалегідь. Також немає сенсу замінювати скелет слабшим предком. Він одразу помітить, що в ньому немає сили.

— Хто ще знає про цю пастку? — вимогливо запитав Муді.

— Ти. Я. Директор. Більше ніхто.

Муді хмикнув.

— Пха. Чи розповів Албус Амелії, Бартеміусу й цій жінці Макгонеґел про ритуал воскресіння?

— Так...

— Якщо Волді дізнається, що Албус знає про ритуал воскресіння, і що Албус розповів їм, то Волді збагне, що Албус розповів і мені, а Волді *знає*, що я *про це подумаю*, — Муді з осудом похитав головою. — Що це за інші шляхи до життя?

Рука Снейпа завмерла з п'ятою пляшкою (звісно, вона була розілюзнена, уся операція була розілюзнена, проте це для Муді мало що змінювало, бо в зорі Ока лише позначало речі

як «намагається сховатися»).

— Тобі не варто знати, — сказав колишній смертежер.

— Ти вчишся, синку, — з легким схваленням сказав Муді.

— Що у пляшках?

Снейп відкоркував п'яту пляшку, вказав на неї паличкою, щоб рідина потекла до могили й сказав:

— У цій? Це маглівський наркотик під назвою ЛСД. Вчорашня розмова надихнула мене на роздуми про маглівські речі, і ЛСД видається найцікавішим варіантом, тож я швидко трохи придбав. Якщо вбудувати його в зілля воскресіння, гадаю, ефекти будуть безповоротними.

— Що воно робить? — запитав Муді.

— Кажуть, ефект неможливо описати будь-кому, хто його не використовував, — протягнув Снейп, — а я його не використовував.

Муді схвально кивнув, а Снейп відкрив шостий флакончик.

— А тут що?

— Любовне зілля.

— *Любовне зілля?*

— Не звичайне. Воно створить двосторонній зв'язок між ним та милою вейлою — її звать Верданді. Директор сподівається, що якщо вони справді покохають одне одного, то це зможе призвести до спокути навіть його.

— *Пфа!* Цей клятий сентиментальний дурень...

— Погоджуюся, — спокійно сказав Северус Снейп, не відволікаючись від роботи.

— Принаймні скажи, що десь тут є отрута пляпазура.

— Другий флакон.

— Порошок іюкейн.

— Чи то чотирнадцята, чи то п'ятнадцята пляшка.

— Остовпіння Бала, — сказав Муді. Цей наркотик викли-

кав надзвичайно сильне звикання, а також цікаві побічні ефекти на людях зі слизеринськими схильностями. Муді знав одного темного чаклуна на цих наркотиках, що здійснив сміховинно складний план, щоб жертва доторкнулася одного конкретного летиключа замість того, щоб просто заплатити комусь, щоб той кинув жертві зачаклований кнат, коли вона буде в місті наступного разу. І після всієї цієї праці наркоман наклав ще й *удруге* чари «Летпус» на *тому ж* летиключі, щоб при другому доторку жертва повернулася до безпеки. Донині, навіть враховуючи наркотик, Муді не міг уявити, що відбувалося в голові людини, коли вона накладала другий «Летпус».

— Десята, — сказав Снейп.

— Отрута василіска, — запропонував Муді.

— *Що?* — вигукнув Снейп. — Отрута змії є одним з інгредієнтів зілля воскресіння! Вже не кажучи про те, що вона знищує кістки й решту речовин! Та й де *ми* зможемо дістати...

— Заспокойся, синку. Я лише перевіряв, чи можна тобі довіряти.

Дикозор Муді продовжив своє (таємно непотрібне) обертання, споглядаючи за цвинтарем, а майстер зіллеваріння продовжив заливати речовини.

— Стривай, — раптом сказав Муді. — А звідки ти знаєш, що саме *тут* насправді...

— Бо на надгробку, що його легко перемістити, написано «Том Редл», — сухо сказав Снейп. — І я щойно виграв у директора десять серпиків. Він закладався, що ти про це подумаєш до п'ятої пляшки. От тобі й маєш «постійну пильність».

Запала мовчанка.

— Скільки часу знадобилося Албусові, щоб збаг...

— Три роки після того, як ми дізналися про ритуал, — сказав Снейп, і в його голосі не чулося звичайної сардонічної тягучості. — Зараз видається, що варто було б проконсульту-

ватися з тобою раніше.

Снейп відкоркував дев'яту пляшку.

— Ми також отруїли всі інші могили довготривалими речовинами, — зазначив колишній смертежер. — *Можливо*, ми на правильному цвинтарі. Він міг не планувати це все вже коли вбивав свою родину, і він не міг перемістити саму могилу...

— Справжнє місце вже не нагадує цвинтар, — сухо сказав Муді. — Він перемістив *решту* могил та змінив пам'ять маглів. Навіть Белатриса Блек про це не знатиме, доки не почнеться ритуал. *Ніхто* не знає справжнє розташування, крім нього.

Вони продовжили свою марну роботу.

Наслідки, Блез Забіні:

Слизеринську вітальню можна було влучно й точно описати як мілітаризовану зону. Щойно ви проходили крізь отвір портрета, ви бачили, що ліва половина кімнати точно-не-розмовляє з правою, і навпаки. Було абсолютно зрозуміло, і не було потреби комусь пояснювати, що варіанту *не* вибрати сторону *не* було.

Посеред кімнати стояв один стіл, за яким сидів Блез Забіні. У нього тепер була репутація, і він не збирався її втрачати.

Наслідки, Дафна Грінграс і Трейсі Девіс:

— Робила сьогодні щось цікаве? — запитала Трейсі.

— Ні, — відповіла Дафна.

Наслідки, Гаррі Поттер:

Якщо достатньо високо піднятися в Гогвортсі, то навколо не залишиться людей — навкруги будуть коридори, вікна, сходи, подеколи портрет, а інколи щось цікаве на кшталт бронзової статуї пухнастої істоти, що нагадує маленьку дитину й тримає незвичний плаский спис...

Якщо достатньо високо піднятися в Гогвортсі, то навколо не залишиться людей, що було Гаррі до смаку.

Існували значно гірші місця ув'язнення. По правді напевно неможливо було вигадати *ліпшого* місця для ув'язнення, ніж древній замок з фрактальною вічно-мінливою структурою, тобто в ньому навіть не закінчувалися нові місця для досліджень. Замок був наповнений цікавими людьми й цікавими книжками та неймовірно важливими знаннями, про які нічого не було відомо маглівській науці.

Якби Гаррі не сказали, що йому *заборонено* звідси піти, він напевно *сам* шукав би нагоди залишитися в Гогвортсі довше, він би хитрував і жертвував би чимось заради цього додаткового часу. Гогвортс був буквально *оптимальним*. Напевно не в усіх можливих світах, але на справжній планеті Земля — безперечно був місцем максимальних веселошців.

Чому землі замку стали настільки меншими, настільки менш цікавими, як могла решта світу раптом стати настільки цікавішою та важливішою, щойно Гаррі повідомили, що він не має права туди потрапити? Він провів тут *місяці*, і не відчував впродовж цього часу анікраплі клаустрофобії.

«Ти *знаєш* про дослідження з цієї теми», зазначила якась його частина, «це стандартні ефекти нестачі, наприклад, щойно в одному графстві заборонили фосфатні засоби для миття, люди, що ніколи раніше про такі й не чули,

їхали в сусіднє графство, щоб купити величезну кількість фосфатного мийного засобу, і опитування виявили, що вони вважали, що ці засоби м'якші й ефективніші, а також легше змиваються... А якщо дати дворічній дитині вибір між вільнодоступною іграшкою та іграшкою за бар'ером, який вона здатна обійти, то вона проігнорує вільнодоступну іграшку та піде за бар'ер... Продавці добре це знають і успішно продають товар, просто сказавши, що він невдовзі скінчиться... Усе це було описано в книжці Чалдині «Вплив» — усе, що ти зараз відчуваєш. Трава завжди зеленіша там, де тобі заборонено бути».

Якби Гаррі не повідомили, що йому заборонено йти, він би напевно з *радістю* погодився залишитися в Гогвортсі на літо...

...та не на решту життя.

Це й справді було проблемою.

Хтозна, чи існує взагалі темний лорд Волдеморт, щоб Гаррі зміг його перемогти?

Хтозна, чи Той-Кого-Не-Можна-Називати не був лише витвором уяви старого чарівника-що-можливо-не-лише-вдає-божевільного?

Тіло Лорда Волдеморта згоріло дотла, коли його знайшли, а такої речі, як душа, не могло існувати. Яким чином Лорд Волдеморт міг досі жити? Яким чином Дамблдор *знав*, що він живий?

А якщо Темного Лорда не існувало, то Гаррі не може його перемогти, і буде ув'язнений у Гогвортсі назавжди.

...можливо, йому юридично буде можна втекти після випуску у сьомому класі — шість років, чотири місяці й три тижні від сьогодні. Це було *не так* уже й довго, коли йшлося про проміжки часу — лише *видавалося*, ніби це так довго, що й протони встигнуть розпастися.

Але проблема була *не лише* в цьому.

Не лише свобода Гаррі була на кону.

Директор Гогвортсу, головний маг Чарверсуду, Верховний речник Міжнародної конфедерації чаклунів непомітно поширював інформацію про небезпеку.

Хибну інформацію.

І винен у цьому був *Гаррі*.

«Пам'ятаєш», сказала та його частина, що вдосконалювала його здібності, «ти якось розмірковував, як у різноманітних професіях є різноманітні методи бути чудовим, як чудовий вчитель не нагадує чудового сантехніка, та всі вони мають деякі спільні методи уникнення дурної поведінки, і однією з найважливіших технік є вміння визнати свої дрібні помилки, доки вони не перетворилися на ВЕЛИКІ помилки?».

...хоча насправді це вже явно підпадало під категорію ВЕЛИКИХ помилок...

«Йдеться про те», не вгавав його внутрішній радник, «що ситуація стає гіршою буквально щохвилини. Це нагадує те, як шпигуни обертають людей. Вони змушують їх скоїти невеличкий злочин, а тоді за допомогою цього невеличкого злочину шантажують їх, щоб вони скоїли більший злочин, а тоді використовують ЦЕЙ злочин, щоб змусити їх скоїти ще страшніші речі, аж доки шантажист не володіє вже їхньою душею».

«Хіба ти якось не обмірковував те, що якби ця людина, яку шантажують, могла б передбачити весь цей шлях, то вона б просто вирішила прийняти удар після першого кроку, отримати шкоду від викриття першого злочину? Хіба ти не вирішив, що так і зробиш, якщо хтось колись спробує шантажувати тебе тим, що викриє щось дрібне, щоб ти скоїв щось страшне? Хіба ти не бачиш паралелі з поточною ситуацією, Гаррі Джеймсе Поттере-Еванс-Веррес?».

Тільки от злочин не був маленьким, уже не був малень-

ким. Купа дуже впливових людей будуть вкрай розлючені, і не лише через хибну інформацію про небезпеку, а ще й тому, що він звільнив *Белатрису з Азкабану*. Якщо Темний Лорд *справді* існував, і якщо він прийде по Гаррі пізніше, то війну, можливо, уже буде програно...

«А ти не вважаєш, що на них справить враження твоя чесність, раціональність і завбачливість, те, що ти зупинив сніжок, доки той не перетворився на лавину?».

На жаль, Гаррі так *не* вважав. І по недовгих роздумах, хай яка його частина запропонувала таке, мала погодитися, що це було абсурдно оптимістично.

Ноги принесли його до відчиненого вікна. Гаррі нахилився, сперся руками на підвіконня й почав оглядати землі Гогвортсу з висоти.

Коричневий — це були голі дерева, жовтий — мертва трава, блакитний лід — замерзлі струмки... Хай який шкільний чиновник нарід це все «Забороненим лісом», він зовсім не розумів маркетингу — назва лише розпалювала бажання туди потрапити. Сонце вже котилося за обрій, а Гаррі вже міркував годинами, переважно в нього були одні й ті самі думки знову й знову, проте з важливими відмінностями щоразу, ніби він ходив не колами, а забирався спіраллю, або спускався нею.

Він досі не міг повірити, що пройшов через *усю* пригоду з Азкабаном, — він вимкнув патронуса, доки той не забрав його життя; паралізував аврора; вигадав, як приховати Белу від дементорів; зустрів дванадцять дементорів та залякав їх, винайшов мітлу-ракету й полетів на ній... він пройшов *через усю* пригоду й *жодного* разу в нього не виникло думки «Я маю це витримати... бо... обіцяв Герміоні, що повернуся з обіду!». Він відчував, що це назавжди втрачена можливість. Бо, не зробивши це належним чином першого разу, він вже ніколи не зможе зробити це *правильно*, хай які виклики че-

кають на нього, і хай яку обіцянку він дасть. Бо тоді він робитиме це вимушено й незграбно — лише щоб якось компенсувати те, що забув про це *першого* разу, а не героїчно думати про щось, як він міг би, якби лише згадав про обіцянку Герміоні. Ніби ця помилка була безповоротною, давали лише одну спробу, і треба було все робити правильно першого ж разу...

Йому варто було згадати про обіцянку Герміоні *перш ніж* погоджуватися на Азкабан.

А можна ще раз, чому він вирішив це зробити?

«Моя робоча гіпотеза така: ти ідіот», прорік гафелпафець.

«Це не є корисним аналізом невдачі», подумав Гаррі.

«О, бажаєш докладніше?» знущався гафелпафець, «Професор захисту такий: “Звільнімо Белатрису Блек з Азкабану!” , а ти такий “Файно!” ».

«Стривай, ЦЕ нечесно...».

«Гей», перебив гафелпафець, «а бачиш, варто піднятися так високо, й окремих деталей більше не видно, можна побачити ліс за деревами?».

Чому він зробив це?..

Точно не через розрахунки зиску й витрат, тут сумнівів немає. Йому було надто ніяково діставати аркуш паперу й обчислювати очікувані вигоди — він непокоївся, чи не припинить професор Квірел його поважати через те, що він відмовиться чи навіть надто вагатиметься щодо порятунку принцеси з замку.

Десь глибоко всередині він вирішив, що коли таємничий вчитель пропонує тобі першу місію, перший шанс, кличе на пригоду, а ти кажеш «ні», то твій таємничий вчитель з огидою на тебе дивиться та йде геть, а ти ніколи більше не отримувеш шанс стати героєм...

...так, це воно. Тепер стало очевидно: це воно. Він узяв і почав вважати, ніби його життя — історія, і це чергова приго-

да в історії, а не, скажімо, ось пропозиція *організувати втечу Белатрисы Блек з Азкабану*. Ось це була справжня причина його рішення, що він його прийняв менш ніж за секунду. Його мозок вирішив, що в цій частині оповідання відповідь «ні» недоречна. І якщо про це подумати, це не було раціональним методом ухвалення рішень. Справжній мотив професора — отримати рештки втраченого вчення Слизерина перед тим, як Белатриса помре й воно буде безповоротно забуте, видавався напрочуд розумним у порівнянні — зиск, що відповідає ризику, що тоді здавався доволі малим.

Це нечесно, просто *нечесно*, що *ось таке* відбувалося, коли забуваєш про раціональність на крихітну мить, що її достатньо, щоб мозок вирішив, що ліпше видавати аргументи за «так», ніж аргументи на підтримку «ні» впродовж подальшої дискусії.

З височини такої далекої, що окремі деталі годі було роздивитися, Гаррі споглядав на ліс за деревами.

Гаррі *не хотів* зізнаватися й руйнувати свою репутацію назавжди. Не хотів, щоб усі були розлючені ним і, можливо, зрештою його через це вбив Темний Лорд. Ліпше вже бути ув'язненим у Гогвортсі шість років, ніж це. Так він почувався. Тому дуже допомагав і викликав полегшення той факт, що в разі зізнання Гаррі професор Квірел потрапить до Азкабану й помре там.

(Зупинка, нерівність дихання Гаррі.)

Якщо сформулювати це *таким чином*, то... ну, можна навіть вдавати, ніби ти герой, а не боягуз.

Гаррі підвів очі — перевів погляд із Забороненого лісу на ясне блакитне заборонене небо.

Витріщався крізь скляні шибки на велику яскраву штуку, на пухнасті штуки, на таємничу нескінченну блакить, що їх містила, на це дивне нове невідоме місце.

Це... насправді допомогло, дуже допомогло — згадати про

те, що його власні негаразди ніщо порівняно з ув'язненням в Азкабані. Що у світі були люди зі *справжніми* проблемами, і Гаррі Поттер не був одним з них.

Що він робитиме з Азкабаном?

Що він робитиме з чаклунською Британією?

...на чиєму він тепер боці?

У яскравому денному світлі все, що сказав був Албус Дамблдор, безсумнівно *видавалося* значно мудрішим, ніж слова професора Квірела. Ліпшим і світлішим, більш моральним, більш *зручним*, ну хіба не чудово було б, якби воно було правдою. Але не можна забувати, що Дамблдор вірив у речі *через те*, що вони звучали приємно, а професор Квірел був *нормальним*.

(І знову нерівне дихання, це відбувалося щоразу, як він думав про професора Квірела.)

Та лише через те, що щось звучить приємно, воно не стає й *хибним*.

А якщо в нормальности професора захисту й була вада, то вона полягала в тому, що він сприймав життя *надто негативно*.

«Та ну?» запитала та частина Гаррі, що читала була вісімнадцять мільйонів експериментальних результатів про те, що люди надто оптимістичні й самовпевнені. «Професор Квірел надто песимістичний? Настільки песимістичний, що його очікування весь час виявляються *гіршими* за дійсність? Негайно роби з нього опудало й віддавай у музей — він унікальний. Хто з вас двох спланував бездоганний злочин, а *потім* продумав низку заходів на випадок помилок і неперебачуваних обставин, що, зрештою, і врятувало твою шкіру, *про всяк випадок* — раптом бездоганний злочин не вдасться. Підказочка: його звали не Гаррі Поттер».

Та «песимістичний» — невлучне слово, щоб описати проблему професора Квірела — якщо це справді була проблема, а

не вища мудрість досвіду. Гаррі видавалося, що професор Квірел завжди інтерпретував усе в найгірший можливий спосіб. Наприклад, якщо дати йому на 90% повну склянку, він скаже, що порожні 10% доводять, що всім *насправді* начхати на воду.

Тепер, коли Гаррі про це подумав, йому це здалося справді хорошою аналогією. Не вся чаклунська Британія скидалася на Азкабан, ця склянка була значно повнішою, ніж на половину.

Гаррі витріщався вгору на яскраве блакитне небо.

...хоча, якщо *йти* за аналогією, якщо Азкабан існував, можливо, це *доводило*, що інші 90% хорошого існували з інших причин, наприклад, через *показову доброту*, як це сформулював професор Квірел. Якби вони справді були добрими, вони б не збудували Азкабан, вони б атакували цю фортецю й знесли її... чи не так?

Гаррі витріщався вгору на яскраве блакитне небо. Той, хто хоче бути раціоналістом, має прочитати страшенну кількість статей про хиби людської природи, деякі з них є невинними логічними помилками, інші — значно темнішими.

Гаррі витріщався вгору на яскраве блакитне небо і думав про експеримент Мілгрема.

Стенлі Мілгрем здійснив був його, щоб дослідити причини Другої Світової Війни й спробувати зрозуміти, чому громадяни Німеччини підкорялися були Гітлерові.

Тож він розробив експеримент, щоб дослідити *покору*, і перевірити, чи не були німці з невідомої причини більш схильними виконувати шкідливі накази від авторитету.

Спочатку він провів тестову версію дослідження на громадянах США, щоб було з чим порівнювати.

А тоді вирішив, що перевіряти німців немає сенсу.

Апарат дослідження: горизонтальна лінія з 30 перемикачів, позначених від «15 вольтів» до «450 вольтів», також кожна

група з чотирьох перемикачів була позначена написом. Перша група була позначена «Легкий удар», шоста — «Надзвичайно інтенсивний удар», сьома — «Небезпека: сильний удар», а два останні перемикачі були позначені просто «XXX».

А також актор — спільник експериментатора, що мав здаватися справжньому піддослідному таким самим, як і вони: кимось, хто зреагував на те ж оголошення про пошук учасників для дослідів щодо навчання, і хто програв (підтасовану) лотерею, і кого прив'язали до стільця з електродами. Справжнім піддослідним навіть давали відчутти легкий удар струму, щоб вони знали, що удари справжні.

Справжньому піддослідному казали, що досліджується ефект покарання на навчання й пам'ять, і що ця частина дослідів мала визначити, чи змінює щось те, що людина отримує покарання. Людина, що її прив'язали до стільця, старатиметься вивчити набори пар слів, і щоразу, як «учень» неправильно назве бодай одну пару, «учитель» має надати йому покарання дедалі сильнішим ударом.

На рівні 300 вольтів актор припиняє називати відповіді й починає стукати в стіну, після чого експериментатор інструктує піддослідних вважати відсутність відповіді неправильною відповіддю та продовжувати.

На рівні 315 вольтів стук у двері повториться.

А потім буде тиша.

Якщо піддослідний не хотів чи відмовлявся натискати на перемикач, дослідник з серйозним лицем, одягнений у сірий науковий халат, казатиме «будь ласка, продовжуйте», потім «для експерименту необхідно, щоб ви продовжували», потім «абсолютно необхідно, щоб ви продовжували», потім «у вас немає іншого вибору, ви повинні продовжувати». Якщо й четверта фраза не працювала, дослід припинявся.

Перед тим, як провести дослід, Мілгрем описав експери-

мент і опитав чотирнадцять старших психологів, який відсоток піддослідних *на їхню* думку дійде до рівня 450 вольтів, який відсоток натисне на останні два перемикачі, що позначені «XXX», коли жертва вже припинить відповідати.

Найпесимістичнішою відповіддю було 3%.

Насправді — 26 з 40.

Піддослідні пітніли, стогнали, заїкалися, нервово сміялися, кусали губи, впивалися нігтями у власну плоть. Проте експериментатор наказував їм, і вони — більшість із них — продовжили карати — як вони вірили, болісними, небезпечними, можливо смертельними ударами струму. Аж до кінця.

Гаррі міг чути у своєму розумі сміх професора Квірела. Голос професора захисту казав щось на кшталт: «Ти ба, містере Поттер, навіть я недостатньо цинічний. Я знав, що люди легко зрадять всі свої ідеали заради грошей та влади, проте я не знав, що достатньо й суворого погляду».

Небезпечно було намагатися вигадувати в області еволюційної психології, якщо ви не були професійним еволюційним психологом. Проте коли Гаррі прочитав був про експеримент Мілгрема вперше, йому спало на думку, що, напевно, подібні ситуації часто виникали в середовищі предків, і більшість предків, що відмовлялися підкорятися Авторитету, помирили. Чи принаймні справи в них були гірші за тих, хто підкорився. Люди *вважали* себе хорошими й високоморальними, проте коли приходив час діяти, щось перемикалося в мозку, і раптом ставало значно складніше героїчно не підкоритися Авторитету, ніж вони очікували. Навіть якщо вийде це зробити, це буде нелегко, не вийде без жодних зусиль виявити героїзм. Голос тремтітиме, ви будете боятися. Чи зможете ви не підкоритися Авторитету навіть у таких умовах?

Тоді Гаррі кліпнув очима. Бо його мозок щойно зіставив експеримент Мілгрема з тим, що Герміона зробила на першо-

му ж занятті із захисту. Вона відмовилася стріляти в іншого учня, навіть коли Авторитет сказав їй, що вона мусить це зробити. Вона тремтіла й боялася, проте все одно відмовила. Це відбувалося в Гаррі на очах, проте він донині не побачив зв'язку...

Гаррі споглядав багрянний небосхил, за який котилося Сонце, як небо тьмяніло. Хоча більша його частина досі була синьою, невдовзі воно перетвориться на нічне. Золотий та червоний кольори заходу сонця нагадали йому про Фоукса. І на мить Гаррі подумав, як же сумно це — бути феніксом, закликати й кричати, а ніхто не діє...

Проте Фоукс ніколи не здасться, хай скільки разів він помере, він завжди відродиться, адже Фоукс — істота світла й вогню, а відчай щодо Азкабану був такою ж темрявою, як і сам Азкабан.

Якщо є напівпорожня, напівповна склянка, то саме такою є дійсність, це є істиною, і саме так і є. Проте все одно є вибір, як до цього *ставитися* — впадати у відчай через порожню половину чи радіти воді, що є.

Мілгрем проводив інші варіації свого досліджу.

У вісімнадцятому варіанті піддослідний мав лише ставити питання жертві, що була прив'язана до стільця, і записувати відповіді, доки хтось *інший* натискав на перемикачі. Вдавані страждання не змінилися — той самий несамопитий стукіт у стіну, а потім тиша. Проте не *ви* натискали на перемикачі. *Ви* лише спостерігали, як це відбувається, і зачитували питання людині, що її катують.

37 з 40 піддослідних продовжували свою участь до кінця, аж до 450-вольтового кінця, що був позначений «XXX».

І якщо ви були професором Квірелом, то могли до цього поставитися з цинізмом.

Але 3 з 40 піддослідних *відмовилися* брати в цьому участь до кінця.

Герміони.

Вони існували в цьому світі — люди, що не стрілятимуть в інших учнів закляттям простого удару, навіть коли професор захисту наказує це зробити. Ті, хто приховували ромів, євреїв та гомосексуалів на горищах під час голокосту й інколи розплачувалися за це власним життям.

Чи були ці люди якимось окремим від людства видом? Чи був у їхніх головах якийсь окремий пристрій — якийсь додатковий шматок нейронного кола, що його у звичайних смертних не було? Та це було малоімовірно, згідно з логікою сексуального розмноження, бо гени для складних механізмів тоді перемішалися б і не створили нічого робочого, якби не були всеохопними.

Хай з яких частин складалася Герміона, усі мали ті ж частини десь усередині...

...ну, це приємна думка, проте не зовсім істинна, були такі речі, як фізичне пошкодження мозку, люди могли *втратити* гени складної машини, і та могла припинити працювати, існували соціопати й психопати — люди без пристрою для співчуття. Можливо, Лорд Волдеморт таким народився, а може, він знав добро, та все ж таки вибрав зло. Тепер це вже не має жодного значення. Проте *абсолютна більшість* людства має бути здатна навчитися того, що зробила Герміона та люди, що чинили опір голокосту.

А ті люди, що були піддослідними в експерименті Мілгрема, — ті, що, тремтіли, пітніли й нервово сміялися, і натискали на перемикачі з написом «XXX», багато хто з них потім писали листи подяки Мілгрему за те, що вони про себе дізналися. Це теж було частиною історії — частиною легенди того легендарного досліду.

Сонце вже майже закотилося за виднокрай — лише золота верхівка визирала з-за далеких дерев.

Гаррі подивився на неї — на верхівку Сонця. Його окуля-

ри мали бути захищеними від ультрафіолету, тож він не має собі пошкодити цим очі.

Гаррі втупився прямо в неї — у цю маленьку частку світла, що не була затьмареною, заблокованою чи прихованою, навіть якщо це лише 3 частини з 40, інші 37 частин теж існували. 7,5% склянки були повні, що доводило, що людям не начхати на воду, навіть якщо їхній потяг співчуття часто був чимось придушений. Якби людям справді було начхати, то склянка була б справді порожньою. Якби всередині всі були як Відомо-Хто — таємно-розумно-егоїстичними, то взагалі ніхто не опирався б голокосту.

Гаррі споглядав захід сонця другого дня решти свого життя і знав, що змінив сторону.

Бо він більше не міг у це вірити, не міг щиро вірити після того, як відвідав Азкабан. Не міг робити те, за що проголосує 37 з 40 людей, щоб він робив. Може й усі мають всередині те, що потрібно, щоб бути Герміоною, і колись вони можуть навчитися нею бути. Проте *колись* — не *зараз*, не тут, не сьогодні, не у поточному світі. Якщо ти підтримуєш трьох із сорока людей, то ти не є політичною більшістю, і професор Квірел мав рацію — Гаррі не схилить голову й не прийме їхнє рішення, коли це станеться.

У цьому було щось жахливо доречне. Не можна було відвідати Азкабан, повернутися і не змінити свою думку щодо чогось важливого.

«Тож виходить, що професор Квірел має рацію?» запитав слизеринець. «Не будемо про добрий чи лихий — чи він *має* рацію? Чи справді ти для них, знають вони про це чи ні, їхній наступний лорд? Опустимо частину «темний» — це просто знову його цинізм. Але чи маєш ти намір правити? Маю зізнатися, це навіть *мене* лякає».

«Гадаєш, тобі можна довірити владу?» запитав грифіндорець. «Хіба не існує щось на кшталт правила, що люди, що

жадають влади, не мають її отримати? Може, ліпше зробимо правителем Герміону».

«Гадаєш, ти здатен керувати суспільством так, щоб це не призвело до повного хаосу протягом щонайбільше трьох тижнів?» запитав гафелпафець. «Уяви, як гучно б кричала мама, якби дізналася, що тебе обрали прем'єр-міністром, а тепер запитай себе, чи впевнений, що її реакція неадекватна?».

«Насправді», втрутився рейвенкловець, «маю зазначити, що вся ця політична діяльність здається непереможно нудною. Може, залишимо вибори Драко, а самі присвяtimo себе науці? Це те, до чого ми маємо хист, і загальновідомо, що наука також поліпшує умови людського життя, знаєте».

«Пригальмуйте», звернувся Гаррі до своїх частин, «ми не маємо все вирішувати просто зараз. Ми можемо розмірковувати про це якомога старанніше, доки не дійдемо якогось рішення».

Остання частинка Сонця зникла за небокраєм.

Це було дивне відчуття — не до кінця знати, хто ти такий, на чиему ти боці, чи *не ухвалити рішення* щодо чогось настільки важливого, у цьому відчувалася незнайома свобода...

І це нагадало йому про те, що професор Квірел відповів на його останнє питання, а це своєю чергу нагадало йому про професора Квірела, через що йому знову стало важко дихати, з'явилося відчуття, ніби щось обпекло йому горло, і знову направило його думки на початок циклу спіралі.

Чому йому тепер було так сумно при кожній згадці про професора Квірела? Гаррі звик знати себе, та він не знав, звідки цей сум.

Видавалося, ніби він втратив професора Квірела назавжди, ніби той не повернувся з Азкабану, ось як він почувався. Ніби професора захисту з'їли були дементори, поглинули

порожнечі.

«Втратив його! Але чому? Бо він вимовив “Авада Кедавра” через цілком розумні причини, хай я навіть не розумів цього кілька годин? Чому все не може повернутися до того, яким було?».

Та проблема була *не* в «Авада Кедавра». Можливо, це зробило свій внесок у безповоротну руйнацію нагромадження раціоналізацій, ухилень від певних думок та старанного уникання міркувань про певні речі. Та проблема була *не* в «Авада Кедавра» — не це турбувало Гаррі.

«Що я бачив?..».

Гаррі подивився на майже темне небо.

Він бачив, як професор Квірел перетворився на гартованого злочинця, коли спілкувався з аврором, і видима зміна особистостей далася йому легко, і була повною.

Інша жінка знала професора захисту під ім'ям «Джеремі Джафе».

«І скількома ж людьми ви є?»

«Я не трудився рахувати».

Не могло не спасти на думку...

...чи не є «професор Квірел» лише черговим іменем у цьому переліку, лише однією з особистостей, у які *перетворювалися* задля якоїсь незбагненої мети.

Тепер Гаррі завжди розмірковуватиме — щоразу, як розмовлятиме з професором Квірелом, чи не є це маскою, і які мотиви приховує ця маска. За кожною сухою усмішкою він тепер намагатиметься побачити, що спонукає ці губи до руху.

«Ось так люди почнуть про мене думати, якщо я стану надто слизеринським? Якщо я виконаю надто багато планів, чи зможу я до когось усміхнутися, щоб вони не розмірковували, що я цим маю на увазі?».

Можливо, і існував якийсь спосіб відновити довіру до того, чим усе видається, і знову зробити можливими нормальні людські стосунки, проте Гаррі не був здатен його вигадати.

Ось як Гаррі втратив професора Квірела — не людину, а... зв'язок...

Чому від цього було так боляче?

Чому йому тепер було так самотньо?

Звісно ж, були інші люди, можливо, ліпші люди, кому він міг довіряти й з ким можна було дружити? Професорка Макґонегел, професор Флитвік, Герміона, Драко, вже не згадуючи маму й тата, не те щоб Гаррі був *сам-один*...

Тільки от...

Клубок у горлі Гаррі ледь не завадив йому дихати, коли він збагнув.

Тільки от професорка Макґонегел, професор Флитвік, Герміона, Драко — хоча всі вони й знали дещо, чого Гаррі не знав, проте...

Вони не перевершували Гаррі у *його власній* сфері могутності. Їхня геніальність не була такою, як його, а його — такою, як їхня. Він вважав їх рівними собі, проте не вважав їх *вищими* за себе.

Ніхто з них не був, і ніхто з них ніколи не зможе стати...

Наставником Гаррі...

Ось ким був професор Квірел.

Ось кого Гаррі втратив.

І невідомо, чи вдасться йому одного дня повернути свого першого наставника. Можливо, Гаррі колись дізнається про всі приховані мотиви професора Квірела, і всі сумніви зникнуть. Та хоч це й було можливо, це не здавалося імовірним.

Порив вітру зовні нахилив голі дерева, створив брижі на поверхні озера — його центр досі не замерз, вітер почувся як

шепіт, коли пронісся повз вікно, з якого Гаррі визирав на напівосвітлений світ, і його думки деякий час ширяли деінде.

Потім думки повернулися назад, до наступного кроку спіралі.

«Чому я не такий, як інші діти мого віку?».

Якщо відповідь професора Квірела була відмовкою, то дуже продуманою. Достатньо глибокою й складною, в міру сповненою натяків та прихованого змісту, щоб обдурити рейвенкловця, що його не збило б з пантелику щось менше. А може, професор Квірел відповів щиро. Хтозна, які мотиви керували цими губами?

«Я скажу ось що, містере Поттер: ви вже блоколог і, гадаю, невдовзі станете бездоганним блокологом. Для таких, як ми з вами, особистість означає не те, що для інших людей. Ми можемо бути будь-ким, кого можемо уявити. І справжня ваша відмінність полягає в тому, що ви, містере Поттер, маєте надзвичайно хорошу уяву. Драматург має містити своїх персонажів — він має бути більшим за них, щоб давати їм життя у своєму розумі. Для актора, шпигуна чи політика межею їхньої діяльності є межа їхніх можливостей когось вдавати — чиє обличчя вони можуть одягти мов маску. Та для таких, як ми з вами, ми можемо бути будь-ким, кого здатні уявити, — на ділі стати ним, а не вдавати його. Доки ви уявляли себе дитиною, містере Поттер, вибули дитиною. Втім, є інші сутності, що ви здатні їх підтримувати, — більші сутності, якщо забажаєте. Чому ви такий вільний, і ваш обсяг такий широкий, а інші діти вашого віку такі обмежені? Чому ви здатні уявляти йперетворюватися наособистості доросліші, ніж проста дитина-драматург мала б бути здатна описати? Цього я не знаю, і не маю казати про свої здогади. Проте у вас, містере Поттер, є свобода».

Якщо це була вигадка, щоб його заплутати, то вона чудо-

во працювала.

Та найбільше непокоїло те, що професор Квірел *не розумів*, наскільки стурбованим буде Гаррі, наскільки *неправильною* йому здаватиметься ця промова, скільки шкоди вона завдасть його довірі до професора Квірела.

Завжди має бути єдина реальна особистість, якою ти *справді* є, у центрі всього...

Гаррі витріщився на майже ніч, на темряву, що загусала.
...правда?

Герміоні був уже майже час спати, коли вона почула поодинокі втягування повітря, підвела погляд з примірника «Історії Бобатону» і побачила відсутнього хлопця, що цієї неділі запізнився на обід і був відсутній на вечері, через що ширилися чутки — вона їм не вірила, бо вони були *незрівнянно сміховинними*, проте все одно трохи рознервувалася була, — ніби його забрали з Гогвортсу, щоб вистежити Белатрису Блек.

— *Гаррі!* — вигукнула вона, навіть не усвідомивши, що розмовляє з ним напряму вперше за тиждень. А також не помітивши, що деякі учні з протилежного боку рейвенкловської вітальні аж підскочили від її крику.

Очі Гаррі вже були зосереджені на ній, і він уже до неї йшов, тож вона зупинилася, так і не підвівшись до кінця з-за стола...

За кілька секунд Гаррі вже сидів навпроти, створив бар'єр Квіетус навколо них та сховав паличку.

(Страшенно багато рейвенкловців намагалися вдавати, ніби вони не дивляться.)

— Привіт, — сказав Гаррі нерівним голосом. — Я скучив.

Ти... тепер знову зі мною розмовлятимеш?

Герміона кивнула — лише кивнула, вона не знала, що сказати. Вона теж скучила за Гаррі, проте вона розуміла, що йому було значно важче, і почувалася через це трохи винною. У неї були інші друзі, а Гаррі... інколи це здавалося *нечесним* — Гаррі так розмовляв лише з нею, і тому вона *мусила* розмовляти з ним. Та, судячи з вигляду Гаррі, з *ним* теж нещодавно трапилися нечесні речі.

— Що *відбувається*? — запитала вона. — Ходять різноманітні чутки. Хтось каже, що ти втік, щоб битися з Белатрисою Блек. Інші кажуть, що ти втік, щоб *приєднатися* до Белатриси Блек...

Згідно з *цими* чутками, Герміона просто вигадала історію про фенікса. А коли вона крикнула була, що вся рейвенкловська вітальня це бачила, з'явилася чутка, згідно з якою вона вигадала *й це*, а це вже була дурня настільки немислимого рівня, що вона була *цілковито ошелешена*.

— Я не можу про це розповідати, — ледь чутно прошепотів Гаррі. — Не можу розповісти про більшу частину. Хотів би я розповісти тобі все, та не можу... Гадаю, раптом це допоможе, я більше не відвідуватиму обіди з професором Квірелом.

Гаррі прикрив обличчя руками, закривши очі.

Герміоні стало зле.

— Ти плачеш? — запитала вона.

— Ага, — сказав Гаррі. Йому явно не вистачало повітря. — Не хочу, щоб хтось бачив.

Ненадовго запала тиша. Герміона хотіла допомогти, проте вона не знала, що робити з хлопцем, що плаче, і вона не знала, що коїться. Їй здавалося, що навколо неї відбувається щось важливе — ні, навколо Гаррі, — і якби вона знала, що саме, то, певно, була б наляканою, стривоженою чи щось таке. Та вона нічого не знала.

— Професор Квірел скоїв щось погане? — спитала вона

зрештою.

— Я не через це більше не можу з ним ходити на обіди, — далі ледве шепотів Гаррі з руками на обличчі. — Це було рішення директора. Але так, професор Квірел сказав мені дещо, через що я частково втратив до нього довіру, гадаю... — голос Гаррі дуже тремтів. — Мені зараз дещо самотньо.

Герміона приклала руку до щоки там, де її вчора торкнувся Фоукс. Вона все думала про цей доторк — знову й знову — можливо через те, що вона *хотіла*, щоб він був важливим, щоб щось означав для неї...

— Чи можу я якось допомогти? — запитала вона.

— Я хочу зробити щось нормальне, — промовив Гаррі крізь руки. — Щось дуже нормальне для першокласників Гогвортсу. Щось, що одинадцятирічні й дванадцятирічні діти як ми *мають* робити. Ну там зіграти у вибухові карти чи щось таке... Навряд ти знаєш правила й у тебе є карти чи що там потрібно?..

— Ну... Я й справді *не* знаю правил... Я знаю, що вони *вибухають*.

— Сумніваюся, що ти погодишся на «плюй-камініці»? — запитав Гаррі.

— Не знаю правил, і вони *плюються* в тебе. Це *хлопчачі* ігри, Гаррі!

Запала мовчанка. Гаррі притиснув руки до обличчя, щоб витерти сльози, а тоді прибрав їх з лиця. Тоді він подивився на неї дещо безпорадно.

— Ну, — сказав Гаррі, — *що* роблять чарівники й відьми нашого віку, коли вони грають, ну знаєш, у безглузді беззмістовні ігри, у які *мають* грати в нашому віці?

— Класики? Резиночки? Атака єдинорогів? Я не знаю, я читаю книжки!

Гаррі почав сміятися, а Герміона — хихотіти за компанію. Вона не зовсім розуміла, чому, але *справді* було смішно.

— Гадаю, це трохи допомогло, — сказав Гаррі. — Насправді, майже впевнений, що це допомогло значно більше, ніж могла б допомогти година гри в «плюй-камінці», тож дякую, що залишилася собою. І хай там що, я *не прошитиму* нікого забуттятнути все, що я знаю про диференціальне числення. Ліпше вже померти.

— *Що? Чому... чому тобі могло б хотітися цього?*

Гаррі підвівся з-за стола, і знову почувся гамір вітальні, коли він скасував чари тиші.

— Я дещо сонний, тож піду в ліжку, — сказав Гаррі, тепер звичайним голосом, — мені треба відшкодувати втрачений час, але я зустрінуся з тобою за сніданком, а потім на гербології, якщо ти не проти. Та й нечесно було б звалювати на тебе всю мою депресію. На добраніч, Герміоно.

— На добраніч, Гаррі, — сказала вона. Вона почувалася дуже спантеличеною та стривоженою. — Приємних снів.

Гаррі оступився, коли вона це сказала, а тоді рушив далі до сходів, що вели до спальні хлопців-першокласників.

Гаррі увімкнув на узголів'ї ліжка чари тиші на повну потужність, щоб нікого не розбудити, якщо він кричатиме.

Він встановив будильник, щоб той розбудив його перед сніданком (раптом він ще не прокинеться, якщо йому взагалі вдасться заснути).

Ліг на ліжку...

...і відчув якусь грудку під подушкою.

Гаррі втупився у балдахін над своїм ліжком.

Він тихо прошипів:

— Та ви знущуєтеся...

За кілька секунд Гаррі вгамував серце й сів у ліжку, натягнув на себе й над подушкою ковдру, щоб приховати все від інших хлопців, скористався слабким «Лумос», щоб побачити, що було під його подушкою.

Там був пергамент і колода гральних карт.

На пергаменті було написано:

Сорока на хвості принесла, що Дамблдор зачинив твою клітку.

Маю визнати, що цього разу, можливо, Дамблдор має рацію. Белатриса Блек знову загрожує світу, а це погані новини для будь-якої хорошої людини. Можливо, якби я був на місці Дамблдора, я би вчинив так само.

Та про всяк випадок... Інститут салемиських відьом в Америці приймає й хлопців, всупереч назві. Це хороші люди, і вони захистять тебе навіть від Дамблдора, якщо виникне потреба. Британія вважає, що тобі потрібен дозвіл Дамблдора, щоб емігрувати до чаклунської Америки, та чаклунська Америка з цим не згодна. Тож за крайньої потреби, вийди поза захисні чари Гогвортсу й розірви навпіл чирвового короля з цієї колоди карт.

Те, що до цього варто вдаватися лише в разі крайньої потреби, має бути й так зрозуміло.

Хай щастить, Гаррі Поттере.

Санта Клаус

Гаррі поглянув на колоду карт.

Вона *не могла* перенести його кудись — не зараз, лети-ключі тут не працювали.

Та все ж йому не хотілося торкатися колоди, навіть щоб покласти її у валізу.

Ну, він *уже* торкався пергаменту, що його було не складніше зачаклувати у пастку, якщо тут є пастка.

Та все ж таки.

— Вінґардіум Левіоза, — прошепотів Гаррі, і карти перелетіли до узголів'я ліжка, й приземлилися поряд з будильником. Він розбереться з цим завтра.

А тоді Гаррі ліг у ліжко й заплющив очі, щоб спати без захисту фенікса, й почалася розплата.

Він прокинувся й різко хапнув повітря від жаху. Він не кричав — він ще кричатиме цієї ночі, та його ковдра була скуйовджена через його смикання уві сні. Йому снилося, що він біг — намагався втекти від прогалин у просторі, що гналися за ним у металевому коридорі, що його освітлювали тьмяні газові лампи. У нескінченному металевому коридорі під світлом тьмяних газових ламп, і уві сні він не *знав*, що доторк до цих порожнеч означав би страхітливу смерть і залишив би по собі порожнє тіло, що дихало б і далі. Він знав лише, що має бігти, бігти й бігти від ран цього світу, що пливли за ним...

Гаррі знову заплакав — не через жах погоні, а через те, що він тікав, а вона кричала, благала про допомогу, кричала, щоб він повернувся і врятував її, допоміг їй, її їли живцем, вона помре, і уві сні Гаррі втік замість того, щоб допомогти їй.

«НЕ ЙДИ!» — почувся крик з-за металевих дверей. — *Ні-ні-ні, не йди, не забирай його, не-не-не...»*.

Чому Фоукс сідав на його плече? Гаррі не повернувся по неї. Фоукс мав би його ненавидіти.

Фоукс має ненавидіти Дамблдора. *Він* теж не повернувся по неї.

Фоукс має ненавидіти всіх...

Хлопець ще не прокинувся, але вже не спав, його думки

були безладними й непевними у цьому царстві тіней між сном та пробудженням, незахищені безпечними рейками, що їх свідомий розум сам на себе наклав, не було старанно створених правил та цензури. У цьому царстві тіней мозок достатньо прокинувся, щоб мислити, та щось інше було надто сонним, щоб діяти. Думки ширяли вільно й дико, без жодних обмежень його концепцією «я», без взірців того, про що не варто думати. Це була свобода снів, доки самоконцепція спала. Свобода повторювати знову й знову новий найгірший кошмар Гаррі:

«Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!».

«Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!».

«Ні, я не хотіла, будь ласка, не помирай!».

Лють зростала в ньому разом з ненавистю до себе, жахливий палкий гнів / льодяна холодна ненависть до світу, що зробив таке з нею / ним самим, і в цьому напівпритомному стані Гаррі фантазував про втечі, уявляв виходи з моральної дилеми, візуалізував, як він висить над величезним трикутником жахом Азкабану, шепоче закляття з нечуваних на Землі складів, і луна цього шепоту шириться небом, її чутно з іншого боку світу, і була хвиля срібного вогню патронуса, що ніби ядерний вибух миттю розірвала всіх дементорів на шматки, розірвала металеві стіни Азкабану, знищила довгі коридори й усе тьмяне оранжеве світло, а за секунду його мозок згадав, що там були люди, і переписав напівпритомний сон, щоб показати, як усі в'язні сміються й летять зграями геть від руїни Азкабану у вогні, і срібне світло відновлює їхню плоть і кінцівки прямо в польоті, і Гаррі почав сильніше плакати в подушку, бо не міг цього зробити, бо він не був Богом...

Він присягнувся своїм життям, своєю магією, своїм мистецтвом раціоналіста та всіма своїми щасливими спогадами, він дав присягу, і тепер мав щось зробити, *мав щось зро-*

бити, мав ЩОСЬ ЗРОБИТИ...

Можливо, це було безглуздо.

Можливо, спроби слідувати правилам були безглузді.

Можливо, треба було просто назавжди спопелити Азкабан.

І насправді він присягнувся, що зробить це, отже, тепер він саме це й має зробити.

Він зробить усе, що потрібно, щоб позбутися Азкабану, — ось і все. Якщо це означало, що треба захопити владу в Британії, — гаразд, якщо це означало, що треба знайти закляття, що при шепотінні віддається луною по всьому небу, — байдуже, головне — знищити Азкабан.

Ось на якому він боці, ось ким він є, усе — вирішено.

Його розум вимагатиме подробиць, коли прокинеться, перед тим, як прийняти цю відповідь, та в цьому напівсонному стані цього рішення було достатньо, щоб його стомлений розум справді заснув і почав бачити черговий кошмар.

Фінальні наслідки:

Вона прокинулася й різко хапнула повітря від жаху. Через порушення дихання вона ніби була позбавлена кисню, та її легені не рухалися. Вона прокинулася з беззвучним криком на губах, і жодні слова, жодні слова не були вимовлені, адже вона не могла збагнути, що бачила, *не могла збагнути, що бачила*, воно було надто великим, щоб вона могла його збагнути, воно досі набувало форми, вона не могла припасувати слова до цієї безформної фігури, тому не могла видати його, не могла видати його й знову стати чистою, знову не знати.

— Котра година? — прошепотіла вона.

Її золотий будильник з дорогоцінним камінням — красивий, магічний та дорогий будильник, що його директор подарував їй на честь прийняття на роботу до Гогвортсу, прошепотів у відповідь:

— Приблизно друга ночі. Лягай спати.

Її простирadlo просякло потом, її нічна сорочка просякла потом, вона взяла паличку поряд з подушкою й очистила себе перед тим, як спробувати знову заснути, тоді спробувала знову заснути, і зрештою їй це вдалося.

Сивіла Трелоні знову спала.

Розділ 64. Омаке-файли №4, Альтернативні паралелі

Якщо вам ще 5 годин тому треба було піти спати, а ви досі читаете це, може варто б було поспати? Цей фанфік буде тут і завтра... якщо, знаєте, з ним не станеться чогось *поганого* й наступного ранку за цією вебадресою не буде лише 404-та і не залишиться нічого, окрім бляклих спогадів та безмежного жалю, що ви не боролися зі сном довше й не читали далі, поки ще була така можливість... Та годі вам, хіба ж така халепа можлива?

Ця історія поширюється блогами, твітами, з вуст у вуста, через додавання в улюблене, на форуми та у списки; і пам'ятайте, якби читачі до вас не приділили кілька секунд, щоб поширити її, ви ймовірно ніколи не натрапили б на цей текст. Якщо цього не достатньо для того, щоб змотивувати вас поширити раціональність, дозвольте мені сказати, що якщо ви не поширите цей текст, Герміона сумуватиме. Ви ж не хочете, щоб вона сумувала, правда?

Не забудьте навідати [LessWrong](#) крапка com та почитати Послідовності (Sequences, англійською мовою), у порівнянні з якими цей фанфік у суті своїй лиш тінь. Рекомендую почати з «[How to Actually Change Your Mind](#)».

А зараз (усі світи належать відповідним авторам), я представляю:

ОМАКЕ ФАЙЛИ №4
ІНШІ ФАНФІКИ
ЯКІ ВИ МОГЛИ Б ЧИТАТИ

ВОЛОДАР РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Фродо обвів усіх поглядом, та ніхто на нього не дивився. Вся Рада сиділа з опущеними очима, ніби у глибокій задумі. Величезний острах охопив його, ніби він очікував проголошення якоїсь давно пророкованої долі, та намарно сподівався, що зрештою її ніколи не буде виголошено. Всеохопне прагнення зостатися й залишитись у спокої у Рівенделі поруч із Більбо заповнило його серце. Зрештою, не без зусиль, він заговорив і здивувався власним словам, ніби воля когось іншого використовувала його тихий голос.

— Ми не можемо, — сказав Фродо. — Ми не повинні. Хіба ви не бачите? Це саме те, чого прагне Ворог. Усе це було передбачено.

Усі обличчя повернулися до нього: здивовані гноми, похмурі ельфи; суворість в очах людей, і такі пронизливі погляди Ельронда й Гандальфа, що Фродо майже не міг витримати їх. Тоді було дуже важко не схопити Перстень у руку, і ще важче не вдягти його, а дивитися на них лише як Фродо.

— Хіба у вас це не викликає сумнівів? — спитав Фродо голосом тихим, як вітерець, і тремливим, наче бриз. — Ви обрали, серед усього, відправити Перстень до Мордору; хіба не варто запитати себе? Як до такого дійшло? Чи можемо ми, серед усіх можливостей, обрати ту єдину, якої Ворог прагне найбільше? Може Розколини Судьби вже охороняються силами достатніми, щоби стримати Гандальфа, Ельронда та Глорфіндела разом узятих. А може правитель того місця

охолодив лаву там, щоб вона вловила Перстень, і він міг би його просто дістати після того, як ми його вкинемо туди...

Тоді жакливої ясности спогад з'явився у голові Фродо, потім спалах злого сміху, і йому спало на думку, що це було якраз те, що Ворог би зробив. Тільки ця думка прийшла йому у такому вигляді: «*І це розважило б мене, якби правити волів я...*»

Рада обмінялася поглядами, в яких було повно сумнівів. Глоїн, Гімлі й Боромир дивилися на ельфів ще більш скептично, ніж до цього, наче вони прокинулись зі сну від цих слів.

— Ворог дуже мудрий, — прорік Гандальф, — і зважає усе до найдрібнішої деталі на терезах власної злоби. Але єдине мірило, яке йому знайоме — це жага, жага до влади, і саме так він судить усі серця. Його серцю не збагнути, що хтось захоче відмовитись від нього, що маючи Перстень, хтось шукатиме спосіб його знищити...

— Він дійсно подумає про це! — закричав Фродо. Йому було важко підібрати слова, щоб передати те, що колись для його розуміння було бездоганим, а потім щезало як сніг, що тане. — Якби Ворог думав, що всі його суперники керувалися лише жагою до влади — він би помилявся, знову й знову, але Той, хто створив Перстень, це б побачив, він би знав, що у чомусь він помилився.

Фродо благально випростав руки.

Боромир ворухнувся, його голос був наповнений сумнівами:

— Ти досить добре говориш за Ворога, — звинуватив Боромир, — як на одного з його недругів.

Рот Фродо відкрився й закрився у відчайдушному здивуванні. Фродо ж знав, він знав, що цей чоловік був скаженим, але він не зміг придумати, що б сказати.

Тоді заговорив Більбо, і його ослаблений голос змусив замовкнути всю кімнату, навіть Ельронда, який саме збирався

заговорити:

— Фродо має рацію, я боюся, — прошепотів старий гобіт. — Я пам'ятаю, я пам'ятаю, як це було. Бачити Темним Зором. Я пам'ятаю. Ворог думатиме, що ми можемо не довіряти один одному, що найслабший з нас запропонує знищити Перстень, щоб він не дістався найсильнішому. Він знає, що навіть той, хто не є насправді добрим, може все одно кричати про знищення Персня, аби продемонструвати удавану доброту. І Ворог *не* подумає, що ця рада нездатна ухвалити таке рішення, бо, бачте, він не вірить у нашу мудрість, — придушений смішок вирвався із горла древнього гобіта. — А навіть якщо і подумає, він *все одно* охоронятиме Розколини Судьби. Йому це майже нічого не вартуватиме.

Зараз передчуття було навіть на лицах ельфів та Мудрого. Ельронд насупився, а на гострих бровах Гандальфа пролягла борозна.

Фродо поглянув на кожного, він відчував, як на нього наводить пустота, розпач. Коли його серце ослабло, на його зір найшла тінь, чорнота й мерехтіння. Зсередини тіні Фродо побачив Гандальфа, та його сила відкрилася як слабкість, а його мудрість — як дурість. Бо ж Фродо знав, поки Перстень, здавалося, тягнув своєю вагою його груди, що Гандальф знехтував історією та своїми знаннями, коли чарівник твердив, ніби Ворог не зрозуміє жодного бажання, крім влади, що Гандальф не пам'ятав, як Саурон пригнічував і розбещував народ Нуменору у дні їхньої слави. Так само як не спадало на думку Гандальфові, що Ворог міг навчитися розуміти добро, просто *дивлячись* на інших...

Погляд Фродо повернувся до Ельронда, але там не було надії, жодної відповіді та жодного порятунку в тіньовому зорі, адже Ельронд був відпустив Ісільдура, переніс Перстень із Судної гори, де його треба було знищити, й ціною за це стала уся ця війна. Не заради Ісільдура, не заради їхньої дружби

він зробив це, бо ж Перстень убив Ісільдура зрештою, та й набагато гірше могла скластися його доля. Але фатум, який впливав із вчинку Ісільдура тоді мав би здаватися Ельронду непевним, непевним та й віддаленим у часі. Та все ж ціна для самого Ельронда — вдарити руків'ям свого меча у потилицю Ісільдура — була більш певною і ближчою...

Ніби у розпачі, Фродо повернувся й поглянув на Арагорна — на бувалого чоловіка, вдягненого у потріпаний подорожами одяг на цій раді, спадкоємця королів, який тихо говорив до гобітів. Але зір Фродо ніби роздвоювався, і у тіньовому другому зображенні Фродо бачив чоловіка, який провів забагато років своєї молодости між ельфами, який навчився вдягати скромний та заплямований одяг серед золота та коштовностей, бо знав, що не зможе зрівнятися мудрістю з їхньою мудрістю, та сподівався перевершити їх у спосіб, який вони не наслідуватимуть...

Завдяки баченню Персня, яке було баченням творця Персня, усі благородні речі поступово згасали, перетворювалися на підступи та брехню, на світ темряви й сірости, без жодного світла. Вони не робили власні вибори свідомо — Гандальф, Ельронд чи Арагорн. Імпульси приходили з темних прихованих частин них самих, чорних таємних глибин, які Перстень чітко висвітлював у зорі Фродо. Невже вони перехитрують Тінь, коли вони не здатні зрозуміти самих себе, не в змозі збагнути, що ними керує?

— Фродо! — долинув різкий шепіт Більбо, і Фродо оговтався й забрав руку, яка торкалася того місця на його грудях, де лежав Перстень, відтягуючи ланцюжок навколо його шиї, наче величезний камінь.

Потягнувся, щоб схопити Перстень, у якому були усі відповіді.

— Як ти витримував цю річ? — шепотів Фродо до Більбо, ніби вони двоє були єдиними душами у кімнаті, хоч уся рада

й спостерігала за ними. — Роками? Я не можу уявити цього.

— Я тримав його зачиненим у кімнаті, до якої тільки у Гандальфа був ключ, — відповів його дядько, — а коли я починав мріяти про способи відкрити її, я згадував про Голума.

Фродо здригнувся, згадуючи ці оповідки. Жах з Імлистих гір, який думав, весь час думав у темряві, правлячи орками із тіні та заповнюючи тунелі пастками. Якби Більбо не вдягнув був Перстень той перший раз, жодного гнома не лишилося б у живих. А зараз ельф Леголас сказав їм, що Голум покинув відправляти агентів у Шир та нарешті віднайшов сміливість залишити гори й шукати Перстень самостійно. Цим був Голум, долею, яка чекала на самого Фродо, якщо Перстень не знищити.

От тільки у них не було способу знищити Перстень.

Тінь передбачила кожен хід, який вони могли зробити. Вона *майже* — Фродо досі не міг уявити, як це було зроблено, — *майже* направила раду на те, щоб відіслати Перстень прямо у Мордор із приставленою до нього лише невеличкою охороною, як вони б і зробили, якби Фродо та Більбо не було там.

І відмовившись від цього найшвидшого із можливих шляхів до поразки, єдиним запитанням залишалось те, скільки часу у них займе програш. Гандальф зволікав довго, дуже-дуже довго, перш ніж відправити цю ходу в путь. Було б набагато простіше, якби Більбо вирушив на вісімдесят років раніше, якби Більбо тільки хтось сказав те, що Гандальф вже підозрював, якби тільки серце Гандальфа не відвернулося через перспективу ганебно помилитися...

Рука Фродо стислася на його грудях, несвідомо його пальці почали підійматися знову до великої ваги на ланцюжку, на якому висів Перстень.

Все, що йому треба було зробити — вдягти Перстень.

Лише це, і все йому стане ясно, знову повільність і багню-

ка покине його думки, усі можливості та варіанти майбуття стануть прозорими для нього, він зможе бачити наскрізь усі плани Тіні та розробити непереборний контрудар.

А ще він ніколи не буде у змозі зняти Перстень, не знову, навіть зусиллями всієї волі, яка ще була в нього. Пам'ять Фродо про той час поступово згасала, але він знав, що за відчуттями це було ніби померти — дати всім баштам його думок обвалитися й знову залишитися всього лише Фродо. Це відчувалося як смерть, хоч він і небагато пам'ятав про Вітровий пагорб, та цього йому не забути. І якби він дійсно вдяг Перстень знову, було б краще померти із ним на пальці, закінчити життя, поки він ще був собою, бо, Фродо знав, він вдруге не витримає дії Персня, не після того, як втратить ту безмежну ясність...

Фродо окинув оком раду, бідних розгублених мудреців без лідера, і він знав, що вони не зможуть побороти Тінь власними силами.

— Я вдягну його один останній раз, — сказав Фродо, полеманим і неслухняним голосом, бо він знав був від самого початку, що так усе скінчиться, — один останній раз, щоби знайти відповідь для цієї ради, а потім будуть інші гобіти.

— Ні! — закричав голос Сема, що почав вибігати зі свого сховку, поки Фродо, рухом швидким і точним, як назгул, вийняв Перстень з-під сорочки, та Більбо вже стояв там і вже протягнув свій палець крізь нього.

Це все сталось до того, як Гандальф встиг спрямувати патерицю, до того, як Арагорн встиг вирівняти руків'я власного меча. Гноми кричали від подиву, ельфи були нажахані.

— Ну звісно, — сказав голос Більбо, коли Фродо почав ридати, — зараз я бачу це, я нарешті розумію все. Слушайте. Слушайте і швидко, ось що ви маєте зробити...

ВІДЬМА ТА ШАФА

Критичним оком Пітер оглянув табір кентаврів з їхніми стрілами, бобрів із їхніми довгими кинджалами та балакучих ведмедів, вдягнених у кольчуги. Він був головним, бо він був одним із міфічних синів Адама й оголосив себе верховним правителем Нарнії, але правда полягала у тому, що він дійсно не знав багато про те, як розташовуватись табором, про зброю та патрулювання. Кінець кінцем все, що він міг бачити, це те, що вони виглядали гордими та впевненими, і Пітерові залишалось лиш сподіватися, що вони мали рацію щодо всього цього, бо якщо ти не можеш вірити у свій власний народ, ти ні у кого не зможеш повірити.

— Вони б налякали *мене*, якби мені довелося воювати проти них, — нарешті сказав Пітер. — Але я не знаю, чи достатньо цього, щоб перемогти... їй.

— Чи ти не думаєш, що цей таємничий лев дійсно з'явиться та допоможе нам? — спитала Люсі. Її голос був дуже тихим, щоб ніхто зі створінь навколо не почув її. — От тільки було б добре, якби він дійсно був, ніж давати людям думати, що він зробив нас головними, згоден?

Сьюзан похитала головою, розмахуючи магічними стрілами у сагайдаку за її спиною.

— Якби дійсно був би хтось схожий на нього, — зауважила Сьюзан, — хіба б він дозволив Білій відьмі вкрити цю землю зимою на сто років?

— У мене був найдивніший сон, — сказала Люсі ще тихішим голосом, — у якому ми не мали організовувати жодних створінь чи переконувати їх воювати разом, ми просто прийшли у це місце і лев уже був тут, усі армії були зібрані, та він просто пішов і врятував Едмунда, а потім ми їхали верхи

біля нього у величезну битву, де він й убив Білу відьму.

— Була у цьому сні якась мораль? — спитав Пітер.

— Я не знаю, — відгукнулася Люсі, вона кліпала й видавалася трохи спантеличеною. — Уві сні все це здавалося якимось безглуздям.

— Гадаю, можливо, це земля Нарнії намагалася сказати тобі, — промовила Сюзан, — а може це просто твій сон намагався сказати тобі, що якби дійсно існувала така особа, як цей лев, не було б жодної користі з нас.

MY LITTLE PONY: ДРУЖБА — ЦЕ НАУКА

— Еплджек прямо сказала мені, що я помилялася, і являє собою дух... *чесноти!*, — Твайлайт Спаркл підняла голову ще вище, грива обвивала її шию наче вітер на тлі темного неба. — Флатершай, яка підійшла до мантикори, щоб дізнатись про колючку у її лапі, являє собою дух *експерименту!* Пінкі Пай, яка зрозуміла, що жажливі обличчя були лише деревами, являє собою дух... *формулювання альтернативних гіпотез!* Реріті, яка розв'язала задачу змія, являє собою дух *творчості!* Рейнбоу Деш, яка розрізнила нещирість у бажаннях власного серця, являє собою дух... *аналізу!* Марі-Сюзан, яка змусила нас переконати її, що ми мали рацію, перш ніж погодилась приєднатися до нашої експедиції, являє собою дух... *експертної оцінки!* І коли всі ці елементи запалюються від іскри допитливості, яка живе у серцях кожної з нас, це утворює сьомий елемент — елемент нау...

Вибух енергії, який з'явився наче вітер безмісячної ночі, схопив Марі-Сюзан ще до того, як поні встигли навіть здригнутися, та її не стало ще до того, як вони мали змогу відчути шок.

З темної матерії, що стояла по центру помосту, де розбилися були елементи, із заледве впізнаваних у чорній порожнечі обрисів коня, з'явився голос, який ніби оминав усі вуха та випалював холодним вогнем звук прямо всередині мозку кожної поні, яка почувала таке:

— Невже ви очікували, що я просто стоятиму там і дам вам закінчити?

Твайлайт Спаркл витріщилася на те місце, де щойно була Марі-Сюзан, але вже й не залишилось жодного сліду єдинорогу.

— Вона, вона просто, вона... — не почувала, а радше підсвідомо відчула пронизливий крик Реріті.

— Це не була дезінтеграція, — сказав голос Нічного Жахіття. *— Я просто відправив її в інше місце.*

Крик Реріті різко обірвався.

Твайлайт Спаркл відчувала, ніби її власний крик лише починався. Семеро. Щоби використати Елементи Дослідження, потрібно було семеро поні. Кожен знав: хай який ти чесний, допитливий, скептичний, творчий, аналітичний чи цікавий, те, що дійсно наближало тебе до Науки — це публікація твоїх результатів у престижному науковому журналі. Всі це знали. Чи міг одночасно існувати ще один елемент експертної оцінки, скільки часу їм знадобиться, щоби знайти його, та хіба буде Жахіття просто чекати, поки вони це зроблять?

— Куди? — прокричала Рейнбоу Деш. — Куди ти її подів?

— Я подів маленьку поні у те саме місце, де я тримаю свою жалюгідну сестру — до серця її жалюгідного сонця.

— Вона ж помре, — скрикнула Флатершай, дивлячись на Жахіття зі страхом. — Там же занадто гаряче, вона ж згорить!

— О, не хвилюйся. Сила жахіття оточує вашу маленьку подружку, тримає її у безпеці та прохолоді, підтримує її життя без їжі та води. Вона страждатиме лише від нудьги...

Обрис чорної порожнечі зіскочив із помосту, повільно й поважно почав ходити вздовж шістьох вільних поні.

— ...принаймні так буде доти, доки сила жахіття не розбита. Наприклад, у випадку, якщо моя сестра пустить в дію якийсь резервний план, про який ви можете знати, вона ментально випарується. Дружба — така приємна річ. Вона стає прекрасним інструментом для шантажу. Також будьте обережними з елементами дослідження. Ви ж не захочете, щоб хтось використав їх проти мене, чи не так?

— Ні, — прошепотіла Твайлайт Спаркл, осягаючи увесь жах ситуації.

Її шкірою пробіг холодок, коли Жахіття пройшло повз неї та його смертельні сили торкнулися її, холодно попестили.

— А зараз, прошу мене вибачити, мої маленькі поні, мені ще треба керувати довічною ніччю.

СЕЛИЩЕ, СХОВАНЕ НА ВИДНОТІ

— Подумай про обчислювальну потужність, необхідну для створення сотні тіньових клонів, — сказав геній Учіха безпристрасним тоном. — Це помилка раціональності, Сакуро, казати «раптова удача» й думати, що ти пояснила усе. «Раптова удача» — це лише назва, яку люди дають даним, які вони ігнорують.

— Але це має бути раптовою удачею! — скрикнула Сакура. Не без зусилля, вона вгамувала голос до рівня обережної точності, якої вимагають від раціонального ніндзі, не хотілося, щоб хлопець, в якого вона була закохана, подумав, ніби вона тупа. — Як ти й казав, обчислювальна потужність, необхідна для використання сотні Каге Буншінів просто абсурдна. Ми говоримо про рівень повноцінного суперінтелекту.

Наруто ж далеко в кінці нашого класу, він навіть не сягає рівня джоніна, не кажучи вже про суперінтелект!

Очі Учїхи зблиснули, майже немовби він активував свій Хитрінган.

— Наруто може створити сотню незалежних клонів. У нього *має* бути достатньо мозкових сил. Однак, за звичних обставин, щось певно заважає йому використовувати обчислювальну потужність ефективно... можливо, мозок, який воює сам з собою? У нас зараз є причина вірити, що Наруто певним чином пов'язаний із суперінтелектом, і якщо він нещодавно закінчив рівень генїна, йому, як і нам, п'ятнадцять років. Що сталося п'ятнадцять років тому, Сакуро?

Сакурї потрібна була мить, щоб осмислити, згадати, а тоді й зрозуміти.

Атака дев'ятимозкового демона лиса.

Лише маленьке створіння кольору білої кістки із великим вухами й ще більшим хвостом та червоними очками-намистинами. Воно було не сильніше за звичайного лиса, воно не дихало вогнем та не стріляло лазером з очей, воно не мало жодної чакри чи магії, але його інтелект перевищував людський у дев'ять тисяч разів.

Сотні людей було вбито, половина будівель розбито, майже все селище сховане в Байсу було знищено.

— Ти думаєш, що Кюбі ховається всередині Наруто? — спитала Сакура. Через мить її мозок автоматично продовжив заповнювати очевидні наслідки цієї теорії. — А конфлікт програмного забезпечення між їх існуванням — це причина, чому він поводить себе як недоумкуватий йолоп половину часу, але може контролювати сотню Каге Буншінів. Так. Це справді... має... сенс.

Саске коротко зневажливо кивнув їй — він самостійно дійшов до всього цього, без жодної підказки *йому*.

— Ано... — сказала Сакура. Лишень роки розумових

вправ дозволили їй направити свою абсолютно пронизливу паніку у прагматично корисні варіанти поведінки. — Хіба нам не треба *сказати* про це? Типу, у найближчі п'ять секунд?

— Дорослі вже знають, — беземоційно відповів Саске. — Це очевидне пояснення того, як вони ставляться до Наруто. Ні, справжнє питання полягає у тому, як це узгоджується із тим, як Учїха перехитрив його...

— Взагалі не бачу, щоб це узгоджувалось, — почала Сакура.

— У цьому *має* бути логіка! — відтінок несамовитої емоції промайнув у голосі Саске. — Я запитав цього чоловіка, чому він зробив це, і він сказав, що коли я знатиму відповідь на це питання, це пояснить *усе!* Ясно, що *це* має бути також частиною того, що треба пояснити!

Сакура тихенько зітхнула. Її власна гіпотеза полягала у тому, що Ітачі просто намагався довести брата до клінічної параної.

— Гей, дітки, — промовив із радіонавушників голос їхнього сенсея із раціональності. — Країна Хвиль намагається побудувати міст, а той весь час падає, і ніхто не може зрозуміти, з якої причини. Зустріньмося біля брами в полудень. Час вам отримати вашу першу місію з аналізу із рейтингом «С».

(Ця історія стала натхненням для більш розширеного фанфіку Velorien «Lighting Up the Dark».)

ЕРДЕШ У ЛАНЦЮГАХ

— Як ти могла зробити це, Аніто? — запитав Річард дуже напруженим голосом. — Як ти могла взяти у співавтори статті Жан-Клода? Ти маєш *вивчати* немертвих істот, а не спів-

працювати з ними у наукових статтях!

— А як щодо тебе? — плюнула я. — Ти ж видав статтю у співавторстві з Сильвією. *Тобі* підходить бути плодовитим науковцем, але не *мені*?

— Я ж *голова її інституту*, — прогарчав Річард. Я прямо відчувала хвилі науки, які він випромінював; він був розлюченим. — Я *маю* працювати з Сильвією, але це нічого не означає. Я думав, наше з тобою дослідження було особливим, Аніто!

— Воно і є особливим, — сказала я, почуваячись безпорадною через неспроможність пояснити щось Річарду. Він не розумів, як трепетно бути поліматом, які нові світи відкривалися мені. — Я ні з ким не ділилася *нашим* дослідженням.

— Але ж тобі хотілося, — сказав Річард.

Я не відповіла нічого, але я знала, що вираз мого обличчя промовив все за мене.

— О боже, Аніто, як ти змінилася, — видихнув Річард. Здавалося, що він навіть змарнів. — Чи розумієш ти, що монстри вже жартують про числа Блейк? Я був колись твоїм партнером у всьому, а зараз я просто ще один перевертень із числом Блейк 1.

ГРОМОВІ РОЗУМНИКИ

— Мені це *остогидло*! — вигукнув Лайон-О. — *Остогидло* робити це *щотижня*! Наш вид володів технологією *міжзоряних перельотів*, Пантро, я *знаю*, які для цього потрібні енергетичні витрати! Просто *неможливо*, щоби ти не зміг збудувати ядерну боеголовку чи скерувати астероїд, чи *будь-яким* іншим чином підірвати піраміду того невмирущого телепня!

ХІ-МЕН ТА ВОЛОДАРІ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Приголомшливі таємні знання відкрилися мені того дня, коли я здійняв догори свій чарівний фоліант та мовив: — «Силою Теореми Баеса!»

ДОЛЯ/НІЧ ЗДОРОВОГО ГЛУЗДУ

*Я є осердя моїх думок
Переконання — плоть моя, а вибір — кров
Я розглянув тисячі міркувань
Не знаючи страху втрати
Не відаючи здобутку
Я вистояв біль і оновився щораз
Чекаючи на прибуття істини.
Невизначений шлях цей.
Життя моє назавжди є
Безмежний світ інтерпретацій!*

ІМ'Я РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Одинадцятирічний хлопець, якому судилося стати легендою — переможцем драконів, вбивцею королів — мав в голові лише одну думку. Ось він вже наблизився до Сортувального Капелюха, готовий долучитися до пізнання таїнств:

«Аби не Рейвенклов, аби не Рейвенклов, аби не Рейвен-

КЛОВ...».

Однак, щойно криси древньої повстяної штуркениці накрили його чоло...

— РЕЙВЕНКЛОВ!

Ще коли з боку стола в синьому оздобленні залунали оплески, ще коли він тільки підходив до жажливого гуртожитку, в якому він проведе найближчі сім років, Коут вже зіщулювався всередині в очікуванні неминучого; і неминуче трапилось майже одразу, і саме так, як він і боявся — перш ніж він встиг вмотитися на своєму стільці.

— Отже! — промовив старший за нього хлопчина з щасливим виразом обличчя людини, яка вигадала щось напрочуд розумне. — Коут зе рейвен невермор?

ТЕНГЕН ТОППА ГУРРЕН РАЦІОНАЛЬНОСТІ 40К

Я вигдав справді епічну історію для цього кросоверу. Але береги тут завузькі, щоб її вмістити.

УТИЛІТАРНІ СУТІНКИ

(Примітка: це було написано після того, як я почув, що Alicorn писав фанфік на «Сутінки», але до того, як я прочитав «Luminosity». Це очевидно, якщо ви один із нас.)

— Едварде, — сказала Ізабелла ніжно. Вона простягнула руку та попестила його холодну блискучу щоку. — Ти не маєш захищати мене ні від чого. Я склала список всіх плюсів та мінусів, призначила кожному з них відповідну відносну вагу, й це просто очевидно, що переваг у тому, щоб стати вам-

піром, більше за недоліки.

— Белло, — промовив Едвард й відчайдушно ковтнув слину. — Белло...

— Безсмертя. Відмінне здоров'я. Пробудження психічних здібностей. Достатньо легко виживати на крові тварин, коли перетворення завершиться. А ще й краса, Едварде, є люди, які віддали б власне життя, щоб бути гарними, й навіть не смій називати їх поверхневими, доки не спробував бути потворним. Чи ти думаєш, що я боюся слова «вампір»? Я вже втомилася від твоїх довільних деонтологічних обмежень, Едварде. Весь людський вид мав би приєднатися до вас і радіти, до того ж люди гинуть тисячами просто поки ти вагаєшся.

Пістолет у руці його коханки холодив його чоло. Це його не вб'є, та він буде непритомний достатньо довго...

ЖАСМІН ТА ЛАМПА

Обличчя Аладдіна було задумливим, але рішучим, коли новоспечений волоцюга звернувся до синьої істоти космічної сили востаннє, приготувався заради свого друга залишити позаду багатство та надію, смак якої він так коротко відчував.

— Джине, ось моє третє бажання, я хочу, щоби ти був...

Принцеса Жасмін, яка витріщалася на цю картину із відкритим ротом, не до кінця вірячи у те, що вона бачила, заледве встигла опанувати свій параліч та вихопити лампу, доки хлопець не встиг доказати це фатальне речення.

— Пробач мені, — промовила Жасмін, — Аладдіне, любий, ти гарненький, але ти ідіот, ти це знаєш? Хіба ти не помітив, як одного разу Джафар був поклав свої руки на цю

лампу і вже мав свої три бажання? Ох, не зважай. Джине, я бажаю, щоб усі були завжди молодими й здоровими, я бажаю, щоб ніхто не помирав, якщо вони не хочуть померти, та я бажаю, щоб інтелектуальний рівень кожної людини поступово зростає, прибавляючи по 1 пункту IQ щороку, — вона кинула лампу назад Алладіну. — Завершуй те, що почав робити.

ГАМЛЕТ-РАЦІОНАЛІСТ

(створено Histocrat-ом на LiveJournal, допис 13389, HonoreDB на LessWrong)

(викладено за дозволом)

(прим. перекладачів: при перекладі використовувався переклад Юрія Андруховича)

ГАМЛЕТ

Гостю непроханий, облиш свої ти дивні жарти,
над сліпотою смутку мого і добрим серцем
Гораціо — близького мого друга.

Або ж, коли і справді ти — мій любий батько,
скажи:

Який малюнок підніс у дар я королю,
як був малим дитям — шість років од колиски?

ПРИВИД

То був єдиноріг, і весь в броні.

ГАМЛЕТ

Як так.

ПРИВИД

Послухай же.

ГАМЛЕТ

Батьку, кажи.

ПРИВИД

Близька година,
Коли я повернуся знов до сірки,
В огонь і муки, й сморід.

ГАМЛЕТ

То в муках ти?

ПРИВИД

У муках всі, хто вмер без сповіді.

ГАМЛЕТ

Як данця всякого, й мене цього навчали.
Але, на думку мою, не личить забаганка така Господеві.
Карати всіх, хто вмер без догляду, без нагляду Богом обраних
святих отців,
за те, як лихо світ влаштовано...

ПРИВИД

Не влаштування світу мене вбило, і не нещасний випадок
якийсь.

ГАМЛЕТ

Що то було?

ПРИВИД

Якщо ти справді син своєму батьку,
То помстися за убивство.

ГАМЛЕТ

О Боже.

ПРИВИД

Мій час спливає. Чи прагнеш ти почути як все було?

ГАМЛЕТ

Ні.

ПРИВИД

Як так?

ГАМЛЕТ

Любов до тебе й справді закликає мене помститися,
але страшніші речі я почув сьогодні.

Якщо всі вбиті опиняються у Пеклі, та й інші всі,
 хто радий був сповідатись, коли б мав час,
 Якщо людей, що переважно добрі, чекають моторошні муки
 від Божих рук, тоді я Богові й Провидінню виклик кину.
 Мій привиде, ти той, хто за завісою існує,
 ти знаєш те, що смертним недоступне.
 Кажі: чи існує пристрій, або навар такий,
 що він природі невідомий, але не суперечить їй,
 і дозволяє назавжди Смерті запобігти?

ПРИВИД

Уникнути ти хочеш Пекла?

ГАМЛЕТ

Я хочу спростувати Пекло — для всіх!
 і Рай також. Бо я підозрюю, що наш шалений Бог
 Рай влаштував нікчемно. На райський сад перетворю я Зем-
 лю,
 тоді як стану її безсмертним королем.

ПРИВИД

Думи такі мене вже не займають.
 Смерть і Пекло омили мене від всіх бажань,
 одне лишилося — то помста за моє убивство.

ГАМЛЕТ

Відплати кривді завданій тобі не має бути, та клянися:
 як знищу я твого убивцю, надаси мені ти спосіб
 подолати смерть.
 Хто вбив тебе до тебе приєднається у Пеклі,
 на тому все. Відтоді, Геені не дозволю я зростати.

ПРИВИД

Згода. Як вбитий буде брат мій, що влив мені у вуха сік смер-
 тельний,
 тоді тобі я увіллю у вуха дорогоцінну правду: шляхи створін-
 ня каменю.
 Камінь філософський навар породжує, що здатен

людину всяку од смерті захистити. Перетворити може він метали будь-які на золото, яке покриє витрати на те, щоб цей навар ти людству всьому міг роздати.

ГАМЛЕТ

Воістину нема такого, що було б мріям філософів чуже. Чекай-но.

Чи маю вбити короля я, твого брата?

ПРИВИД

Так, ця тварина, кровозмісно-сласна
Своїми чаруваннями і чорним своїм талантом...

ГАМЛЕТ

Дійсно, його таланти вражають так, що відчай бере мене од думки про вбивство його і здобуток трону.

Це буде гарна битва, за ще кращі надбання.

Чи даси мені пораду?

Піє півень. Привид виходить.

(HonoreDB зробив з цього електронну книгу.)

(Вона називається «A Will Most Incorrect to Heaven: The Tragedy of Prince Hamlet and the Philosopher's Stone»)

(продається за 3 долари на makefoi1.crapka.com)

(так, це не жарт)

МОБІ ДІК ТА МЕТОДИ РАЦІОНАЛЬНОСТИ

(підказано Eneasz на LessWrong.com)

— Мститися?, — спитав одноногий чолов'яга. — *Китові?*

Ні, я вирішив радше зосередитися на своїх справах.

АЛІСА В КРАЇНІ, ДЕ ВСЕ ЩЕ ХИМЕРНІШЕ, НІЖ ТУТ
(спершу написано **braindoll** в коментарі до цього розділу, з
деякими редагуваннями)

Аліса сиділа з сестрою на березі ріки та читала книжку. Вона мала декількох старших друзів, які, коли їх чемно попросити, без проблем позичали їй книжки де не було *аж так* багато малюнків та розмов, як вважалося відповідним для її вікової категорії.

У спеку в неї часто туманіла голова і злипалися повіки, тож Аліса завбачливо змочила у воді хустинку та поклала її собі на шию. І все одно її думки розпорошилися (достоту як маленькі кошенята, що їхній господар на секунду відвернув від них увагу), і вона якраз собі прикинула, що втіха від сплетіння віночка вартуватиме $4/3$ зусиль, потрібних, щоб встати й нарвати стокроток, а втім, однаково не покрие вартість альтернативи (читання), аж гульк — мимо, за якийсь крок від неї, проскочив рожевоокий Білий Кролик.

Диво, зрештою, невелике, та й Кроликове бубоніння собі під ніс: «О Боже! О Боже! Як я забарився!», — також не вразило її слуху, та коли Кролик раптом *вихопив із камізельчаної кишеньки годинника* і, глипнувши на нього, помчав щодуху далі, вона остовпіла з переляку, яскраво усвідомивши — вона ніколи була не бачила кролика, що мав би камізельчану кишеньку, чи то пак годинник, щоб з неї вихопити. «Ой, лишенько», — сказала вона сама собі (але тихенько; вона давно вже була відівчилася звертатися до себе вголос, бо через цю звичку люди сприймали її ще менш серйозно). «Якби я не визначила одразу, наскільки це цікавинніше за середньостатистичного кролика, це б означало, що щось притлумлює мою природну цікавість, і ось цей феномен був би найцікавинним». Тож жагучі питання погнали її полем навздогін за ним, і вона ще встигла помітити, як він гулькнув у велику кролячу нору під живоплотом.

ЛАСКАВО ПРОСИМО У РЕАЛЬНИЙ СВІТ

(подяка **dsummerstay** за нагадування опублікувати це)

МОРФЕЙ: Я сам довго не міг у це повірити, доки не побачив ці поля на власні очі. Доки не побачив, як вони переробляють мертвих на рідину, щоб внутрішньовенно годувати нею живих...

НЕО (*ввічливо*): Даруйте, та...

МОРФЕЙ: Так, Нео?

НЕО: Я сидів тихо так довго, як міг, але зараз я відчуваю потребу вибалакатися. Людське тіло є найменш ефективним джерелом енергії, яке тільки можна уявити. Ефективність електростанції, що перетворює теплову енергію в електрику, *падає*, якщо крутити турбіни за нижчих температур. Якщо у наявності є будь-яка їжа, якою можна нагодувати людську істоту, то було б ефективніше її спалити у печі, ніж згодувати людині. І зараз ви мені кажете, що їхня їжа — це *тіла мертвих, що згодують живим*? Та ви взагалі чули про закони термодинаміки?

МОРФЕЙ: А звідки *ти* дізнався про закони термодинаміки, Нео?

НЕО: Усі, хто відвідав бодай одне заняття з фізики у старших класах, мають знати про закони термодинаміки!

МОРФЕЙ: Де ти вчився, Нео?

(Павза.)

НЕО: ...у Матриці.

МОРФЕЙ: Машини зіткали елегантне павутиння брехні.

(Павза.)

НЕО (*тихим голосом*): Можна мені отримати підручник зі справжньої фізики?

МОРФЕЙ: Такого не існує, Нео. Цим світом математика не

керы.

Зміст

*Книга 3. Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес і Тіні
Смерти*

Розділ 38. Смертний гріх	3
Розділ 39. Вдавання мудрости, ч. 1	14
Розділ 40. Вдавання мудрости, ч. 2	41
Розділ 41. Долаючи себе	47
Розділ 42. Відвага	57
Розділ 43. Гуманізм, ч. 1	69
Розділ 44. Гуманізм, ч. 2	95
Розділ 45. Гуманізм, ч. 3	100
Розділ 46. Гуманізм, ч. 4	113
Розділ 47. Теорія особистости	128
Розділ 48. Утилітарні пріоритети	169
Розділ 49. Апріорна інформація	180
Розділ 50. Егоцентризм	197
Розділ 51. Назву приховано, ч. 1	211
Розділ 52. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 2	223
Розділ 53. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 3	236
Розділ 54. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 4	241
Розділ 55. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 5	261
Розділ 56. STE, задача умовної оптимізації ч. 6	285

Розділ 57. СТЕ, Обмежене мислення, ч. 7	299
Розділ 58. СТЕ, Обмежене мислення, ч. 8	315
Розділ 59. СТЕ, Цікавість, ч. 9	332
Розділ 60. Стенфордський Тюремний Експеримент, ч. 10	349
Розділ 61. СТЕ, таємничість та відвертість, ч. 11	363
Розділ 62. Стенфордський Тюремний Експеримент, фінал	387
Розділ 63. СТЕ, наслідки	405
Розділ 64. Омаке-файли №4, Альтернативні паралелі	458